කුදුසික හා පුරාතන විස්තර සන්නය

කුදුසික

හා

පුරාතන විසතර සනනය

පෙර වදන

ඛුද්දසික්ඛා විනය ශික්ෂාවන් සංක්ෂෙපයෙන් සංගෘහීත කොට සම්පාදිත සම්භාවනීය ග්‍රන්ථයකි. උපසපන් ලත් තැන් පටන් භික්ෂූන් විසින් හික්මිය යුතු වූ ශික්ෂාවන් සැකෙවින් මෙහි ඇතුළත් ය. මේ විනය ග්‍රන්ථයට සංඝ රාජතුමන් ගෙන් හා ව්‍යක්ත වූ ධර්ම විනය ධර භික්ෂූන්ගෙන් ද ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න වූ රජතුමන්ගෙන් හා වෙනත් ප්‍රාඥයන් ගෙන් ද පෙර පටන් ලැබී තිබෙන ගෞරවය ඉතා උසස් ය.

එ බව **පොළොන්නරු කතිකාවත** හා **දඹදෙණි කතිකාවත** කියවන විට පැහැදිලි වේ.

මේ පොතේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය අපට වැටහී ගියේ අප විනය ධර්මය හදාරන කාලැ ම ය. එ කාලැ මේ පොත සුලභ නො වූයේ ය. සංශෝධනයකින් ප්‍රචාරයට පැමිණවීමට ශක්තියක් ද ඒ අවස්ථාවෙහි අපට නො තිබුණි. එ හෙයින් ඛුද්දසික්ඛා හා පුරාතන සන්නයත් ශුද්ධ කොට සංස්කරණය කිරීමට දොඩන්දූවේ සරස්වතී මණ්ඩප පරිවෙණාධිපති පණ්ඩිතාචාර්ය **හරුමල්ගොඩ ශ්‍රී සුමඞ්ගල නායක** ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේට අයැදිමු. උන්වහන්සේ අපේ අයැදුම කුළුණින් පිළිගෙන එහි ශුද්ධිය හා සංස්කරණය මනොඥ ලෙස නිම කොට දුන් හ. එය අප දායක මහතෙකු විසින් මීට අවුරුදු 36 කට පෙර මුද්‍රණයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවන ලදී. ඒ පොත දැනට සොයා ගැනීමට නොමැති බව පෙනේ.

ඛුද්දසික්ඛා **ප්‍රාචීන භාෂෝපකාර සමාගමේ මධ්‍යම විභාගයට** දැනට නියමිතව තිබෙන බැවින් මේ වර එහි සංස්කරණය අප විසින් කරන ලදී. යථොක්ත නායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ විසින් සංශෝධිත පොතට යොදා තිබෙන සංඥාපනය ඉතා ප්‍රයෝජනවත් බව පෙනේ. එහෙයින් එහි වචනයකුදු වෙනස් නො කොට අපේ මේ සංස්කරණයෙහි ප්‍රස්තාවනා වශයෙන් යෙදූ බව සැලකිය යුතු යි.

අපේ මේ සංස්කරණය මුද්‍රණය කොට ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා කොළඹ **සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගමට** පිළියෙළ කර දුනිමු. පොත මුද්‍රණයේදී වර්ණයෝජකයන්ගෙන් සිදු වූ අඩු පාඩු සමහර තැනක දක්නා ලැබෙත්. එ බඳු තැන් මෙහි පෙළ හා සන්නය සසඳා බැලීමෙන් නිරවුල් කර ගත හැකි බැවින් ශුද්ධි පත්‍රයක් නො යෙදූ බව සැලකිය යුතු යි. මේ පොත නැවත මුද්‍රණය කිරීම හා ප්‍රසිද්ධ කිරීම අපේ අවසරය පරිදි වියයුතු බව දැනුම් දෙමු.

මීට,

මොරගල්ලේ ඤාණෝභාසතිස්ස
(සෞවීර)

2498

කල්‍යාණාරාම මහා විහාරය,
කළුවාමෝදර,
අළුත්ගම.

ප්‍රස්තාවනා.

නමඃ ශ්‍රීඝනාය,

ඛුද්දසික්ඛා.

ශ්‍රීඝන ශාසනගත කුලපුත්‍රයන් විසින් උපසපන් ලද් තැන් පටන් හික්මිය යුතුවූ අධිශීලාදි ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවන් සංක්ෂෙප නයින් සංගෘහීත හෙයින් මීට **ඛුද්දසික්ඛා** හෙවත් ඛුද්දසික්ඛා යන නාමය ව්‍යවහෘත ය. “**ඛුද්ද (අප්පිකා) සික්ඛා - ඛුද්ද සික්ඛා**” යනු මෙහි නිර්වචන යි. විනය සූත්‍රාගත ශික්ෂාවන් ගේ අර්ථසාරය මාතෘකා සංඛ්‍යාත සමපණස් උද්දෙස පද යෙක්හි ඇතුළත්කොට මෙහි දක්වන ලදී.

විනය පාලිඅර්ථකථා ටීකාගත ක්‍රමයන්ට අනුව ඒ ඒ පද යන්ගේ නිර්දේශ සංඛ්‍යාත විස්තරය කිරීමෙන් ඉතා පැහැදිලි සුගම ක්‍රමයකට මෙය ගලපා තිබේ. මේ සමපණස් උද්දෙස පද විස්තරයෙහි ශාසනික කුලපුත්‍රයන් විසින් ග්‍රහණ ධාරණ ප්‍රතිපත්ති විසින් නිරන්තර පරිහරණය කටයුතු වූ විනය ශික්ෂාවන්ගේ අර්ථසාරය සාකල්‍යයෙන් ඇතුළත් ය. නිරන්තර ධාරණොපයෝගී නො වූ ඇතැම් ශික්ෂාවන් විෂයෙහි ග්‍රන්ථ ලාඝවාපෙක්ෂා හෙතුවෙන් උපෙක්ෂිත බැව් ද පෙනේ.

ග්‍රන්ථ ප්‍රමාණය.

මෙහි ප්‍රමාණය ගාථා 500 කි, හෙවත් බණවර දෙකකි. ඒ බැව් ග්‍රන්ථාවසානයෙහි:—

“පඤ්චමත්තානි ගාථානං සතානි පරිමාණතො”

“පරිමාණ හෙයින් පන්සියයක් පමණ ගාථාවෙන්” යනුවෙන් ප්‍රකාශිත ය. ගාථා ගැර චීවර විකප්පන - නිස්සය සමාදාන - වස්සූපගමනනිස්සජන - ආපත්තිදෙසනා - ඡන්දපාරිශුද්ධි පවාරණ දානාරොචන - උපොසථ - පවාරණ යනාදි ප්‍රස්තාවයන්හි උපයෝගී වූ වාක්‍ය බොහෝ ගණනක් ද මෙහි ඇතුළත්ව තිබේ.

අපේ මේ සංස්කරණයෙහි යොදන ලද සංඛ්‍යා වශයෙන් ගාථා 467 කි, වාක්‍ය 52 කි. මෙහි ගාථාවෙන් ඉතා වැඩි ගණනක් අෂ්ටාක්‍ෂරයෙන් යුත් සතරපදයෙන් ද, 58 ක් ෂට්පදයෙන් ද, 8 ක් පද යුග්මයෙන් ද උපලක්‍ෂිත ය. 23–37–62 132 යන සංඛ්‍යා දරණ ගාථා සතර වංශස්ථාදි විශේෂ වෘත්තයෙන් ඝටිත ය. මේ සියල්ල දෙතිස්කුරුගත් විසින් ප්‍රමාණ කොට සැලකීමෙන් ග්‍රන්ථකර්තෘන් විසින් පඤ්චසත පරිමාණ ගාථා සංඛ්‍යාව සඳහන් කරන ලදැයි හඟිමු.

මෙහි වාක්‍යයන් පිළිබඳ දෙපණස් සංඛ්‍යාව නියම ගණනක් නො වේ. මේ සංඛ්‍යා ඒ ඒ තැන සත්න කොටස් වෙන් කොට දැක්වීම ප්‍රයොජන කොට යොදන ලදී. එ හෙයින් මෙහි නො ගැණුණු වාක්‍ය ද එක එක සංඛ්‍යාවෙහි ගැණුණු බොහෝ වාක්‍ය ද සංක්‍ෂෙප නයින් දක්වන ලද වාක්‍ය ද වෙති. මේ සියල්ල වෙන් කොට ද ගිණුව වාක්‍ය සංඛ්‍යාව මීට වඩා අතිශයින් අධික වේ.

පුරාතනයන්ගේ සම්භාවනය.

මේ උතුම් විනය ග්‍රන්ථය පුරාතන පටන් ශාසනික කුල පුත්‍රයන් විසින් ගන්ථසාර වස්තුවක් සේ සලකණු ලැබේ. ලඞ්කාවේ ද සියම් බුරුමාදි සම්බුද්ධ ධර්මය නිර්මල ව පවත්නා දෙශාන්තරයෙහි ද අත්‍යන්ත සම්භාවිත ය.

ලක්දිව **වළගම්බා** රජ දවස පටන් හවුරුදු දහසකට වැඩි කාලයක් භින්න ව පැවති සංඝයා සමගියෙහි පිහිටුවීමෙන් නිකායත්‍රය එක් නිකායක් කරවා මහත් ශාසන සංග්‍රහයක් සිදු කළා වූ **මහාපරාක්‍රමබාහු** මහා නරේන්ද්‍රයන්ගේ ආරාධනාවෙන් තත්කාල ශාසනානුශාසක දිඹුලාගල **කාශ්‍යප සංඝරාජ** මහා ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ ප්‍රධාන කාරක මහා සංඝ සභාව මගින් සම්පාදිත වූ **පොළොන්නරු කතිකාවත** නමින් ප්‍රසිද්ධ පුරාතන කතිකාවතෙහි ද, **කලිකාල සාහිත්‍ය සර්වඥ පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු** මහරජාණන්ගේ ආරාධනාවෙන් තත්කාල ශාසන ශ්‍රී භාරධාරී ආරණ්‍යක **මෙධංකර සංඝරාජ** මහා ස්වාමිපාදයන් වහන්සේ ප්‍රධාන කාරක මහා සංඝයා වහන්සේ විසින් සම්පාදිත වූ **දඹදෙණි කතිකාවත** නම් ලත් මහාහි වූ කතිකාවතෙහි ද උපසපන් ලත් භික්‍ෂූන් විසින් වනපොත් කොට දැරිය යුතු ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාවෙහි ලා මේ ඛුද්දසික්ඛා ග්‍රන්ථය ඇතුළත් කොට තිබේ.

මහා පරාක්‍රමබාහු මහා නරාධිපයන් ගේ නිකාය සාමග්‍රී සංවිධානයෙන් සවෙනි වම්යෙහි බුරුම දෙශයෙන් ලක්දිව් පැමිණ පැවිදි උපසපත් ලැබ ධම් විනය ආදිය ඉගෙන සිය රට බලා ගමන් ගත් **ඡපධ** මහ තෙරුන් සමග ලක්දිවින් පිටත් ව ගිය ව්‍යක්තතර ස්ථවිරවරයන් පස්නම අතුරෙන් ව්‍යක්තතම වූ **රාහුල** නම් මහ තෙරුන් විසින් මලේ අධි විපයෙහි මහා නරෙශ්වරයන්ට ටීකාව සහිත මේ **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථය ඉගැන්වීමෙන් සම්පූර්ණ විනය පාලියෙහි අර්ථාවබොධය ඇති කළ බැව් **කල්‍යාණී ශිලාලිපියෙන්** පෙනේ. මේ ආදි චිරන්තන ප්‍රවෘත්තීන්ගෙන් මේ **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථය පිළිබඳ ව පුරාතන ශාසන සංරක්ෂක උතුමන්ගේ සම්භාවනය පැහැදිලි ය.

කතෘ.

මේ ග්‍රන්ථයෙහි කර්තෘවරයා වනාහි **ධම්ශ්‍රී** නම් මහා ස්ථවිරොත්තමයකු බැව් මෙහි නිගමන ගාථාහි සඳහන් වේ. මේ මහා ස්වාමිපාදයාණන් ලෝකයෙහි ව්‍යාප්ත කීර්තිශ්‍රීන් විරාජමාන වූ මහා ප්‍රාඥයකු බැව් ද එහි ම ප්‍රකාශිත ය.

නිකාය සංග්‍රහයෙහි අර්ථ කථාචාර්ය **බුද්ධඝොෂ** මහා ස්වාමි පාදයාණන් පටන් ධම් විනයානුගත මහාර්ඝ ධම් ප්‍රබන්ධයන් නිර්මාණය කළා වූ ආචාර්ය උතුමන් ගේ නාම සංදර්ශනයෙහි **ධම්ශ්‍රී** නාමයෙන් සඳහන් වූයේ මේ **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථ කර්තෘ උත්තමයා බැව් පිළිගත යුතු ව පෙනේ.

මේ ආදි කරුණු හා බුද්ධසික්ඛා ග්‍රන්ථයා ගේ මාහැඟි වූ අර්ථසාර සුකොමල පදවින්‍යාසාදි රචනා විලාසය ත් සැලකීමෙන් **ධම්ශ්‍රී** මහා ස්ථවිර පාදයාණන් අනුරාධපුර මහා විහාරාන්වයාගත මහා ස්ථවිර රත්න මාලායෙහි අමූල්‍ය මහා රත්නශ්‍රීන් විරාජමාන වූ මහොත්තමයකු බැව් පැහැදිලි වේ ම ය.

කාල නිර්ණය.

මේ ග්‍රන්ථ රත්නය පිළිබඳ රචනා කාලය හෝ **ධම්ශ්‍රී** මහා ස්වාමිපාදයාණන් ස්වීය ජීවනශ්‍රියෙන් මහා විහාරාන්වය සශ්‍රීක කොට වැඩූ කාලය හෝ නිශ්චය වශයෙන් සැලකීමට ඉවහල් වූ පුරාතන ලිපි ආදියක් නො දක්නා ලැබේ.

එහෙත් යට දැක්වූ ග්‍රන්ථාන්තරාගත කරුණු හා මෙහි පරිවාර ග්‍රන්ථයන් ගේ තත්ත්වය ත් සලකා බැලීමේදී **බුද්ධඝොෂ** මාහිමියාණන් ගේ අට්ඨකථා නිර්මාණ කාලයට සමීප කාල යෙක්හි **ධම්මසිරි** මහා ස්වාමි පාදයාණන් විසින් මේ ග්‍රන්ථ නිර්මාණයෙන් ශ්‍රීඝන පර්‍ය්‍යාප්ති ශාසනය ශොභා සහිත කළ බැව් හැඟී ය යි.

පරිවාර ග්‍රන්ථ.

මේ **ඛුද්දසික්ඛා** ග්‍රන්ථයට පරිවාර වශයෙන් ටීකා දෙකක් හා සිංහලාර්ථ ව්‍යාඛ්‍යාන දෙකක් ද පුරාතනයන් විසින් කලින් කල විරචිත ය. මින් ප්‍රත්නතර වූ ටීකා ග්‍රන්ථයා ගේ සම්පූර්ණ තත්ත්වයක් ප්‍රකට කිරීමෙහි අපොහොසත් වෙමු. විනීය ටීකා ග්‍රන්ථය වනාහි ජම්බුද්‍රෝණිපුර නිර්මාණය කරවා එහි රජ සිරි පැමිණි **වත්හිමි විජයබාහු** මහ රජාණන් සමයෙහි ලංකා ශාසන ශ්‍රී භාර ධාරණයෙහි නියුක්ත වූ **සංඝරක්ඛිත සංඝරාජ** මහා ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ විසින් රචනා කරන ලදී.

ප්‍රත්නතර ටීකාවෙන් **ඛුද්දසික්ඛා** ග්‍රන්ථයා ගේ අර්ථාවබොධය සාකල්‍යයෙන් සිදු නො කළ හැකි බැවින් ප්‍රාඥ වූ **සුමංගලාභිධාන** ස්ථවිරෝත්තමයා ගේ ආරාධනාවෙන් මේ ටීකාව කරන ලද බැව් එහි ආරම්භයෙහි සඳහන් ව තිබේ.

සුමඞ්ගලප්පසාදනී නම් වූ මේ ටීකා ග්‍රන්ථය ගාලූ පුර ජයවර්ධනාරාමාධිවාසී ගෞරවාර්හ **සුමනජෝති** නායක මහා ස්ථවිර පාදයාණන් ගේ සංශොධනයෙන් බුද්ධ වර්ෂ 2441 දී ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවන ලදී. මෙහි සිංහල ව්‍යාඛ්‍යානවයෙන් චිරන්තනතර ව්‍යාඛ්‍යානය අප ගේ දර්ශනයට විෂය නො වී ය.

එහෙත් විනීය ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි බොහෝ තැන්හි ඒ ව්‍යාඛ්‍යාවෙහි පාඨයන් නිදර්ශනය කොට තිබීමෙන් තරමක් දුර එහි තත්ත්වය සලකා ගත හැකි වේ. භාෂා විලාසාදිය අනුව සැලකීමේදී මීට හවුරුදු දහසකට අධික පුරාතන කාලයෙක්හි එහි නිර්මාණය වූ බැව් සැලකිය හැකි ය.

මෙම විනීය ව්‍යාඛ්‍යානය.

කාලාතික්‍රමණයෙන් භාෂා ව්‍යවහාරයා ගේ දුර්බොධත්ව යට පැමිණීම නිසා හෝ උචිතමනා ප්‍රමාණ විස්තර ඇතුළත්

නොවී තිබීම නිසා හෝ **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථයාගේ අර්ථාවබෝධයට ප්‍රත්නතර ව්‍යාඛ්‍යානය ප්‍රමාණ නොවීම හෙතු කොට මේ විනය ව්‍යාඛ්‍යාන නිර්මාණය උවමනා වූ බැව් සිතිය හැකි වේ.

මේ ව්‍යාඛ්‍යානය **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථයා ගේ සම්පූර්ණ අර්ථාවබෝධයට ඉවහල් වන පරිදි සම්පාදිත ව තිබීම ඉතා ප්‍රයොජන සහිත ය. මෙහි ගාථාවන්ට සිංහල භාෂාවෙන් පදාර්ථ දක්වමින් විස්තර උවමනා තැන්හි නොයෙක් පෙළ අටුවා ටීකා ප්‍රකරණ පාඨාදිය නිදර්ශන කෙරෙමින් අර්ථය පැහැදිලි කොට තිබේ.

මෙහි නිදර්ශන පාඨාදිය දැක්වීමේදි නම් සඳහන් වූ ග්‍රන්ථයන්ගෙන් සමහරක් නම්: විනය පාලිය – විනය අටුවාව – විනය ටීකාව – විනය විනිශ්චය – නිස්සන්දෙහ නම් විනය විනිශ්චය සන්නය – විනය සන්නය – කංඛා විතරණී ගැටපදය – සංයුත් ටීකාව – විශුද්ධි මාර්ගය – විනය අටුවා සන්නය – මෙහි (කුදුසිකෙහි) පුරාතන සන්නය යනාදිය යි. මෙයිනු ත් බොහෝ කොට නිදසුන් ගෙන තිබෙන්නේ විනය අටුවාව විනය සන්නය හා මෙහි පුරාතන සන්නයෙනු ත් ය.

ඇතැම් තැන ග්‍රන්ථ නාමය සඳහන් නො වූ නිදර්ශන පාඨයෝ ද වෙති. මේ ආදී කරුණු අනුව සලකා බැලීමේදී මේ ව්‍යාඛ්‍යානය සම්පාදනය කළ කර්තෘවරයා ධර්ම විනයෙහි හා නා නා භාෂා ශාස්ත්‍රාදියෙහි ප්‍රවීණතර බුද්ධිමත් උත්තමයකු බැව් පෙනී ය යි.

එහෙත් මේ ග්‍රන්ථයා ගේ ද නිර්මාතෘ නිර්මාණ කාලයන් ගේ නිර්ණයට ප්‍රමාණ වන්නා වූ විරත්න ලිපි ආදියක් දක්නට නො ලදිමු. ඇතැම් පුරාතන ග්‍රන්ථ කාරක උතුමන් විසින් ස්වකීය නාමය හා ග්‍රන්ථ නිර්මාණ කාලාදිය සවිස්තර ව ස්වකීය ග්‍රන්ථයන්හි සටහන් කර තැබීම සාර්ථක වශයෙන් නො සලකන ලද්දක් මෙන් හැඟේ. එහෙයින් පුරාතන බොහෝ සම්භාවනීය ග්‍රන්ථයන්ගේ කර්තෘ කාල නිර්මාණාදිය දක්වාලීම දුෂ්කර බවට පැමිණ තිබේ.

මේ ව්‍යාඛ්‍යානය සම්බන්ධයෙන් ද එම දුෂ්කරතාවය යෙදී තිබේ. මෙහි කර්තෘ උතුමා දිඹුලාගල ආරණ්‍යක **මෙධංකර මහා ස්වාමිපාදයෝ** ය යි ඇතැම් අය සලකන

මත්හිමි **විජයබාහු** මහ රජාණන් සමයෙහි **සංඝරක්ෂිත සංඝරාජ** මාහිමියාණන්ට සමකාලිකව ආරණ්‍යාවාසයෙහි සංඝයා වහන්සේට ප්‍රධාන ව මෙකී මාහිමියාණෝ ශාසන භාරොද්වහනය කළෝ ය.

විජයබාහු මත්හිමියාණන්ගෙන් පසු රජසිරි පැමිණියා වූ එම නරශ්‍රේෂ්ඨයන් ගේ අතිජාත පුත්‍ර වූ **කලිකාල සාහිත්‍ය සර්වඥ පණ්ඩිත පරාක්‍රමබාහු** මහා රාජයා විසින් විරචිත වූ **නිස්සන්දේහ** නම් ලත් **වනවිනිස සන්නයෙන්** ගන්නා ලද **නිදර්ශන** පාඨයෝ මේ බුද්ධසික්ඛා ව්‍යාඛ්‍යානයෙහි පෙනෙති. මෙය යට කී **මෙධංකර මාහිමියාණන්** ගේ කෘතියක් නම් මෙකී **නිස්සන්දේහ**යෙහි නිදර්ශනයන් ඇතුළත් වීම සිදු විය හැකි ද? යනු විමසිය යුත්තකි.

සංශොධනය හා මුද්‍රණය.

මේ බුද්ධසික්ඛා ග්‍රන්ථය හා යට දක්වූ එහි විනිය ව්‍යාඛ්‍යානය ත් බේරුවල **ශ්‍රීමෙධංකර** ස්ථවිරපාදයන් ගේ සංශොධනයෙන් යුක්ත ව මීට තෙතිස් වර්ෂයකින් පූර්වයෙහි මුද්‍රණයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවන ලද්දේ ය. ඉන් විනය පරිශීලනයෙහි නියුක්ත වූවන්ට මහත් ප්‍රයෝජන ලැබුණු බැව් නිසැක ය.

ක්‍ෂුද්‍රසික්ඛා හා එහි මේ සිංහල පදගත ව්‍යාඛ්‍යානය ත් දැනට දුර්ලභ ව පවත්නා හෙයින් ඒ විශෙෂ සංශොධනයෙන් හා සංස්කරණයෙන් යුක්ත කොට ප්‍රසිද්ධියට පැමිණවීම කාලානුරූප වූ ශාසන **සංග්‍රහයක්** බැව් **සැලකූ** අප ගේ ධර්මාන්තෙවාසිවරයෙක් වූ කළුවාමෝදර කල්‍යාණාරාමාධිවාසී **මොරගල්ලේ ඤාණොභාසතිස්ස** ස්ථවිරයන් විසින් මේ ග්‍රන්ථමය පිළිබඳ සංශොධන සංස්කරණාදිය සඳහා **අප** වෙත ආරාධනා කර සිටින ලද්දේ ය.

එම ආරාධනය පිළිගත් අප **විසින්** පැරණි ලියාපු පිටපත් කීපයකට හා විනය පෙල අටුවා ටීකා ප්‍රකරණාදියට ද බුරුම රට මුද්‍රිත බුද්ධසික්ඛා ග්‍රන්ථයට ද සම කොට බැලීමෙන් මේ **බුද්ධසික්ඛා** ග්‍රන්ථයෙහි හා සන්නයෙහි ද පාඨශොධනය යථාශක්තිත් සම්පූර්ණ කොට සන්නයෙහි නිදර්ශන වශයෙන්

ඒ ඒ තැන දක්වන ලද පාලි ගාථා පාඨාදියට පදාර්ථ ව්‍යාඛ්‍යානයක් ද ලියා මුද්‍රණයට පිළියෙළ කරන ලද්දේ ය. අප ගේ මේ සදුත්සාහය ශ්‍රීඝන ශාසනයා ගේ චිර ජීවනයට උපකාරී වේවා.

මෙයට,

හරුමල්ගොඩ ශ්‍රී සුමංගල
ස්ථවිරයෝ ය.

වර්ෂ $\frac{2471}{1928}$ ජූනි මස 25 වෙනි දින
දෙඩන්දූව ශෛලබිම්බාරාම
මහා විහාරයේ දී ය.

පටුන

පිටු.	ගාථා.	විෂය.	ග්‍රන්ථ පිටු.
1	1	(ආරම්භො)	45
1	2	මාතිකා	46
2	9	චත්තාරො පාරාජිකා	48
3	27	නවගරුකා	54
4	38	චීවරං	57
6	66	රජනානි	67
6	68	පත්තො	67
7	79	ථාලකා	69
7	81	පවාරණා	70
8	92	කාලිකා	74
9	114	පටිග්ගාහො	80
10	121	මංසෙසු අකප්පියං	82
10	124	නිස්සග්ගියානි	83
10	129	පචිත්ති	88
11	133	සමණකප්පා	89
12	144	භූමියො	93
12	153	උපජ්ඣාචෙරවත්තානි	96
13	164	වච්චපස්සාවට්ඨානිකං	98
14	169	ආපුච්ඡකරණං	99
14	174	නග්ගො	100
14	176	නහානකප්පො	100
14	180	අවන්දියා	101
15	181	චම්මං	102
15	183	උපාහනා	102
15	189	අනොලොකියං	104
15	190	අඤ්ජනී	106
16	195	අකප්පියානි සයනානි	107

පිටු.	ගාථා.	විසය.	සන්න පිටු.
16	203	සමානාසනිකො	111
17	206	අසංවාසිකො	112
17	207	කම්මං	113
17	217	මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනා	115
18	221	වත්තං	116
18	229	විකප්පනා	118
19	235	නිස්සයො	120
20	240	කායබන්ධනං	121
21	247	පඨවි	124
22	264	පරික්ඛාරො	127
23	279	භෙසජ්ජං	131
23	286	උග්ගහො	133
25	302	දූසනං	138
25	314	වස්සූපනායිකා	143
26	327	අවෙභඞ්ගියං	148
27	340	පකිණ්ණකං	151
31	387	දෙසනා	174
35	399	ඡන්දදානාදි	183
36	409	උපොසථො	186
38	431	පවාරණා	197
40	444	සංවරො	202
40	446	සුද්ධි	203
41	450	සන්තොසො	204
41	452	චතුරාරක්ඛා	204
42	462	විපස්සනා	206
42	464	(නිගමනං)	206

ඛුද්දසික්ඛා.

ඛුද්දසික්ඛා.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

---

1. ආදිතො උපසම්පන්නසික්ඛිතබ්බං සමාසතො
ඛුද්දසික්ඛං පවක්ඛාමි වන්දිත්වා රතනත්තයං.

තත්‍රායං මාතිකා.

2. පාරාජිකා ච චත්තාරො ගරුකා නව චීවරං
රජනානි ච පත්තො ච ථාලකා ච පවාරණා.

3. කාලිකා ච පටිග්ගාහො මංසෙසු ච අකප්පියං
නිස්සග්ගියානි පාචිත්ති සමණකප්පා ච භූමියො.

4. උපජ්ඣාචරියවත්තානි වච්චපස්සාවඨානිකං
ආපුච්ඡකරණං නග්ගො නහානකප්පො අවන්දියො.

5. චම්මං උපාහනා චෙව අනොලොකියමඤ්ජනී
අකප්පියානි සෙනානි සමානාසනිකොපි ච.

6. අසංවාසිකො ච කම්මං මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනා
වත්තං විකප්පනා චෙව නිස්සයො කායබන්ධනං.

7. පඨවී ච පරික්ඛාරො භෙසජ්ජුග්ගහදූසනං
වස්සූපනායිකා චෙවාවෙභඞ්ගියං පකිණ්ණකං.

8. දෙසනා ඡන්දදානාදි උපොසථපවාරණා
සංවරො සුද්ධි සන්තොසො චතුරක්ඛා විපස්සනාති

1. පාරාජිකා ච චත්තාරොති,

9 මග්ගත්තයෙ අනික්ඛිත්තසික්ඛො සන්ථතසන්ථතෙ
අල්ලොකාසෙ නිමිත්තං සං තිලමත්තම්පි සන්ථතං

10. අසන්ථතම්පාදින්නං පවෙසෙන්තො චුතොථවා
පවෙසනට්ඨිතුද්ධාර පවිට්ඨක්ඛණසාදකො.

11. ආදියෙය්‍ය හරෙය්‍යාවහරෙය්‍ය ඉරියාපථං
කොපෙය්‍ය ඨානා චාවෙය්‍ය සංකෙතං වීතිනාමයෙ.

12. අදින්නං ථෙය්‍යචිත්තෙන භවෙ පාරාජිකොථවා
ථෙය්‍ය බලකුසච්ඡන්නපරිකප්පාවහාරකො
භණ්ඩකාලග්ඝදෙසෙහි පරිභොගෙනෙත්ථ නිච්ඡයො

13. මනුස්සවිග්ගහං චිච්ච ජීවිතා වා වියොජයෙ,
මරණචෙතනො සත්ථහාරකං උපනික්ඛිපෙ.

14. ගාහෙය්‍ය මරණූපායං වදෙය්‍ය මරණෙ ගුණං
චුතො පයොගා සාහත්ථි නිස්සග්ගාණත්තිථාවරා

15 ඉද්ධිවිජ්ජාමයා කාලවත්ථායුධිරියාපථා.
ක්‍රියාවිසෙසො ඔකාසො ඡ ආණත්තිනියාමකා.

16. ඣානාදිභෙදං නොසන්තමත්තනත්තුපනායිකං
කත්වා කොට්ඨාසමෙකෙකං පච්චුප්පන්නභවස්සිතං.

17. අඤ්ඤාපදෙසරහිතං දීපෙන්තොනධිමානිකො
කායෙන වාචා විඤ්ඤත්තිපථෙ ඤාතෙ චුතො භවෙ.

18 පාරාජිකෙතෙ චත්තාරො අසංවාසා යථා පුරෙ
අභබ්බා භික්ඛුභාවාය සීසච්ඡින්නොව ජීවිතුං.

19 පරියායො ච ආණත්ති තතියෙ දුතියෙ පන
ආණත්ති යෙව සෙසෙසු ද්වයමෙතං න ලබ්භති

20 සෙවෙතුකාමතාචිත්තං මග්ගෙ මග්ගප්පවෙසනං
ඉදං මෙථුනධම්මස්ස ආහු අඞ්ගද්වයං බුධා.

21 මනුස්සසං තථාසඤ්ඤි ථෙය්‍යචිත්තං ච වත්ථුනො
ගරුතා අවහාරො ච අදින්නාදානහෙතුයො.

22. පාණො මානුසකො පාණසඤ්ඤිතා ඝාතචෙතනා
පයොගො තෙන මරණං පඤ්චෙතෙ වධහෙතුයො.

23. අසන්තාභූතං අත්තනි පාපමිච්ඡතා
යාරොචතා තස්ස මනුස්සජාතිතා
තඤ්ඤූපදෙසො ච තදෙව ජානතං
පසෙදුවත් අඞ්ගානි අසන්තදීපනෙ.

24 අසාධාරණා ච චත්තාරො භික්ඛුනීනමභබ්බකා
එකාදස ච විබ්භන්තා භික්ඛුනී මදුපිටකීකො.

25 ලම්බී මුඛෙන ගණ්හන්තො අඞ්ගජාතං පරස්ස ච
තත්ථාභිනිසීදන්තො චත්තාරො අනුලොමිකා

26. මග්ගෙ මග්ගප්පවෙසෙන මෙථුනස්ස ඉධාගතා
චත්තාරොති චතුබ්බීස සමොධානා පරාජිකාති

2. ගරුකා නවානි.

27. මොචෙතුකාමතා සුක්කස්සුපක්කම්ම විමොචනං
අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තෙන සමණො ගරුකං ඵුසෙ.

28. ඉත්ථිසඤ්ඤී මනුස්සිත්ථිං කායසංසග්ගරාගවා
සම්ඵුසන්තො උපක්කම්ම සමණො ගරුකං ඵුසෙ.

29 තථා සුණන්තිං විඤ්ඤුං ච මග්ගං වාරබ්භ මෙථුනං
දුට්ඨුල්ලවාචාරාගෙන ඔභාසෙත්වා ගරුං ඵුසෙ.

30. වත්වාත්තකාමුපට්ඨාන වණ්ණං මෙථුනරාගිනො
වාචා මෙථුනයුත්තෙන ගරුං මෙථුනයාචනෙ

31. පටිග්ගහෙත්වා සන්දෙසං ඉත්ථියා පුරිසස්ස වා
වීමංසිත්වා හරං පච්චා සමණො ගරුකං ඵුසෙ

32. සඤ්ඤාචිතපරික්ඛාරං කත්වාදෙසිතවත්ථුකං
කුටිං පමාණාතික්කන්තං අත්තුද්දෙසං ගරුං ඵුසෙ

33 මහල්ලකං විහාරං වා කත්වාදෙසිතවත්ථුකං
අත්තනො වසනත්ථාය සමණො ගරුකං ඵුසෙ.

34. අමූලකෙන චොදෙන්තො චොදාපෙන්තො ච වත්ථුනා
අන්තිමෙන ච චාවෙතුං සුණමානං ගරුං ඵුසෙ.

35 අඤ්ඤස්ස කිරියං දිස්වා තෙන ලෙසෙන චොදයං
වත්ථුනා අන්තිමෙනඤ්ඤං චාවෙතුං ගරුකං ඵුසෙ

36. ඡාදෙති ජානමාපත්තිං පරිවාසො යාව තාවතා
චරෙය්‍ය සඞ්ඝෙ මානත්තං පරිවුත්ථො ඡ රත්තියො
චිණ්ණමානත්තමබ්භෙය්‍ය සඞ්ඝො තං වීසතීගණො.

37. ආපත්තිනුක්ඛිත්තමනන්තරාය
පහුත්තතායො තථසඤ්ඤිතා ච
ඡාදෙතුකාමො අථ ඡාදනාති
ඡන්නා දසඞ්ඝාරුණුග්ගමම්හීති.

8. චීවරකථා.

38 ඛොම කොසෙය්‍ය කප්පාස සාණ භඞ්ගානි කම්බලං
කප්පියානි ඡළෙතානි සානුලොමානි ජාතිතො.

39. දුකූලං චෙව පත්තුණ්ණපට්ටං සොමාරචීනජං
ඉද්ධිජා දෙවදින්නා ච තස්ස තස්සානුලොමකං.

40. තිචීවරං පරික්ඛාරචොළං වස්සිකසාටිකං
අධිට්ඨෙ න විකප්පෙය්‍ය මුඛපුඤ්ඡනිසීදනං.

41. පච්චත්ථරණකං කණ්ඩුච්ඡාදිමෙත්ථ තිචීවරං
න වසෙය්‍ය විනෙකාහං චාතුමාසං නිසීදනං.

42. ඉමං සඞ්ඝාටිමධිට්ඨාමි සඞ්ඝාටිමිච්චධිට්ඨයෙ
අහත්ථපාසමෙතන්ති සෙසෙසුපි අයං නයො

43 අධිට්ඨහන්තො සඞ්ඝාටිප්පභුතිං පුබ්බචීවරං
පච්චුද්ධරිත්වාධිට්ඨෙය්‍ය පත්තාධිට්ඨහනෙ තථා.

44. එතං ඉමං ච සඞ්ඝාටිං සඞ්ඝෙ පච්චුද්ධරාමිති
එවං සබ්බානි නාමෙන වත්වා පච්චුද්ධරෙ විදූ.

45. සඞ්ඝාටි පච්ඡිමන්තෙන දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකා
උත්තමන්තෙන සුගතචීවරූනාපි වට්ටති
මුට්ඨිත්තිකං ච තිරියං තථා එක සිකස්සපි.

46. අන්තරවාසකො චාපි දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකො
අඩ්ඪතෙය්‍යො ද්විහත්ථො වා තිරියන්තෙන වට්ටති.

47. නිසීදනස්ස දීඝෙන විදත්ථි ද්වෙ විසාලතො
දියඩ්ඪං දසා විදත්ථි සුගතස්ස විදත්ථියං.

48. කණ්ඩුපටිච්ඡාදිකස්ස තිරියං ද්වෙ විදත්ථියො
දීඝන්තතො චතස්සොව සුගතස්ස විදත්ථියා.

49. වස්සිකසාටිකායාපි දීඝසො ඡ විදත්ථියො
තිරියං අඩ්ඪතෙය්‍යාව සුගතස්ස විදත්ථියා.

50. එත්ථච්ඡෙදනපාචිත්ති කරොන්තස්ස තදුත්තරිං
පච්චත්ථරමුඛචොළා ආකංඛිතප්පමාණිකා

51. පරික්ඛාරචොළෙ ගණනං පමාණං වා න දීපිතං
තථා වත්වා අධිට්ඨෙය්‍ය ථවිකාදිං විකප්පියං.

52. අහතාහතකප්පානං සඞ්ඝාටි දිගුණා සියා
එකච්චියුත්තරාසඞ්ගො තථා අන්තරවාසකො.

53. උතුද්ධටානං දුස්සානං සඞ්ඝාටි ච චතුග්ගුණා
භවෙය්‍යුං ද්විගුණා සෙසා පංසුකූලෙ යථාරුචි.

54. තීසු ද්වෙ වාපි එකං වා ඡින්දිතබ්බං පහොති යං
සබ්බෙසු අප්පහොන්තෙසු අන්වාධිමාදියෙය්‍ය වා
අච්ඡින්නං ච අනාදින්නං න ධාරෙය්‍ය තිචීවරං

55. ගාමෙ නිවෙසනෙ උද්දොසිත පාසාද හම්මියෙ
නාවට්ටමාලආරාමෙ සත්ථඛෙත්තඛලෙ දුමෙ

56. අජ්ඣොකාසෙ විහාරෙ වා නික්ඛිපිත්වා තිචීවරං
භික්ඛුසම්මුතියාඤ්ඤත්‍ර විප්පවත්ථුං න ලබ්භති.

57. රොගවස්සපරියන්තා කණ්ඩුච්ඡාදිකසාටිකා
තතො පරං විකප්පෙය්‍ය සෙසා අපරියන්තිකා

58. පච්චත්ථර පරික්ඛාර මුඛපුඤ්ඡනචොළකං
සදසම්ප්‍යරත්තනතාදින්නකප්පං ලබ්භං නිසීදනං.

59. අදසං රඤ්ජිතං යෙව සෙස චීවරපඤ්චකං
කප්පතාදින්නකප්පංච සදසංච නිසීදනං

60. අනධිට්ඨිතං නිස්සට්ඨං කප්පෙත්වා පරිභුඤ්ජයෙ
හත්ථදීඝං තතොපඩ්ඪවිත්ථාරං ච විකප්පියං.

61. තිචීවරස්ස භික්ඛුස්ස සබ්බමෙතං පකාසිතං
පරික්ඛාරචොළියො සබ්බං තථා වත්වා අධිට්ඨති.

62. අච්ඡෙද විස්සජ්ජන ගාහ විබ්භමා
පච්චුද්ධරො මරණං ලිංග සික්ඛා
සබ්බෙසවධිට්ඨාන වියොග කාරණා
විනිවිද්ධඡිද්දං ච තිචීවරස්ස,

63. කුසවාකඵලකචීරානි කම්බලං කෙසවාලජං
ථුල්ලච්චයං ධාරයතොලූකපක්ඛාජිනක්ඛිපෙ
කදලෙරකක්කදුස්සෙ පොත්ථකෙ වාපි දුක්කටං.

64. සබ්බනීලකමඤ්ජෙට්ඨපීතලොහිතකණ්හකෙ
මහාරඞ්ගමහානාමරත්තෙ චාපි තිරීටකෙ

65 අච්ඡින්නදීඝදසකෙ ඵලපුප්ඵදසෙ තථා
කඤ්චුකෙ වෙඨනෙ සබ්බං ලබ්භතච්ඡින්නචීවරොති

4. රජනානි චාති

66. මූලක්ඛන්ධතචපත්තඵලපුප්ඵප්පභෙදතො
රජනා ඡප්පකාරානි අනුඤ්ඤාතානි සත්ථුනා.

67 මූලෙ හලිද්දිං ඛන්ධෙ ච මඤ්ජෙට්ඨං තුඞ්ගහාරකෙ
අල්ලිං නීලිං ච පත්තෙසු තචෙ ලොද්දං ච කණ්ඩුලං
කුසුම්භං කිංසුකං පුප්ඵෙ සබ්බං ලබ්භං විවජ්ජියාති.

5 පත්තා චාති.

68. අයො පත්තො මත්තිපත්තො ජාතියා කප්පියා දුවෙ
උක්කට්ඨො මජ්ඣිමො චෙව ඔමකො ච පමාණතො.

69. උක්කට්ඨො මාගධනාලි ද්වයතණ්ඩුල සාධිතං
ගණ්හාති ඔදනං සූපං බ්‍යඤ්ජනං ච තදූපියං.

70. මජ්ඣිමො තස්සුපඩ්ඪො ච තතොපඩ්ඪො ච ඔමකො
උක්කට්ඨතො ච උක්කට්ඨො අපත්තො ඔමකොමකො.

71. අතිරෙකපත්තො ධාරෙය්‍යො දසාහපරමං සකො
කප්පො නිස්සග්ගියො හොති තස්මිං කාලෙතිනාමිතෙ.

72. අච්ඡෙදදානගාහෙහි විබ්භමා මරණුද්ධටා
ලිඞ්ගසික්ඛාහි ඡිද්දෙන පත්තාධිට්ඨානමුජ්ඣති.

73. පත්තං න පටිසාමෙය්‍ය සොදකං න ච ඔතපෙ
උණ්හෙ න නිද්දහෙ භූම්‍යා න ඨපෙ නො ච ලඞ්ඝයෙ

74 මීඪන්තෙ පරිභණ්ඩන්තෙ අඞ්කෙ වා ආතපත්තකෙ
පාදෙසු මඤ්චපීඨෙ වා ඨපෙතුං න ච කප්පති.

75. න නීහරෙය්‍ය උච්ඡිට්ඨොදකං ච චලකට්ඨිකං
පත්තෙන පත්තහත්ථො වා කවාටං න පණාමයෙ

76. භූමිආධාරකෙ දාරුදණ්ඩාධාරෙ සුසජ්ජිතෙ
දුවෙ පත්තෙ ඨපෙය්‍යෙකං නික්කුජ්ජිත්වාන භූමියං.

77. දාරුරූපියසොවණ්ණමණිවෙළුරියාමයා
කංසකාචතිපුසීසඵලිකතම්බලොහජා.

78. ඡවසීසමයො චාපි ඝටීතුම්බකටාහජා
පත්තා අකප්පියා සබ්බෙ වුත්තා දුක්කටවත්ථුකා

6. ථාලකා චාති

79. කප්පියා ථාලකා තිස්සො තම්බාලොමත්තිකාමයා
දාරුසොවණ්ණරජතමණිවෙළුරියාමයා.

80. අකප්පා ඵලිකාකාචකංසජා ගිහිසන්තකා
සංඝිකා කප්පියා තුම්බඝටිජා තාවකාලිකා

7. පවාරණාති.

81. යෙනීරියාපථෙනායං භුඤ්ජමානො පවාරිතො
තතො අඤ්ඤෙන භුඤ්ජෙය්‍ය පාචිත්ති නාතිරිත්තකං.

82. අසනං භොජනං චෙව අභිහාරො සමීපතා
කායවාචාපටික්ඛෙපො පඤ්ච අඞ්ගා පවාරණා.

83. ඔදනො සත්තු කුම්මාසො මච්ඡො මංසං ච භොජනං
සාලි වීහි යවො කංගු කුද්‍රූස වර ගොධුමො.

84. සත්තන්නමෙසං ධඤ්ඤානං ඔදනො භොජ්ජයාගු ච
සාමාකාදිතිණං කුද්‍රූසකෙ වරකචොරකො
වරකෙ සාලියං චෙව නීවාරො සඞ්ගහං ගතො.

85. භට්ඨධඤ්ඤමයො සත්තු කුම්මාසො යවසම්භවො
මංසො ච කප්පියො වුත්තො මච්ඡො උදකසම්භවො.

86. භුඤ්ජන්තො භොජනං කප්පමකප්පං වා නිසෙධයං
වාරෙය්‍යාභිහටං කප්පං තං නාමෙන ඉමන්ති වා.

87. ලාජා තං සත්තුභත්තානි ගොරසො සුද්ධඛජ්ජකො
තණ්ඩුලා භට්ඨපිට්ඨං ච පුථුකා වෙළුආදිනං.

88. භත්තං වුත්තාවසෙසානං රසයාගු රසොපි ච
සුද්ධයාගු ඵලාදීනි න ජනෙන්ති පවාරණං.

89. පවාරිතෙන වුට්ඨාය අභුත්තෙන ච භොජනං
අතිරිත්තං න කාතබ්බං යෙන යං වා පුරෙ කතං

90. කප්පියං ගහිතං චෙවුච්චාරිතං හත්ථපාසගං
අතිරිත්තං කාරොනෙතාවං අලමෙතන්ති භාසතු.

91. න කරෙය්‍යනුපසම්පන්න හත්ථගං පෙසයිත්වා පි
කාරෙතුං ලබ්භතෙ සබ්බො භුඤ්ජිතුං තමකාරකොති.

8. කාලිකා වාණී.

92. පටිග්ගහිතා චත්තාරො කාලිකා යාවකාලිකං
යාමකාලිකසත්තාහකාලිකං යාවජීවිකා.

93. පිට්ඨං මූලං ඵලං ඛජ්ජං ගොරසො ධඤ්ඤභොජනං
යාගු සූපප්පභුතයො හොන්තෙතෙ යාවකාලිකා.

94. මධු මුද්දික සාළුක චොච මොචම්බ ජම්බුජං
ඵාරුසං තගහිසත්තතත්ථා පානකං යාමකාලිකං

95. සානුලොමානි ධඤ්ඤානි ඨපෙත්වා ඵලජො රසො
මධුකපුප්ඵා අඤ්ඤත්‍ර සබ්බො පුප්ඵරසොපි ච

96. සබ්බපත්තරසො චෙව ඨපෙත්වා පක්කඩාකජං
සීතොදමද්දිතොදිච්චපාකො වා යාමකාලිකො.

97. සප්පිනොනීතතෙලානි මධුඵාණිතමෙව ච
සත්තාහකාලිකා සප්පි යෙසං මංසමවාරිතං

98. තෙලං තිලවසෙරණ්ඩමධුසාසපසම්භවං
ඛුද්දභමරමධුකරිමක්ඛිකාහි කතං මධු.

99. රසාදී උච්ඡුවිකති පක්කාපක්කා ච ඵාණිතං
සවත්ථුපක්කා සාමං වා වසා කාලෙ අමානුසා
අඤ්ඤස්සං න පචෙ වත්ථුං යාවකාලිකවත්ථුනං.

100. හලිද්දිං සිඞ්ගිවෙරං ච වචත්ථං ලසුනං වචා
උසීරං භද්දමුත්තං චාතිවිසා කටුකරොහිණී
පඤ්චමූලාදිකං චාපි මූලං තං යාවජීවිකං.

101. බිලඞ්ගං මරිචං ගොට්ඨඵලං පිප්ඵලි රාජිකා
තිඵලෙරණ්ඩකාදීනං ඵලං තං යාවජීවිකං.

102. කප්පාසනිම්බකුටජ පටොලසුලසාදිනං
සූපෙය්‍ය පණ්ණං වජ්ජෙත්වා පණ්ණං තං යාවජීවිකං

103. ඨපෙත්වා උච්ඡුනීය්‍යාසං සරසං උච්ඡුජං තචං
නීය්‍යාසො ච තචො සබ්බො ලොණං ලොහං සිලා තථා,

104. සුද්ධසිත්ථං ච සෙවාලො යං ච කිඤ්චි සුඛාපිතං.
හිඞ්ගාදිප්පභෙදං ච ඤාතබ්බං යාවජීවිකං.

105. මූලං සාරං තචො ඵෙග්ගු පණ්ණං පුප්ඵං ඵලං ලතා
ආහාරත්ථමසාධෙන්තං සබ්බං තං යාවජීවිකං.

106. සබ්බකාලිකසම්භොගො කාලෙ සබ්බස්ස කප්පති
සති පච්චයෙ විකාලෙපි කප්පතෙ කාලිකත්තයං.

107. කාලයාමමතික්කන්තා පාචිත්තිං ජනයන්ත්‍යුභො
ජනයන්ති උභොපෙතෙ අන්තොවුත්ථං ච සන්නිධිං.

108. සත්තාහකාලිකෙ සත්තඅහානි අතික්කාමිතෙ
පාචිත්ති පාලිතාරූළ්හෙ සප්පිආදිම්හි දුක්කටං.

109. නිස්සට්ඨලද්ධං මක්ඛෙය්‍ය නඞ්ගං නජ්ඣොහරෙය්‍ය ච
විකප්පෙන්තස්ස සත්තාහෙ සාමණෙරස්සධිට්ඨතො
මක්ඛනාදිං ච නාපත්ති අඤ්ඤස්ස දදතොපි ච

110. යාවකාලිකආදීනි සංසට්ඨානි සහත්තනා
ගාහාපයන්ති සබ්භාවං තස්මා එවමුදීරිතං.

111. පුරෙ පටිග්ගහිතං ච සත්තාහං යාවජීවිකං
සෙසකාලිකසම්මිස්සං පාචිත්ති පරිභුඤ්ජතො

112. යාවකාලිකසම්මිස්සමිතරං කාලිකත්තයං
පටිග්ගහිතං තදහු තදහෙව පරිභුඤ්ජයෙ.

113. යාමකාලිකසම්මිස්සං සෙසමෙවං විජානියං
සත්තාහකාලම්මිස්සං ච සත්තාහං කප්පතීතරන්ති.

9. පටිග්ගාහොති.

114. දාතුකාමාභිහාරො ච හත්ථපාසෙරණක්කමං
තිධා දෙන්තෙන ද්විධා ගාහො පඤ්චඞ්ගෙවං පටිග්ගහො.

115. අසංහාරෙ තත්ථ ජාතෙ සුඛුමෙ චිඤ්චආදීනං
පණ්ණෙ වාසයගහාරෙ ච පටිග්ගාහො න රූහති.

116. සික්ඛාමරණලිඞ්ගෙහි අනපෙක්ඛවිසග්ගතො
අච්ඡෙජ්ජදානුපසම්පන්නදානා ගාහොපසම්මති.

117. අපටිග්ගහිතං සබ්බං පාචිත්ති පරිභුඤ්ජතො
සුද්ධං ච නාතිබහලං කප්පතෙ උදකං තථා.

118. අඞ්ගලග්ගමවිච්ඡින්නං දන්තකට්ඨකණ්ණගූථකං
ලොණසුක්ඛෙලසිඞ්ඝාණි සෙම්හමුත්තකරීසකං.

119. ගුළමත්තිකමූලග්ගානි ඡාරිකං ච තථාවිධෙ
සාමං ගහෙත්වා සෙවෙය්‍ය අසන්තෙ කප්පකාරකෙ.

120. දුරූපචිණ්ණෙ රජොකිණ්ණෙ අථුග්ගහපටිග්ගහෙ
අන්තොවුත්ථෙ සයං පක්කෙ අන්තොපක්කෙ ච දුක්කටන්ති.

10. මංසෙසු ච අකප්පියානි

121 මනුස්සහත්ථිඅස්සානං මංසං සුණඛදීපිනං
සීහව්‍යග්ඝතරච්ඡානං අච්ඡස්ස උරගස්ස ච.

122. උද්දිස්සකතමංසං ච යං ච අප්පටිවෙක්ඛිතං
ථුල්ලච්චයං මනුස්සානං මංසෙ සෙසෙසු දුක්කටං

123. අට්ඨිපි ලොහිතං චම්මං ලොමමෙපසං න කප්පති
සචිත්තකං ව උද්දිස්ස කතං සෙසා අචිත්තකාති.

11. නිස්සග්ගියානීති

124. අරූපියං රූපියෙන රූපියං ඉතරෙන ච
රූපියං පරිවත්තෙය්‍ය නිස්සග්ගි ඉධ රූපියං,

125. කහාපණො සජ්ඣු සිඞ්ගී වොහාරූපගමාසකං
වත්ථුමුත්තාදි ඉතරං කප්පං දුක්කටවත්ථු ච

126. ඉමං ගහෙත්වා භුත්වා වා ඉමං දෙහි කරානය
දෙමි වාති සමාපන්නෙ නිස්සග්ගි කයවික්කයෙ.

127 අත්තනො අඤ්ඤතො ලාභං සඞ්ඝස්සඤ්ඤස්ස වා නතං
පරිනාමෙය්‍ය නිස්සග්ගි පාචිත්ති වාපි දුක්කටං.

128 අනිස්සජිත්වා නිස්සග්ගිං පරිභුඤ්ජ න දෙය්‍ය වා
නිස්සට්ඨං සකසඤ්ඤාය දුක්කටං අඤ්ඤථෙතරන්ති.

12. පාචිත්තීනි.

129. මුසාවාදොමසවාදෙ පෙසුඤ්ඤහරණෙ තථා
පදසොධම්මසාගාර උජ්ඣාපනකඛීයනෙ,

130. තලසත්ථිඅනාදර කුක්කුච්චුප්පාදනෙසු ච
ගාමප්පවෙසනාපුච්ඡා භොජනෙ ච පරම්පරා

131. අනුද්ධරිත්වා ගමනෙ සෙය්‍යං සෙනාසනානි ච
ඉත්ථියද්ධාන ගමනෙ එකෙකාය නිසීදනෙ.

132. හිංසාපනාකොටනඅඤ්ඤවාද
විහෙසදුට්ඨුල්ලපකාසජාදෙ
භාසොදකෙ නිවජුහනෙ විහාරා
පාචිත්ති වුත්තානුපඛජ්ජසායෙති.

13. සමණකප්පා වාති,

133. භූතගාමසමාරම්භෙ පාචිත්ති කතකප්පියං
නඛෙන වාග්ගිසත්ථෙහි භවෙ සමණකප්පියං.

134. සමූලඛන්ධබීජග්ගඵලුබීජප්පභාවිතො
ආරම්භෙ දුක්කටං බීජං භූතගාමවියොජිතං

135 නිබ්බට්ටබීජං නොබීජමකතං වාපි කප්පති
කටාහබද්ධබීජානි බහිද්ධා වාපි කාරයෙ.

136 එකාබද්ධෙසු බීජෙසු භාජනෙ වාපි භූමියං
කතෙ ච කප්පියෙකස්මිං සබ්බෙසෙව කතං භවෙ.

137 නික්ඛිතෙත කප්පියං කත්වා මූලපණ්ණානි ජායරුං
කප්පියං පුන කාරෙය්‍ය භූතගාමො හි සො තදා.

138. සපණ්ණො වා අපණ්ණො වා සෙවාලොදකසම්භවො
චෙතියාදිසු සෙවාලො නික්ඛන්තද්වත්තිපත්තකො
භූතගාමොව බීජම්පි මූලපණ්ණෙ විනිග්ගතෙ.

139. ඝටාදිපිට්ඨසෙවාලො මකුලං අහිඡත්තකං
දුක්කටස්සෙව වත්ථූනි ඡුල්ලම්බ්‍යවහාරිකං.

140 ලාඛානිය්‍යාසජාතානි අල්ලරුක්ඛෙ විකොපයං
ගණ්හතො තත්ථ පාචිත්ති ඡින්දතො වාපි අක්ඛරං.

141. පීළෙතුං නාළිකෙරාදිං දාරුමක්කටකාදිනා
ඡින්දිතුං ගණ්ඨිකං කාතුං තිණාදිං න ච කප්පති.

142. භූතගාමං ච බීජං වා ඡින්දභින්දෙචිණාහි වා
ඵාලෙහි විජ්ඣ පච වා නියමෙත්වා න භාසයෙ.

143. ඉමං කරොහි කප්පියං ඉමං ගණ්හ දමාහර
ඉමං දෙහි ඉමං සොධෙහෙවං වට්ටති භාසිතුන්ති.

14. භූමියොති.

144. සම්මුතුස්සාවනන්තා ච ගොනිසාදි ගහපති
කප්පියා භූමියො යාසු වුත්ථං පක්කං ච කප්පති.

145. වාසත්ථාය කතෙ ගෙහෙ සංඝිකෙ වෙකසන්තකෙ
කප්පියා කුටි ලද්ධබ්බා සහසෙය්‍යප්පහොනකෙ.

146. ගෙහෙ සඞ්ඝස්ස වෙකස්ස කරමානෙවමීරයං
පඨමිට්ඨකථම්භාදිං ඨපෙය්‍යුස්සාවනන්තිකා.
කප්පියකුටිං කරොම කප්පියකුටිං කරොමාති.

147. යෙභුය්‍යතාපරික්ඛිත්තො ආරමො සකලොපි වා
වුච්චතෙ ගොනිසාදීති සම්මුති සඞ්ඝසම්මතා.

148. භික්ඛුං ඨපෙත්වා අඤ්ඤෙහි දින්නො තෙසං ච සන්තකො
අත්ථාය කප්පකුටියා ගෙහො ගහපතී මතො.

149. අකප්පකුටියා වුත්ථං සප්පි ආදිවිමිස්සිතං
වජ්ජෙය්‍ය අන්තොවුත්ථඛ්‍යං පුරිමං කාලිකද්වයං.

150. තෙනෙව භික්ඛුනා පක්කං කප්පතෙ යාවජීවිකං
නිරාමිසංව සත්තාහං සාමිසෙ සාමපාකතා.

151. උස්සාවනන්තිකා යෙහි ථම්භාදීහි අධිට්ඨිතා
තෙසු සෙවාපනීතෙසු තදඤ්ඤෙසුපි තිට්ඨති.

152. සබ්බෙසු අපනීතෙසු භවෙ ජහිතවත්ථුකා
ගොනිසාදිපරික්ඛිත්ත සෙසා ඡදනවිබ්භමාති

15 උපජ්ඣාචරවත්තානීති

153 තිස්සායුපජ්ඣාචරියෙ වසමානො සුපෙසලො
දන්තකට්ඨාසනං තොයං යාගුං කාලෙ දදෙ සදා

154. පත්තෙ වත්තං චරෙ ගාමප්පවෙසෙ ගමනාගමෙ
ආසනෙ පාදපීඨෙ ච කථලොපාහණචීවරෙ

155. පරිභොජියපානීයෙ වච්චපස්සාවඨානිසු
විහාරසොධනෙ වත්තං පුන පඤ්ඤපනෙ තථා

156. න පප්ඵොඨෙය්‍ය සොධෙන්තො පටිවාතෙ ච පඞ්ගණෙ
විහාරං භික්ඛු පානීයසාමන්තා සයනාසනං,

157. නහානෙ ච නහාපනස්ස රඞ්ගපාකෙථ ධොවනෙ
සිබ්බනෙ චීවරෙ ථෙවෙ රජෙන්තො න වජෙට්ඨිතෙ.

158. එකච්චස්ස අනාපුච්ඡා පත්තං වා චීවරානි වා
න දදෙය්‍ය න ගණ්හෙය්‍ය පරික්ඛාරං ච කඤ්චියං,

159. එකච්චං පච්ඡතො කාතුං ගන්තුං වා තස්ස පච්ඡතො
පිණ්ඩපාතං ච නීහාතුං නීහරාපෙතුමත්තනො.

160. කිච්චයං පරිකම්මං වා කෙසච්ඡෙදං ච අත්තනො
කාරාපෙතුං ච කාතුං වා අනාපුච්ඡා න වට්ටති.

161. ගාමං සුසානං නිස්සීමං දිසං වා ගන්තුමිච්ඡතො
අත්තනො කිච්චයං වාපි අනාපුච්ඡා න වට්ටති.

162. උප්පන්නං අරතිං දිට්ඨිං කුක්කුච්චං වා විනොදයෙ
කරෙය්‍ය වාපි උස්සුක්කං සඞ්ඝායත්තෙසු කම්මසු.

163. ගිලානෙ ච උපට්ඨෙය්‍ය වුට්ඨානං තෙසමාගමෙ
වත්තභෙදෙන සබ්බත්ථ අනාදරෙන දුක්කටන්ති.

16. වච්චපස්සාවට්ඨානිකනති.

164. න කරෙය්‍ය යථාවුඩ්ඪං වච්චං යාතානුපුබ්බියා
වච්චපස්සාව කුටියො නහාන තිත්ථං ච ලබ්භති.

165. පවිසෙය්‍යුබ්භජිත්වා නො සහසා පවිසෙය්‍ය ච
උක්කාසිත්වා වුබ්භජෙය්‍ය පාදුකාසෙව සණ්ඨිතො.

166. න කරෙ නිත්ථුනං වච්චං දන්තකට්ඨං ච ඛාදයං
වච්චපස්සාවදොණීනං න කරෙය්‍යුභයං බහි.

167. කූපෙ කට්ඨං න පාතෙය්‍ය ඛෙළං පස්සාවදොණියා
නාවලෙඛෙය්‍ය ඵරුසෙනූහතං වාපි ධොවයෙ.

168. න නික්ඛමෙය්‍ය සහසා උබ්භජිත්වා න නික්ඛමෙ
චපු චපු නාචමෙය්‍ය උක්ලාපං ච විසොධයෙති.

17. ආපුච්ඡකරණන්ති.

169. අනජ්ඣිට්ඨොව ථෙරෙන පාතිමොක්ඛං න උද්දිසෙ
ධම්මං න කථයෙ පඤ්හං න පුච්ඡෙය්‍ය න විස්සජෙ.

170. ආපුච්ඡිත්වා කථෙන්තස්ස පුන බුඩ්ඪතරාගමෙ
පුන ආපුච්ඡනං නත්ථි භත්තග්ගෙ වානුමොදතො.

171. වසන්තො ච අනාපුච්ඡා බුඩ්ඪෙනෙකවිහාරකෙ
න සජ්ඣායෙය්‍ය උද්දෙසං පරිපුච්ඡඤ්ච නො දදෙ.

172. ධම්මං න භාසයෙ දිපං න කරෙ න ච විජ්ඣාපෙ
වාතපානකවාටං වා විවරෙය්‍ය ථකෙය්‍ය ච.

173. චඞ්කමෙ චඞ්කමන්තොපි බුඩ්ඪෙන පරිවත්තයෙ
යෙන බුඩ්ඪො ස සඞ්ඝාටිකණ්ණෙනෙතං න ඝට්ටයෙති.

18 නග්ගො ති.

174. නග්ගො මග්ගං වජෙ භුඤ්ජෙ පිවෙ ඛාදෙ න සායයෙ
න ගණ්හෙ න දදෙ නෙව වන්දෙ වන්දාපයෙය්‍ය වා.

175. පරිකම්මං න කාරෙය්‍ය න කරෙ පටිච්ඡාදිසු
පරිකම්මෙ දුවෙ වත්ථච්ඡාදි සබ්බත්ථ කප්පියාති.

19. නහානකප්පො ති.

176 න ච නහායෙය්‍ය ථෙරානං පුරතොපරි වා තථා
දදෙය්‍ය ඔතරන්තානං මග්ගමුත්තරමානකො.

177 කුඩ්ඩත්ථම්භතරුට්ඨානෙ නහායමානො න ඝංසයෙ
කායං ගන්ධබ්බහත්ථෙන කුරුවින්දකසුත්තියා.

178 මල්ලකෙනාඤ්ඤමඤ්ඤං වා සරීරෙන න ඝංසයෙ
කපාලිට්ඨකඛණ්ඩානි වත්ථවට්ටි ච වට්ටති.

179. සබ්බෙසං පුථුපාණි ච ගිලානස්සාකතමල්ලකං
පාසාණඵෙණකථලා කප්පියා පාදඝංසනෙති.

20. අවන්දියා ති.

180. උක්ඛිත්තානුපසම්පන්නා නානාසංවාස ඉත්ථියො
නවො ච ගරුකට්ඨො ච පණ්ඩකො ච අවන්දියාති.

21 චම්මනති

181. මිගාජෙළකචම්මානි කප්පන්ති පරිභුඤ්ජිතුං
රොහිතෙණිපසද ච කුරුඞ්ගා මිගජාතිකා.

182. අනුඤ්ඤාතත්තයා අඤ්ඤං චම්මං දුක්කටවත්ථුකං
ථවිකොපාහනෙ චම්මං සබ්බං කප්පතමානුසන්ති.

22. උපාහනා චෙවාති.

183 මජ්ඣදෙසෙ න කප්පන්ති ගණඞ්ගණූපාහනා තථා
සබ්බස්ස කප්පන්තාරාමෙ සබ්බත්ථාකල්ලකස්ස ච.

184. සබ්බනීලකඔදාතපීතලොහිතකණ්හකා
මහාරඞ්ගමහානාමරඞ්ගරත්තා චුපාහනා.

185 සබ්බමඤ්ජෙට්ඨිකා චිත්‍රා නීලපීතාදිවට්ටිකා
තිත්තිරපත්තිකා මෙණ්ඩඅජවිසාණවට්ටිකා

186 බල්ලබද්ධා පුටබද්ධා තූලපුණ්ණා චුපාහනා
පාළිගුණ්ඨිමකා මොරපිඤ්ඡෙන පරිසිබ්බිතා.

187. විච්ඡිකාළිකතා සීහව්‍යග්ඝුද්දජිනදීපිනං
මජ්ජාරකාලකොළුකචම්මෙහි ච පරික්ඛටා,
පාදුකා සංකමනියා කොචි ධාරෙය්‍ය දුක්කටං.

188. නීලාදිවණ්ණං සකලං පුඤ්ඡිත්වා වෙකදෙසකං,
උපාහනා වලඤ්ජෙය්‍ය හාරෙත්වා බල්ලකාදිකන්ති.

23. අනොලොකියන්ති.

189. සාරත්තො ඉත්ථියා යොනිං මුඛං වා භික්ඛදායියා
පරස්ස පත්තං උජ්ඣානසඤ්ඤී වා අත්තනො මුඛං
ආදාසෙ උදපත්තෙ වා ඔලොකෙය්‍යස්ස දුක්කටන්ති.

24 අඤ්ජනීති.

190. වට්ටාට්ඨංසොළසංසා වා මට්ඨා වට්ටති අඤ්ජනී
තිසොපි මූලෙ ගීවායං ලෙඛා එකාව බන්ධිතුං.

191. යං කිඤ්චි රූපං මාලාදි කම්මං මකරදන්තකං
ගොමුත්තකඩ්ඪචන්දාදි විකාරං නෙත්ථ වට්ටති.

192. ලබ්භකවණ්ණසුත්තෙන සිබ්බිතුං ථවිකා තථා
සිපාටිකුඤ්චිකාකොසා සලාකාපි අවිත්තකා.

193. සංඛනාභිවිසාණට්ඨිනළදන්තමයා තථා
ඵලකට්ඨමයා වෙළුලාඛාලොහමයාපි ච

194. අඤ්ජනියො සලාකායො ධූමනෙත්තා ච ලබ්භරෙ
තථා සත්ථකදණ්ඩානි තඤ්ජුදතා ච තම්මයානි.

25. අකප්පියානි සයනානීති.

195. ආසන්දිතූලිපල්ලඞ්කා පටිකං ගොනචිත්තකං
පටලිවිකතිඋද්දලොමී එකන්තලොමිකා,

196. කුත්තං කොසෙය්‍ය කට්ටිස්සං හත්ථිඅස්සරථත්ථරා
ජිනප්පවෙණි කාදලිමිගවරත්ථරත්ථතං.

197. සලොහිතවිතානං චූභතො රත්තූපධානකං
අකප්පියානි එතානි දුක්කටං පරිභුඤ්ජතො

198. ආසන්දිත්තයං සෙසෙ ලබ්භතෙ ගිහිසන්තකෙ
ධම්මාසනෙ ච භත්තග්ගෙ ඝරෙ වාපි නිසීදිතුං
භුම්මත්ථරණසංඛෙපෙ සයිතුං වාපි කප්පති

199 චතුරස්ස පීඨා සත්ත පඤ්චඞ්ගා වුච්චපාදකා
තුලොතද්ධා ඝරෙ යෙව මඤ්චපීඨා නිසීදිතුං.

200 චොළවාකුණ්ණපණ්ණානං තිණානං චෙව පූරිතා
චිවරචජ්ජියො පඤ්චභිසී සබ්බත්ථ කප්පියා.

201. තුලත්තයං භිසිගබ්භා ලොමානි මිගපක්ඛිනං
බිම්බොහනෙ අනුඤ්ඤාතං තුලවජ්ජා මසූරකෙ.

202. මනුස්සලොමමුණ්ණායං පණ්ණෙ පුප්ඵං තමාලකං
සුද්ධං න ආසනං චෙව ලබ්භමප්පටිවෙක්ඛිතන්ති.

26. සමානාසනිකොපි චාති,

203. තිවස්සන්තරානුඤ්ඤාතං භික්ඛූනමෙකමාසනං
සත්තවස්ස තිවස්සෙහි පඤ්චවස්සො නිසීදති.

204. ඨපෙත්වා පණ්ඩකං ඉත්ථිං උභතොබ්‍යඤ්ජනං මුනි
දීඝාසනෙ අනුඤ්ඤාසි සබ්බෙහෙව නිසීදිතුං.

205. අනන්තං දීඝාසනං තිණ්ණං යං පහොති නිසීදිතුං
මඤ්චකෙ වාපි පීඨෙ වා ද්විනනං ලබ්භං නිසීදිතුන්ති.

27. අසංවාසිකො චාති.

206. උක්ඛිත්තානුපසම්පන්නා භික්ඛුනී ඡින්නමූලකො
නානාසංවාසනිස්සීමට්ඨිතවෙහාසසණ්ඨිතො
එකාදසඅභබ්බා ච අසංවාසාති දීපිතාති

28. කම්මානි.

207. වග්ගෙන අධම්මකම්මං සමග්ගෙන අධම්මිකං
වග්ගෙන ධම්මකම්මං ච සමග්ගෙන ච ධම්මිකං
චතුත්ථං යෙවනුඤ්ඤාතං සෙසකම්මෙසු දුක්කටං.

208. චතුවග්ගො පඤ්චවග්ගො දසවීසතිවග්ගිකො
තිරෙකවීසතිවග්ගො පඤ්චසඞ්ඝා විභාවිතා.

209. චතුවග්ගො ච අබ්භානුපසම්පදපවාරණං
පඤ්චවග්ගො ච අබ්භානං මජ්ඣදෙසුපසම්පදං.

210. දසවග්ගො ච අබ්භානං ඨපෙත්වා සබ්බකම්මිකො
ඉතරො සබ්බකම්මෙසු කම්මප්පත්තොති දීපිතො.

211. චතුවග්ගෙන කත්තබ්බෙ චත්තාරො පකතත්තකා
කම්මප්පත්තා පරෙ ඡන්දාරහා සෙසෙස්වයං නයො.

212. චතුවග්ගාදිකත්තබ්බං අසංවාසගණපූරකං
කම්මාරහගණපූරං වා කතං කුප්පං ච දුක්කටං
පරිවාසාදිකම්මං ච ගරුකට්ඨගණපූරකං.

213. අධම්මකම්මං වාරෙය්‍ය අන්තරායෙ දුවෙ තයො
දිට්ඨාවිමෙකොධිට්ඨානං වාරෙන්තෙව නතොධිකා.

214. කම්මාරහ අසංවාස ඛිත්තචිත්තා දුඛද්දිතා
එතෙසං සඞ්ඝමජ්ඣම්හි පටික්ඛෙපො න රුහති.

215. පකතත්තෙනෙකසීමට්ඨ සමසංවාසභික්ඛුනො
ආරොචෙන්තස්සන්තමසොනන්තරස්සාපි රුහති.

216. කොපෙතුං ධම්මිකං කම්මං පටික්කොසෙය්‍ය සම්මුඛා
තිරොක්ඛා කායසාමග්ගිං ඡන්දං නො දෙය්‍ය දුක්කටන්ති.

29 මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනානි.

217. දාරුං වෙළුං ඵලං පුප්ඵං චුණ්ණං න්හානමුඛොදකං
මත්තිකා දන්තකට්ඨාදිං න දදෙ කුලසංගහා

218. පාරිභට්ටකතා මුග්ගසූප්‍යතා වත්ථුවිජ්ජයා
පහෙණ දූතකම්මෙන ජඞ්ඝපෙසනියෙන වා.

219. අනුප්පදානපතිපිණ්ඩවෙජ්ජකම්මෙන වා පුන
නාඤ්ඤෙන වාපි සම්බුද්ධ පටිකුට්ඨෙන ජීවයෙ.

220. විඤ්ඤත්තිනෙසනානුල්ලපනාකුහනාදිහි
කුලදූසාදිනුප්පන්නාපච්චයෙ පරිවජ්ජයෙති.

30. වත්තානි.

221. ආගන්තුකො න ආරාමං පවිසෙ සඋපාහනො
සඡත්තොගුණ්ඨිතො සීසෙ කරිත්වා වාපි චීවරං.

222. පානීයෙන න ධොවෙය්‍ය පාදෙ වුඩ්ඪතරෙපි ච
ආවාසිකොභිවාදෙය්‍ය පුච්ඡෙය්‍ය සයනාසනං

223. ගමිකො පටිසාමෙත්වා දාරුමත්තිකභණ්ඩකං
විහාරං ච ථකෙත්වාන ආපුච්ඡ සයනාසනං.

224. ආපුච්ඡිතබ්බෙ අසති සඞ්ගොපෙත්වාන සාධුකං
පක්කමෙය්‍යඤ්ඤථා තස්ස පක්කමිතුං න ච කප්පති.

225. ආවාසිකො පඤ්ඤපෙය්‍ය වුඩ්ඪාගන්තුකස්ස ආසනං
උපනික්ඛිපෙ පාදොදප්පභුතිං පත්තචීවරං.

226. පච්චුග්ගන්ත්වාන ගණ්හෙය්‍ය පානීයෙන ච පුච්ඡයෙ
ආගන්තුමභිවාදෙය්‍ය පඤ්ඤපෙ සයනාසනං.

227. අජ්ඣාවුත්ථමවුත්ථං වා ගොචරාගොචරං වදෙ
වච්චපස්සාවඨානානි කතිකං සෙඛසම්මුතිං.

228. පවෙසනික්ඛමෙ කාලං පරිභොජියපානියං
නිසින්නො ච නවකස්ස එතං සබ්බං සමුද්දිසෙති.

31. විකප්පනා වෙච්චානී.

229. සම්මුඛාසම්මුඛාභෙදා දුවෙ වුත්තා විකප්පනා
සම්මුඛාය විකප්පෙන්තො ව්‍යත්තස්සෙකස්ස සන්තිකෙ
"ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමී" ති භාසයෙ.

230. එත්තාවතා නිධෙතුං ච කප්පතී න ච කප්පති
පරිභොගාදිකං තෙන අපච්චුද්ධාරභාවතො.

(1) මයහං සනතකං පරිභුඤජ වා විසසජෙජහි වා යථාපපචචයං වා කරොහී''ති.

231. තෙන පචචුදධටෙ යෙව පරිභොගාදි කපපති,
අපරා සමමුඛාවෙකා භිකඛුසෙසකසස සනතිකෙ
ගහෙතවා නාමමෙකසස පඤචනනං සහධමමිනං.

(2) ''ඉමං චීවරං තිසසසස භිකඛුනො, තිසසාය භිකඛුනියා, තිසසාය සිකඛමානාය, තිසසසස සාමණෙරසස, තිසසාය සාමණෙරියා විකපෙපමී'' ති වතතබබං.

(3) තෙන භිකඛුනා ''තිසසසස භිකඛුනො, තිසසාය භිකඛුනියා, තිසසාය සිකඛමානාය, තිසසසස සාමණෙරසස, තිසසාය සාමණෙරියා සනතකං පරිභුඤජ වා, විසසජෙජහි වා, යථාපපචචයං වා කරොහී'' ති වතතබබං.

232. පරමමුඛාවිකපපනෙකසස නාතිකෙවමීරයෙ,
''ඉමං චීවරං තුය්හං විකපපනතථාය දමමී''ති.

(4 තෙන වතතබෙබා. ''කො තෙ මිතතො සනදිටඨො වා'ති. ඉතරෙන චෙවං වතතබබං. තිසෙසා භිකඛුති වා, තිසසා භිකඛුනීති වා, තිසසා සිකඛමානාති වා, තිසෙසා සාමණෙරොති වා, තිසසා සාමණෙරී ති වා,

(5) පුන තෙන අහං තිසසසස වා භිකඛුනො, තිසසාය වා භිකඛුනියා, තිසසාය වා සිකඛමානාය, තිසසසස වා සාමණෙරසස, තිසසාය වා සාමණෙරියා දමමීති, විකපෙපතවා; තෙනෙව 'තිසසසස භිකඛුනො, තිසසාය භිකඛුනියා, තිසසාය සිකඛමානාය, තිසසසස සාමණෙරසස, තිසසාය සාමණෙරියා සනතකං පරිභුඤජ වා විසසජෙජහි වා; යථාපපචචයං වා කරොහී,, ති පචචුදධරිතබබං.

223. දූරසනතිකතෙකතතං බහුභාවං විජානිය
එතං ඉමනති එතානි ඉමානීතෙවං යොජයෙ.

234. දසාහං මාසමෙකං වා පඤච වා කඨිනතථතෙ
පාරිපූරතථමූනසස පචචාසා සති මාසකං
නුපපාදයති නිසසගගිං නාධිටඨිතවිකපපිතනති.

32 නිසසයකථා.

235. ව්‍යතතසස පඤචවසසසස නතථි නිසසාය කාරියං
යාවජීවමපි අබ්‍යතෙතා නිසසිතො යෙව ජීවති.

236. එකංසං චීවරං කත්වා පග්ගණ්හිත්වාන අඤ්ජලිං
උක්කුටිකා නිසීදිත්වා වදෙ යාවතතියකං.

(i) **"ආචරියො මෙ භන්තෙ හොහි, ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමී"ති**

237. පක්කන්තෙ පක්ඛසඞ්කන්තෙ විබ්භන්තෙ වාපි නිස්සයො
මරණාණත්තුපජ්ඣාය සමොධානෙහි සම්මති.

238. නිස්සාය න වසෙ ලජ්ජිං අපුබ්බට්ඨානමාගතො
ආගමෙ චතුපඤ්චාහං ඤාතුං භික්ඛුසභාගතං.

239. අද්ධිකස්ස ගිලානස්ස ගිලානුපට්ඨාකස්ස ච
යාචිතස්ස අරඤ්ඤෙ වා සල්ලක්ඛෙන්තෙන ඵාසුකං
සභාගෙ දායකෙ සන්තෙ වසිතුං තාව ලබ්භතීති.

33. කායබන්ධනානි.

240. අකායබන්ධනො ගාමං දුක්කටං පවිසෙය්‍ය චෙ
බන්ධෙය්‍ය යත්ථ සරතී තත්ථෙවාසතියා ගතො.

241. පට්ටිකා සූකරන්තන්ති දුවිධං කායබන්ධනං
දුස්සපට්ටො ච රජ්ජු ච එකා තදනුලොමිකා.

242. මච්ඡකණ්ටකඛජ්ජූරිපත්තා මට්ටාව පට්ටිකා
ලබ්භා දසා චතස්සොපි අන්තෙ විගුණසුත්තකං.

343. මාලාදිං කක්කටච්ඡාදිං දස්සෙත්වා ගුණසුත්තකං
කොට්ටිතා කුඤ්ජරච්ඡාදිං පට්ටිකා න ච කප්පති.

244. ඝටකං මකරමුඛාදිං න කප්පන්ති දසාමුඛෙ
උභන්තෙ ඝටකා ලෙඛා වීථෙ අඤ්ඤං ච චිත්තකා.

245. දෙඩ්ඩුභකං ච මුරජං මද්දවීනං කලාබුකං
න කප්පන්ති දසාසු ද්වෙ මජ්ඣිමා යෙව කප්පරෙ.

246. වෙළුදන්තවිසාණට්ඨිකට්ඨලාඛාඵලාමයා
සඞ්ඛනාභිමයා සුත්තනළලොහමයාපි ච
වීඨා කප්පන්ති කප්පන්ති ගණ්ඨියො වාපි තම්මයාති.

පඨමකභාණවාරං.

---

31. පඨවී වාරො.

247. ජාතාජාතාති දුවිධා සුද්ධමත්තිකපංසුකා
ජාතා දඩ්ඪා ච පඨවී බහුමත්තිකපංසුකා
චාතුමාසාධිකොවට්ඨපංසුමත්තිකරාසි ච.

248. සුද්ධසක්ඛරපාසාණමරුම්බකථලවාලුකා
දඩ්ඪා ච භූමි යෙභුය්‍යසක්ඛරාදිමයීපි ච
දුතියා වුත්තරාසී ච චාතුමාසොමවට්ඨකො.

249. ද්වෙ භාගා තීසු භාගෙසු මත්තිකා යාය භූමියා
යෙභුය්‍යමත්තිකා එසා සෙසෙසුපි අයං නයො.

250. පාචිත්ති ඛණතෙ ජාතෙ ජාතසඤ්ඤිස්ස දුක්කටං
ද්වෙළ්හස්සාජාතසඤ්ඤිස්ස නාපත්තාණාපකෙ තථා

251. පහාරෙ පහාරාපත්ති ඛණමානස්ස අත්තනා
එකායාණත්තියා එකා නානාණත්තිසු ,වාචසො.

252. ඉමං ඨානමිමං කන්දමිධ වාපිං ඛණෙත්ථ ච
ජාලෙහග්ගින්ති වා වත්තුං නියමෙත්වා න වට්ටති.

253. ථම්භස්සිමස්සාවාටං වා මත්තිකං ජානමාහර
කරොහි කප්පියං චෙති වත්තුං වට්ටතෙදිසං.

254. අසම්බද්ධං පඨවියා සුක්ඛකද්දමආදිකං
කොපෙතුං තනුකං ලබ්භමුස්සිඤ්චනීයකද්දමං.

255. ගණ්ඩුප්පාදූපචිකාමත්තිකං මූසිකුක්කුරං
චතුමාසාධිකොවට්ඨං ලෙඩ්ඩාදිං ච න කොපයෙ.

256. පතිතෙ වාපිආදීනං කූලෙ උදකසන්තිකෙ
පාසාණෙ ච රජෙ ලග්ගෙ පතිතෙ නවසොණ්ඩියා.

257. වම්මිකෙ මත්තිකාකුඩ්ඩෙ අබ්භොකාසුට්ඨිතෙ තථා
යෙභුය්‍යකථලට්ඨානෙ තිට්ඨති ට්ඨකකුඩ්ඩකො

258. ථම්භාදිං ගණ්හිතුං භූමිං සඤ්චාලෙත්වා විකොපයං
ධාරාය භින්දිතුං භූමිං කාතුං වා විසමං සමං.

259. සම්මජ්ජනීහි ඝංසිතුං කණ්ටකාදිප්පවෙසිතුං
දස්සෙස්සාමීති භින්දන්තො භූමිං චඞ්කමිතුං පදං.

260. ඝංසිතුං අඞ්ගපච්චඞ්ගං කණ්ඩුරොගී තථාදිසු,
හත්ථං වා ධොවිතුං භූමිං ඝංසිතුං න ච කප්පති,

261. ධූමහාදිමුඤ්ජකුද්ධාරෙ පාසාණාදිපවට්ටනං
සාඛාභඞ්ගකඩ්ඪනං රුක්ඛලතාච්ඡෙදනඵාලනං.

262. සෙකො පස්සාවආදීනං සුද්ධචිත්තස්ස වට්ටති
අල්ලහත්ථං ඨපෙත්වාන රජග්ගාහො ච භූමියා.

263. අග්ගිස්ස අනුපාදනෙ කපාලෙ ඉට්ඨකාය වා
පාතෙතුං ලබ්භතෙ අග්ගිං භූමියං වාවයෙ සතීති.

35. පරික්ඛාරොති.

264. පඤ්චවණ්ණෙහි සුත්තෙහි අන්තො බහි ච සිබ්බිතුං
ගිරිකූටඩ්ඪචන්දාදිං ඡත්තපණ්ණෙ ච ඡින්දිතුං.

265. ඝටකං වාලරූපං වා දණ්ඩෙ ලෙඛා න වට්ටති
වට්ටති දණ්ඩබුන්දම්හි අහිච්ඡත්තකසාදිසං.

266. සිබ්බිතුං එකවණ්ණෙන පඤ්ජරං වා විනන්ධිතුං
ථිරත්ථං වට්ටති ඡත්තෙ දණ්ඩෙ ලෙඛාව බන්ධිතුං.

267. අන්තෙ පත්තමුඛෙ වාපි වෙණී සඞ්ඛලිකාපි වා
සූචිවිකාරමඤ්ඤං වා චීවරෙ න ච කප්පති
කප්පබින්දුවිකාරම්පි පාළිකණ්ණිකආදිකං.

268. ගණ්ඨිපාසකපට්ටාපි චතුකොණාව අග්ඝිකං
මුග්ගරො කක්කටච්ඡාදිවිකාරං නෙත්ථ වට්ටති.

269. කොණසුත්තා ච පිළකා දුවිඤ්ඤෙය්යාව කප්පරෙ
ගන්ධං තෙලං ච ලාඛං වා රජනෙ න ච පක්ඛිපෙ.

270. රත්තං සඞ්ඛෙන මණිනා ඝට්ටෙය්යඤ්ඤෙන වා න ච
ඝංසෙය්ය දොණියං කණ්ඩා පහරෙ න ච මුට්ඨිනා.

271. කණ්ණකොණකසුත්තානි රත්තෙන ඡින්දෙය්ය චීවරෙ
ලෙඛා න වට්ටති ධම්මකරකෙ ඡත්තවට්ටියං.

272. ලෙඛං ඨපෙත්වා මණිකා පිළකා කුඤ්චිකාය ච
පිප්ඵලෙ ච පරිච්ඡෙදලෙඛා දණ්ඩම්හි වට්ටති.

273. මාලාද්‍යරණීයං පත්තමණ්ඩලෙ භත්තිකම්මං ච
හෙට්ඨා ලෙඛා අවයං උද්ධම්හිච්ඡත්තකසාදිසං.

274. හිත්වා කත්තරයට්ඨිම්හි සූචිසණ්ඩාසකෙපි ච
යං කිඤ්චි ගිරිකූටාදි වණ්ණමට්ඨං න වට්ටති.

275. බිම්බොහනෙ භිසිමඤ්චපීඨාදිසයනාසනෙ
සම්මුඤ්ජනිම්හි සඞ්කාරඡඩ්ඩනෙ රඞ්ගභාජනෙ

276. පානීයභාජනෙ පාදපීඨෙ කථලිකාය ච
පත්තාධාරපිධානෙසු තාලවණ්ටෙ ච වීජනෙ
යං කිඤ්චි මාලාකම්මාදි වණ්ණමට්ටමවාරිතං.

277. සෙනාසනෙ පන ද්වාරකවාටාදිප්පභෙදනෙ.
සොවණ්ණම්පිනුඤ්ඤාතං වණ්ණමට්ටම්හි කා කථා

278. විසාණනාළිලාබුවාදිප්පභෙදෙ තෙලභාජනෙ
පුමිත්ථිරූපරහිතං වණ්ණමට්ටමවාරිතන්ති.

36. භෙසජ්ජනති.

279. ජනස්ස කාතුං භෙසජ්ජං දාතුං වත්තුං න ලබ්භති
භික්ඛාචරිය විඤ්ඤත්ති සකෙහි සහධම්මිනං.

280. පිතුන්නං තදුපට්ඨාකභික්ඛුනිස්සිතභණ්ඩුනං
ලබ්භං භෙසජ්ජකරණං වෙය්‍යාවච්චකරස්ස ච.

281 මහාචූළපිතා මාතා භාතා භගිනිආදිනං
තෙසං සකෙ නත්තනියෙ දාතබ්බං තාවකාලිකං.

282. කුලදූසනවිඤ්ඤත්ති භෙසජ්ජකරණාදිහි
මාතාපිතූහි සම්බන්ධ ඤාතකෙසු න රූහති.

283. පිණ්ඩපාතො අනාමට්ඨො මාතාදීනමවාරිතො
ඡන්නං දාමරිචොරස්ස දාතුමිස්සරියස්ස ච.

284. තෙසං සුත්තොදකෙනෙව පරිත්තං කරෙ නත්තනො
භණිතබ්බං භණාපෙන්තෙන පරිත්තං සාසනොගධං.

285. සීලං ධම්මං පරිත්තං වා ආගන්ත්වා දෙතු භාසතු
දාතුං වත්තුං ච ලභති ගන්ත්වා කෙනචි පෙසිතොති.

37. උග්ගහොති.

286. කම්මචෙතියසඞ්ඝඤ්ඤපුග්ගලත්ථං ගණස්ස ච
දසභෙදම්පි රතනං උග්ගණ්හන්තස්ස දුක්කටං.

287. නිස්සග්ගි තෙසු අත්තත්ථං ද්වීසු සෙසෙසු දුක්කටං
අනාමසිත්වා වුත්තෙන තු ගණං සඞ්ඝං ච පුග්ගලං.

288. චෙත්‍යස්ස නවකම්මස්ස දම්මීති න පටික්ඛිපෙ
වදෙ කප්පියකාරානං වදන්තෙවම්මිමෙ ඉති.

289. ඛෙත්තං වත්ථුං තළාකං වා දෙන්තෙ දාසපසාදිකං
පටික්ඛිපිත්වා ගණ්හෙය්‍ය කප්පියෙන කමෙන ච
ඛෙත්තාදීනි විහාරස්ස වුත්තෙන දම්මීති වට්ටති.

290. නවමාතිකකෙදාරතළාකකිරියානවෙ
මත්තිකුද්ධරණං බන්ධො පිරිකාරො ච ආළියා.

291. අතිරෙකභාගාදානං කෙදාරෙ අනවෙ නවෙ
අපරිච්ඡින්නභාගෙ ච සස්සෙ දෙථෙත්තකෙ ඉති
කහාපණුට්ඨාපනං ච සබ්බස්සම්පි අකප්පියං.

292. අවත්වා කසවපිච්චාදෙත්තිකාය ච භූමියා
පතිට්ඨාපෙති භූමිං වා භාගො දෙය්‍යාති එත්තකො.

293. භූමිභාගෙ කතං සස්සමෙත්තකෙ ගණ්හථෙත්තකං
ගණ්හනත්ථං වදන්තෙවං පමාණං දණ්ඩරජ්ජුහි.

294. මිනන්තෙ රක්ඛණෙ ඨත්වා ඛලෙ තං නීහරාපනෙ
කොට්ඨාදිපටිසාමනෙ තස්සෙවෙතමකප්පියං.

295. පටිසාමෙය්‍ය පාචිත්ති යං කිඤ්චි ගිහිසන්තකං
භණ්ඩාගාරිකසීසෙන සචෙපි පිතුසන්තකං.

296. පිතූනං කප්පියං වත්ථුමවස්සං පටිසාමියං
අත්තනො සන්තකං කත්වා ලබ්භතෙ පටිසාමිතුං.

297. දෙහීති පටිසාමෙත්වා වුත්තෙනා වාපි පටික්ඛිපෙ
පාතෙත්වාන ගතෙ ලබ්භං පළිබොධොති ගොපිතුං.

288. කම්මං කරොන්තා ආරාමෙ සකං වඩ්ඪකියාදයො
පරික්ඛාරං ච සයනභණ්ඩං වා රාජවල්ලභා.

299. දෙහීති පටිසාමෙත්වා වදන්ති යදි ඡන්දසො
න කරෙය්‍ය භයා ඨානං ගුත්තං දස්සෙතු වට්ටති
බලක්කාරෙන පාතෙත්වා ගතෙසු පටිසාමිතුං.

300. භික්ඛුං මනුස්සා සඞ්කන්ති නට්ඨෙ වත්ථුම්හි තාදිසෙ
විහාරාවසථස්සන්තො රතනං රතනසම්මතං.

301. නික්ඛිපෙය්‍ය ගහෙත්වාන මග්ගෙරඤ්ඤෙපි තාදිසෙ
සාමිකානාගමං ඤත්වා පතිරූපං කරිස්සතීති,

38. දූසනානි.

302\. පුප්ඵං වෙළුං ඵලං චුණ්ණං දන්තකට්ඨං ච මත්තිකං
සඞ්ගහණත්ථං දදතො කුලදූසනදුක්කටං.

303\. ථුල්ලච්චයං ගරුභණ්ඩම්ස්සරෙනෙත්ථ සඞ්ඝිකං
දෙන්තස්ස දුක්කටාදීනි ථෙය්‍යා සඞ්ඝඤ්ඤසන්තකං.

304\. කුලසඞ්ගහත්ථං රොපෙතුං රොපාපෙතුං ච සබ්බථා
ඵලපුප්ඵූපගං රුක්ඛං ජග්ගිතුං ච න වට්ටති.

305\. නිමිත්තොභාසතො කප්පවොහාරපරියායතො
අත්තනො පරිභොගත්ථං රොපාපනාදි ලබ්භරෙ.

306\. වුත්තාව 'වෙජ්ජිකා ජඞ්ඝපෙසනෙ ගිහිකම්මසු
ඨපෙත්වා පිතරො භණ්ඩුං වෙය්‍යාවච්චකරං සකං.

307\. දුක්කටං පදවාරෙන හරණෙ දූතසාසනං
සාසනං අග්ගහෙත්වාපි පඨමං වදතො පුන.

308\. උප්පන්නපච්චයා එවං පඤ්චන්නම්පි අකප්පියා
අභූතාරොචනාරූපසංවොහාරුග්ගතාදිසා.

309\. හරාපෙත්වා හරිත්වාපි පිතුන්නං සෙසඤාතිනං
පත්තානං වත්ථුපූජත්ථං දාතුං පුප්ඵානි ලබ්භති
මණ්ඩනත්ථං ච ලිංගාදි පූජත්ථං ච න ලබ්භති.

310\. තථා ඵලං ගිලානානං සම්පත්තිස්සරියස්ස ච
පරිබ්බයවිහීනානං දාතුං සපරසන්තකං.

311\. භාජෙන්තෙ ඵලපුප්ඵම්හි දෙය්‍යං පත්තස්ස කස්සචි
සම්මතෙනාපලොකෙත්වා දාතබ්බමිතරෙන තු.

312\. විහාරෙ වා පරිච්ඡිජ්ජ කත්වාන කතිකං තතො
දෙය්‍යං යථාපරිච්ඡෙදං ගිලානස්සෙතරස්ස වා
යාචමානස්ස කතිකං වත්වා රුක්ඛා ච දස්සියා.

323\. සිරීසචුණ්ණකසවාදිචුණ්ණෙ සෙසෙ ච නිච්ඡයො
යථාවුත්තනයෙනෙව පණ්ණමෙත්ථ පවෙසයෙති.

39. වස්සූපනායිකා චෙවාති.

314\. පුරිමිකා පච්ඡිමිකා දුවෙ වස්සූපනායිකා
තත්ථාලයපරිග්ගහො වචීභෙදො ච එදිසො.

315. ''ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමි,
ඉධ වස්සං උපෙමි''ති චිත්තුප්පාදෙත්ථ ආලයො.

316. නොපෙතුකාමො ආවාසං තදහුක්කමෙය්‍ය වා
භවෙය්‍ය දුක්කටාපත්ති ජානං වානුපගච්ඡතො.

317. දුතියං උපගච්ඡෙය්‍ය ඡින්නවස්සොනුපාගතො
න පක්කමෙය්‍ය තෙමාසං අවසිත්වාන චාරිකං

318. මාතාපිතුන්නමත්ථාය පඤ්චන්නං සහධම්මිනං
ගිලානතදුපට්ඨාකභත්තමෙසිස්සමොසධං

319. පුච්ඡිස්සාමි උපට්ඨිස්සං ගන්ත්වා නභිරතං අහං
වූපකාසෙස්සං කුක්කුච්චං දිට්ඨිං ගරුකමාදිකං

320. කරිස්සං වාපි කාරෙස්සං තොදනං ච විවෙචනං
උට්ඨානං වාපි උස්සුක්කං ගන්තුම්වෙවමාදිනා
ලබ්භං සත්තාහකිච්චෙන පහිතෙපහිතෙපි වා.

321. සඞ්ඝකම්මෙ වජෙ ධම්මසවණත්ථං නිමන්තිතො
ගරූහි පහිතො වාපි ගරූනං වාපි පස්සිතුං.

322. න භණ්ඩධොවනුද්දෙසඤාතුපට්ඨාකදස්සනෙ
ලබ්භං න පාපුණෙය්‍යජ්ජෙවාගමිස්සන්තිදූරගො.

323. සෙසඤාතීහි පහිතෙ භික්ඛුනිස්සිතකෙන ච
උපාසකොපාසිකාහි නිද්දිසිත්වා ච පෙසිතෙ.

324. වස්සච්ඡෙදෙ අනාපත්ති අන්තරායෙ සතත්තනො
සඞ්ඝසාමග්ගියා වා නො ඡින්නවස්සො පවාරයෙ.

325. අබ්භොකාසෙ ච රුක්ඛස්ස සුසිරෙ විටපෙපි වා
ඡවකුටිඡත්තචාටීසූපගන්තුං න වට්ටති.

326 අසෙනාසනිකෙනාපි උපගන්තුං න වට්ටති
පවාරෙතුං ච ලභති නාවාසත්ථවජූපගොති.

40. අවෙභඞ්ගියනති.

327. ආරාමාරාමවත්ථූනි විහාරො තස්ස වත්ථු ච
මඤ්චො පීඨං භිසී බිම්බොහනාදිසයනාසනං.

328. ලොහකුම්භි කටාහො ච ලොහභාණකවාරකො
කුඨාරි වාසි ඵරසු කුද්දාලො ච නිඛාදනං.

429. වල්ලි වෙළු තිණං පණ්ණං මුඤ්ජබබ්බජමත්තිකා
දාරුමත්තිකභණ්ඩානි පඤ්චවතෙ අවිභාජියා.

330. ථුල්ලච්චයං භාජයතො භාජිතාපි අභාජිතා
ගරුභණ්ඩානි වුච්චන්ති එතෙවිස්සජ්ජියානි ච.

331. වල්ලිඩ්ඪබාහුමත්තාපි වෙළු අට්ඨඞ්ගුලායතා
තිණාදි මුට්ඨිමත්තම්පි පණ්ණමෙකම්පි මත්තිකා

332. පාකතා පඤ්චවණ්ණා වා සුධා කඞ්කුට්ඨආදිකා
තාලපක්කප්පමාණාපි දින්නා වා තජ්ජාතකා.

333. රක්ඛිතා සංඝිකා රජ්ජුයොත්තාදි ච අභාජියා
භාජියා නිට්ඨිතෙ කම්මෙ සඞ්ඝිකෙ චෙතියස්ස වා.

334. පත්තාදිං භික්ඛුසාරුප්පං තථා විප්පකතාකතං
භාජියං ලොහභණ්ඩෙසු වාරකං පාදගණ්හකං.

335. වෙළුම්හි භාජියා තෙලනාළි කත්තරදණ්ඩකො
ඡත්තදණ්ඩසලාකායො තථොපාහනදණ්ඩකො.

336. අනුඤ්ඤාතවාසිදණ්ඩා කරණ්ඩා පාදගණ්හකො
අරණිඤ්ජනිසිඛගාදි භික්ඛූපකරණං තථා.

337. තච්ඡිතානිට්ඨිතං දාරුභණ්ඩං දන්තං ච භාජියං
භික්ඛූපකරණෙ පාදඝටකො මත්තිකාමයො.

338. භාජියං කප්පියං චම්මං තෙලචම්මමභාජියං
ගරුනා ගරුභණ්ඩං ච ථාවරං ථාවරෙන ච

339. ථාවරං පරිවත්තෙය්‍ය තථා කත්වා ච භුඤ්ජතු
වල්ලාදිං ඵාතිකම්මෙන ගණ්හෙ සෙසමභාජියන්ති.

41. පකිණ්ණකනාති.

340. සඤ්චාරබද්ධෙ ඨානෙ සොදුකබලකපාසකෙ
සයන්තෙන දිවා ද්වාරං බන්ධෙය්‍ය පරිවත්තකං.

341. විඤ්ඤුම්හි පුරිසෙ සන්තෙ ආභොගො වාපි කප්පති
සචසෙ තං විනාකාරං සයන්තො දුක්කටං ඵුසෙ.

342. රතනානිත්ථිරූපානි ධඤ්ඤමිත්ථිප්පසාධනං
තුරියාවුධභණ්ඩානි ආමසන්තස්ස දුක්කටං.

343. සිත්ථතෙලොදතෙලෙහි ඵණහත්ථඵණෙහි වා
කොච්ඡෙන වාපි යො කෙසෙ ඔසණ්හෙය්‍යස්ස දුක්කටං.

344. නෙකපාපුරණා එකත්ථරණා වා තුවට්ටයුං
තථෙකකම්සෙව භුඤ්ජෙය්‍යුං එකස්මිං වාපි භාජනෙ.

345. චතුරඞ්ගුලතො ඌනමධිකට්ඨඞ්ගුලං තථා
දන්තකට්ඨං න ඛාදෙය්‍ය ලසුණං න අකල්ලකො

346. හීනුක්කට්ඨෙහි උක්කට්ඨං හීනං වා ජාතිආදිහි
උජුං වාඤ්ඤාපදෙසෙන වදෙ දුබ්භාසිතං දිවා.

347. දීඝෙ නඛෙ ච කෙසෙ වා නාසාලොමෙ න ධාරයෙ
න ලබ්භා විසතිමට්ටං සම්බාධෙ ලොමහාරණං.

348. යථාවුඩ්ඪං න බාධෙය්‍ය සඞ්ඝුද්දිට්ඨං ච සඞ්ඝිකං
අධොතඅල්ලපාදෙහි නක්කමෙ සයනාසනං
සුධොතපාදකං වාපි තථෙව සඋපාහනො.

349 සඞ්ඝාටියා න පල්ලත්ථෙ භිත්තාදිං න අපස්සයෙ.
පරිකම්මකතං සන්තෙන උදකෙ නො න ආචමෙ.

350. අකප්පියසමාදානෙ දවා සිලාපවිජ්ඣනෙ
දෙසනාය සභාගාය ආවිකම්මෙ ච දුක්කටං.

351. පටිස්සවවිසංවාදෙ සුද්ධචිත්තස්ස දුක්කටං
පටිස්සවක්ඛණෙයෙව පාචිත්ති ඉතරස්ස තු.

352. න රුක්ඛමභිරූහෙය්‍ය සති කිච්චෙව පොරිසං
ආපදාසු යථාකාමං කප්පති අභිරූහිතුං

353. විනාද්ධානං වජන්තස්ස දුක්කටං පරිස්සාවනං
යාචමානස්ස අද්ධානෙ අදෙන්තස්සාපි දුක්කටං.

354. ථුල්ලච්චයං ඵුසෙ අඞ්ගජාතච්ඡෙදෙන දුක්කටං
ආබාධපච්චයාඤ්ඤත්‍ර සෙසඞ්ග අත්තඝාතනෙ.

355. චිත්තපොත්ථකරූපානි න කරෙ න ච කාරයෙ
න වුට්ඨාපෙය්‍ය භුඤ්ජන්තමාරාමාරඤ්ඤගෙහසු

356. යානානි පුමයුත්තානි සිවිකං හත්ථවට්ටකං
පාටඞ්කිඤ්ච ගිලානස්ස කප්පතෙ අභිරූහිතුං.

357. බුද්ධං ධම්මං ච සංඝං ච ආරබ්භ කරණෙදවං
දුක්කටං පරිසං වාපි අඤ්ඤස්ස උපලාළනෙ.

358. කායං ඌරුං නිමිත්තං වා භික්ඛුනීනං න දස්සයෙ
විවරිත්වා න සිඤ්චෙය්‍ය තා කද්දමුදකාදිනා.

359. අගණ්හන්තො ච ඔවාදං න පච්චාහරතොපි ච,
බාලං ගිලානං ගමියං වජ්ජයිත්වාන දුක්කටං.

360. ලොකායතං න වාචෙය්‍ය පළිතං න ච ගාහයෙ
පෙළායපි න භුඤ්ජෙය්‍ය න කීළෙ කිඤ්චි කීළිතං

361. පාරුපෙ න නිවාසෙය්‍ය ගිහිපාරුතවාසනං
සංවෙල්ලියං නිවාසෙය්‍ය දායමාලිම්පයෙය්‍ය වා.

362. වඩ්ඪිං පයොජයෙ යාචෙ නාඤ්ඤාතකපවාරිතෙ
අත්තනො පරිභොගත්ථං දින්නමඤ්ඤස්ස නො දදෙ
අග්ගං ගහෙත්වා භුත්වා වා කතිපාහං පුනො දදෙ.

363. උද්දිස්ස යාචතෙ රක්ඛං ඤත්වාඤ්ඤත්වා ච දණ්ඩනං
ගීවාස්ස දණ්ඩිතෙ දණ්ඩා සයං දණ්ඩාපනෙ පන
දණ්ඩස්ස අග්ඝභෙදෙන ඤෙය්‍යා පාරාජිකාදිකා.

364. හරන්තෙසු පරික්ඛාරං චොරො චොරොති භාසිතෙ
අනත්ථායස්ස ගණ්හන්තෙන දණ්ඩං ගීවාස්ස තත්තකං.

365. විඝාසුච්චාරසඞ්ඛාරමුත්තං ඡඩ්ඩෙය්‍ය දුක්කටං
බහි පාකාරකුඩ්ඩානං වලඤ්ජෙ නාවලොකිය
හරිතෙ වාපි වීහාදි නාළිකෙරාදිරොපිමෙ.

366. යොජාපෙතුං පයොජෙතුං පයුත්තානි ච පස්සිතුං
න ලබ්භං ධම්මයුත්තම්පි නච්චං ගීතං ච වාදිතං
උපහාරං කරොමාති වුත්තෙන වා සම්පටිච්ඡිතුං.

367. රාජාගාරං පොක්ඛරණිං උය්‍යානං චිත්තාගාරකං
කීළත්ථං ගච්ඡතො දට්ඨුං ආරාමං දුක්කටං කතං.

368. නවෙ න පටිබාහෙය්‍යාසනෙනුණ්ණෙ න චීවරං
නිදහෙය්‍ය ඛමාපෙය්‍ය ගුරුනා ච පණාමිතො.

369. අක්කොසන්තෙ පරම්මුඛා ආපත්තීහි ච සත්තහි
භික්ඛුමුපාසකං වාපි අඤ්ඤෙනෙව ච දුක්කටං.

370. න ලබ්භං විනිපාතෙතුං සද්ධාදෙය්‍යං ච චීවරං
ලබ්භං පිතූනං සෙසානං ඤාතීනම්පි න ලබ්භති.

371. වස්සං වුත්ථොඤ්ඤතොඤ්ඤත්ථ භාගං ගණ්හෙය්‍ය දුක්කටං
පටිදෙය්‍ය නට්ඨෙ ජිණ්ණෙ ගීවා නො දෙය්‍ය චොදිතො
ධුරනික්ඛිපනෙ නෙසං හොති භණ්ඩග්ඝකාරියො.

372. න සන්තරුත්තරො ගාමං කාලෙ වා සවුපාහනො
පවිසෙය්‍ය න ධාරෙය්‍ය චාමරීමකසවීජනිං.

373. අගිලානො න ඡින්දෙය්‍ය කෙසෙ කත්තරියා බහි
ආරාමතො න ධාරෙය්‍ය ඡත්තං ලබ්භති ගුත්තියා.

374. වාහෙය්‍ය නූභතොකාජං එකන්තරිකකාජකං
සීසක්ඛන්ධකටීභාරො හත්ථොලම්බො ච ලබ්භති.

375. ආපත්තියා අනොකාසකතං චොදෙය්‍ය දුක්කටං
සුද්ධස්ස ච අවත්ථුස්මිං තථා ඔකාසකාරණෙ.

376. අට්ඨඞ්ගුලාධිකං මඤ්චපටිපාදං න ධාරයෙ
පකතඞ්ගුලෙන සත්ථාතං මඤ්චං වා උච්චපාදකං.

377. මූගබ්බතාදිං ගණ්හෙය්‍ය දුක්කටං තිත්ථියබ්බතං
ඛුරභණ්ඩං පරිහරෙ තථා නහාපිතපුබ්බකො.

378. යඞ්කිඤ්චි යාචිතුං හත්ථකම්මං තදනුසාරතො
ලද්ධං ගහෙතුං නික්කම්මමයාචිත්වාපි කප්පති
කාරෙතුමාහරාපෙතුං යඞ්කිඤ්චාපරසන්තකං.

379. ගිහීනං ගොපකෙ දෙන්තෙ ගහෙතුං දෙති යත්තකං
ලබ්භං යථාපරිච්ඡෙදං සඞ්ඝචෙතියසන්තකෙ.

380. ඡහාපජ්ජෙය්‍ය ආපත්තිං කායවාචාහි වා ඡහි
අලජ්ජිඤ්ඤාණකුක්කුච්චාපකතත්තා සතිප්ලවා
අකප්පියෙ කප්පියෙ වා කප්පාකප්පියසඤ්ඤිතා.

381. අලජ්ජිඤ්ඤාණතාපත්තිං කායවාචාහි ඡාදයෙ
ලිඞ්ගෙ සංඝෙ ගණෙකස්මිං චතුධාපත්තිවුට්ඨිති.

382. පරිකථොභාසවිඤ්ඤත්ති න ලබ්භා පච්චයද්වයෙ
විඤ්ඤත්ති යෙව තතියෙ සෙසෙ සබ්බම්පි ලබ්භති.

383. න රූහතච්චයෙ දත්තං පඤ්චන්නං සහධම්මිනං
සඞ්ඝස්සෙව ච තං හොති ගිහීනං පන රූහති

384. භික්ඛු වා සාමණෙරො වා කාලං කයිරාථුපස්සයෙ
භික්ඛුසඞ්ඝොව දායජ්ජො තස්ස සෙසෙස්වයං නයො

385. පුරිමසෙසචීවරං දිනානං දෙහි තෙනාපුකාසිති
පච්ඡිමසෙසව දම්මිති දිනානං ඤත්වා ඉමං විධිං
ගණ්හෙ විස්සාසගාහා වාධිට්ඨෙ මතකචීවරං

386. ලොහභණ්ඩෙ පහරණිං දාරුභණ්ඩෙ ච දාරුජං
පත්තං පාදුකපල්ලඞ්කං ආසන්දිං මත්තිකාමයෙ
ඨපෙත්වා කප්පති සබ්බං කතකං කුම්භකාරිකන්ති.

42. දෙසනානි.

387. චාගො යො භික්ඛුභාවස්ස සා පාරාජිකදෙසනා
යථා වුත්තෙන උට්ඨානං ගරුකාපත්තිදෙසනා.

388. උක්කුටිකං නිසීදිත්වා පග්ගණ්හිත්වාන අඤ්ජලිං
ථුල්ලච්චයාදිං දෙසෙය්‍ය එවමෙතස්ස සන්තිකෙ.

(7) "අහං භන්තෙ එකං ථුල්ලච්චයාපත්තිං ආපජ්ජිං, තං තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති වත්වා, තෙන "පස්සසි ආවුසො තං ආපත්තින්ති" වුත්තෙ, "ආම භන්තෙ පස්සාමී"ති වත්වා, පුන තෙන "ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසී"ති වුත්තෙ, "සාධු සුට්ඨු භන්තෙ සංවරිස්සාමී"ති වත්තබ්බං

(8) අහං භන්තෙ ද්වෙ ථුල්ලච්චයාපත්තියො ආපජ්ජිං-පෙ- අහං භන්තෙ සම්බහුලා ථුල්ලච්චයාපත්තියො ආපජ්ජිං, තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී"ති-පෙ- වත්තබ්බං.

(9) නිස්සග්ගියෙසු පන "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං දසාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං, ඉමාහං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමී" ති. "ඉමානි මෙ භන්තෙ චීවරානි-පෙ-එතං මෙ භන්තෙ චීවරං-පෙ-එතානි මෙ භන්තෙ චීවරානි දසාහාතික්කන්තානි නිස්සග්ගියානි, එතානාහං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමී" ති.

389. නිස්සජ්ජිත්වාන දෙසෙය්‍ය ආපත්තිං තෙන භික්ඛුනා
පටිග්ගහෙත්වා ආපත්තිං දෙය්‍යං නිස්සට්ඨචීවරං
"ඉමං-ඉමානි-එතං-එතානි චීවරානි ආයස්මතො දම්මී"ති.

(10) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං රත්තිං විප්පවුත්ථං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා නිස්සග්ගියං, ඉමාහං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමීති,

(11) ඉදං මෙ භන්තෙ අකාලචීවරං මාසාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං-පෙ-

(12) ඉදං මෙ භන්තෙ පුරාණචීවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ධොවාපිතං නිස්සග්ගියං,

(13) ඉදං මෙ භන්තෙ චිවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො පටිග්ගහිතං අඤ්ඤත්‍ර පාරිවට්ටකා නිස්සග්ගියං,

(14) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අඤ්ඤාතකං ගහපතිකං අඤ්ඤත්‍ර සමයා විඤ්ඤාපිතං නිස්සග්ගියං,

(15) ඉදං මෙ භන්තෙ චිවරං අඤ්ඤාතකං ගහපතිකං තතුත්තරිං විඤ්ඤාපිතං නිස්සග්ගියං,

(16) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං පුබ්බෙ අප්පවාරිතො අඤ්ඤාතකං ගහපතිකං උපසංකමිත්වා විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගියං,

(17) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං පුබ්බෙ අප්පවාරිතො අඤ්ඤාතකෙ ගහපතිකෙ උපසංකමිත්වා විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගියං,

(18) ඉදං මෙ භන්තෙ චිවරං අතිරෙකතික්ඛත්තුං චොදනාය අතිරෙකඡක්ඛත්තුං ඨානෙන අභිනිප්ඵාදිතං නිස්සග්ගියං,

(19) ඉදං මෙ භන්තෙ සන්ථතං කොසියමිස්සකං කාරාපිතං නිස්සග්ගියං,

(20) ඉදං මෙ භන්තෙ සුද්ධකාළකානං එළකලොමානං සන්ථතං කාරාපිතං නිස්සග්ගියං,

(21) ඉදං මෙ භන්තෙ සන්ථතං අනාදියිත්වා තුලං ඔදාතානං තුලං ගොචරියානං කාරාපිතං නිස්සග්ගියං,

(22) ඉදං මෙ භන්තෙ සන්ථතං ඌනකඡබ්බස්සානි කාරාපිතං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා නිස්සග්ගියං,

(23) ඉදං මෙ භන්තෙ නිසීදනසන්ථතං අනාදියිත්වා පුරාණසන්ථතස්ස සාමන්තා සුගතවිදත්ථිං කාරාපිතං නිස්සග්ගියං,

(24) ඉමානි මෙ භන්තෙ එළකලොමානි තියොජනපරමං අතික්කාමිතානි නිස්සග්ගියානි,

(25) ඉමානි මෙ භන්තෙ එළකලොමානි අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා ධොවාපිතානි නිස්සග්ගියානි,

(26) අහං භන්තෙ රූපියං පටිග්ගහෙසිං ඉදං මෙ භන්තෙ නිස්සග්ගියං ඉමාහං සංඝස්ස නිස්සජ්ජාමීති.

(27) අහං භන්තෙ නානප්පකාරකං රූපියසංවොහාරං සමාපජ්ජිං ඉදං මෙ භන්තෙ නිස්සග්ගියං ඉමාහං සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාමීති.

390. නිස්සජ්ජිත්වාන ආපත්තිං දෙසෙය්‍යාථ ගිහිං වදෙ
ජානාහිමන්ති ඉමිනා සො වදෙය්‍ය හරාමි කිං.

391. අවත්වාමන්ති තෙලාදි වදෙ භික්ඛූන කප්පියං
යං ආහරති සො තෙන පරිවත්තෙත්වා කප්පියං.

392. ලබ්භං ඨපෙත්වා ද්වෙ පෙතෙ සෙසෙහි පරිභුඤ්ජිතුං
තතො අඤ්ඤෙන ලද්ධොපි භාගො තෙසං න කප්පති.

393. රුක්ඛච්ඡායාපන්නමසො තං නිබ්බත්තා න කප්පති
නිස්සට්ඨපටිලද්ධම්පි ආදිතො සන්තතත්තයං.

394. නො ච ලභෙථ එවං සො ඉමං ඡඩ්ඩෙහි සංසියො
එවම්පි භික්ඛු ඡඩ්ඩෙය්‍ය නො ච ලබ්භෙය්‍ය සම්මතො

395. එතානි දුතියං පත්තං සඞ්ඝෙ සෙසානි ලබ්භරෙ
සඞ්ඝෙකස්මිං ගණෙ වත්තුං ලබ්භං භාසන්තරෙනපි

(28) අහං භන්තෙ නානප්පකාරකං කයවික්කයං සමාපජ්ජිං, ඉදං මෙ භන්තෙ නිස්සග්ගියං,

(29) අයං මෙ භන්තෙ පත්තො දසාහාතික්කන්තො නිස්සග්ගියො,

(30) අයං මෙ භන්තෙ පත්තො ඌනපඤ්චබන්ධනෙන පත්තෙන චෙතාපිතො නිස්සග්ගියො ඉමාහං සඞ්ඝස්ස නිස්සජ්ජාමීති,

396. නිස්සජ්ජිත්වාන දෙසෙය්‍ය ආපත්තිං පත්තගාහකං
සම්මන්නිත්වාන සංඝස්ස පත්තන්තං තස්ස දාපයෙ.

(31) ඉදං මෙ භන්තෙ භෙසජ්ජං සත්තාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං,

(32) ඉදං මෙ භන්තෙ වස්සිකසාටිකචීවරං අතිරෙකමාසෙ සෙසෙ ගිම්හානෙ පරියිට්ඨං අතිරෙකද්ධමාසෙ සෙසෙ ගිම්හානෙ කත්වා පරිදහිතං නිස්සග්ගියං,

(33) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං භික්ඛුස්ස සාමං දත්වා පුන අච්ඡින්නං නිස්සග්ගියං,

(34) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං සාමං සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා තන්තවායෙහි වායාපිතං නිස්සග්ගියං,

(35) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං පුබ්බෙ අප්පවාරිතො අඤ්ඤාත කස්ස ගහපතිකස්ස තන්තවායෙ උපසඞ්කමිත්වා විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගියං,

(36) ඉදං මෙ භන්තෙ අච්චෙකචීවරං චීවරකාලසමයං අතික්කාමිතං නිස්සග්ගියං,

(37) ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං අතිරෙකඡාරත්තං විප්පවුත්ථං අඤ්ඤත්‍ර භික්ඛුසම්මුතියා නිස්සග්ගියං,

(38) ඉදං මෙ භන්තෙ ජාතං සඞ්ඝිකං ලාභං පරිණතං අත්තනො පරිණාමිතං නිස්සග්ගියං ඉමාහං ආයස්මතො නිස්සජ්ජාමීති.

397. සෙසං සබ්බං යථායොගං ආදිම්හි විය යොජයෙ.

(39) අහං භන්තෙ එකං පාචිත්තියාපත්තිං ආපජ්ජිං, ද්වෙ —පෙ— සම්බහුලා පාචිත්තියාපත්තියො ආපජ්ජිං,

(40) "ගාරය්හං භන්තෙ ධම්මං ආපජ්ජිං අසප්පායං පාටිදෙසනීයං තං පටිදෙසෙමී" ති තෙන "පස්සසි ආවුසො තං ධම්මන්ති" වත්තබ්බං.

(41) අහං භන්තෙ එකං දුක්කටාපත්තිං ආපජ්ජිං, ද්වෙ —පෙ— සම්බහුලා දුක්කටාපත්තියො ආපජ්ජිං.

(42) අහං භන්තෙ එකං දුබ්භාසිතාපත්තිං ආපජ්ජිං, ද්වෙ -පෙ- සම්බහුලා දුබ්භාසිතාපත්තියො ආපජ්ජිං තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමීති.

(43) "අහං භන්තෙ ද්වෙ නානාවත්ථුකා ථුල්ලච්චයාපත්තියො ආපජ්ජිං, සම්බහුලා නානාවත්ථුකා ථුල්ලච්චයාපත්තියො ආපජ්ජිං, තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි"ති වත්වා තෙන "පස්සසි ආවුසො තා ආපත්තියො"ති වුත්තෙන "ආම භන්තෙ පස්සාමී" ති වත්වා පුන තෙන "ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසී" ති වුත්තෙන 'සාධු සුට්ඨු භන්තෙ සංවරිස්සාමී" ති වත්තබ්බං.

398. අදෙසනාගාමිනියං අනාපත්තිං ච දෙසිතං
නානාසංවාසනිස්සීමට්ඨිතානං චතුපඤ්චහි
මනසාපකතත්තානං නානෙකාති න දෙසයෙති.

43. ඡන්දදානාදීනි.

399. හෙරිං ගණ්ඩිං ච තාලෙත්වා කම්මප්පත්තෙ සමාගතෙ
සඞ්ඝෙ හරෙය්‍ය ඡන්දං වා පාරිසුද්ධිං පවාරණං.

400. එකං භික්ඛුමුපාගම්ම නිසීදිත්වාන උක්කුටිං
අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වාන දදෙ ඡන්දං විචක්ඛණො.

(44) "ඡන්දං දම්මි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහී"ති වත්තබ්බං.

(45) පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන "පාරිසුද්ධිං දම්මි, පාරිසුද්ධිං මෙ හර, පාරිසුද්ධිං මෙ ආරොචෙහී"ති වත්තබ්බං.

401. පාරිසුද්ධිප්පදානෙන සම්පාදෙති උපොසථං
සඞ්ඝස්ස අත්තනො චාපි සෙසකම්මං විබාධති.

402. ඡන්දදානෙන සඞ්ඝස්ස ද්වයං සාධෙති නත්තනො
තස්මා ඡන්දං දදන්තෙන දාතබ්බා පාරිසුද්ධිපි.

403. හරෙය්‍යෙකො බහුන්නම්පි නො හරෙය්‍ය පරම්පරා
පරම්පරාහටා ඡන්දපාරිසුද්ධි න ගච්ඡති.

404. සබ්බූපචාරං කත්වාන එවං දෙය්‍යා පවාරණා.

(46) "පවාරණං දම්මි, පවාරණං මෙ හර, පවාරණං මෙ ආරොචෙහි, මමත්ථාය පවාරෙහී"ති වත්තබ්බං.

405. ආරොචෙත්වාථ සො සඞ්ඝං පවාරෙය්‍යෙවමාගතො

(47) "ඉත්ථං නාමො භන්තෙ සඞ්ඝං පවාරෙති, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදන්තු තං ආයස්මන්තො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සතී''ති.

406. ගහෙත්වා පාරිසුද්ධිං වා ඡන්දං වාපි පවාරණං
හාරකො සඞ්ඝමප්පත්වා විබ්භමෙය්‍ය මරෙය්‍ය වා.

407. සාමණෙරාදිභාවං වා පටිජානෙය්‍ය නාහටා
පත්වා සඞ්ඝං තථා හෙය්‍ය ආහටා හොති හාරකො.

408. සඞ්ඝප්පත්තො පමත්තො වා සුත්තො නාරොචයෙය්‍ය වා
අනාපත්ති ච සංවිච්ච නාරොචෙන්තස්ස දුක්කටන්ති.

44. උපොසථොති.

409. ද්වෙ උපොසථා චාතුද්දසො පණ්ණරසො ඉති
සුත්තුද්දෙසමධිට්ඨාන පාරිසුද්ධිවසා තයො.

410. සුත්තුද්දෙසොව සඞ්ඝස්ස අධිට්ඨානඋපොසථො
පුග්ගලස්සෙව සෙසානං පාරිසුද්ධිඋපොසථො.

411. පුබ්බකිච්චෙ පුබ්බකරණෙ පත්තකල්ලෙ සමානිතෙ
සුත්තං උද්දිස්සතී සඞ්ඝො පඤ්චධා සො විභාවිතො.

412. විනාන්තරායං සඞ්ඛෙපෙනුද්දෙසො විනිවාරිතො
ථෙරොව ඉස්සරො වීසු උද්දෙසෙසෙවත්ථ තීසු වා
විසදෙසූති වුත්තත්තා අවත්තන්තෙනපි වට්ටති.

413. ආගච්ඡෙය්‍යුං යදි සමා උද්දිසන්තෙථ ථොකිකා
උද්දිට්ඨං තං සුඋද්දිට්ඨං සොතබ්බමවසෙසකං.

414. උද්දිට්ඨමත්තෙ සකලායෙකච්චායුට්ඨිතාය වා
පාරිසුද්ධිං කරෙය්‍යුං සන්තිකෙ බහුකාථ චෙ
කත්වා සබ්බවිකප්පෙසු පුබ්බකිච්චං පුනුද්දිසෙ.

415. ආවාසිකානං පණ්ණරසො ඉතරෙසං සචෙතරො
සමොතෙතරෙනුවත්තන්තු පුරිමානං සචෙධිකා
පුරිමා අනුවත්තන්තු තෙසං සෙසෙප්‍යයං නයො.

416 අවාසිකානං පාටිපදො ඉතරෙසං උපොසථො
සමථොකානං සාමග්ගිං මූලට්ඨා දෙන්තු කාමතො
බහි ගන්ත්වාන කාතබ්බො නො චෙ දෙන්ති උපොසථො.

417. දෙය්‍යාතිවජ්ජාය සාමග්ගී බහූසු බහි වා වජෙ
ආගන්තුකානං පාටිපදෙ එවමෙව නයං නයෙ.

418. සාවෙය්‍ය සුත්තං සංවිච්ච අසාවෙන්තස්ස දුක්කටං
සම්මජ්ජිතුං පදීපෙතුං පඤ්ඤපෙතුං දකාසනං
න කරෙය්‍ය තථා කල්ලො මහාථෙරෙන පෙසිතො.

419. සම්මජ්ජිත්වා පදීපෙත්වා පට්ඨපෙත්වා දකාසනං
ගණඤත්තිං ඨපෙත්වෙවං කත්තබ්බො තීහුපොසථො.

(48) "සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා අජ්ජුපොසථො පණ්ණ
රසො යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං
පාරිසුද්ධිං උපොසථං කරෙය්‍යාමාති."

420. එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා ථෙරෙන උක්කුටිං
නිසීදිත්වාඤ්ජලිං තෙවං පග්ගය්හ සමුදීරියා.

"පරිසුද්ධො අහං ආවුසො පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා"ති
වදෙ යාව තතියකං.

421. සමත්තපුබ්බාරම්භෙන තෙ නවෙනෙවමීරියා.
"පරිසුද්ධො අහං භන්තෙ පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා"ති
වදෙ යාව තතියකං.

422. ද්විසු ථෙරෙන කත්තබ්බං කතෙවමීරියො නවො.
"පරිසුද්ධො අහං ආවුසො පරිසුද්ධොති මං ධාරෙහී"ති
තික්ඛත්තුං වත්තබ්බො.

423. නවෙන ථෙරො තික්ඛත්තුං එවමස්ස උදීරියො.
"පරිසුද්ධො අහං භන්තෙ පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථා"ති.

424. පුබ්බකිච්චං සමාපෙත්වා අධිට්ඨෙය්‍යෙවමෙකකො.
"අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසො"ති වා "චාතුද්දසො"ති
වා "අධිට්ඨාමී"ති වත්තබ්බං. නො චෙ අධිට්ඨෙය්‍ය දුක්කටං.

425. යත්ථ වසන්ති චත්තාරො තයො වා යදි වා දුවෙ
පාරිසුද්ධිං හරිත්වාන එකෙකස්සිතරීතරෙ
තං තං උපොසථං කයිරුං සියා ආපත්ති දුක්කටං.

426. වග්ගෙ සමග්ගෙ වග්ගාති සඤ්ඤිනො විමතිස්ස වා
දුක්කටං කරොතො භෙදාධිප්පායෙන ථුල්ලච්චයං
වග්ගෙ සමග්ගෙ නාපත්ති සමග්ගා ඉති සඤ්ඤිනො.

427. උක්ඛිත්තස්ස ගහට්ඨස්ස සෙසානං සහධම්මිනං
පාරාජිකස්සාභබ්බස්ස සික්ඛානික්ඛිත්තකස්ස ච.

428. නිසින්නපරිසායං ච සභාගාපත්තිකො තථා
ඡන්දෙන පරිවුත්ථෙන පාතිමොක්ඛං න උද්දිසෙ.

429. අදෙසයිත්වානාපන්නං නාවිකත්වාන වෙමතිං
අනුපොසථෙපි වා කාතුං පොසථො න ච කප්පති.

430. අට්ඨිතොපොසථාවාසා න වජෙ තදහු විනා
අන්තරායං ච සඞ්ඝං වාධිට්ඨාතුං සීමමෙව වාති.

45. පවාරණාති.

431. ද්වින්නං තිණ්ණං චතුන්නං ච අඤ්ඤමඤ්ඤපවාරණා
එකස්ස ච අධිට්ඨානං සෙසා සංඝපවාරණා.

432. පුබ්බකිච්චෙ පුබ්බකරණෙ පත්තකල්ලෙ සමාහිතෙ
ඤපෙත්වා ඤත්තිං සඞ්ඝෙන කත්තබ්බෙවං පවාරණා.

(49) **"සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො, අජ්ජ පවාරණා (පණ්ණරසී) යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො (තෙවාචිකං) පවාරෙය්‍යා" ති**

433. එකංසං චීවරං කත්වා නිසීදිත්වාන උක්කුටිං
ථෙරෙන අඤ්ජලිං සංඝො පග්ගය්හ සමුදීරියො.

(50) **"සඞ්ඝං අවුසො පවාරෙමි, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදන්තු මං ආයස්මන්තා අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තා පටිකරිස්සාමි,** දුතියම්පි ආවුසො සඞ්ඝං පවාරෙමි-පෙ- තතියම්පි ආවුසො සඞ්ඝං පවාරෙමි -පෙ- පටිකරිස්සාමී" ති.

434. පවාරෙන්තෙසු ථෙරෙසු නිසජ්ජුක්කුටිකං නවො
පවාරෙති සයං යාව උක්කුටිකොව අච්ඡතු
පුබ්බාරම්භං සමාපෙත්වා නවො සඞ්ඝමුදීරයෙ.

"සඞ්ඝං භන්තෙ පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසං කාය වා-පෙ-දුතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පවාරෙමි-පෙ- තතියම්පි භන්තෙ සඞ්ඝං පවාරෙමි-පෙ-පටිකරිස්සාමී"ති.

435. ඤත්තෙන ධම්මසාකච්ඡා කලහෙහි ච රත්තියා
තෙවාචිකාය ඔකාසෙස්සති ඛෙපිතභාවතො
අන්තරායෙ දසවිධෙ ඤත්තිං වත්වානුරූපතො.

(51) "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො මනුස්සෙහි ඤත්තං දෙන්තෙහි භික්ඛුහි ධම්මං සාකච්ඡන්තෙහි කලහං කරොන්තෙහි යෙභුය්‍යෙන රත්ති ඛෙපිතා, සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති, අප්පවාරිතොව සඞ්ඝො භවිස්සති, අථායං රත්ති විභායිස්සති''ති වා අයං රාජන්තරායො, -පෙ-අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො, සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති, අප්පවාරිතොව සඞ්ඝො භවිස්සති, අථායං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො භවිස්සති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං සඞ්ඝො ද්වෙවාචිකං, එකවාචිකං, සමානවස්සිකං, පවාරෙය්‍යාති.

436. පවාරෙය්‍යානුරූපෙන යථාඨපිතඤත්තියා
ආගවෙජ්ජයුං යදි සමා ආදිකා චෙත්ථ ආහරෙ
එවං තිවතුවග්ගො සො ඤත්තිං වත්වා පවාරයෙ.

"සුණන්තු මෙ ආයස්මන්තා, අජ්ජ පවාරණා (පණ්ණරසී) යදායස්මන්තානං පත්තකල්ලං, මයං අඤ්ඤමඤ්ඤං පවාරෙය්‍යාමා'' ති.

437. එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කත්වා ථෙරෙන උක්කුටිං
නිසීදිත්වාඤ්ජලිං තෙවං පග්ගය්හ සමුදීරියා.

"අහං ආවුසො ආයස්මන්තෙ පවාරෙමි, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදන්තු මං ආයස්මන්තො අනුකම්පං උපාදාය, පස්සන්තො පටිකරිස්සාමි, දුතියම්පි-තතියම්පි අහං ආවුසො ආයස්මන්තෙ පවාරෙමි, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදන්තු මං ආයස්මන්තො අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සාමී'' ති. නවෙනාපි "අහං භන්තෙ ආයස්මන්තෙ පවාරෙමි-පෙ-පටිකරිස්සාමි. දුතියම්පි -පෙ- පටිකරිස්සාමි. තතියම්පි අහං භන්තෙ ආයස්මන්තෙ පවාරෙමි -පෙ- පටිකරිස්සාමී''ති.

438. ද්වීසු ථෙරෙන කත්තබ්බං නවො කතෙවමීරියො.

"අහං ආවුසො ආයස්මන්තං පවාරෙමි දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදතු මං ආයස්මා අනුකම්පං උපාදාය පස්සන්තො පටිකරිස්සාමි, දුතියම්පි-පෙ-තතියම්පි

ආවුසො අහං ආයස්මන්තං පවාරෙමි -පෙ- පටිකරිස්සාමී''ති.
නවෙනාපි ''අහං භන්තෙ ආයස්මන්තං පවාරෙමි -පෙ-
පටිකරිස්සාමි. දුතියම්පි -පෙ- තතියම්පි -පෙ- පටි
කරිස්සාමී''ති.

439. පුබ්බකිච්චං සමාපෙත්වා අධිට්ඨෙය්‍යවමෙකකො,
(52) 'අජ්ජ මෙ පවාරණා චාතුද්දසී''ති වා ''පණ්ණරසී''ති
වා අධිට්ඨාමී''ති වත්තබ්බං.

440. යස්මිං වසන්ති වා පඤ්ච චත්තාරො වා තයො දුවෙ
පවාරණං හරිත්වාන එකෙකස්සිතරීතරෙ.

441. තං තං පවාරණං කයිරුං සියා ආපත්ති දුක්කටං
සෙසා උපොසථෙ වුත්තා ගාථායො චෙත්ථ ආහරෙ.

442. පවාරිතෙ ච සඞ්ඝම්හි පාරිසුද්ධිං උපොසථං
කරෙය්‍ය ඡින්නවස්සා ච අවුත්ථා චානුපාගතො.

443. චාතුමාසිනියා වාපි කතෙ සඞ්ඝෙතුපොසථෙ
වුත්ථවස්සා පවාරෙය්‍යුං සචෙ අප්පතරා සියුන්ති.

46. සංවරොති.

444. චක්ඛුසොතාදිභෙදෙහි රූපසද්දාදිගොචරෙ
අභිජ්ඣාදොමනස්සාදිප්පවත්තිං විනිවාරයෙ.

445. නිගණ්හෙය්‍ය සකං චිත්තං කිට්ඨාදිං විය දුප්පසුං
සතිමා සම්පජානොව චරෙ සබ්බිරියාපථෙති.

47. සුද්ධීති.

446. දෙසනා සංවරො එට්ඨි පච්චවෙක්ඛණභෙදතො
සුද්ධි චතුබ්බිධා පාතිමොක්ඛසංවරසම්මතං
දෙසනාය විසුද්ධත්තා දෙසනාසුද්ධි වුච්චති

447. න පුනෙවං කරිස්සන්ති චිත්තාධිට්ඨානසංවරා
වුත්තො සංවරසුද්ධීති සුජ්ඣතින්ද්‍රියසංවරො.

448. පහායානෙසනං ධම්මෙනුප්පාදෙන්තස්ස එට්ඨියා
සුද්ධත්තා එට්ඨිසුද්ධීති වුත්තමාජීවනිස්සිතං.

449. යොනිසො පටිසංඛාය චීවරං පටිසෙවති
එවමාදි යථාවුත්තපච්චවෙක්ඛණසුජ්ඣනා
පච්චවෙක්ඛණසුද්ධීති වුත්තං පච්චයනිස්සිතන්ති.

48. සන්තොසොති.

450. අප්පෙන අනවජ්ජෙන සන්තුට්ඨො සුලභෙන ච
මත්තඤ්ඤූ සුභරො හුත්වා චරෙ සද්ධම්මගාරවො.

451. අතීතං නානුසොචන්තො නප්පජප්පමනාගතං
පච්චුප්පන්නෙන යාපෙන්තො සන්තුට්ඨොති පවුච්චතීති.

49. චතුරාරක්ඛාති.

452. බුද්ධානුස්සති මෙත්තා ච අසුභං මරණස්සති
ආරකත්තාදිනාරහං සම්මා සාමංච බුද්ධතො.

453. සම්මාසම්බුද්ධ ඉති වානුස්සති යා පුනප්පුනං
නවභෙදෙ භගවතො බුද්ධානුස්සති සා ගුණෙ.

454. සීමට්ඨසඞ්ඝෙ සීමට්ඨදෙවතාසු ච ඉස්සරෙ
ජනෙ ගොචරගාමම්හි තත්ථුපාදාය මානුසෙ.

455. සබ්බසත්තෙසු සුඛිතා හොන්තාවෙරාති ආදිනා
පරිච්ඡිජ්ජ පරිච්ඡිජ්ජ භාවනා මෙත්තභාවනා.

456. වණ්ණසණ්ඨානඔකාසදිසතො පරිච්ඡෙදතො
වවත්ථපෙත්වා කෙසාදි කොට්ඨාසෙ අනුපුබ්බතො.

457. නාතිසීඝං නාතිසනිකං වික්ඛෙපං පටිබාහයං
පණ්ණත්තිං සමතික්කම්ම මුඤ්චන්තස්සානුපුබ්බතො.

458. වණ්ණආසයසණ්ඨානගන්ධොකාසෙහි භාවනා
පටික්කූලාති කොට්ඨාසෙ උද්ධුමාතාදිවත්ථුසු
ගහෙත්වා අසුභාකාරං පවත්තා භාවනාසුභං.

459. මරණං මෙ භවිස්සති ජීවිතං උපරුජ්ඣති
මරණං මරණං වාති භාවයිත්වාන යොනිසො.

460. වධකස්සෙවුපට්ඨානා සම්පත්තිනං විපත්තිතො
උපසංහරතො කායබහුසාධාරණා තථා

461. ආයුදුබ්බලතො කාලවවත්ථානස්සභාවතො
අද්ධානස්ස පරිච්ඡෙදා භාවනා මරණස්සතීති.

50. විපස්සනානි.

462. නාමරූපං පරිග්ගය්හ තතො තස්ස ච පච්චයං
හුත්වා අභාවතොනිච්චා උදයබ්බය පීළනා.

463. දුක්ඛා අවසවත්තිත්තා අනත්තාති තිලක්ඛණං
ආරොපෙත්වාන සඞ්ඛාරෙ සම්මසන්තො පුනප්පුනං
පාපුණෙය්‍යානුපුබ්බෙන සබ්බසංයොජනක්ඛයන්ති.

464. අධිසීලාධිචිත්තානමධිපඤ්ඤාය සික්ඛතා
භික්ඛුකිච්චමතො බුද්ධසික්ඛායං සමුද්ධටා.

465. මහතො කිත්තිසද්දස්ස යස්ස ලොකවිචාරිතො
පරිස්සමො න සමෙහාති මාළුතාසෙසව නිච්චසො.

466. තෙන ධම්මසිරීකෙන තම්බපණ්ණියකෙතුනා
ථෙරෙන රචිතා ධම්මවිනයඤ්ඤූපසංසිතා.

467. එත්තාවතායං නිට්ඨානං බුද්ධසික්ඛා උපාගතා
පඤ්චමත්තෙහි ගාථානං සතෙහි පරිමාණතොති.

බුද්ධසික්ඛා නිට්ඨිතා.

කුදුසික

විසතර සහිත

පුරාතන සන්නය.

ඛුද්දසික්ඛා

පුරාතන සන්නය.

1. රතනත්තයං (බුද්ධාදි) රත්නත්‍රය; වන්දිත්වා, (කාය-වාග්-මනොද්වාරයෙන් සකස්කොට) වැඳ; ආදිතො, ආදියෙහි පටන්; උපසම්පන්නා, උපසපන්නුන් විසින්; සික්ඛිතබ්බං, (ග්‍රහණ-ධාරණ-ප්‍රතිපත්ති ඈ වශයෙන්) හික්මියයුතු වූ; (නිරන්තරයෙන් පරිහරණය කටයුතු වූ) සමාතිකං, මාතෘකා පද සහිත වූ; බුද්ධසික්ඛං, (සංක්ෂෙප මධුර බහුවිධ ශික්ෂාවන් ප්‍රකාශකරන හෙයින්) ඛුද්දසික්ඛා නම් වූ ප්‍රකරණයක්; පවක්ඛාමි; (ආදරයෙන්) කියමි; (නොහොත් අනෙකප්‍රකාරයෙන් හඳුරමි.)

"පාරාජිකා ච චත්තාරො" යනාදි උදෙස් පද ම විස්තරයට ජනිකාවන බැවින් විස්තරය ප්‍රසවකරන බැවින් **මාතිකා** නම් වේ;-

"බුද්ධසික්ඛං" යන්නෙහි **"සික්ඛා"** නම් ත්‍රිවිධ ශික්ෂා යි. කියේ මැනෝ,

"සික්ඛාති, තිස්සො සික්ඛා **අධිසීලසික්ඛා අධිචිත්තසික්ඛා අධිපඤ්ඤාසික්ඛාති**[1]**"**

තත්ථ පඤ්චඞ්ගදසඞ්ගසීලං සීලමෙව, **පාතිමොක්ඛසංවරසීලං** පන අධිසීලං, **පාතිමොක්ඛසංවරතොපි ච** මග්ගඵලසම්පයුත්තමෙව සීලං **අධිසීලං**[2],

---

1. සික්ඛාති, ශික්ෂා යනු; අධිසීලසික්ඛා, අධිශීල ශික්ෂාය; අධිචිත්තසික්ඛා, අධිචිත්තශික්ෂා ය; අධිපඤ්ඤාසික්ඛාති, අධිප්‍රඥ ශික්ෂාය යන; තිස්සො සික්ඛා, ත්‍රිවිධ ශික්ෂාවෝයි.

2. තත්ථ, ඔවුනතුරෙන්; පඤ්චඞ්ග දසඞ්ගසීලං, පඤ්චාඞ්ගශීල දශාඞ්ගශීල දෙක; සීලං එව, ශීලය ම වේ; පාතිමොක්ඛසංවරසීලං පන, ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරශීලය වනාහි; අධිසීලං, අධිශීල නම් වේ; පාතිමොක්ඛ සංවරතොපි ච, ප්‍රාතිමොක්‍ෂසංවරශීලයෙන් ද; මග්ගඵල සම්පයුත්තං, මාර්ගඵල සම්ප්‍රයුක්ත වූ; සීලං එව, ශීලය ම; අධිසීලං, අධිශීල නම් වේ.

කාමාවචරානි පන අට්ඨකුසලචිත්තානි ලොකිය අට්ඨසමාපත්ති චිත්තානි ච චිත්තමෙව, විපස්සනාපාදකඅට්ඨසමාපත්තිචිත්තං පන අධිචිත්තං, තතොපි ච මග්ගඵලචිත්තමෙව **අධිචිත්තං**[1].

අත්ථි දින්නං අත්ථි යිට්ඨන්ති ආදිනයප්පවත්තං **පන කම්මස්ස**කතාඤාණං පඤ්ඤා, තිලක්ඛණාකාරපරිච්ඡෙදකං පන විපස්සනාඤාණං අධිපඤ්ඤා, තතොපි ච මග්ගඵලපඤ්ඤාව **අධිපඤ්ඤා**[2].

එතා යෙව සික්ඛිතබ්බතො සික්ඛාති, **අධිසීලසික්ඛා, අධිචිත්ත සික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛාති** වුච්චන්ති,[3] යි.

2. පාරාජිකා ච චත්තාරො, සතර පාරාජිකාවෝ ද; (මෙහි අනුක්ත සමුච්චයාර්ථ 'ච'' ශබ්දයෙන් වක්ෂ්‍යමාණ උබ්භජානුමණ්ඩලිකාදිපරිජි සමුච්චිතය යි ගතයුතු) ගරුකා නව, (විකුම් කෙණෙහි ඇවැද්දයුතු) නව වැදෑරුම් සඟවෙසෙස්හු ද; චීවරං, (කැප අකැප) සිවුරු ද; රජතානි ච (කැප අකැප) රජත් ද; පත්තා ච, (කැප අකැප) පාත්‍ර ද; ථාලකා ච, (කැප අකැප) තලු ද; පවාරණා, (පිළිකෙව්) පවුරුණු ද.

---

1. කාමාවචරානි අට්ඨකුසලචිත්තානි පන; කාමාවචර අෂ්ටකුශල චිත්තයෝ ද; ලොකිය අට්ඨසමාපත්ති චිත්තානි ච, ලෞකික අෂ්ට සමාපත්ති චිත්තයෝ ද; චිත්තං එව, චිත්තය මැ යි; විපස්සනාපාදක අට්ඨසමාපත්තිචිත්තං පන, විදර්ශනාපාදක අෂ්ටසමාපත්ති චිත්තය වනාහි; අධිචිත්තං, අධිචිත්ත නම් වේ; තතොපි ච, එයිනුදු; මග්ගඵලචිත්තං එව, මාර්ගඵල චිත්තය ම; අධිචිත්තං, අධිචිත්ත නම් වේ.

2. දින්නං, දුන්දෙය; අත්ථි, ඇත්තේය; ඉට්ඨං, මහායාගය, අත්ථීති, ඇත්තේය යි යන; ආදිනයප්පවත්තං, මේ ආදි ක්‍රමයෙන් පැවැත්තා වූ; කම්මස්සකතාඤාණං පන, කර්මස්වකතාඥානය වනාහි; පඤ්ඤා, ප්‍රඥා නම් වේ; තිලක්ඛණාකාරපරිච්ඡෙදකං, ත්‍රිලක්ෂණාකාරයන් පිරිසිඳිමකරන; විපස්සනාඤාණං පන, විදර්ශනා ඥානය වනාහි; අධිපඤ්ඤා, අධිප්‍රඥා නම් වේ; තතොපි ච, එයිනුදු; මග්ගඵල පඤ්ඤා එව, මාර්ගඵල ප්‍රඥාව ම; අධිපඤ්ඤා, අධිප්‍රඥා නම් වේ.

3. එතා එව, මොහු ම; සික්ඛිතබ්බතො, හික්මියයුතු බැවින්; සික්ඛාති, ශික්ෂා නම් වෙත්නු යි, - අධිසීලසික්ඛා, අධිශීල ශික්ෂා ය; අධිචිත්තසික්ඛා, අධිචිත්ත ශික්ෂා ය; අධිපඤ්ඤාසික්ඛාති, අධිප්‍රඥා ශික්ෂා ය යි; වුච්චන්ති, කියනු ලැබෙති.

3. කාලිකා ච, (සිවු) කැල්ලෝ ද: පටිග්ගාහො, පිළිගැනුම් ද; මංසෙසු ච අකප්පියං, මාංසයෙහි අකැප මස් ද; නිස්සග්ගියානි, නිසගි (පචිති) ද; පාචිත්ති, (සුද්ධ) පචිති ද; සමණකප්පා ච, ශ්‍රමණ ව්‍යවහාරයෝ ද; භූමියො, (කැප) කිළිහු ද.

4. උපජ්ඣාචෙරවත්තානි, උපාධ්‍යාය වත් ආචාර්‍ය්‍ය වත් ද; වච්චපස්සාවඨානිකං, වච්චකුටි පස්සාවකුටියෙහි වත් ද; ආපුච්ඡ කරණං, (මහලු සඟුන්) පිළිවිස කිරීම් ද; නග්ගො, නග්න වත් ද; නහානකප්පො, නහනවිදි ද; අවන්දියා, (පකතත්තාය විසින්) නො වැන්ද යුත්තෝ ද.

5. චම්මං; (කැප අකැප) සම් ද; උපාහනා චෙව, (කැප අකැප) වහන් ද; අනොලොකියං, (මහණුන් විසින්) නො බැලිය යුතු දෑ ද; අඤ්ජනී, (කැප අකැප) අඳුන් (නල) ද; අකප්පියානි සෙනානි, (උසසුන් මහ අසුන් විසින්) අකැප හෝනා හිඳිනා දෑ ද; සමානාසනිකොපි ච, එක අස්නෙහි හින්ද යුත්තෝ ද;

6. අසංවාසිකො ච, (එකකම්මාදි) සංවාසයට නො නිස්සා ද; කම්මං, (චතුර්විධ) කම් ද; මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනං, ලාමක ජීවිකාවගේ දුරු කිරීම ද; වත්තං, (ආගන්තුකවත්තාදි) වත් ද; විකප්පනා චෙව, විකපුන් ද; නිස්සයො, නිස (ගැනුම) ද; කායබන්ධනං, (කැප අකැප) පටි ද.

7. පඤ්චී ච, (කැප අකැප) පොලෝ ද; පරික්ඛාරො, (කැප අකැප) පිරිකර ද; භෙසජ්ජ, බෙහෙත් (කිරීම් කරවීම් ආදිය) ද; උග්ගහ, අකැපවත් පිළිගැනුම් ද; දූසනං, (කුල) දූෂණ ද; වස්සූප නායිකා චෙව, වස් එළඹීම් ද; අවෙභඞ්ගියං, (අවෙභඞ්ගිය යයි කියන ලද) ගරුභාණ්ඩ ද; පකිණ්ණකං, (නොයෙක් පරිද්දෙන්) සංකීර්ණය ද.

8. දෙසනා, ඇවැත් දෙසුම් ද; ඡන්දදානාදි, සැඳපිරිසිදු පවුරුණු දීම් ද; උපොසථ, පොහෝ ද; පවාරණා, පවුරුණු ද; සංවරො, (ඉන්ද්‍රිය) සංවර ද; සුද්ධි, දෙශනා ශුද්ධි අශුද්ධි ද; සන්තොසො, (ප්‍රත්‍යය) සන්තොෂ ද; චතුරක්ඛා, සිවු අරක් ද; විපස්සනාති, විදර්ශනා ද (යන මෙතෙක් දෙන යථා ක්‍රමයෙන් මෙහි කියනු ලැබේ.)

මේ සත් ගයින් කී පණ්ණපදයෙහි ආදිය පටන් "පවාරණා" යනු දක්වා පන්සාළිස් පදයකින් අධිශීලශික්ෂාව කීහ,

"සංවරො" යන්නෙහි පටන් "චතුරක්ඛා" යනු දක්වා සතර පදයකින් අධිචිත්තශික්ෂාව කීහ.

"විපස්සනා" යන එක පදයෙන් අධිප්‍රඥාශික්ෂාව කීහ යි දතයුතු.

1. පාරාජිකා ච චත්තාරොති.

‘‘පාරාජිකා ච චත්තාරො’’ යන්නෙහි සතර පාරාජිකාවෝ නම්:-

9. 10. අනික්ඛිත්තසික්ඛො, නො පස්විකත ලද සික ඇති මහණ; සන්ථතඅසන්ථතෙ, (චම්මචෝලතිපුපට්ටාදීන්) වසතලද හෝ නො වසත ලද හෝ; මග්ගත්තයෙ, (වච්චමග්ගාදි) තුන්මගින් යම්කිසි මඟෙක්හි; අල්ලොකාසෙ, (එහිදු පියවි සුළඟ නො පහරන) තෙත් පියෙස්හි; සන්ථතං, වසතලද හෝ; අසන්ථතං, නො වසත ලද හෝ; උපාදින්නං, අනෂ්ටකාය ප්‍රසාද ඇති; සං නිමිත්තං, ස්වාඞ්ගජාතය; (තමාගේ නිමිත්ත) තිලමත්තමපි, තලඇටක් පමණකුදු; පවෙසෙන්තො, ප්‍රවෙශ කරන්නේ (සෙවුනා සිතින් මෙහෙයන්නේ) චුතො, (ශාසනයෙන්) චුත වේ; අථවා, නොහොත්; (තමා නිම්ත්හි මෙර මාගේ උපක්‍රමයක් ඇතිකල්හි) පවෙසන, ප්‍රවෙශක්ෂණය, ඨිති, ස්ථිතික්ෂණය; උද්ධාර, උද්ධාරක්ෂණය; පවිට්ඨක්ඛණ, ප්‍රවිෂ්ටක්ෂණය; (යන මොවුන් අතුරෙන් යම්කිසි ක්ෂණයෙක්හි) සාදකො, ඉවසන්නේ ද, නෙවත් සෙවුනා සිත් එළවන්නේ ද; (චුතො, එකෙණෙහි ම ශාසනයෙන්) චුත වේ.

‘‘මග්ගොති’ වච්චපස්සාවබෙළාදීනං නික්ඛමනපථො[1]’’

අග පටන් මුල දක්වා මෙහෙයීම ප්‍රවෙශ නම්, සියලු මෙහෙයූසඳ පවිට්ඨ නම්, මෙහෙයුවා අදනාසඳ අතුරෙහි සිටිනාසඳ ද සුකුරුවිසට සමයෙහි මාගම්බ්‍යායාමයෙන් බැරම සිටිනා සඳ ද ඨිති නම්, අග දක්වා අදිනාසඳ උද්ධරණ නම්’’ යනු විනය සන්‍යසි.

11. 12. අදින්නං, (ස්වාමීහු විසින් කයින් හෝ වචසින් හෝ) නුදුන් ආරාමාදි වස්තුව; ථෙය්‍යචිත්තෙන, සොරසිතින්; ආදියෙය්‍ය, (සවන් බැණ) ගනී නම්, හරෙය්‍ය, (ගෙනයමින් සිට) ගනීනම්; අවහරෙය්‍ය, (තමා කෙරෙහි තගා තුබූවා මම් නො ගන්මි යනා දින් බොරු කියා) ගනී නම්; ඉරියාපථං කොපෙය්‍ය, (බඩුගෙන යන්නහුගේ පියවි) ඉරියව් කොවා (ගනී) නම්; ඨානා චාවෙය්‍ය; තුබූ තැනින් පහකොට ගනී නම්; සංකෙතං වීතිනාමයෙ, සුන් වත් ගන්නා තැන හෝ තමාවිසින් පිරිකැපූ තැන හෝ ඉක්මවා (ගනී) නම්; පාරාජිකො හවෙ, (කෙලෙස් සතුරන් විසින්) පරද වන ලද වන්නේ සි; අථ වා, නොහොත්; ථෙය්‍ය, (සන්ධිච්ඡේදාදි

---

1. මග්ගොති, මාර්ග යනු; වච්චපස්සාවබෙළාදීනං, මළ මූත්‍ර කෙල ආදීන්; නික්ඛමනපථො, නික්මෙන මාර්ගය යි.

විසින්) නො දක්නා සේ; බල, බලාත්කාරයෙන්; කුස, කුසපත් පෙරලී මෙන්; ථෙය්‍ය, (තෘණ පර්ණාදීන්) මුවහකිරී මෙන්, පරිකප්ප, (භාණ්ඩාවකාශ) පරිකල්පනාවෙන්; අවහාරකො, ගන්නේ ද; පාරාජිකො හවෙ, (කෙලෙස් සතුරන් විසින්) පරදවන ලද වන්නේ යි; භණ්ඩ, (සොරාගත්) වස්තුවය; කාල, (අවහාර) කාලය; අග්ඝ, (භාණ්ඩයෙහි) අගය; දෙසෙහි, (අවහාර) දෙශය යන මොවුන් විසින් ද; පරිභොගෙන, (භාණ්ඩයෙහි ස්වාමි) පරිභොග විසින් ද; එත්ථ, මේ අදත්තාදානයෙහි; විනිච්ඡයො, විනිශ්චය කටයුතු.

13. මරණචෙතනො, වධකචෙතනා ඇති මහණ; විච්ච, මොහු මරමි යි ප්‍රයොග කොට; මනුස්සවිග්ගහං, මිනිස් සතක්හු; ජීවිතා වා වියොජයෙ, රූපාරූපජීවිතයෙන් චුත කෙරේ නම්; සත්ථහාරකං, දිවි ගෙන යන අසි ආදි ශස්ත්‍රයක් හෝ; උපනික්ඛිපෙ, (මියනු කැමැත්තාහු) සමීපයෙහි ගතහැකි සේ එළවා තබා නම්;

14–15. මරණූපායං, ("සත්ථං වා ආහර, විසං වා ඛාද[1]" යනාදීන්) මරණට උපාය හෝ; ගාහෙය්‍ය, උගන්වා නම්; මරණෙ ගුණං, මරණෙහි අනුසස් හෝ; වදෙය්‍ය, ("ත්වං බොසි උපාසක කතකල්‍යාණො අකතපාපො මතං තෙ ජීවිතා සෙය්‍යො[2]" යනාදීන්) කියා නම් චුතො, (ශාසනයෙන්) චුත වේ; සාහත්ථි, ස්වහස්ත (සෙන් පැහැරීම) ය; නිස්සග්ගි, (ඉසු ආදීන්ගේ) නිස්සජනය; ආණත්ති, ඇණවීමය, ථාවරා (ඔපාතඛනනාදි වූ) ථාවරය (යන මොහු ද;) ඉද්ධිවිජ්ජාමයා, (කර්ම විපාකජවූ) සෘද්ධියගේ යෙදීම හා (මරණමන්ත්‍රාඛ්‍ය) විද්‍යාවගේ පරිජපනය ද (යන මොහු සදෙන;) පයොගා, (වධ) ප්‍රයෝගයෝ යි; කාල, (පූර්වාහ්ණාදි වශයෙන් යුක්ත) කාලය; වත්ථු, (මැරියයුතු) සත්වය; ආයුධ, (මරණ) ආයුධය; ඉරියාපථා, (මැරියයුත්තහුගේ ස්ථාන නිසද්‍යාදි) ඉර්‍ය්‍යාපථය (යන මොහු ද;) ක්‍රියා විසෙසො, (ඡේදන භෙදනාදි) ක්‍රියාවිශෙෂය ද; ඔකාසො, (ග්‍රාමවිහාරාදි) අවකාශය ද (යන;) ඡ, සදෙන; ආණත්තිනියාමකා, ආණාපනය නියමකරන්නාහු යි.

---

1. සත්ථං වා, ආයුධයක් හෝ; ආහර, ගනුව, විසං වා, විෂ (වශී) යක් හෝ; ඛාද; අනුභව කරව.

2. උපාසක, උපාසකය; ත්වං බො, තෝ වනාහි; කතකල්‍යාණො අසි, කළ කුසල් ඇත්තෙහි ය; අකතපාපො, නො කළ පව් ඇත්තෙහි ය; තෙ ජීවිතා, තාගේ ජීවත්වීමට වඩා; මතං, මරණය ම; සෙය්‍යො; උතුම් වේ.

16-17. අනධිමානිකො, (අදිටෙඨ දිටඨසඤ්ඤිතාදි විසින් අධිගත ධම් ඇත්තෙම් යන) අදිමන් නැති මහණ; අතතනි, තමා ඝතත්හි; නොසනතං, (මේ අත්බැව නො ඉපදවූ බැවින්) නැත්තා වූ; ඣානාදිභෙදං, ධ්‍යානාදි ධම්විශෙෂ ඇති උත්තරිමනුෂ්‍ය ධම්ය; කොටඨාසං, (ධ්‍යානවිමොක්ෂාදි) කොටසක් හෝ; එකෙකං, (ප්‍රථමධ්‍යානාදි) එකක් එකක් හෝ; අතතූපනායිකං කතවා; තමාකෙරෙහි ඇතිවක්කොට; (තමාකරා එළවා) පච්චුපපනන භවසසිතා, වත්මාන භවය ඇසුරු කොට; අඤ්ඤුපදෙසරහිතං, (යම් මහණෙක් තොපගේ වෙහෙර වෙසෙත් ද, ඒ මහණ ප්‍රථම ධ්‍යානාදි ලද්ද යි යනාදි) ව්‍යාජකථා මිස; විඤ්ඤතතිපථෙ, ශ්‍රවණොපචාර වූ දෙළොස් රියනින් ඇතුළත්හි (සිටි මිනිස් සතක්හට;) කායෙන, (හසතමුද්‍රාදි) කායවිකාරයකින් හෝ; වාචාය; (ඔහු දන්නා යම්කිසි) බසකින් හෝ; දීපෙනෙතා, (ප්‍රථම ධ්‍යානයට සමවදිමි යනාදි විසින්) පහළ කරන්නේ; ඤතෙ, (වචන සමනන්තරයෙහි මොහු ධ්‍යානයට සමවදිත්ල යන මෙ පමණකුදු ඇසුවහු) දත්කෙනෙහි ම, චුතො භවෙ, (ශාසනයෙන්) චුත වන්නේ යි.

අධිමාන නම්, සුපරිශුද්ධ ශීලසම්පන පිහිටා සමාධිභාවනා රූපාරූප සමාපත්ති විසීව පැවතුවහට හෝ විදර්ශනාහි යුකතව සොපකෙලශොදයව්‍යයඥාන ලදුවහට හෝ මේ ධම් මා විසින් අධිගතය යි දැඩිව උපදනා මනි.

18 එතෙ චතතාරො පාරාජිකා, පරිජි අවන් මේ සතර පුඟුලෝ; පුරෙ යථා, තමන් ගෘහසථානුපසමපනන කාලයෙහි මෙන්; අසංවාසා, (සිල්වත් භික්ෂූන් හා එක්ව කරන එකකම්‍ාදි) සංවාසයට නො නිස්සෝ ය; ජීවිතුං, (එම ශරීර බන්ධනයෙන්) ජීවත්වන්නට (අභව්‍යවූ;) සීසවජිතෙනාව, සිරවෙජ්දනයට පැමිණි (පුරුෂ) යකු මෙන්; භිකඛුභාවාය, භික්ෂුභාවය (නැවත උපසමපනනවීම) ට ද; අභබබා, අයොග්‍යයෝ යි.

19. පරියායො ච, පරියාය (තෙපුල්) ද; ආණතති, (පරිජි කරුණු වූ) ඇණවීම ද; තතියො, තුන්වන මනුෂ්‍යවිග්‍රහ පාරාජිකා වෙහි; (ලබභති;) ලැබෙ යි; දුතියෙ පන, දෙවන අදනතාදාන පාරාජිකායෙහි වනාහි; ආණතතියෙව, ආණතතිය ම (ලැබෙ යි;) සෙසෙසු, සෙසු (පළමුවන සතරවන) පාරාජිකාවන් කෙරෙහි; එතං ද්වයං, (පයයාය ය ආණතතිය යන) මේ දෙක; න ලබභති, නො ලැබේ.

20. සෙවෙතුකාමතාචිත්තං, (මෙවුන්දම්) සෙවියටි සිත ය; මග්ගෙ, (තුන් මගින් එක්තරා) මඟෙක්හි; මග්ගප්පවෙසනං, (තමා) නිමිත් මෙහෙයීම ය යන; ඉදං අඞ්ගද්වයං, මේ දෙ අඟ; මෙථුනධම්මස්ස මෙවුන්දම් පාරාජිකාවට; බ්‍රූවා, විනයධරයෝ; ආහු, කියත්.

"සෙවෙතුකාමතාය මෙථුනසෙවනතණ්හාය සම්පයුත්තචිත්තං සෙවෙතුකාමතා චිත්තං"[1]

21. මනුස්සසං, මිනිස් සතක් අයත් බව ද; තථාසඤ්ඤී, මිනිස් සතකු අයත් යන සංඥා ද; ථෙය්‍යචිත්තං ච සොරසිත ද; වත්ථුනො ගරුතා, වස්තුහු පාපොහොතා බව ද; අවහාරො ච, ගැන්ම ද (යන මොනු පස්දෙන;) අදින්නාදානහෙතුයො, අදින්නාදානපාරාජිකාවට අඞ්ගයෝ යි.

22. මානුසකො පාණො, මිනිස්සතක් බව ය; පාණසඤ්ඤිතා, සතෙක යන සංඥා ඇති බවය; ඝාතචෙතනා, වධකචෙතනා ය; පයොගො, (සාහත්ථිකාදි සපියොවින් එක්) පියෝවෙක; තෙන මරණං, ඒ පියොවින් මරණය යන; එතෙ පඤ්ච, මොනු පස්දෙන; වධ හෙතුයො, මනුෂ්‍යවිග්‍රහ පාරාජිකාවට අඞ්ගයෝ යි.

23. අත්තනි, තමා සතන්හි; අසන්තතා, (උතුරුමිනිස්දම්) නැති බව ද. පාපම්වජ්තාය, (අසන්තසම්භාවනා ය ප්‍රත්‍යය ප්‍රතිලාභ පැතීම ය යන) ලාමක වූ ඉච්ඡායෙන්; ආරොචනා, ඇරොජීම ද; තස්ස මනුස්සජාතිතා, (යමක්හට ඇරොජා ද) ඔහු මනුෂ්‍ය ජාති ඇති බව ද; තඤ්ඤූපදෙසො ච, පයසීංය කථාමුක්ත බව ද; තදෙව ජානනං, (සහසා උක්තක්ෂණයෙහි) එය දැන්ම ද යන; පඤ්ච, පස්දෙන; එත් අසන්තදීපනෙ, මෙ උත්තරිමනුෂ්‍ය ධර්මාරොචන පාරාජිකායෙහි; අඞ්ගානි, අඞ්ගයෝ යි.

24-25-26 භික්ඛුනීනං, භික්ෂුණීන් ගේ; අසාධාරණා ච චත්තාරො, (භික්ෂුන් හා සාධාරණ නො වූ උබ්භජානුමණ්ඩලිකා ය, වජ්ජපටිච්ඡාදිකා ය, උක්ඛිත්තානුවත්තිකා ය, අට්ඨවත්ථුකා ය යන) සතර පාරාජිකාවෝ ද, අභබ්බකා, (මේ ජන්මයෙහි මගඵලවීමට) නො නිසි වූ; එකාදස ච, (පණ්ඩකාදී) එකොළොස් දෙන දී,

1 සෙවෙතුකාමතාය, සෙවනයට කැමැති බැවින් සඞ්ඛ්‍යාත; මෙථුනසෙවනතණ්හාය; මෛථුන සෙවන තෘෂ්ණාවෙන්; සම්පයුත්ත චිත්තං, සම්ප්‍රයුක්තසිත; සෙවෙතුකාමතාචිත්තං, සෙවතුකාමතා චිත්තය නම් වේ.

විබ්භන්තා භික්ඛුනී, ගිහි වූ මෙහෙණ ද; මග්ගෙන මග්ගප්පවෙසෙන, (රාගවශයෙන් සදෘශ වූ දෙදෙනාගේ වයංවයඃසමාපත්තියක් තැන ද) මාර්ගයෙහි මාර්ගප්‍රවේශ කිරී මෙන්; මෙථුනස්ස, මෛථුන ධර්ම පාරාජිකාවට; අනුලොමිකා, අනුලොම් වූ; මුදුපිට්ඨිකො, (භික්‍ෂු) මොළොක්කළ පිටු ඇත්තේ ය; ලම්බී, දික් වූ අඞ්ගජාත ඇත්තේ ය; පරස්ස අඞ්ගජාතං, මෙරමාගේ නිමිත්ත ය; මුඛෙන ගණ්හන්තො, (තමා) මුඛයෙන් ගන්නේ ය; තත්ථෙව, මෙරමා නිමිත්තෙහි ම; අභිනිසීදන්තො, තමා වසඟින් ප්‍රවේශ වන සේ හිඳින්නේ ය, (යන) චත්තාරො, සතරදෙන ද; ඉධාගතා, මේ කුඩුසිකායෙහි (ස්වරූපයෙන්) ආවා වූ; චත්තාරොති, සතරදෙන ද යි; පාරාජිකා පාරාජිකාවෝ; සමොධානං, රැස්හෙයින් හෙවත් එක් කොට ගිණී මෙන්; චතුබ්බීස, සුවිස්සෙකි.

“පණ්ඩකො ථෙය්‍යසංවාසකො තිත්ථියපක්කන්තකො තිරච්ඡාන ගතො මාතුඝාතකො පිතුඝාතකො අරහන්තඝාතකො භික්ඛුනී දූසකො සඞ්ඝභෙදකො ලොහිතුප්පාදකො උභතොබ්‍යඤ්ජනකොති ඉමෙ එකාදස අභබ්බපුග්ගලා නාම[1]’

පණ්ඩකො ච තිරච්ඡානො උභතොබ්‍යඤ්ජනොපි ච
තයො වත්ථුවිපන්නා හි අහෙතුපටිසන්ධිකා[2].

---

1 පණ්ඩකො, පස්වැදෑරුම් වූ පණ්ඩක ය; ථෙය්‍යසංවාසකො, සොරට මහණවිලාස ගත් තැනැත්තේ ය; තිත්ථියපක්කන්තකො, උපසපන්ව සිට අන්‍යතීර්ථක නිකායකට ගිය තැනැත්තේ ය; තිරච්ඡානගතො, තිරිසන් ජාතියෙහි උපන් තැනැත්තේ ය; මාතුඝාතකො, මව් නැසූ තැනැත්තේ ය; පිතුඝාතකො, පියා නැසූ තැනැත්තේ ය; අරහන්තඝාතකො, රහතන් නැසූ තැනැත්තේ ය, භික්ඛුනීදූසකො, මෙහෙණින් දූෂණය කළ තැනැත්තේ ය, (මෙහි මාතුඝාතකාදි සතරදෙන අනුපසපන් බිම්හි සිටියාහු ම ගැණෙති. උපසපන් බිම්හි සිටියාහු වනාහි මුල් තිදෙන මනුස්සවිග්ගහ පාරාජිකාවෙහි ද මෙහෙණින් දූෂණය කෙළේ මෛථුන පාරාජිකාවෙහි ද ගැණෙති.) සංඝ භෙදකො, සංඝ භෙදකර්ම ය කළ තැනැත්තේ ය; ලොහිතුප්පාදකො, දූෂිතසිතින් බුදුන් ඇඟින් ලේ සෙල වූ තැනැත්තේ ය; උභතොබ්‍යඤ්ජනකො ඉති, ස්ත්‍රීභාව පුරුෂභාව යන්ට හෙතු වූ උභය කර්මයෙන් උපන් නිමිති ඇති තැනැත්තේ ය යන; ඉමෙ එකාදස, මේ එකොළොස් දෙන; අභබ්බපුග්ගලා නාම, අභව්‍ය පුද්ගලයෝ නම් වෙති.

2. පණ්ඩකො ච, පණ්ඩකයා ද; තිරච්ඡානො, තිරිසන්ජාති ඇත්තා ද; උභතොබ්‍යඤ්ජනොපි ච, උභතොබ්‍යඤ්ජනකයා ද යන;

භික්ඛුභාවො වසති එත්ථාති වත්ථු, භික්ඛුභාවාරහතා. සා පන පබ්බජ්ජක්ඛන්ධකාගත සබ්බදොසවිරහිත ගුණසම්පත්තියුත්තතා, තං විපන්නං පණ්ඩකභාවාදියොගෙන යෙසං තෙ වත්ථුවිපන්නා.[1]

පඤ්චානන්තරිකා ථෙය්‍යසංවාසොපි ච දූසකො
තිත්ථියපක්කන්තකො චෙති ක්‍රියානට්ඨා පනට්ඨ තෙ.[2]

ක්‍රියානෂ්ටයෝ නම් මාතෘවධාදි ක්‍රියායෙන් භික්ෂුභාවයට නො නිසිව නටුවෝ යි.

පක්ඛොපක්කමිකාසිත්තා චතුත්ථො පන සූයකො
නපුංසකොති පඤ්චෙතෙ පණ්ඩකා පරිදීපිතා[3]

වත්ථුවිපන්නා, වත්ථුවිපන්න වූ හෙවත් භික්ෂුභාවයට යොග්‍යගුණසම්පත්තියෙන් තොර වූ; නයො හි, නිදෙන වනාහි; අහෙතුපටිසන්ධිකා, (අලොභ-අදොස-අමොහ සංඛ්‍යාත) ත්‍රිහෙතුවෙන් තොර වූ ප්‍රතිසන්ධි ඇත්තෝ යි.

1. එත්ථ, මෙහි; භික්ඛුභාවො, භික්ෂුභාවය තෙම; වසතීති, වසාතු යි; වත්ථු, වත්ථු නම්. භික්ඛුභාවාරහතා, භික්ෂු භාවයට යොග්‍ය බව යි. සා පන, ඒ භික්ෂුභාවාර්හතා තොමෝ වනාහි; පබ්බජ්ජක්ඛන්ධකාගත, පබ්බජ්ජක්ඛන්ධකයෙහි ප්‍රකාශිත වූ; සබ්බදොස විරහිත, සියලු දොසින් තොර වූ; ගුණසම්පත්තියුත්තතා, ගුණසම්පත්තියෙන් යුක්තබව ය. තං (වත්ථු,) ඒ (භික්ෂුභාවාර්හතා ය යි කියන ලද) වස්තුව; පණ්ඩකභාවාදියොගෙන, පණ්ඩක බැව් ආදිය සමග යෙදීමෙන්; විපන්නං; නටුයේ; යෙසං, යම් කෙනෙකුන් ගේ ද; තෙ, ඔහු; වත්ථුවිපන්නා, වත්ථු විපන්න නම් වෙත්.

2. පඤ්චආනන්තරිකා, පස්ආනන්තරිය කර්මකළ තැනැත්තෝ ද; ථෙය්‍යසංවාසො, ථෙය්‍යසංවාසකයා ද; දූසකො අපි ච, භික්ඛුනී දූසකයා ද; තිත්ථියපක්කන්තකො ච ඉති, තිත්ථිය පක්කන්තකයා ද යන; තෙ අට්ඨ පන, ඔහු අටදෙන වනාහි; ක්‍රියානට්ඨා, ස්වක්‍රියාවෙන් නැසුණාහු යි

3. පක්ඛ, (කළුවර පක්ෂයෙහි පණ්ඩකව ශුක්ලපක්ෂයෙහි සංසිඳෙන පරිලාහ ඇති) පක්ඛපණ්ඩකය; ඔපක්කමික, (උපක්‍රමයෙන් ඉවත් කරන ලද බිජුවට ඇති) ඔපක්කමික පණ්ඩක ය; ආසිත්තා, (පරාංගිමිති මුවින් ගෙන අසුචින් ආසික්ත වූ කල්හි සංසිඳෙන පරිලාහ ඇති) ආසිත්ත පණ්ඩකය යන මොහු ද; චතුත්ථො පන, සතරවැනි වූ; උසූයකො, (පරා ව්‍යතික්‍රම දක ඊර්ෂ්‍යා ඉපදී මෙන්

තෙසු ආසිත්තඋසූයානං පබ්බජ්ජා න නිවාරිතා
ඉතරෙසං තු තිණ්ණම්පි පණ්ඩකානං නිවාරිතා.[1]

2. ගරුකා නවානි,

"ගරුකා නව" යන්නෙහි ගරුකාපත්තීහු නව දෙන නම්:-

27. මොචෙතුකාමතාය, සුකුරුම්දියට් බැවින් හෙවත් මොචනාස්වාදයෙන්; උපක්කම්ම, (හස්තාදි යම් කිසිවකින් තමා නිමිත්හි) උපක්‍රම කොට; සුක්කස්ස, ශුක්‍රය; විමොචයං, මුදන; (තුබූ සියතැනින් ගලවන) සමණො, මහණ; අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තෙන, (කපිනිද්‍රාවස්ථාවෙහි වන) ස්වප්නයෙහි ශුක්‍රමොචනය විනා; ගරුකං, සඟවෙසෙස්; ඵුසෙ, අවදනේ යි;

"මොචෙතු" කාමතාය යි කිවමනා තන්හි "මොචෙතු කාමතා" යී ඡන්දස් පිණිස යකාර ලොපයෙන් ගාථායෙහි දක්වන ලදී.

28. කායසංසග්ගරාගවා, (හස්තග්‍රහණාදි) කායසංසර්ගයෙහි රාග ඇති; සමණො, මහණ ඉත්ථිසඤ්ඤී, මිනිස් මාගමක යන සංඥා ඇතිව; උපක්කම්ම, කයින් පියෝ කොට; මනුස්සිත්ථිං, (තදහුජාත වූ ද නො මළ) මිනිස්මාගමක; සම්ඵුසන්තො, (යටත් පිරිසෙයින් ලොම්යෙනුදු) ස්පර්ශ කරන්නේ; ගරුකං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

කාසසග රාගයෙන් මළමාගම සිරුරු පුසනුවහට තුලැසි වේ.

29. තථා, එසේ ම; (මිනිස් මාගමක යන සංඥා ඇති ව) සුණන්තිං, (විඥප්තිපථයෙහි සිට) අසන්නා වූ; විඤ්ඤුං ච, (සභ්‍යාසභ්‍ය තෙපුල්) දන්නා ම වූ (මිනිස් මාගමකට) මග්ගවා, වසමග පසමග හෝ; මෙථුනං, මෙවුන්දම් හෝ; ආරබ්භ, අරබයා; දුට්ඨුල්ලවාචාරාගෙන, දුරුක්තවචනයෙහි ආස්වාදයෙන්; ඔභාසෙන්තො

සංසිඳෙන පරිලාහ ඇති) උසූය පණ්ඩකයා ද; නපුංසකො ඉති, (භාවරූප රහිත ප්‍රතිසන්ධි ඇති.) නපුංසක පණ්ඩකයා ද යන; එතෙ පඤ්චපණ්ඩකා, මේ පස් පණ්ඩකයෝ; පරිදීපිතා; ප්‍රකාශ කරන ලදහ.

1. තෙසු, ඒ පස්පණ්ඩකයන් අතුරෙන්; ආසිත්තඋසූයානං, ආසිත්ත උසූය පණ්ඩකයන් දෙදෙනාට; පබ්බජ්ජා, පැවිදි; න නිවාරිතා, නො වළකන ලදි. ඉතරෙසං තු, අන්‍ය වූ වනාහි; තිණ්ණම්පි පණ්ඩකානං, තුන් පණ්ඩකයන්ට ම; නිවාරිතා, පැවිදි වළකන ලදී.

("තව වච්චමග්ගො ච පස්සාවමග්ගො ච සුභො සුසණ්ඨානො"[1] යනාදි අනෙකප්‍රකාර අසද්ධර්ම තෙපුල්) බැණ; ගරුං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

30. අත්තකාමුපට්ඨාන, තමහට මෙවුන්දමින් මෙහෙකිරීමෙහි; වණ්ණං, ගුණ; (අනුසස්) වත්වා, ("එතදග්ගං භගිනි පාරිචරියානං යා මාදිසං සීලවන්තං[2]" යනාදීන්) කියා; මෙථුනයුතෙතන වාචාය, ("අරහසි ත්වං මය්හං මෙථුනධම්මං දාතු[3]" යනාදි) මෛථුනධර්ම ප්‍රතිසංයුක්ත වචනයෙන්; මෙථුනයාචනෙ, මෙවුන්දම් අයජමෙහි; මෙථුනරාගිනො, මෙවුන්දම්රා ඇති භික්ෂුහට; ගරුං, (හොති) සඟ වෙසෙස් වේ.

31. ඉත්ථියා, ස්ත්‍රියගේ හෝ; පුරිසස්ස වා, පුරුෂයාගේ හෝ; සන්දෙසං, (කෙලෙස් පිළිබැඳි) හස්න; පටිග්ගහෙත්වා, (කයින් හෝ වචසින් හෝ) පිළිගෙන; වීමංසිත්වා, විමසා හෙවත් හසුන් කියයුතු ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ට ඇරොජා; පච්ඡා හරං, නැවත ගෙනහැර ඇරොජන්නා වූ; සමණො, මහණ; ගරුකං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

32. සංයාචිතපරික්ඛාරං, තමාවිසින් ඉල්වන ලද; (වැපොරෝ ඇ) උපකරණ ඇති; අදෙසිතවත්ථුකං, නො දෙසන ලද කුටිවස්තු ඇති; පමාණාතික්කන්තං, (දිගට පුළුලට වඩළ) ප්‍රමාණ ඉක්මූනා වූ; අත්තුද්දෙසං, ආත්මොද්දෙශ ඇති; (තමා වසනු සඳහා) කුටිං, (උල්ලිත්තාවලිත්තාදි) කුටිය; කත්වා, කොට; ගරුං ඵුසෙ, සඟ වෙසෙස් අවදනේ යි.

බිමපටන් බිතත්සෙවෙනි වසා මැටියෙන් හෝ සුන්නෙන් හෝ දෙරකවුළු ආලොකාවකාශ හැර ඇතුළතින් ලිප්ත බැවින් උල්ලිප්ත නම්. මෙසේ ම බහිලිප්ත බැවින් අවලිප්ත නම්. ඇතුළතින් පිටතින් ලිප්ත බැවින් උල්ලිප්තාවලිප්ත නම්.

---

1. තව, තීගේ; වච්චමග්ගො ච, වර්චස් මාර්ගී ය ද; පස්සාවමග්ගො ච, යොනි මාර්ගී ය ද; සුභො, මනොහරය; සුසණ්ඨානො, මනාසටහන් ඇත්තේ ය.

2. භගිනි, නැගණියනි, පාරිචරියානං, මෙහෙකිරීම් අතුරෙන්; එතං අග්ගං, මේ අග්‍රය. යා, යම් තැනැත්තියක් තොමෝ; මාදිසං, මාසමාන වූ; සීලවන්තං, සිල්වත් වූ; (බ්‍රහ්මචාරියකුහට මෙවුන්දමින් මෙහෙ කෙරේ ද.)

3. ත්වං, තී; මය්හං, මට; මෙථුනධම්මං, මෛථුනධර්මය; දාතුං, දෙන්ට; අරහසි, සුදුස්සෙහි.

33. අදෙසිතවත්ථුං, නො දෙසෙනලද විහාරවස්තු ඇති; මහල්ලකං, (කරවා දෙන ස්වාමීන් ඇති හෙයිනුදු ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත කොට කටහැකි හෙයිනුදු) මහත් වූ; විහාරං වා. (උල්ලිත්තාවලිත්තාදි) විහාරය ද; අත්තනො වසනත්ථාය, තමාවසනු සඳහා; කත්වා, කොට; සමණො, මහණ; ගරුකං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

34. අමූලකෙන, (දශීත ශ්‍රවණ පරිසංකා සංඛ්‍යාත) මූල් නැත්තා වූ; අන්තිමෙන වත්ථුනා, (භික්ෂුහට අනුරූප වූ එකුන්විසි පරිජි අතුරෙන් එක්තරා) පරිජිවතෙකින්; සුද්ධමංතං, (විඥප්ති පථයෙහි සිට) අසන්නා වූ භික්ෂුහු; චාවේතුං, (ශාසනයෙන්) චුත කරන පිණිස; චොදෙන්තො, ("පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොසි අස්සමණොසි[1]" යනාදින්) චොදනා කරන හෝ; චොදාපෙන්තො වා, (සමීපයෙහි සිට අනිකකු ලවා) චොදනා කරවන හෝ මහණ; ගරුං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

"පබ්බජ්ජාය පාතිමොක්ඛසංවරසීලස්ස වා අන්තො විනාසෙ භවං අන්තිමං, පාරාජිකාපත්ති, තදෙව විනාසකාරණත්තා වත්ථු, තෙන අන්තිමෙන වත්ථුනා[2]"

35. අඤ්ඤස්ස, (ක්ෂත්‍රියාදි) අනිකක්හු ගේ; කිරියං, (මෛථුන සෙවනාදි) ක්‍රියාවක්; දිස්වා, දැක; තෙන ලෙසෙන, ඒ (ජාත්‍යාදි) ලෙසයෙන්; අඤ්ඤං, (ක්ෂත්‍රියාදි) අනික් මහණක්හු; චාවේතුං, (ශාසනයෙන්) චුතකරනු පිණිස; අන්තිමෙන වත්ථුනා, පරිජි වතෙකින්; චොදයං, ("ඛත්තියො මයා දිට්ඨො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපජ්ජන්තො. ත්වං ඛත්තියො පාරාජිකං ධම්මං අජ්ඣාපන්නොසි[3]" යනාදීන්) චොදනාකරන කරවන මහණ; ගරුකං ඵුසෙ, සඟවෙසෙස් අවදනේ යි.

---

1. පාරාජිකං ධම්මං, පරිජි ඇවැතට; අජ්ඣාපන්නොසි, පැමිණියෙහි; අස්සමණොසි නො මහණයෙහි.

2. පබ්බජ්ජාය වා, ප්‍රව්‍රජ්‍යාව ගේ හෝ; පාතිමොක්ඛසංවර සීලස්ස වා, ප්‍රාතිමොක්ෂසංවරශීලයා ගේ හෝ; අන්තො, අන්ත යි සේ යි; විනාසෙ, විනාශයෙහි; භවං, වූයේ; අන්තිමං, අන්තිම නම්. පාරාජිකාපත්ති, පරිජිඇවත යි. තං එව, ඒ ම; විනාසකාරණත්තා, විනාශයට කරුණු බැවින්; වත්ථු. වස්තු නම් වේ. තෙන අන්තිමෙන වත්ථුනා, ඒ අන්තිම වූ වස්තුවෙන්.

3. ඛත්තියො, ක්ෂත්‍රිය තෙම; පාරාජිකං ධම්මං, පරිජි ඇවතට; අජ්ඣාපජ්ජන්තො, පැමිණෙන්නේ; මයා, මාවිසින්; දිට්ඨො, දක්නා ලදී. ත්වං, තෝ; ඛත්තියො, ක්ෂත්‍රියයෙහි; පාරාජිකං ධම්මං, පරිජි ඇවැතට; අජ්ඣාපන්නොසි, පැමිණියෙහි.

36. ආපන්නං, අවත් සඟවෙසෙස් ඇවැත්; ඤාතං, (ඇවැත් විසින් හෝ වත්විසින් හෝ දූත දූත ගොරොක් විසින් හෝ) දූත; යාව, යම්තාක් දවස්; ඡාදෙති, සඟවා ද; තාවතා, ඒතාක් දවස්; පරිවාසො, (වසිතබ්බො,) පිරිවස් විසිය යුත්තේ ය; පරිවුත්ථො, පිරිවස් විසූ මහණ; ඡරත්තියො, සරයක්; සඞ්ඝ, සඞ්ඝයා කෙරෙහි; මානත්තං, මානත්; චරෙය්‍ය, පුරන්නේය; චිණ්ණ මානත්තං, පුරනලද මානත් ඇති; තං, ඒ භික්ෂුහු; විසතිගණො සඞ්ඝො, විංසතිවර්ගී සඞ්ඝතෙමේ; අබ්භෙය්‍ය, අබ්භාන (කම්වශයෙන් ඇතුළත්) කරන්නේ සි.

37. ආපත්ති, (සඟවෙසෙස්) ඇවතක් බවය; අනුක්ඛිත්තං, උක්කෙවිනිකම් නො ලද බවය; අනන්තරාය, (ගමනබාධක වූ රාජ චොරාදි) අන්තරායක් නැති බවය; පහුත්තතායො, (සබ්‍රම්සරුන් කරා යන්නට ඇරොජන්නට) පොහොසත් බවය; (යන සතර දෙන ද) තථසඤ්ඤිතා ච (සඟවෙසෙසෙක උක්කෙවිනිකම් නො ලදුයෙමි අන්තරාය නැතියෙමි පොහොසත්මි යන සතර) සංඥ ඇති බව ද; ඡාදෙතුකාමො, සඟවනුකැමති බව ද; අථ, නැවත; ඡාදනාති, නො කිම ද යන; දසඞ්ගහි, (මේ) දසඟීන්; අරුණුග්ගමම්හි, අරුණු නැගී සඳ; ඡන්නා, (ඇවැත්) සඟවත ලද වේ.

3. චීවරකථා,

"චීවරං" යන්නෙහි කැප අකැප සිවුරු නම්:-

38. ඛොම, කොමු පිළිය; කොසෙය්‍ය, තිඟිරි පිළිය; කප්පාස, කපු පිළිය; සාණ, සණවැහැරි පිළිය; භඞ්ගානි, මුසුහු පිළිය; කම්බලං, පලසය; (යන) එතානි ඡ, මොහු සදෙන; සානුලොමානි, අනුලොම් (සිවුරු) සහිතවූවාහු; ජාතිතො, ජාතිහෙයින්; කප්පියානි, කැපයෝ සි.

"ඛොම" යනු ගසෙක නම, ඒ ගස වැහැරෙන් වි සිවුරු ද, තාදර්‍ථයෙහි කාරණොපචාරව්‍යවහාර විසින් 'ඛොම' නම් වෙ සි:

"කොස" නම් තිඟිරිපණා යන කෘමිකොෂය. මිහිහුයින් කළ සිවුරු "කොසෙහ නිබ්බත්තං-කොසෙය්‍යං"[1] යන තද්ධිතව්‍යවහාර විසින් උක්ත යි.

"කප්පාස" නම් කපුහුයින් වී පිළි ය.

---

1. කොසෙහ, කෘමිකොෂයෙන්; නිබ්බත්තං, උපන්නේ; කොසෙය්‍යං, කොසෙය්‍ය නමි.

“සාණ” නම් සණ වැහැරෙන් කළ සිවුරු ය. යන මේ දෙක්හිදු ශබ්දප්‍රවෘත්ති ඛොමයෙහි හී නියාමැ යි

“භඞ්ග” නම් ඛොමාදි පස්හුයින් මුසුකොට වී සිවුරු ය. හේ කරණ ප්‍රකාර විසින් ලද නම්. ගයෙක නාමැ යේනම් මේ පක්ෂයෙහි ඛොම සේ ම ගත යුතු.

“කම්බලං” යනු මිනිස්ලොම් වල්ලොම් විනා සෙසු ලොමින් වියන ලද කබෙක නම්

“භඞ්ගං නාම පඤ්චහි සුත්තෙහි මිස්සෙත්වා කතං වාකමයං මෙවාතිපි වදන්ති[1]” යනු අටුවා යි

39. දුකූලං චෙව, දුහුල් පිළි ද; පත්තුණ්ණපට්ටං, පත්තුණ්ණ (දෙශයෙහි වූ) පට ද; සොමාරචීනජං, සොමාර (දෙශ) චීන (දෙශයෙහි උපන්) පට ද; ඉද්ධිජං, (එහි භික්ෂූන්ට මෙන්) ඍද්ධි වශයෙන් නිර්මිත සිවුරු ද; දෙවදින්නං ච, (අනුරුද්ධ මහතෙරුන්ට දෙවඟනන් සේ) දෙවියන් දුන් සිවුරු ද; තස්ස තස්සානුලොමිකං, (ඛොමාදි වූ) ඒ ඒ සිවුරට අනුලොම් සිවුරු යි.

පත්තුණ්ණ ය, සොමාර ය, චීන ය, යනු ඒ ඒ පිළි උපන් දෙශයෙන් ලද නම්.

සාණස්ස ච දුකූලං හි ඉද්ධිජං දෙවදින්නකං
ඛොමාදීනං වසිට්ඨං තු කොසෙය්‍යස්සානුලොමිකං”[2]

40.–41. තිචීවරං, (සඞ්ඝාටිය, උත්තරාසඞ්ගය, අන්තරවාසකය, යන) තුන් සිවුරු ද; පරික්ඛාරචොළං, පිරිකරචොළය ද; වස්සිකසාටිකං, වැසිසළු සිවුර ද; මුඛපුඤ්ඡ මූවපිස්නා සිවුර ද; නිසීදනං, නිසදුන් සිවුර ද; පච්චත්ථරණකං, පසතරණ සිවුර ද; කණ්ඩු (පටි) ච්ඡාදිං, කස්පිළිසන් සිවුරු ද (යන මේ නව සිවුරු) අධිට්ඨෙ,

---

1. භඞ්ගං නාම, භඞ්ග නම්; පඤ්චහි සුත්තෙහි, පස්හුයින්; මිස්සෙත්වා, මුසු කොට; කතං, කළ සිවුර යි, වාකමයං එව ඉති අපි, වැහැරිමුවාම ය යි ද; වදන්ති, කියති.

2. දුකූලං හි, දුහුල්පිළිය වනාහි; සාණස්ස ච, සණවැහැරි පිළියට ද; ඉද්ධිජං දෙවදින්නකං, ඉද්ධිජ දෙවදින්නක පිළිදෙක; ඛොමාදීනං, කොමුපිළි ආදීන්ට ද; අවසිට්ඨං තු, සෙස්ස (හෙවත් පත්තුණ්ණ, සොමාර, චීන පිළි) වනාහි; කොසෙය්‍යස්ස, තිඟිරි පිළියට ද; අනුලොමිකං, අනුලොම් වේ.

("ඉමං සඞ්ඝාටිමධිට්ඨාමි"[1] යනාදි වක්‍ෂ්‍යමාන ක්‍රමයෙන් නම් ගෙන) ඉටන්නේ ය; න විකප්පෙය්‍ය, ("ඉමං සඞ්ඝාටිං විකප්පෙමි[2]" යනාදීන් ඒ ඒ සිවුරෙහි නම් ගෙන) නො විකපන්නේ යි; ("ඉමං සඞ්ඝාටිං විකප්පෙමි" යනාදීන් ඒ ඒ නම් ගෙන විකපුව හොත් නො විකෑපුවා වේ. අයිරා සිවුරුතන්හි සිටි යනු විනයසන්‍ය යි.

"තිණ්ණං චීවරානං සමාහාරො තිචීවරං[3]" යනු පමාණොපප න්නසඞ්ඝාටි ආදි නමින් ඉටූ තුන් සිවුරට ම නම් බැවින් එම කියන් මිස සඞ්ඛ්‍යා වශයෙන් යන්නම් තුන් සිවුරක් නො කිය යුතු. "පරික්ඛාරචොළං" යනු සඞ්ඝාටි ආදි විශිෂ්ටනාමයෙන් නො ඉටු පශ්චිම චීවරාවසාන කළ නො කළ යම් සිවුරකට රූඪිසංඥ යි. "වස්සිකසාටිකා" යනු වැසිසාරමස හැඳ නහන්නට අනුදත් සිවුරට නම්. "මුඛං සන්දමානලාලං පුඤ්ඡති එතෙනාති-මුඛපුඤ්ඡනං"[4] යනු තොලින් සිලියෙන කෙළ ඇත්තවුන් මුව පිස්නා සඳහා අනුඥාත චීවරවිශෙෂයකට නම්. "නිසීදනන්ති එත්ථාති-නිසීදනං"[5] යනු සඟුන් අතුට හිඳිනට අනුදත් සිවුරකට නම්. "පච්චත්ථරණකං" යනු සඟසතු හැඳ පුටුවෙහි වෙරපැහැරී මෙන් අවදනා ඇවතින් මූදනු සඳහා අනුඥාත චීවර විශෙෂයකට නම්. "කණ්ඩුං පටිච්ඡාදෙතීති – කණ්ඩුපටිච්ඡාදි"[6] යනු කණ්ඩුයාදි රොග ඇති සඟුන් සඳහා අනුදත් සිවුරකට නම් යනු වනවිනිසසන්‍ය යි)

---

1. ඉමං සඞ්ඝාටිං, මේ සඟළ සිවුර; අධිට්ඨාමි, ඉටමි.

2. ඉමං සඞ්ඝාටිං, මේ සඟළ සිවුර; විකප්පෙමි, විකපමි.

3. තිණ්ණං චීවරානං, සිවුරු තුනක්; සමාහාරො, (සමූහ හෙයින්) එක්කොට සැලකීම; තිචීවරං, තිචීවර නම්.

4. සන්දමානලාලං, වැගිරෙන කෙළ ඇත්තාවූ; මුඛං, මුඛය; එතෙන, මෙයින්; පුඤ්ඡතීති, පිසීනු යි; මුඛපුඤ්ඡනං, මුඛපුඤ්ඡන නම්;

5. එත්ථ, මෙහි; නිසීදන්ති ඉති, හිඳින්නු යි; නිසීදනං, නිසීදන නම්.

6. කණ්ඩුං, කස්, පටිච්ඡාදෙතීති, පිළිසන් කෙරේනු යි; කණ්ඩුපටිච්ඡාදි, කණ්ඩුපටිච්ඡාදි නම්.

එහි, මේ නවසිවුරු අතුරෙහි: තිචීවරං විනා, (සඞ්ඝාටි ආදි නමින් ඉටූ) තුන් සිවුරෙන් වියෝව; (අත්පසින් දුරුව) එකාහං, එකදවසකුදු; න වසෙය්‍ය, නො වසන්නේය; නිසීදනං විනා, නිසීදන (නාමයෙන් ඉටූ) නිසඳුන් සිවුරෙන් වියෝව; චාතුමාසං, සාරමසක්; (න වසෙය්‍ය) නො වසන්නේ යි.

සමුද්‍රයාගේ එකදෙශයකුදු සමුද්‍ර නම් වන්නා සේ ඉටූ තුන් සිවුරෙහි එකකුදු තිචීවර නම් වේ.

“එකාහමපි විනා භික්ඛු න වසෙය්‍ය තිචීවරං[1]”

“න වසෙය්‍ය තථාධිට්ඨා චතුමාසං නිසීදනං[2]” යනු වනවිනිස යි.

‘අධිට්ඨාය වලඤ්ජයමානං නිසීදනං තථා විනා චතුමාසං න වසෙය්‍ය” යි යොදනු.

42. සඞ්ඝාටිං, (අත්පස තුබූ රඳ කප්බිඳු එබූ) සඟල සිවුර; “ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි ඉති”[3] “ඉමං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි” යි අධිට්ඨයෙ, ඉටන්නේ ය; අහත්ථපාසං, (දෙරියන් වියත්) අත්පසින් දුරුවතුබූ සඞ්ඝාටිය; එතනති, තුබූතැන් සලකා; “එතං සඞ්ඝාටිං අධිට්ඨාමි[4]” යි ඉටන්නේ ය. සෙසෙසුපි, (උත්තරාසඞ්ග අන්තර වාසකාදි) සෙසු සිවුරෙහිදු; අයං නයො, මේ ම නය යි.

“තිචීවරං අධිට්ඨහන්තෙන රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා පමාණ යුත්තමෙව අධිට්ඨාතබ්බං”[5] යනු අටුවා යි.

43. අධිට්ඨහන්තො, (අයලින් උපන් සිවුරු) ඉටන මහණ; සඞ්ඝාටිප්පභූතිං, සඟල ආදි වූ; පුබ්බචීවරං, (ඉටා වැළඳ ගත්) පරණ සිවුර; පච්චුද්ධරිත්වා, පළමුකොට පසුදුරා ම, අධිට්ඨෙය්‍ය,

---

1. භික්ඛු, මහණතෙම; එකාහං අපි, එක් දවසකුදු; තිචීවරං විනා, තුන් සිවුරෙන් තොරව; න වසෙය්‍ය, නො වසන්නේ ය;

2. තථා, එපරිද්දෙන්; අධිට්ඨාය, ඉටා පරිභොග කරනු ලබන්නා වූ; නිසීදනං විනා නිසීදනයෙන් තුරන්ව: චතුමාසං, සාරමසක්; න වසෙය්‍ය, නො වසන්නේය.

3 ඉමං සඞ්ඝාටිං, මේ සඟල සිවුර; අධිට්ඨාමි, ඉටමි.

4. එතං සඞ්ඝාටිං, තෙල සඟල සිවුර; අධිට්ඨාමි, ඉටමි.

5. තිචීවරං, තුන්සිවුර; අධිට්ඨහන්තෙන, ඉටන්නහු විසින්; රජිත්වා, පඬු පොවා; කප්පබින්දුං දත්වා, කප්බින්දු දී; පමාණයුත්තං එව, ප්‍රමාණයුක්තව ම; අධිට්ඨාතබ්බං, අධිෂ්ඨාන කළයුතු.

පහුව ඉවත්තේ යි; (තිචීවර වසෙයි කසාවිකා තිසිදත කණ්ඩුපටිච්ඡාදි යන මේ ස සිවුරෙහි එකෙකි සිවුරෙහි එකක් එකක් ම ඉවා වැළඳ ගනුත් මුත් දෙකක් දෙකක් ඉවා වැළඳ ගැන්ම නො ලැබෙන බැවින් එබඳු අතික් අතික් සිවුරක් ඉවනු කැමැත්තහු විසින් ඉවූ පරණ සිවුරු පසුදුරා අයලින් ලද සිවුරු ඉවා වැළඳගත යුතුය යනු අභිප්‍රාය යි.) පත්තාධිට්ඨහනෙ, පාත්‍ර ඉටීමෙහිදු; තථා, (දෙ පාත්‍රයක් එකවිට නො වටනා බැවින් අධිට්ඨානක්‍රම) එසේ මැ යි.

44. විදූ, විනය දන්නා මහණ; "එතං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමි"ති, (අත්පසින් දුරු වූව) "එතං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමි" යි; වා, නොහොත් අත්පස වූව, "ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමි"ති, "ඉමං සඞ්ඝාටිං පච්චුද්ධරාමි" යි; සංසෙ, කියන්නේ ය; එවං, මෙසේ ම; සබ්බානි, (උත්තරා සඞ්ගාදි පාත්‍රාවසාන) සියල්ල ත්; නාමෙන; (උන් උන්ගේ) නමින්, වත්වා, කියා, පච්චුද්ධරෙ, පසුදුරන්නේ යී.

45. සඞ්ඝාටි, සඞ්ඝාටි නොමෝ; පච්ඡිමනෙන, යටත් පිරිසෙයින්; දීඝසො, දීඝින්; මුට්ඨිපඤ්චකා, මිටිපස්රියන් ඇති; උත්තමනෙන, උතුම්පිරිසෙයින්; සුගතචීවරූනාපි, සුගතචීවරයට උනුවී ද; වට්ටති, වටී; තිරියං සරස හෙවත් පුලුලෙහි; මුට්ඨිත්ති කඤ්ච, මිටිතුන්රියනක් පමණ ද සුගතචීවරයට උණුපමණ ද; (වට්ටති) වටී; එකංසිකස්සපි, උත්තරාසඞ්ග චීවරයාගේ ද; තථා, (දිග පුලුලු පමණ) එසේ මැ යි.

"එකස්මිං අංසෙ නියුත්තං එකංසිකං[1]" "සුගතචීවරූනාපි" යන්නෙහි "අපි" ශබ්දය සම්භාවනායෙහි වැටේ. උත්කෘෂ්ටනයෙන් ඒ සුගතචීවරය පමණකුදු වටී. ඉන් උනුව වකතව්‍ය නැති යන අර්ථ යි. අනන්තරය සඳහන්ගේ උභය මධ්‍යයෙහි පොහොනා රීසියෙන් පමණක් ගතයුතු යනු දැක්වූවෝ වෙත්.

46. අන්තරවාසකො වාපි, අන්තරවාසකය ද; දීඝසො, දිගින්; මුට්ඨිපඤ්චකො, මිටිපස්රියන් ඇත්තේ; තිරියනෙන, සරසින්; අඩ්ඪතෙය්‍යො දෙරියන් වියතක් ඇත්තේ හෝ; ද්විහත්ථො වා, දෙරියනක් ඇත්තේ හෝ; වට්ටති, (යටින් පිරියසයින්) වටී. උඩත් පිරිසෙයින් සුගතචීවරයට උනුවූයේ ද වටී.

---

1. එකස්මිං අංසෙ, එක් අංසයෙක්හි; නියුත්තං, නියුත්ත වූ චීවරය තෙම; එකංසිකං, එකංසික නම්.

‘‘අඩ්ඪභාගෝ අඩ්ඪෝ උත්තරපදලොපෙන සෝ තෙය්‍යෝ තතියෝ යස්ස සෝ අඩ්ඪතෙය්‍යෝ.[1]’’

‘‘තිචීවරං අධිට්ඨහන්තෙන රජිත්වා කප්පබින්දුං දත්වා පමාණයුත්තමෙව අධිට්ඨාතබ්බං, තස්ස පමාණං උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන සුගතචීවරතො ඌනකං වට්ටති, ලාමකපරිච්ඡෙදෙන සඞ්ඝාටියා උත්තරාසඞ්ගස්ස ච දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකං තිරියං මුට්ඨිත්තිකං පමාණං වට්ටති, අන්තරවාසකො දීඝසො මුට්ඨිපඤ්චකො තිරියං ද්විහත්ථොපි වට්ටති, පාරුපනෙනාපි හි සක්කා නාභිං පටිච්ඡාදෙතුන්ති, වුත්තප්පමාණතො පන අතිරෙකං ච ඌනකං ච පරික්ඛාරචොළන්ති අධිට්ඨාතබ්බං[2]’’ යනු අටුවා යි.

47. සුගතස්ස විදත්ථියා, සුගත් වියතින්; නිසිදනස්ස, නිසීදන චීවරයාගේ; දීඝෙන දිගින්; ද්වෙ විදත්ථි, දෙ වියතෙක; විසාලතො, පුළුලින්; දියඩ්ඪං, යෙලවියතෙක; දසා, දහය; විදත්ථි, වියතෙකි.

48. සුගතස්ස විදත්ථියා එව, සුගත් වියතින් ම; කණ්ඩුපටිච්ඡාදිකස්ස, කණ්ඩුපටිච්ඡාදි චීවරයාගේ; තිරියං, සරස, ද්වෙ විදත්ථියො, දෙවියතෙක; දීඝන්තතො දිගින්; චතස්සො, සතරවියතෙකි.

---

1. අඩ්ඪභාගෝ, අඩරියත හෙවත් වියත; අඩ්ඪෝ, අඩ්ඪ නම්. උත්තර පදලොපෙන, උත්තරපද ලොපයෙන් සිඩ යි. සො, ඒ අඩරියත තෙම; තෙය්‍යො, තෙය්‍යො යි සේ යි; තතියො, තුන් වෙනි වූයේ; යස්ස, යම් සංඛ්‍යාවකට ද; සො, හෙ තෙම; අඩ්ඪතෙය්‍යො, අඩ්ඪතෙය්‍ය නම් වේ.

2. තිචීවරං, තුන්සිවුර; අධිට්ඨහන්තෙන, ඉටන්නහු විසින්; රජිත්වා, පඬුපොවා; කප්පබින්දුං දත්වා, කප්බින්දු තබා; පමාණයුත්තං එව, නියමිත දිගපුළුලුත් යුක්ත වූයේ ම; අධිට්ඨාතබ්බං, අධිෂ්ඨාන කළයුතු. තස්ස, ඒ තුන්සිවුරෙහි; පමාණං, ප්‍රමාණය; උක්කට්ඨපරිච්ඡෙදෙන, උඩත් පිරිසෙයින්; සුගතචීවරතො, සුගත් සිවුරෙන්; ඌනකං, අඩුවූයේ; වට්ටති, වටී. ලාමක පරිච්ඡෙදෙන, යටත් පිරිසෙයින්; සංඝාටියා, සඟළසිවුරට ද; උත්තරාසඞ්ගස්ස ච, තනිපට සිවුරට ද; දීඝසො, දිගින්; මුට්ඨිපඤ්චකං, මිටිපස්රියනක් ද; තිරියං, පළලින්; මුට්ඨිත්තිකං, මිටි තුන්රියනක් ද; පමාණං, ප්‍රමාණය; වට්ටති, වටී. අන්තරවාසකො, අඳනය තෙම; දීඝසො, දිගින්; මුට්ඨිපඤ්චකො, මිටිපස්රියන් ඇත්තේ; තිරියං, පළලින්; විහත්ථොපි, දෙරියන් ඇත්තේ ද; වට්ටති, වටී. පාරුපනෙනාපි හි, පොරෝණයෙන් ද; නාභිං,

49 සුගතස්ස විදත්ථියා එව, සුගත් වියතින් ම; වස්සිකසාටි කායාපි, වස්සිකසාටික වීරවරයාගේ ද; දීඝසො, දිගින්; ඡ විදත්ථියො, සවියතෙකි; තිරියං, සරස; අඩ්ඪතෙය්‍යා, අඩුතුන් වියතෙකි.

අඩ්ඪං තෙය්‍යං තතියං යස්සා සා අඩ්ඪතෙය්‍යා, "අඩ්ඪතියා" යු තැනි. මෙහි සුගත්වියත වඩුවියතින් තුන් වියතෙකි.

50. එතං, මේ සඞ්ඝාටිආදි සිවුරෙහි; තදුත්තරිං, ඒ ඒ සිවුරට කී පමණින් වඩා; කරොන්තස්ස, කරන්නාහට; ඡේදනපාචිත්ති (අධික තැන්) කපා දෙසිය යුතු පචිති වේ; පච්චත්ථරමුඛචොළා, පච්චත්ථරණ මුඛපුඤ්ඡනචොළය යන මොහු; ආකංඛිතපමාණිකා, කැමතිවන ලද පමණ ඇත්තාහු යි

51. පරික්ඛාරචොළෙ, පිරිකරසොළය සිවුරෙහි; ගණනං, එකෙක දෙකෙක යන ගණනෙක් හෝ; පමාණං වා, (දිග පුළුල) පමණෙක් හෝ; න දීපිතං, (පෙළ අටුවායෙහි) නො දක්වන ලද. ථවිකාදිං, පාත්‍රපයි පොත්පයි ආදී වූ; විකප්පියං, විකපුත් පොහොණ, (සිවුරු) තථා වඤා, ("ඉමං චීවරං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාමි" යනාදි ප්‍රකාරයෙන්) කියා; අධිට්ඨෙය්‍ය; ඉටන්නේ යි.

52. අහතාහතකප්පානං, අලුත් අලුත්වන් වස්ත්‍රයන් සම්බන්ධ වූ; සඞ්ඝාටි, සඞ්ඝාටි තොමෝ; ගිගුණා සියා, දෙපට වන්නීය; උත්තරා සඞ්ගා, උත්තරාසඞ්ගය; එකච්චි, එකපට වන්නේය; අන්තරවාසකො, අන්තරවාසකය ද; තථා, එසේ ම; එකපට වන්නේ යි;

"අහතතො කිඤ්චි ඌනානි ආහතකප්පානි තෙසං[1]"

53. උතුද්ධටානං, බොහෝකල් හැඳ හරන ලද; දුස්සානං, වස්ත්‍රයන් සම්බන්ධ වූ; සඞ්ඝාටි, සඞ්ඝාටි තොමෝ; චතුග්ගුණා, (සියා) සතරපට වන්නීය; සෙසා, උත්තරාසඞ්ග අන්තර වාසකයෝ; දිගුණා භවෙය්‍යුං, දෙපට වන්නාහ; පංසුකූලෙ, සුසානාදියෙහි පතිතපිලොතික චීවරයෙහි; යථාරුචි, කැමති පමණෙකි.

නාභිය; පටිච්ඡාදෙතුං, වසන්ට; සක්කා ඉති, හැකි හෙයිනි. වුත්තප්පමාණතො පන, කියන ලද, ප්‍රමාණයෙන් වනාහි; අතිරෙකං ච, අධික වූයේ ද; ඌනකං ච, අඩු වූයේ ද; පරික්ඛාරචොළන්ති, පරික්ඛාරචොළය යි; අධිට්ඨාතබ්බං, අධිෂ්ඨාන කළයුතු යි.

1. අහතතො, අලුත් වස්ත්‍රයෙන්; කිඤ්චි, මදක්; ඌනානි, උනු වූවාහු; අහතකප්පානි, අහතකප්ප නම් වෙති. තෙසං, ඔවුන් සම්බන්ධ වූ.

54. තීසු, තුන්සිවුරෙහි; ද්වෙමාපි; දෙසිවුරෙක් හෝ; (කප්පාකටයුත්තේ යි.) එකං වා, එක් සිවුරක් හෝ; (කප්පාකට යුත්තේ යි) යං, (පස්අතු සත්අතු ආදි විසින් කප්පාකරන ලද) යම් සිවුරෙක්; පහොති, (පශ්චිම ප්‍රමාණයට) සෑහේ ද; (තං) අධිට්ඨාතබ්බං, ඒ කප්පා කටයුත්තේය; සබ්බසු, තුන් සිවුර ම; අප්පහොන්තෙසු, (කප්පා කරන්නට) නො සෑහෙන කල්හි; අනුවාතං වා, අනුවා පතුරු වී නම්; ආදියෙය්‍ය, ඇලවත්තේය; (අනුවා පත් නම් උවත් බහගත් සිවුරෙහි අසමැද දික් ලුහුඬු කොට අස ඇලවන ආගන්තුක පති) අච්ඡින්නං ච, (උක්තක්‍රමයෙන්) නො කැපූ ද; අනාදින්නං, අනුවා පත් නො ඇල්වූ ද; තිචීවරං, තුන් සිවුර; න ධාරෙය්‍ය, වැළඳ නො ගත්තේ යි. (සඞ්ඝාටි ආදි නමින් ඉටා වැළඳගත්තාහට දුකුළා වෙයි යු තැති)

55 – 56. ගාමෙ, ඇතුළු ගම හෝ; නිවෙසනෙ, වටරැක් ඇ ගෙයි හෝ; උද්දෙසිත, බඩුහල හෝ; පාසාදෙ, දික්පහයෙහි හෝ; හම්මියෙ, සඳලුමඬුලුයෙහි හෝ; නාවා නැව හෝ; අට්ට, දොරටුහල හෝ; මාල, කැණිමඬුලු එකක් ඇති සිවුරැස්සුලු පායෙහි හෝ; ආරාමෙ, පුෂ්පාරාම ඵලාරාමයෙහි හෝ; සත්ථෙ, ජඞ්ඝසත්ථය සකට සත්ථය යන දෙවැදෑරුම් සත්ථාමූල හෝ; ඛෙත්ත, කුඹුරෙහි හෝ; ඛලෙ, ඛලවිට හෝ; දුමෙ, රුක්මුල හෝ; අජ්ඣොකාසෙ, (සත්තබ්භන්තරය යන) අබවස හෝ; විහාරෙ වා, වෙහෙර හෝ; තිචීවරං, තුන්සිවුර; නික්ඛිපිත්වා, තබා; භික්ඛුසම්මුතියාඤ්ඤත්‍ර, භික්ෂූන් විසින් දෙන (අවිප්පවාස) සම්මුතිය විනා; විප්පවත්ථුං, (එක රැයකුදු) වියෝව විසීම; න ලබ්භති, නො වටී.

හම්මිය මතුයෙහි අහසි අගුණු කොට කළ කරවඩුමඬුගේ යනු විනය සත්‍ය යි- මෙහි එක සෙනස්නෙකුදු විහාර නම්. නිසිම්හි ඇති සිහෝතු ජුව්ශොවිය† නම් වෙයි යනු මෙහි සත්‍ය බැවින් බඩසීමාදිනත්සිම තුබූ සිවුර අත්පස්හි වුව ද නිසගි ම වේ.

57 කණ්ඩුවච්ඡාදික සාටිකා, කණ්ඩුපටිච්ඡාදි උදකසාටිකා දෙදෙන; රොගවස්සපරියන්තා, රෝග හා වස්සාන කාලය කෙළවර කොට ඇත්තාහ; තතො පරං ඒ රෝගවස්සාන කාලයෙන් මත්තෙහි; විකප්පෙය්‍ය, විකපන්නේ ය; සෙසා, සෙසු චීවරයෝ; අපරියන්තිකා, වැළඳගැන්මෙහි කාලපරියන්තයක් නැත්තාහු යි.

58. පච්චත්ථර, පස්තරණ ද; පරික්ඛාර, පිරිකරචොළය ද; මුඛපුඤ්ඡනචොළකං, මුවපිස්නා සිවුර ද; නිසීදනං, නිසඳුන් සිවුර ද; සදසම්පි, දස ඇත්තේ ද නැත්තේ ද; අරත්තමපි, නො රැඳුයේ ද රැඳුයේ ද; අනාදින්නකප්පමපි, කප්බිඳු නො එබූයේ ද එබූයේ ද; ලබ්භං වටී.

† මෙය විමසියයුතු.

"පච්චත්ථරණ පරික්ඛාර මුඛපුඤ්ජනචොළකං පන නීලකම්පි පීතකම්පි ලොහිතකම්පි වට්ටති එව ච එවරූපං නිවාසෙතුං පාරුපිතුං වා න වට්ටති[1]" යනු මෙහි ටීකා යි.

59. සෙස චීවරපඤ්චකං, අනික් සිවුරු පස; අදසං (යෙව), දඟ නැත්තේ ම; රඤ්ජිතං යෙව, රැඳුයේ ම; ආදින්නකප්පං ච, කප්බිඳු එබූයේ ම; කප්පති, වටී; නිසීදනං, නිසදුන් සිවුර ද; සදසංව, දඟ සහිතවූයේ ම (වටි) නිසදුන්සිවුර දඟ නැත නො වටනා බැවින් සදසංව, යි අවධාරණ කළේ.

60. අනධිට්ඨිතං (තිචීවරාදි විසින්) නො ඉටන ලද; අනිස්සට්ඨං, අන්නට නො දෙන ලද සිව්ර; (වි)කප්පෙත්වා, විකපා පරිභුඤ්ජෙ, වැළඳ ගත්තේ ය; හත්ථදීඝං, (වඩු) රියනින් දිග ඇති; තතො, ඒ රියනින්; උපඩ්ඪවිත්ථාරං ච, භාගයක් පළල ද ඇති; (පශ්චිම චීවරය) විකප්පියං, විකපිය යුත්තේ යි.

61. එතං සබ්බං, (අධිට්ඨානය ප්‍රමාණය පරිහරණය යන) ඒ හැම විධානය; තිචීවරස්ස භික්ඛුස්ස, විනය තෙචීවරික වූ භික්‍ෂු හට; පකාසිතං, (පරිභොග විසින්) කියන ලද; පරික්ඛාරචොළියො, පිරිකර සොළය ඇති (මහණ;) සබ්බං, (තිචීවරාදි) සියලු සිවුරු; තථා වත්වා, (ඉමං පරික්ඛාරචොළං අධිට්ඨාමි) යන ක්‍රමයෙන් කියා; අධිට්ඨාති, ඉටා.

"පරික්ඛාරචොළමස්ස අත්ථි තත්ථ වා නියුත්තොති-පරික්ඛාර චොළියො[2]" මෙහි තෙචීවරික තෙම විනයෙහි විහිත තුන් සිවුරු එකක්කොට තුන් සිවුරුගත්තේ විනය තෙචීවරික නම්. ධුතාඞ්ග තෙචීවරිකයහට ද තුන් සිවුරු විධි මෙතෙක් ම බැවින් හෙද මෙසින් ගැනේ.

---

1. පච්චත්ථරණ, පසතරණ ද; පරික්ඛාර (චොළක,) පිරිකර සොළය ද; මුඛපුඤ්ජනචොළකං පන, මුවපිස්නා සිවුර ද වනාහි; නීලකම්පි, නිල්වන් වූයේ ද; පීතකම්පි, කසාවන් වූයේ ද; ලොහිත කම්පි, ලේවන් වූයේ ද; වට්ටති එව, වටී ම ය; එවරූපං, මෙබඳු සිවුර; නිවාසෙතුං වා, හඳින්ට හෝ; පාරුපිතුං වා, පොරවන්ට හෝ; න වට්ටති, නො වටී.

2. පරික්ඛාරචොළං පිරිකරසොළය; අස්ස, මොහුට; අත්ථි වා, ඇත්තේනුයි හෝ; තත්ථ, ඒ පිරිකරසොළයෙහි; නියුත්තොති වා, යෙදුණේනු යි හෝ; පරික්ඛාරචොළියො, පරික්ඛාරචොළිය නම්.

62. අචෙජ්ඡද, පැහැරගැම්මය; විස්සජ්ජන, අතික්කන්‍තට දීමය; ගාහ, විශ්වාස ග්‍රාහය; විබ්භමා, ගිහිවීමය (යන මොහු ද) පච්චුද්ධරො, පසුදිගීමය; මරණං, කාලක්‍රියාය; ලිංග, ලිංග (පරිවර්තන) ය; සික්ඛා, සිකපස් විකීමය (යන මොහු ද) සබෙබසු, සියලු සිවුරෙහි; අධිට්ඨාන වියොග කාරකා, ඉවත් වියොග කරන්නාහ. විනිවිද්ධ ඡිද්දං ච, විනිවිදිසිදුරු වනාහි; තිචීවරස්ස, තිචීවරයාගේ; (අධිට්ඨාන වියොගකාරකං) ඉවත් වියොග කරන්නේ යි.

හිනායාවත්තනෙනත, සිකපස් නො විකා ම ගිහිවනුයෙන් එහි උස්සාහෙළන බැව් ගෙන කීහු වෙත්. යනු විනයසත්‍ය යි. දිගපුළුල එකහුයකුදු නැති සුලැඟිලිනිය පිටුසා සිදුරු "විනිවිද්ධ ඡිද්ද" නම්.

63. කුස, හීතණ (ගොතා කළ;) වාක; වැහිරි (ගොතා කළ;) ඵලක, පුවරු (ගොතා කළ;) චීරානි, සිවුරු ද; කෙසවාලජං, මිනිස් කෙහෙයෙන් හෝ අස්වලින් සෙමරවලින් හෝ වී; කම්බලං, පලස් ද; උලූකපක්ඛ, මහමුහුණුපියා (ගොතා කළ සිවුරු හා) අජිනක්ඛිපෙ, අඳුන්දිවිසම් ද, ධාරයතො, හඳනා පොරොණාහට; ථුල්ලච්චයං, තුලැසි (ඇවැත්) වේ;

මෙහි චීර ශබ්දය චීවරපරියාය යි. මේ කුසාදිගොතා කළ සිවුරු හි ම වැටේ. චීවරක්ඛන්ධකයෙහි කුසචීර- වාකචීර- ඵලකචීර- කෙසකම්බල-වාලකම්බල-උලූකපක්ඛ-අජිනක්ඛිප-අක්කනාලය යන අටවස්තුයෙහි ම තුලැසි පැණවූ බැවින් මෙහි නො කී වැහිරිආදීන් වරාදඹු ගොතා කළ අක්කනාලයෙහි දු තුලැසි වෙයි දතයුතු.

කදලි, කෙහෙල් වැහැරින් කළ; එරක; එරුහුයෙන් කළ; අක්ක, වරාහුයෙන් කළ; දුසෙස, පිළියෙහි; පොත්ථකෙ චාපි, කැතිරිකඩය යි කියන ලද තියද වල්ලෙහි ද; දුක්කටං, දුකුලා වේ.

64. 65. සබ්බනීලක, හැම නිල් වූ; මඤ්ජෙට්ඨ, (හැම) මදටවන් වූ; පීත, (හැම) රන්වන් වූ; ලොහිත, (හැම) ලේවන් වූ; කණ්හකෙ, (හැම) කළු වූ (පිළියෙහි) ද; මහාරඞ්ග, රත්වායන් පිට පැහැ සේ; මහානාම, තුනුපියුම්පෙති පැහැ සේ; රතෙන චාපි රත් වූ පිළියෙහි ද; තිරීටකෙ, රිටිසුඹුලුයෙහි ද; අච්ඡින්න, නො සුන්දන ඇති, දීඝදසකෙ, (මුදින් කැපූ) දික්දහ ඇති (පිළියෙහි ද;) ඵණ; ඵණ, (සේ ගෙතූදහ) ඇති; පුප්ඵදසෙ. (කැන් කැන් කොට බැන්ද සින්ද පුප්ඵාදි කළ) මල්දහ ඇති (පිළියෙහි ද;) කඤ්චුකෙ, අඟියෙහි ද; වෙඨනෙ, හිස් වෙළුයෙහි ද; තථා, එසේ ම

(දුකූලා) වේ; අච්ඡින්නචීවරො, (නග්න කොට සොරුන් විසින්) පැහැර ගත් සිවුරු ඇති මහණ; සබ්බං, (කුසචීරාදි) සියලු (අකැප) සිවුරු; ලභති, (හඳනට පොරෝණට) ලැබේ. එබැවින් ලිහිණියගු විසින් මිහි යමක් ලද එයින් ගිරිඹතප් රැක පැසුලු කැපසිවුරු ලද කල ඒ ඉවසා මේ අකැප සිවුරු හැරිය යුතු;

“පොත්ථකොති, වාකමයවත්ථං” යනු අඞ්ගුත්තර අටුවා යි. **“සීසවෙඨන”** නම් හිස සිසාලපට යි.

4. රජනානි චාති.

“රජනානි ච” යන්නෙහි කැප අකැප රජන් නම්.-

66. මූල, මූල්‍ය; ඛන්ධ, කඳය; තච, සුඹුලුය; පත්ත, පත්‍රය; ඵල, ඵලය; පුප්ඵ, මල්ය (යන මොවුන්ගේ) පභෙදතො, ප්‍රභෙදවිසින්; ඡප්ප කාරානි, සවැදෑරුම් වූ; රජනා, රජන්හු; සත්ථුනා, සර්වඥයන් විසින් අනුඤ්ඤාතානි, අනුදන්නා ලදහු; “රඤ්ජතෙ තෙනාති-**රජනං**” යි මූලාදි ද්‍රව්‍යය ම කියනු.

67. මූලෙ, මූල් (රජන්) හි; හලිද්දිං, කාසා ද; ඛන්ධෙ, කඳ (රජන්) හි; මඤ්ජෙට්ඨිං ච, මදට ද; හෙවත් පතඟි ද; තුඞ්ගහාරකෙ, ටිඟොල්හර ද; පත්තෙසු, පත් (රජන්) හි; අල්ලිං, සිහින් කසාකොල ද; නීල්ලිං ච, බේරුකොල ද; තචෙ, සුඹුලු රජන් හි; ලොද්දං ච, ලොත් සුඹුලු ද; කණ්ඩුලං, කඩොල් සුඹුලු ද; පුප්ඵෙ, මල් (රජන්) හි; කුසුම්භං, වණුක්මල් ද; කිංසුකං, කැහැලමල් ද; විවජ්ජිය, හැර; සබ්බං, (යථාක්‍රමයෙන් සෙසු මූල් රජන් කඳ රජන් ආදි වූ) සියලු රජන්; ලබ්භං, වටී; ඵල රජන්හි අකැප දෙයක් නැති.

5. පත්තා චාති,

“පත්තා ච” යන්නෙහි කැප අකැප පාත්‍ර නම්:-

68. අයොපත්තො, යපාත්‍රය; මත්තිපත්තො, මැටිපාත්‍රය යන; දුවෙ, දෙ පාත්‍රයෝ; ජාතියා, ජාතිහෙයින්; කප්පියා, කැපයෝ යි; උක්කට්ඨො, උත්කෘෂ්ට (පාත්‍ර) ය ද, මජ්ඣිමො චෙව, මධ්‍යම (පාත්‍ර) ය ද; ඔමකො ච, ලාමක (පාත්‍ර) යදු යි; පමාණතො, ප්‍රමාණහෙයින්; තුන්පාත්‍ර කෙනෙකි.

69. උක්කට්ඨො, (එහි) උත්කෘෂ්ට පාත්‍රය; මාගධනාලි, (අටපත ගන්නා) මගධ නැලියෙන්; ද්වය තණ්ඩුල, දෙ නැළියක් සාලින්; සාධිතං, පිසනලද; ඔදනං, බත ද; සූපං, (ඒ බත සතරවන කොටස පමණ වූ අතින් ගෙනයා හැකි) මුද්ගසූපය ද; තදූපියං, (පශ්චිමාලොපය දක්වා හැම ආලෝපයට) අනුරූප වූ; බ්‍යඤ්ජනං ච, මත්ස්‍ය මාංසාදි අවුලු ද; ගණ්හාති, ගනී.

70. මජ්ඣිමො, මධ්‍යම (පාත්‍ර) ය, තස්ස, ඒ (උත්කෘෂ්ටපාත්‍රයා) ගේ; උපඩ්ඪො ච, භාගයෙක් ම (ගන්නේ) ය; ඔමකො, ඔමක (පාත්‍ර) ය, තතො, ඒ (මධ්‍යමපාත්‍ර) යෙන්; උපඩ්ඪො ච; භාගයෙක් ම (ගන්නේ) ය; උක්කට්ඨතො ච උක්කට්ඨො, උත්කෘෂ්ට (පාත්‍ර) යට වඩා උත්කෘෂ්ට (පාත්‍ර) ය ද; ඔමකොමකො, ලාමක (පාත්‍ර) යට වඩා ලාමක (පාත්‍ර) ය ද; අපත්තො, පාත්‍ර නම් නො වේ.

“පාත්‍රලක්ෂණ” නම් යථොක්ත ප්‍රමාණය එබැවින් මොහු නො, ඉවා භාජනපරිභොගයෙන් අනුභව කටයුත්තාහු යි. මෙහි උත්කෘෂ්ට පාත්‍රයෙහි ද්‍රව්‍යයෙන් භාගයක් ගන්නා ම මධ්‍යම පාත්‍රය තත්සාහචර්‍ය්‍යයෙන් උපඩ්ඪ ය යි කියන ලදි. “තතොපඩ්ඪොච” යන්නෙහි දු මෙ සේ සිත් මැ යි.

71. සකො, (කාකණික මාත්‍රයකුදු පය මිල නො තබා දුන් හෙයින්) ස්වසන්තක වූ; කප්පො, පාක (විධානයෙන් කළුකළ බැවින් ඉවත්නට) කැප වූ; අතිරේකපත්තො, නො ඉටූ නො විකපූ පාත්‍රය; දසාහපරමං, දස දවසක් පරම කොට ඇති කාලයක්; ධාරෙය්‍යො, දැරිය යුත්තේය; තස්මිං කාලෙ, ඒ (දසාහපරම) කාලය; අතිනාමිතෙ, ඉක්ම වූ කල්හි; නිස්සග්ගියො හොති, නිසජිය යුතු වේ.

72. අච්ඡෙද, පැහැර ගැන්මෙන් ද, දානා, අන්නට දීමෙන් ද, ගාහෙන, විස්වසින් ගැන්මෙන් ද; විබ්භමා, ගිහිවීමෙන් ද; මරණා, කාලක්‍රියායෙන් ද; උද්ධටා, පසුදිරීමෙන් ද; ලිඞ්ගසික්ඛාහි, ලිඟුපෙර ලිමෙන් හා සික පස්විකීමෙන් ද; ඡිද්දෙන, (මූවවිටින් යට දෙ අඟුලක් ඉක්ම තණ්හුලක් වදනා පමණ වූ) ඡිද්‍රයෙන් ද; පත්තං, පාත්‍රය; අධිට්ඨානං, ඉටන්; උජ්ඣති, හරී.

73. සොදකං පත්තං, දිය නො සුන් පාත්‍රය; න පටිසාමෙය්‍ය, නො සඟවන්නේය; න ච ඔතපෙ, අව්වෙහි ගිනියෙහි නොද වියලන්නේය; උණ්හෙ, එම හුණ; න නිඩ්ඩහෙ, දිය සිඳ ද නො දවන්නේය; භූම්‍යා, (අකුරුපස් ඈ ඇති) බිම; න ඨපෙ, නො තබන්නේය; නො ලග්ගයෙ ච, (නාගදන්තාදියෙහි) නො ද එල්වන්නේ යි.

‘ඇල් හරන පමණක් වනාහි වටී’ යනු “න නිඩ්ඩහෙ” යි ආධික්‍යනිසෙධයෙන් උක්ත වේ. දඬුකෙළනාදූති මුදුනෙහි පාකට බහාලීම් ද ලග්න නම්.

74. මිස්සකෙන, පිළකෙළවර හෝ; පරිභණ්ඩන්තෙන, නිසවතු කෙළවර හෝ; අඞ්කෙ වා, ඇකයෙහි හෝ; ආතපත්තකෙ,

සන්මත්තෙහි හෝ; පාදෙසු, පතුල්පිට හෝ; මඤ්චපීඨේ වා, හැඳපුටුමත්තෙහි හෝ; ඨපෙතුං, තබන්නට; න ච කප්පති, නො ම වටී.

75. උච්චිටෙඨාදකං ච, ඉඳුල්දිය ද; චලක, එල්සප ඈ සප ද; අට්ඨිකා, මස් ඇට දඹ ඇට ඈ ඇට ද; පතෙනන, පාත්‍රයෙන්; න නීහරෙය්‍ය, (පිටත පියන්නට) නො ගෙන යන්නේ ය; පත්තහත්ථො වා, පාත්‍රහත් අත් ඇතිව ද; කවාටං, දොරපොහොරු කවුළු පොහොරු; න පණාමයෙ, නො හරනේ ය; නො ද පියන්නේ යි.

76. සුසජ්ජිතෙ, මනාකොට සැදූ හෙවත් තර කොට ඉදිකළ; භූමිආධාරකෙ, දනතවෙත්‍රලතාදිමය වූ බිම්වලල්ලෙහි ද; දාරු, වන් වැනි කොට කළ දූවතැන්තෙහි ද; දණ්ඩාධාරෙ, බොහෝ දණ්ඩන් කළ දඬුවලල්ලෙහි ද; දුවෙ පතෙත ඨපෙය්‍ය, (පයක් මත්තෙහි අනික් පයක් තබන විසින්) දෙපාත්‍රයක් තබන්නේ ය; භූමියං, (කලාල් ඈ අතුළ) භූමියෙහි; නිකකුජ්ජිත්වා, කිබිසිනි කොට හෝ උඩුකුරු කොට හෝ; එකං (ඨපෙය්‍ය,) එක් පයක් තබන්නේ ය;

77. දාරු, දඬුමූවා; රූපිය, රිදීමූවා; සොවණ්ණ, රන්මූවා; මණි, (ඉඳුනිල් ඈ) මිණිමූවා; වෙළුරියාමයා, වෙරළුමිණිමූවා (පාත්‍රයෝ) ද; කංස, කස්ලෝ වටලොහොය; කාච, කාදය; තිපු, හෙලතුඹය; සීස, කළුතුඹය; ඵලික, පිළිවහණය; තමබලොහජා, තඹලොහොය යන මෙයින් වූ පාත්‍රයෝ ද.

78. ඡවසීසමයො චාපි, මිනිස් කබල්මූවා (පාත්‍රය) ද; ඝටිතුමබ කටාහජා, කළකබලින් ලබුකබලින් වූ (පාත්‍රයෝ) ද; (යන) සබෙබ පතතා, සියලු පාත්‍රයෝ; අකපපියා, අකැපයහ; දුකකට වත්‍ථුකා, දුකුළාවත්හ යි; වුතතාති, කියනලදහු යි.

6. ථාලකා චාති,

"ථාලකා ච" යන්නෙහි කැප අකැපතලු නම්:-

79-80. කපපියා, (ජාතින්) කැප වූ; තමබායොමතතිකාමයා, තඹලොහොමූවා යමූවා මැටිමූවා; ථාලකා, ථාලකයෝ; තිසෙසා, තුන්දෙනෙක; දාරු, දඬුමූවා; සොවණ්ණ, රන්මූවා; රජත, රිදීමූවා; මණි, (ඉඳුනිල් ඈ) මිණිමූවා; වෙළුරියාමයා; වෙරළුමිණිමූවා, (ථාලකයෝ) අකපපා, අකැපයෝ යි; ඵලිකා, පිළිවහණින් ද; කාච, කාදයෙන් ද; කංසජා, කස්ලොහො වටලොහයෙන් ද වූ

(ඵාලකයෝ වනාහි) ගිහිසන්තකා, ගිහි (මිනිසුන්) සතුවූවාහු ද; සංඝිකා, සඟ සතුවූවාහු ද; කප්පියා; කැපයෝ ය; තුම්බසට්ඨා, ලබුයෙන් කලයෙන් වූ තලුකබල්හු; තාවකාලිකා, තාවකාලිවූවාහු (කැපයෝ යි.) එවිගස වළඳා හරනට කැප ය යි සේ යි.

7. පවාරණාති.

"පවාරණා" සන්නෙහි පිළිකෙව් පවිරුණු නම්.-

81. අයං, මේ මහණ; යේන ඉරියාපථේන, යම් ඉරියව්වකින්; භුඤ්ජමානො, වළඳන්නේ; පවාරිතො, වැළකී ද; තතො, ඒ (ඉරියව්ව) මිස; අඤ්ඤෙන, අනික් ඉරියව්වකින්; අනතිරිත්තකං, (වළඳනකැමින් හෝ ගිලනක්හු විසින් හෝ) අයිරිත් නො කළ යාවකාලිකභොජනයක්; භුඤ්ජෙය්‍ය, වළඳා නම්; පාචිත්ති, පචිති (ඇවැත්) වේ.

එහෙයින් ම, "යාමකාලිකං සත්තාහකාලිකං යාවජීවිකං ආහාරත්ථාය පටිගණ්හාති ආපත්ති දුක්කටස්ස. අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ ආපත්ති දුක්කටස්ස[1]" යන පෙළ යව් කැල්ලෙන් පිටත් කැල්ලෙහි දුකුලා කියනලදී.

82. පවාරණා, පවාරණ තොමෝ; අසනං, වැළඳීම ද (හෙවත්) අඩාල කළ බොජුන් ඇති බව ද; භොජනං චෙව, (පැවරිජනක) භොජනයක් බව ද; අභිහාරො; (කයින්) එළවීම ද; සමීපතා, (දෙරියන් වියත්) අත්පස බව ද; කායවාචා පටික්ඛෙපො, කයින් හෝ වචසින් හෝ වැළකීමය (යන) පඤ්චඅඞ්ගා, (මේ) පස් අඟින් යුක්ත යි.

83-84. ඔදනො, බත් ද; සත්තු, හත් ද; කුම්මාසො, කොමු ද; මච්ඡො, (දියෙහි) මස් ද; මංසං ච, ගොඩමස් ද (යන මේ පස) භොජනං, භොජන (නම්) වෙ යි: සාලි, හැල්ය;

---

1 යාමකාලිකං, පිළිගෙන තගා තබා දෙවෙනි දින අරුණ නගිනතුරු වැළඳිය හැකි වූ අෂ්ටපානකාදී දෙය ද; සත්තාහකාලිකං, පිළිගෙන තගා තබා සත්දිනක් තුළ වැළඳිය හැකි වූ ගිතෙල් වෙඬරු ආදි වූ දෙය ද; යාවජීවිකං, පිළිගෙන තගා තබා දිවි ඇතිතාක් වැළඳිය හැකි වූ බෙහෙත් වගීාදි දෙය ද; ආහාරත්ථාය, ආහාර සඳහා; පටිගණ්හාති, පිළිගනී නම්; ආපත්ති දුක්කටස්ස, දුකුළා ඇවැත් වේ. අජ්ඣොහාරෙ අජ්ඣොහාරෙ, ගිලින ගිලින වාරයෙහි; ආපත්ති දුක්කටස්ස, දුකුළා ඇවැත් වේ.

වීහි; සෙනු වී ය; යවො, යවය; කංගු, තණය; කුද්‍රූස, හමුය; වර, හෙලවරාය; ගොධූමො, ගොධූමය; එසං සත්තන්නං ධඤ්ඤානං, මේ සප්තවිධ ධාන්‍යයන් සම්බන්ධි වූ; ඔදනො, බත් ද; භොජ්ජයාගු ච, බොල්හඹු ද; ඔදන නම්. සාමාකාදිතිණං, ගොඩහමු ආදිවූ තෘණ ධාන්‍යය; කුද්‍රූසකො, හමුයෙහි **එක්වීමට** ගියේ; වරකචොරකො, වරාසොර හෙවත් සිහින්වරා; වරකො, හෙලවරායෙහි **එක්වීමට** ගියේ; නිවාරො, හුරුහැල්; සාලියං චෙව, හැල්හි ම, සඞ්ගහං ගතො, **එක්වීමට** ගියේ යි.

සාමාකාදිතිණං, මහරතු ඇති තෘණ යනු මෙහි සත්‍ය යි.

85. හට්ඨධඤ්ඤමයො, කර කොට බැදි සප්තවිධධාන්‍යයන්ගේ තණ්ඩුලයෙන් කරනලද්දේ; සත්තු, හත් නම; යවසම්භවො, යව යෙන් වූයේ; කුම්මාසො, කොමු නම; මංසො ච, මස් වනාහි; කප්පියො වුත්තො, කැපමස් කියනලද; උදකසම්භවො, දියෙහි උපන්නේ; මච්ඡො මස් නම්.

“බරපාකෙන හට්ඨානං වීහීනං කුණ්ඩකම්පි ච;
සත්තූනං මොදකො චාපි සඤ්ජනෙති පවාරණං”[1]

කකුළු ඉදුබ් ආදීහු දියෙහි උපදනා බැවින් “**මච්ඡා**” යන්නෙහි ම ගැනෙත්– ගොඩමස නො වටනා මස් ඇති බැවින් “**මංසො ච කප්පියො වුත්තො**” යි වෙසෙසා කියා දියෙහි මසැ නො වටනා මස් නැති බැවින් “**මච්ඡා උදකසම්භවො**” යි නො වෙසෙසා කියනලදී.

86. **කප්පං** වා, කැප හෝ; **අකප්පං** වා, අකැප හෝ; **භොජනං**, (පැවරිජනක) භොජනයක්; **භුඤ්ජන්තො**, වළඳන මහණ; **තං නාමෙන**, ඒ (ඔදනාදීන්ගේ) නමින් හෝ, **ඉමනති** වා, මේ (ගත්ව) යි (සාමාන්‍ය කොට) හෝ; (වචසින් කියා) **අභිහටං**, (කයින්) එළවනලද; **කප්පං**, කැප (භොජන) යක් ම; **නිසෙධයං**; (කයින් හෝ වචසින් හෝ) වළකන්නේ; (ප)**වාරෙය්‍ය**, පැවරි අවදනේ යි.

‘කප්පියමංසං ඛාදන්තො අකප්පියමංසං පටික්ඛිපති, න පවාරෙති. කස්මා, අවත්ථුතාය. අකප්පියමංසං ඛාදන්තො කප්පියමංසං පටික්ඛිපති, පවාරෙති. කස්මා? වත්ථුතාය. යං හි තෙන පටික්ඛිත්තං

1. බරපාකෙන, කරපාකයෙන්; හට්ඨානං, බදින ලද්දාවූ; වීහීනං කුණ්ඩකම්පි ච, වී කුඩු ද; සත්තූනං මොදකො චාපි, අග්ගලාව ද; පවාරණං, පවාරණය; සඤ්ජනෙති, උපදව යි.

තං පවාරණාය වත්ථු. යං පන ඛාදති තං කිඤ්චාපි පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ ඨිතං ඛාදියමානං පන මංසභාවං න ජහාති, තස්මා පවාරෙති'[1] යනු අටුවා යි.

ඒකො අභිහටෙ භත්තෙ පවාරණභයා පන
ආකිරාකිර කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පූරයාති ච
සචෙ වදති තස්සාපි න පනත්ථි පවාරණා[2]

ඔදනෙන ච පුච්ඡන්තං මුහුත්තං ආගමෙහීති
ගණ්හනත්ථං ඨපෙන්තස්ස නෙව තස්ස පවාරණා[3]

87-88. ලාජා, විලඳ ද; තං සත්තුභත්තානි, ඒ විලඳයෙන් කළ සත් හා බත් ද; ගොරසො (කිරි-දී-මොහොරු-ගිතෙල්-වෙඬරු යන) පස් ගෝරස ද; සුද්ධඛජ්ජකො, (භොජනයක් හා) නුමුසු වූ කතදෑ ද; තණ්ඩුලා, බැදි නො බැදි සාල් ද; භට්ඨපිට්ඨං ච, බැදි

---

1. කප්පියමංසං, කැපමස්; ඛාදන්තො, කමින්; අකප්පියමංසං, අකැපමස්; පටික්ඛිපති, ප්‍රතික්ෂෙප කෙරේ ද; න පවාරෙති, නො පවර යි. කස්මා, කවර හෙයින් ද? අවත්ථුතාය, (අකැප මාංසය පවාරණයට) වස්තු නො වන හෙයිනි. අකප්පිය මංසං, අකැපමස්; ඛාදන්තො, කමින්; කප්පියමංසං, කැපමස්; පටික්ඛිපති, ප්‍රතික්ෂෙප කෙරේ ද; පවාරෙති, පවර යි. කස්මා, කවර හෙයින් ද? වත්ථුතාය, (කැපමාංසය පවාරණයට) වස්තුහෙයිනි; යං හි, යමක් වනාහි; තෙන, ඔහු විසින්; පටික්ඛිත්තං, ප්‍රතික්ෂෙප කරනලද්දේ ද; තං, එය; පවාරණාය, පවාරණයට; වත්ථු, වස්තු වේ යං පන, යමක් වනාහි; ඛාදති, කා ද; තං, එය; කිඤ්චාපි, කිසිලෙසකින්; පටික්ඛිපිතබ්බට්ඨානෙ, ප්‍රතික්ෂෙප කළයුතු තන්හි; ඨිතං, සිටියේ යි; ඛාදියමානං පන, කනුලබන්නේ වනාහි; මංසභාවං, මස්බැව්; න ජහාති, නො හරි යි; තස්මා, එහෙයින්; පවාරෙති, පවරයි.

2. ඒකො පන, ඇතැම් මහණෙක් වනාහි; භත්තෙ, බත; අභිහටෙ, එළවූ කල්හි; "ආකිර ආකිර" ඉති ච, "දමව දමව" යි ද "කොට්ටෙත්වා කොට්ටෙත්වා පූරය" ඉති ච, කොටා කොටා පුරව"යි ද සචෙ, ඉදින්, වදති, කියා ද; තස්සාපි, ඔහුට ද, පවාරණා පන, පවාරණය වනාහි; න අත්ථි, නැත්තේ ය.

3. ඔදනෙන, බතින්; පුච්ඡන්තං ච, විචාරන්නහු ද; මුහුත්තං, මොහොතක්; ආගමෙහීති, නවතුව යි; ගණ්හනත්ථං. ගන්නා පිණිස, ඨපෙන්තස්ස, නවතන්නා වූ; තස්ස, ඒ භික්ෂුහට; පවාරණා; පවාරණයක්; නෙව, නො වන්නේ ම ය.

පිටි ද; පුථුකා, පුළු ද; (එයින් කරනලද හත් හා බත් ද) වුත්තාවසෙසානං, යටකී සප්තවිධධාන්‍යයන් කෙරෙන් අවශෙෂ වූ; වෙළුආදීනං, හුණගස් තල්ගස් ආදීන්ගේ; හත්තං, (තණ්ඩුල කණුදියෙන් කළ) බත් ද; රසයාගු, (මස් නැති) රසයෙහි (පිසූ) හඹු ද; රසොපි ච, (මස් නැති) හුදුරස ද; සුද්ධයාගු, (මාංසාදි හා) නො මුසු වූ යාගු ද; ඵලාදිනි, ඵලපත්‍රාදීහු ද; පවාරණං, පැවරීම; න ජනෙන්ති, නො උපදවත්.

"පුථුකා වා තාහි කතසත්තුභත්තාදීනි වා න පවාරෙන්ති ඨපෙත්වා වුත්තධඤ්ඤානං තණ්ඩුලෙ අඤ්ඤෙහි වෙළුතණ්ඩුලාදීහි වා කන්දමූල ඵලෙහි වා යෙහි කෙහිචි කතභත්තම්පි පවාරණං න ජනෙති [1]" යනු අටුවා යි.

89 පවාරිතෙන, පැවරිඅවත්හු විසින්; වුට්ඨාය, (අස්නෙන්) නැගී ද; භොජනං, (පැවරීජනක) භොජනයක්; අභුත්තෙන ච, (මදකුදු) නො වැළඳුවහු විසින් ද; යෙන යං වා පුරෙ කතං, යමකු විසින් යම් භොජනයෙක් පළමු කැප කරනලද ද; (තෙන තං වා, ඔහු විසින් ඒ භොජනය ද;) අතිරිත්තං න කාතබ්බං, කැප නො කටයුත්තේ යි.

"සචෙ පන එවං කප්පියං කාරාපෙත්වා භුඤ්ජන්තස්ස පුන කිඤ්චිබ්‍යඤ්ජනං වා ඛාදනීයං වා පත්තෙ ආකිරන්ති, යෙන පඨමං කප්පියං කතං සො පුන කාතුං න ලබ්භති [2]" යනු අටුවා යි.

---

1. පුථුකා වා, පුලු හෝ; තාහි, එයින්; කතසත්තු භත්තාදීනි වා, කළ හත්සුණුබත්ආදිය හෝ; න පවාරෙන්ති, පවාරණය නො කෙරෙත්. වුත්තධඤ්ඤානං, කියනලද ධාන්‍යයන්ගේ; තණ්ඩුලෙ, සාල්; ඨපෙත්වා, හැර; අඤ්ඤෙහි, අනික්; වෙළුතණ්ඩුලාදීහි වා, හුණසාල් ආදියෙන් හෝ; කන්දමූලඵලෙහි වා, අලමුල් ඵලයෙන් හෝ; යෙහි කෙහිචි, යම් කිසිවකින්; කතභත්තම්පි, කළ බත ද; පවාරණං න ජනෙති, පවාරණය නො උපදවයි;

2. සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; එවං, මෙසේ; කප්පියං කාරාපෙත්වා, කැපකරවා; භුඤ්ජන්තස්ස, වළඳන්නහුගේ, පත්තෙ, පාත්‍රයෙහි; පුන, නැවත; කිඤ්චි බ්‍යඤ්ජනං වා, කිසි ව්‍යඤ්ජනයක් හෝ, ඛාදනීයං වා, ඛාද්‍යයක් හෝ; ආකිරන්ති, බහාලත් ද; යෙන, යමකුවිසින්; පඨමං, පළමු; කප්පියං කතං, කැපකරනලද ද; සො, හෙතෙ ම; පුන, නැවත; කාතුං, කැපකරන්ට; න ලබ්භති, නො ලබයි.

90 කප්පියං චෙව, කැප ම වූ; ගහිතං චෙව, පිළිගත්තාලද ම වූ; උච්චාරිතං චෙව, මදකුදු ඔසවා හෝ බහා හෝ පාතාලද ම වූ; හත්ථපාසගං චෙව, (දෙරියන් වියත්) අත්පසට එළවන ලද ම වූ; (යාවකාලිකය) අතිරිත්තං කරොන්තො, කැපකරන මහණ; අලමෙතං (සබ්බං) ති, "අලමෙතං සබ්බං" යි; එවං, මෙසේ; භාසතු, වාක්භෙද කොට කියාවා.

හිඟුරු ලුහුණු ඈ කැපකළ බැවිනු දු අකැපමස් නැති බැවිනු දු කුලදූෂණාදීන් නො උපන් බැවිනු දු කප්පිය නම් වේ.

"අලමෙතං සබ්බන්ති එත්ථ ති කාරං අවත්වාව අලමෙතං සබ්බං ඉති එත්තකං වත්තුං වට්ටති[1]". යනු අටුවා යි.

"අලමෙතං සබ්බං" යි ය යුතුය. "ති" සිටුවයි. "අලමෙතං සබ්බන්ති" යු හොතිජ් නො කළා වෙයි. යනු විනයසභ්‍ය යි.

91. අනුපසම්පන්නහත්ථගං, අනුපසම්පන්නයාගේ අත තිබුවා; න කරෙ, කැප නො කරන්නේය. පෙසයිත්වාපි, අතිකක්හු අත යවා ද; කාරෙතුං, කැප කරවන්නට; ලබ්හතෙ, වටී; තං, ඒ (කැප කළ භොජන) ය; අකාරකො, කැප නො කළ; සබ්බො, (පැවරි අවන් නො අවන්) සියලු මහසඟ; භුඤ්ජිතුං, වළඳන්නට; (ලබ්භතෙ, ලැබේ.)

8. කාලිකා චාති.

"කාලිකා ච" යන්නෙහි; කාලිකයෝ නම්:-

92. පටිග්ගහිතා, පිළිගත්තාලද; කාලිකා, කාලිකයෝ; යාව කාලිකං, යාවකාලිකය; යාමකාලිකං, යාමකාලිකය; සත්තාහකාලි කං, සත්තාහකාලිකය; යාවජීවිකං; යාවජීවික ය යි; චත්තාරො, සතර දෙනෙකි.

93. පිට්ඨං මූලං ඵලං ඛජ්ජං, පිටියෙන් කළ මුලින් කළ පකින් කළ කහඳු ද; ගොරසො, (කිරි-දී-මොහොරු යන ත්‍රිවිධ) ගොරස ද ධඤ්ඤභොජනං සප්තවිධ ධාන්‍ය හා පඤ්චවිධ භොජනය ද; යාගු, හඹු ද; සූපපපභුතයො, සූපාදීහු ද; (යන) එතෙ, (ඒ ඒ දේශයෙහි පියවීත් අහරකිස සපයන) මොහු; යාවකාලිකා හොන්ති, යාවකාලික නම් වෙති.

---

1. අලමෙතං සබ්බං ඉති, "අලමෙතං සබ්බං" යන; එත්ථ, මෙහි; තිකාරං, තිකාරය; අවත්වාව, නො කියා ම; "අලමෙතං සබ්බං,, "අලමෙතං සබ්බං,, යි එත්තකං, මෙ පණක්; වත්තුං, කියන්ට; වට්ටති, වටී.

94. මධු, මිදෙහි සවරසය; මුද්දික, ඇල්පැනමැඩි මීදය; සාළුක, හෝළුය; චොච, ඇටකෙහෙල; මොච, සෙසුකෙහෙල; අම්බ, අඹය; ජම්බුජං, දඹය යන මෙයින් වූ ද; ඵාරුසං, බොරළු දමනයෙන් වූ ද; පානකං, (අෂ්ටවිධ) පානය; නග්ගිසන්තත්තං, ගින්නෙන් හුණු නො කරන ලද්දේ; යාමකාලිකං, යාම කාලිකයි.

මධු නම් මිද සියදූරස හෙතෙම යව්කැලිය ඇල්පැන් වත් කොට පහරනලද්දේ යම්කැලි වේ. මිද ඇල්පැන මැඩ පෙරහා ගත් පැන මුද්දිකපාන නම, හෝළු කෙහෙල් ආදීවූ සෙස්ස ද ඇල් පැන මැඩ හෝ සියදූරස ඇල්පැන වත්කොට හෝ පහරන ලද්දේ යමකැලි වේ.

“**ඵාරුසකන්ති**; අරියදෙසෙ එකො රුක්ඛො[1]” යනු විනය සත්‍ය යි.

95–96 සානුලොමානි, (නව මහාඵල හා අපරන්නය යන) අනු ලොම් සහිත වූ; ධඤ්ඤානි (සප්තවිධ) ධාන්‍යයන්; ඨපෙත්වා, තබා; ඵලජො රසො, (සෙසු යාවකාලික) ඵලයෙන් වූ රස ද; මධුකපුප්ඵං අඤ්ඤත්‍ර, මීපුප්මිස; සබ්බො පුප්ඵරසොපි ච, සියලු (යාවකාලික) මල් රස ද; පක්කඩාකජං ඨපෙත්වා, හිවූ (යාවකාලික) පත්‍රයෙන් වූ රස තබා, සබ්බපත්තරසො චෙව, සියලු; (යාවකාලික) පත්‍රයන්ගේ රස ද; සීතොදමද්දිතො, සිහිල්දියෙහි මඩනා ලද්දේ; ආදිච්චපාකො වා, අව්වෙහි තබා හුණුකරන ලද්දේ හෝ නො කරනලද්දේ හෝ; යාමකාලිකො, යාමකාලික යි.

“තාලං ච නාළිකෙරං ච පනසං ලබුජම්පි ච
තිපුසාලාබු කුම්භණ්ඩ තථා පුස්සඵලම්පි ච
එවමෙලාලුකං චාති නවෙතානි ඵලානි හි
අපරන්නං ච සබ්බම්පි සත්තධඤ්ඤානුලොමිකං[2]”

---

1. ඵාරුසකන්ති, ඵාරුස නම්; අරියදෙසෙ, ආර්‍ය දෙශයෙහි වූ; එකො රුක්ඛො, එක් වෘක්ෂයෙකි.

2. තාලං ච, තල් ද; නාළිකෙරං ච, පොල් ද; පනසං, කොස් ද; ලබුජං අපි ච, දෙල් ද, තිපුස, තියඹරා ද; අලාබු, ලබු ද; කුම්භණ්ඩ, කොමඩු ද; තථා, එසේ ම; පුස්සඵලං අපි ච, සුපුල් ද; එවං, මෙසේ; ඵලාලුකං ච ඉති, කැකිරි ද යි; එතානි නව ඵලානි හි, මේ නවවිධ මහාඵලයෝ ද; සබ්බං අපි අපරන්නං ච, සියලු ම (මුං – උඳු ආදී) අපරන්නවිශෙෂය ද; සත්තධඤ්ඤානුලොමිකං, සප්තවිධ ධාන්‍යයට අනුලොම් වේ.

"යාවකාලිකපත්තානමපි සීතුදකෙ කතො
මද්දිතාදිචචපාකොපි විකාලෙ පන වට්ටති.[1]"

97. සප්පි, ගිතෙල; නොනීත, වෙඬරුය; තෙලානි, තෙල්ය යන මොහු ද; මධු, මීද; ඵාණිතමෙව ච, සකුරු ද යන මොහු පස්දෙන; සත්තාහකාලිකා, සත්තාහකාලිකයෝ යි; සප්පි, (එහි) ගිතෙල් නම්; යෙසං, (ගොමහිසාදි) යම් සත්ත්වකෙනෙකුන්ගේ; මංසං, මාංසය; අවාරිතං, නො වළකන ලද ද ගෙවත් කැප ද; (තෙසං සප්පි,) ඔවුන්ගේ ගිතෙල් වෙඬරුදු ඒසේ මැ යි.

98. තිල, තලයෙන් ද; වසා, වසායෙන් ද; එරණ්ඩ, එරඬු ඇටින් ද; මධු, මීබියලින් ද; සාසප, හබයෙන් ද; සමභවං, සමභව වූයේ; තෙලං, තෙල් නම්; බුද්ද, කනවේ මැස්සහ; භමර, බඹර මැස්සහ; මධුකරිමක්ඛිකාහි, දඬුවැල්බෑ මැස්සහ නොහොත් මහ මැස්සහ යන මොවුන් විසින්; කතං, කරනලද්දේ; මධු, මී නම්.

99. පක්කා, කකාරන ලද හෝ; අපක්කා වා, නො කකාරන ලද හෝ; රසාදි, උක්පැනි ආදි වූ; උච්ඡුවිකති, ඉක්ෂුවිකෘති නොමෝ උගින් වූයේ; ඵාණිතං, සකුරු නම් වේ; අමානුසා, මනුෂ්‍යවසා යෙන් අන්‍ය වූ; වසා, (ගොමහිසාදීන්ගේ) වසා තොමෝ; කාලෙ, පෙරවරු; සාමං, තමා විසින්; සවත්ථුපක්කා වා, වස්තුව හා එක් කොට පිසහරන ලද්දේ; (කප්පති,) සත්දවසකට වටී; යාවකාලික වත්ථුනං, යාවකාලික වස්තු කොට ඇති; අඤ්ඤෙසං, (වසා තෙලයෙන්) අන්‍ය වූ ගිතෙල් ආදීන්ගේ; වත්ථුං, ක්ෂීරාදිවස්තුව; න පචෙ, නො පිසන්නේ යි. මෙහි කාරණොපචාර විසින් වසා තෙලය වසා යයි කියන ලදී.

"අනුජානාමි භික්ඛවෙ වසානි භෙසජ්ජානි අච්ඡවසං මච්ඡවසං -පෙ- කාලෙ පටිග්ගහිතං කාලෙ නිප්පක්කං කාලෙ සංසට්ඨං තෙලපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජිතුං[2]" යනු මෙහි පෙල යි.

සංසට්ඨන්ති පරිස්සාවිතං.

---

1. යාවකාලිකපත්තානං අපි, යාවකාලික පත්‍රයන් ගේ ද; සීතුදකෙ, සිහිල්දියෙහි; මද්දිතා, මැඩ; කතො කරනලද රසය; ආදිච්චපාකො අපි, අව්වෙහි කකාරන ලද්දේ හෝ; නො කරන ලද්දේ හෝ; විකාලෙ පන, විකාලයෙහි; වට්ටති, වටී.

2. භික්ඛවෙ, මහණෙනි! කාලෙ, කාලෙහි; පටිග්ගහිතං, පිළිගන්නා ලද; කාලෙ, කාලයෙහි; නිප්පක්කං, කකාරන ලද;

100. හලිද්දිං, කහ ද; සිඞ්ගිවෙරං ච ඉඟුරු ද; වචත්තං, වජපිරිබුලු ද; ලසුනං, හෙල ලුහුනු ද; වචා, වද ද; උසීරං, සුවඳහොට ද; නොහොත් ලමඟ ද, භද්දමුත්තකං ච, වම්මුතු ද; අතිවිසා, ඉවඳ ද; කටුකරොහිණී, කළුරුත ද; පඤ්චමූලාදිකං වාපි, සුළුපස් මහපස් මුල් ආදිය ද යන; තං මූලං, ඒ සියලු මුල්, යාවජීවිකං, යාවජීවිකය.

වචත්තං, වජපිරිබුලු හෙළිවෙජෙ සෙති මෙ යනු විනයසන්නය යි. "වචත්තන්ති සෙතවචා"1 යනු සංයුත්ටීකා යි.

101. බිලඞ්ගං, වළඟසාල් ද; මරිචං, මිරිස් ද; ගොට්ඨඵලං, කුකුළපක් ද; නොහොත් කුකුරුමුවන් පක් ද; පිප්ඵලී, වගපුල් ද; රාජිකා, දුරුද නොහොත් අබ ද; තිඵලං, අරළු බුලු ඇඹුලු ද; එරණ්ඩකාදීනං ඵලං, එරඬු ආදීන්ගේ ඵල ද යන; තං, ඒ සියල්ල; යාවජීවිකං, යාවජීවික යි.

102. සූපෙය්‍ය පණ්ණං වජ්ජෙත්වා, සූපයට නිසි වූ මුඞුපලා ඈ පලා හැර; කප්පාස, කපුය; නිම්බ, කොසඹය; කුටජ, කෙළින්දය; පටොල, දුම්මැල්ලය; සුලසාදීනං, තලාය යනාදීන්ගේ; තං පණ්ණං, ඒ සියලු කොළ; යාවජීවිකං, යාවජීවික යි.

103. උච්ඡුනියාසං, උක්ලහටු ද; සරසං, රසසහිත වූ; උච්ඡුජං තචං උක්පොතු ද; ඨපෙත්වා, තබා; සබ්බං, සියලු; නියාසො ච, ලහටු ද; තචො, සුඹුලු ද; ලොණං, ලුණු ද; ලොහං, ලොහො ද; සිලා, ගල් ද; තථා එසේ ම යාවජීවික යි.

104. සුද්ධසිත්ථං ච, මීතැති හිටි ද; සෙවාලො, සෙවෙල් ද; සුඛාපිතං, මනාකොට දවා දමූ කරන ලද; යං ච කිඤ්චි, (මත්ස්‍යමාංසාදි) යම් කිසිවෙක් ද; විකටාදිප්පභෙදං ච, මහවිකට ආදිභෙද ද; යාවජීවිකං, යාවජීවිකය යි; ඤාතබ්බං, දතයුතු යි. මලමූත්‍රහළුමැටි මහවිකට නම්.

කාලෙ, කාලයෙහි, සංසට්ඨං, පෙරන ලද; අච්ඡවසං, වලස්තෙල; මච්ඡවසං, මස්තෙල; (යනාදි) වසානි භෙසජ්ජානි, වසා බෙහෙත්; තෙලපරිභොගෙන, තෛලපරිභොගයෙන්; පරිභුඤ්ජිතුං, පරිභොග කරන්නට; අනුජානාමි, අනුදනිමි.

1. වචත්තං (තත්තං) ඉති, වචත්ථ (කත) නම්, සෙතවචා, හෙලවදකසාය.

ඛාමකමහාභූතෙසු ඉදං නාම න වට්ටතීති නත්ථි, දුජ්ඣාමිතං පන න වට්ටති, සුජ්ඣාමිතමනුස්සට්ඨම්පි චුණ්ණං කත්වා ලෙහෙ උපනෙතුං වට්ටති.[1] යනු අටුවා යි.

105. ආහාරත්ථං, අහරින් වන ප්‍රයෝජන හෙවත් අහරකිස; අසාධෙන්තං, නො සපයන්නාවූ; මූලං, මුලය; සාරං, හරය, තචො, සුඹුලය; ඵෙග්ගු, කොවුල; පණ්ණං, පත; පුප්ඵං, මල; ඵලං, ඵලය; ලතා, වැලය යන; තං සබ්බං, ඒ සියල්ල; යාවජීවිකං, යාවජීවිකා යි.

106. සබ්බකාලිකා, (එ දවස් පිළිගත්) සියලු කාලිකයන්ගේ; සම්භොගො, වැළඳීම; කාලෙ, එ දවස් පෙරවරු; සබ්බස්ස, (ගිලන් නො ගිලන්) සියල්ලහට; කප්පති, වටී. (ආපත්තිජනක නො වේ.) කාලිකත්තයං, යාමකාලිකාදි තුන්කැල්ල; පච්චයෙ සති, (ඒ ඒට තිසි පිපාසාදි) කරුණක් ඇති; විකාලෙපි, පෙරවරු මිස අන්කල්හි දු; කප්පතෙ, වටී. (පෙරවරු හැමකල් හැම අහර පිණිස වළඳත්. එදවස් පිළිගත් බැවින් නො පස්විකා වැළඳුව ද ඇවැත් නො වෙ යි).

පුරෙ, අරුණෙහි ම අතීත පස්විකුමෙන් පස්විකුව ඉණ පරිභොග ද නො ම වේ. සතවිකැලි හා යවිජීවිකැලි පුන දවස් පෙරවරු රොග පිණිස වළඳත් නො පස්විකු හොත් ඇවැත් වේ යනු මෙහි සත්‍ය යි.

107. උභො, යාවකාලික යාමකාලික දෙදෙන; කාලෙ, පෙරවරුව; යාමං, පැසිම්යම; අතික්කන්තා, යථාක්‍රමයෙන් ඉක්මුණාහු හෙවත් ඉක්මවා වළඳන ලද්දහු; පාචිත්තිං ජනයන්ති, පචිති ඇවැත් උපදවත්; එතෙ උභොපි, මොහු දෙදෙන ම; අනොතාවුත්ථං ච, අයපකිළියෙහි විසීමෙන් දුකුළා ද; සන්නිධිං, (දෙවන දවස් වැළඳී මෙන්) සන්නිධි පචිති ද; ජනයන්ති, උපදවත්.

---

1. ඛාමකමහාභූතෙසු, හළුකළ මහාභූතයන්හි; ඉදං නාම, මෙනම් දෙය; න වට්ටති ඉති, නො වටනේය යනු; නත්ථි, නැත; දුජ්ඣාමිතං පන, නපුරු කොට හළු කරනලද්දේ වනාහි; න වට්ටති, නො වටී. සුජ්ඣාමිතමනුස්සට්ඨ අපි, මනාව හළුකළ මිනීඇට පවා; චුණ්ණං කත්වා, සුණු කොට; ලෙහෙ, ලෙහයෙහි; උපනෙතුං, එළවන්ට; වට්ටති; වටී.

"සන්නිධිකතං යං කිඤ්චි යාවකාලිකං වා යාමකාලිකං වා අජ්ඣොහරිතුකාමතාය ගණ්හන්තස්ස පටිග්ගහණෙ තාව ආපත්ති දුක්කටස්ස අජ්ඣොහරතො පන එකමෙකස්මිං අජ්ඣොහාරෙ පාචිත්තියං."[1] යනු අටුවා යි.

108. සත්තාහකාලිකෙ, සප්තාහකාලිකය; සත්තාඅහානි, සත්දවසක්; අතික්කාමිතෙ, ඉක්මවන ලද කල්හි; පාචිත්ති, නිස්ගි පචිති වෙ යි; පාලිනාරූළ්හෙ, පාලියෙහි ආරූඪ නො වූ; (පෙළ නො ආවා වූ;) සප්පිආදිමහි, මනුෂ්‍ය සප්පි ආදියෙහි; දුක්කටං, සතිය ඉකුත් කල්හි දුකුළා වේ.

"සබ්බාකප්පියමංසානං වජ්ජෙත්වා මංසමෙව ච
ඛීරං දධි ච සප්පී ච නවනීතං ච වට්ටති."[2]

109. නිස්සට්ඨලද්ධං, නිසඳුලද ගිතෙල් ආ; අඞ්ගං, ශරීරයෙහි; න මක්ඛෙය්‍ය, නො ගහන්නේ ය; න ච අජ්ඣොහරෙය්‍ය, නො වළඳන්නේ යි; සත්තාහෙ, සත්දවස ඇතුළත්හි; සාමණෙරස්ස, සාමණෙරයෙක්හට; විකප්පෙන්තස්ස, ("ඉදං සප්පිං තුය්හං විකප්පෙමි" යනාදින්) විකපන්නාහට ද; මක්ඛනාදිං, අභ්‍යඞ්ගාදි කොට; අධිට්ඨතො ච, සිතින් සලකනුවහට ද; අඤ්ඤස්ස, අනික් උපසම්පන්නක්හට; දදතොපි ච, (නිරාලයව) දෙන්නාහට ද; අනාපත්ති, ආපත්ති නැති.

110. යාවකාලිකආදීනි, යව්කැලි ආදිහු; අත්තනා සහ, තමන් හා සමග; සංසට්ඨානි, රසමිසින් එක්වූවන්; සභාවං, තමතමන් ගේ (යාවකාලිකාදි) භාවය; ගාහාපයන්ති, ගන්වති; තස්මා, එහෙයින්; එවමුදීරිතං, (පෙළ අටුවායෙහි) මෙසෙයින් කියන ලදි.

1. සන්නිධිකතං, පිළිගෙන තගා තබන ලද; යං කිඤ්චි, යම් කිසි; යාවකාලිකං වා, යව්කැලියක් හෝ; යාමකාලිකං වා, යම් කැලියක් හෝ; අජ්ඣොහරිතුකාමතාය, කනුකැමැත්තෙන්; ගණ්හන්තස්ස, පිළිගන්නහුට; පටිග්ගහණෙ තාව, පිළිගැන්මෙහි පළමුකොට, ආපත්ති දුක්කටස්ස, දුකුළා ඇවැත් වේ. අජ්ඣොහරතො පන, අනුභවකරන්නහුට වනාහි; එකමෙකස්මිං අජ්ඣොහාරෙ; එකඑකවර ගිලීමෙහි; පාචිත්තියං, පචිති වේ;

2. සබ්බාකප්පියමංසානං, සියලු නො කැපමස් ඇති සතුන්ගේ; මංසමෙව ච, මස්පමණක්; වජ්ජෙත්වා, හැර; ඛීරං, කිරි ද; දධි ච, දී ද; සප්පි ච, ගිතෙල් ද; නවනීතං ච, වෙඬරු ද; වට්ටති, වටී.

111. පුරෙ පටිග්ගහිතං, පෙර පිළිගන්නා ලද; සත්තාහං ච, සප්තාහ කාලිකය ද; යාවජීවිකං, යාවජීවිකය ද; සෙසකාලික සම්මිස්සං, (එ දවස් පිළිගත්) සෙසු යව්කැලි යම්කැලි හා මුසු කොට; පරිභුඤ්ජතො, වළඳන්නාහට; පාචිත්ති, සන්නිධි පාචිත්ති වේ.

112. යාවකාලිකසම්මිස්සං, යාවකාලිකය හා මුසු වූ; ඉතරං කාලිකත්තයං, අනික් තුන් කැල්ල; තදහු පටිග්ගහිතං, එ දවස් පෙරවරු පිළිගන්නා ලද ද; තදහෙව, එ දවස් පෙරවරු ම; පරිභුඤ්ජයෙ, වළඳන්නේ යි.

113. යාමකාලිකසම්මිස්සං, යාමකාලිකය හා මුසු වූ; සෙසං, අනික් සප්තාහ කාලිකය හා යාවජීවකය; එවං, එසේ ම; (යම්කැලි කොට වැළඳිය යුතු ය යි) විජානියං, දතයුත්තේ යි; සත්තාහකාලමිස්සං, සත්තාහකාලිකය හා මුසු වූ; ඉතරං ච, යාවජීවිකය වනාහි; සත්තාහං, සත්දවසකට; කප්පති, වටී.

"යාවකාලිකමාහාරො පානකං යාමකාලිකං
සත්තාහකාලිකං නාම සප්පිආදිකපඤ්චකං.
සෙසං පන හලිද්දාදිභෙසජ්ජං යාවජීවිකං
චතුධා කාලිකා වුත්තා උදකං හොතකාලිකං.[1]"

9. පටිග්ගාහභොති.

"පටිග්ගාහො" යන්නෙහි පිළිගැනුම් නම්:=

114. දාතුකාම, දෙනුකැමැත්තහුගේ; අභිහාරො ච, කයින් එළවීම ද; හත්ථපාසො, දෙරියන් වියත් අත්පස බව ද; එරණක්ඛමං, බලමැදුම් පුරුෂයෙකු නැගිය හැකි බව ද; තිධා දෙනෙන, (කායය කායපටිබද්ධය නිස්සග්ගියය යන) තුන් පරිද්දෙන් දෙනකල්හි; ද්විධා, (කායය කායපටිබද්ධය යන) දෙපරිද්දෙන්; ගාහො, ගැන්ම ද යන; එවං, මෙසේ; පටිග්ගහො, පිළිගැන්ම; පඤ්චඞ්ගො, පංචාඞ්ගයක් ඇත්තේ යි.

---

1. ආහාරො, (ඔදනාදි) ආහාරය තෙම; යාවකාලිකං, යාවකාලික නම්; පානකං, (අෂ්ටවිධ) පානය තෙම; යාමකාලිකං, යාමකාලික නම්; සප්පිආදිකපඤ්චකං, ගිතෙල් ආදි පස; සත්තාහකාලිකං නාම, සත්තාහකාලික නම්. සෙසං හලිද්දාදිභෙසජ්ජං පන, සෙසු කසාදි බෙහෙත් වනාහි; යාවජීවිකං, යාවජීවික නම්; චතුධා, (මෙසේ) සතර ප්‍රකාරයකින්. කාලිකා, කාලිකයෝ; වුත්තා, වදාළහ; උදකං, ජලය; අකාලිකං හොති, අකාලික වේ.

115. අසංහාරෙ, තුබූතැනින් පහ නො කොට හැකි ඵලක පාසාණාදියෙහි ද; තත්‍ථ ජාතෙ රුක්හි ම හටගෙන තුබූ නෙලුම් පත් කැහැල පත් ආදිවූ පත්හි ද; චිඤ්චආදිනං, සිතිඹලා ආදීන් ගේ; සුඛුමෙ පණ්ණෙ වා, සියුම් පත්හි ද; අසය්හහාරෙ ච, බල මැදුම් පුරුෂයකු නො නැගියහැකි භාරයෙහි ද; පටිග්ගාහො, පිළිගැන්ම; න රුහති, නො නැනෙයි.

"භූමියං අත්‍ථතෙසු සුඛුමෙසු තින්තිණිකාදිපණ්ණෙසු පි පටිග්ගහනං න රුහති, න හි තානි සන්ධාරෙතුං සමත්‍ථානි"[1] යනු අටුවා යි.

සිතිඹලා පත්හි නො වටනා සිටුවා සිතිඹලා ආදි කොළ තුරුයෙහි වටී, යනු අටුවා සත්‍ය යි.

116. සික්ඛාමරණලිඞ්ගෙහි, සිකපස්විසී මෙන් කාලක්‍රියායෙන් ලිඟු පෙරලී මෙන් ද; අනපෙක්ඛවිස්සග්ගෙන, නිරාලය ව හැරපී මෙන් ද; අචෙජ්ජ, පැහැර ගැන් මෙන් ද; අනුපසම්පන්නදානා, අනුපසපනක්හට දීමෙන් ද; ගාහො, පිළිගැන්ම; උපසම්මති, බිඳේ.

117. අපටිග්ගහිතං, නො පිළිගන්නා ලද; සබ්බං, සියලු කැලි; පරිභුඤ්ජතො, වළඳන්නාහට; පාචිත්ති, පචිති වේ; සුද්ධං, රජස් රෙහෙණු නැති; නාතිබහලං, ඉතා බොල් නො වූ; උදකං ච, හිමොදක සමුද්දොදකාදිය වනාහි; කප්පතෙ, වටී

118. අඞ්ගලග්ගං, ශරීරයෙහි ඇලුණා වූ; අවිච්ඡින්නං, සිය තැනින් පහ නො වූ; දන්තක්ඛිකණ්ණගූථකං, දන්තමල අක්ඛි මල කණ්ණමල ද; ලොණං, (සිරුරෙහි) නැගි ලුණු ද; අස්සු, කඳුලු ද; ඛෙල, කෙල ද; සිඞ්ඝානි, මූකුණු ද; සෙම්හ, සෙම් ද; මුත්‍ත, මූත්‍ර ද; කරීසකං අහරමල ද; (තථා එසේ ම කැප යි.)

119. ගූථ, අහරමල ද; මත්තිකා, මැටි ද; මුත්තානි, මූත්‍ර ද; ඡාරිකං ච, හළු ද; තථාවිධෙ, එබඳු කල්හි; හෙවත් සර්පදෂ්ටකාල යෙහි; කප්පකාරකෙ, පිළිගන්වන කැපකරුවකු; අසන්තෙ, නැති කල්හි; සාමං ගහෙත්වා, තමා ම ගෙන; සෙවෙය්‍ය, වළඳන්නේ යි

1. භූමියං අත්‍ථතෙසු, බිම අතුරන ලද; සුඛුමෙසු සියුම් වූ; තින්තිණිකාදිපණ්ණෙසුපි, සිතිඹලා ආදි පත්‍රයන්හි ද; පටිග්ගහනං, පිළිගැන්ම; න රුහති, නො නැගේ; තානි, ඔවුහු; සන්ධාරෙතුං, දරන්ට; න හි සමත්‍ථානි, නො ම සමර්ථයෝ යි.

"චත්තාරි මහාවිකටානි අසති කප්පියකාරකෙ සාමම්පි ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති එත්ථ ච දුබ්බලො පි අසමත්ථො පි කප්පිය කාරකො අසන්තපක්ඛෙයෙව තිට්ඨති".[1] යනු අටුවා යි.

120. දුරුපචිණ්ණෙ, නො පිළිගත් ආමිසහරිත භාජනාදි කෙළිවිසින් අතින් පිරිමැදීමෙහි ද; රජොකිණ්ණෙ, රජස් වගුළ පාත්‍රා නො පිළිගත්වා ම අහරගැන්මෙහි ද; අථ, නැවත; උග්ගහ පටිග්ගහෙ, නො පිළිගත් බව දැන දැන ගන්නා ලද්ද නැවත ත් පිළිගැන්මෙහි ද; අනෙතාවූනෙථ, අයපක්‍රිය තබා අරුණු ඉක්ම වූයෙහි ද; සයංපක්කෙ, තමා පිසුයෙහි ද; අනෙතාපක්කෙ, අයපක්‍රිය ඇතුළෙහි පිසුයෙහි ද; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

10 මංසෙසු ච අකප්පියන්ති,

"මංසෙසු ච අකප්පියං" යන්නෙහි අකප්පියමාංස නම්:-

121. 'මනුස්සහත්ථිඅස්සානං, මිනිසුන් හා ඇතුන් හා අසුන් ගේ ද; සුණඛදීපිනං, බල්ලන් හා දිවියන්ගේ ද; සීහව්‍යග්ඝත රච්ඡානං, සිංහයන් ව්‍යාඝ්‍රයන් තරසුන්ගේ ද; අච්ඡස්ස, වලසුන් ගේ ද; උරගස්ස ච, අපාදක දීඝජාතීන්ගේ ද; මංසං, මාංස; (න කප්පති, නො වටී;)

'අපාදකස්ස දීඝජාති කස්සාති, අහිජාති යෙව පටික්ඛිත්තා මලංකාදිමච්ඡා අපාදකා පි වට්ටන්තෙව."[2]

"මලඞක" ආදි යනු විනය සත්‍ය යි.

122. උද්දිස්ස කටමංසං ච, (පඤ්සහදූම්යන් කෙරෙහි යම්කිසි වෙකු) උදෙසා මැරූ (ගොඩමස් දියෙහි) මස් ද; යං, යම් මාංසයක්;

---

1. චත්තාරි මහාවිකටානි, (මල-මූත්‍ර-මැටි-හළු යන මේ) සතර මහ විකටයෝ; කප්පියකාරකෙ අසති, කැපකරුවකු නැති කල්හි; සාමං අපි, තෙමේ ම; ගහෙත්වා, ගෙන; පරිභුඤ්ජිතුං, වළඳන්ට; වට්ටති, වටී; එත්ථ ච, මෙහි ද; දුබ්බලො පි, නො හිකරුවූ ද; අසමත්ථො පි, ශක්තිමත් නො වූ ද; කප්පියකාරකො, කැපකරු තෙම; අසන්තපක්ඛෙයෙව, අවිද්‍යමාන පක්‍ෂයෙහි ම; තිට්ඨති, සිටි.

2. අපාදකස්ස දීඝජාතිකස්සාති, පා නැති දීඝජාතීන්ගේ යන වචනයෙන්; අහිජාතියෙව, සර්පජාතිය ම; පටික්ඛිත්තා, ප්‍රතික්ෂෙප කරන ලදී; මලංකාදිමච්ඡා, ආඳුන් ආදි මත්ස්‍යයෝ; අපාදකාපි, පා නැත්තෝ ද; වට්ටන්ති එව, වටින් මැ යි.

අප්පටිවෙක්ඛිතං, (කවර මස් දැයි) නො විචාරන ලද ද; (තං ච, ඔහු ද,) න කප්පති. නො වටී; මනුස්සානං මංසෙ, මනුෂ්‍යමාංසයෙහි; ථුල්ලච්චයං, ථුල්ලැසි (වෙ) යි; සෙසෙසු, අවශෙෂමාංසයෙහි; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

'අලං දෙවදත්ත, මයා තිකොටිපරිසුද්ධං මච්ඡමංසං අනුඤ්ඤාතං අදිට්ඨං අසුතං අපරිසංකිතං[1]" යන පාඨයෙන් උදෙසා මැරූ මත්ස්‍යයනුදු නො වටනාබව වදාළ බැවින් "උද්දිස්සකතමංසං ච" යන්නෙහි "ච" ශබ්දයෙන් දියෙහි මස් ද ගතයුතු.

"සචෙ පන අසුකමංසන්ති ජානාති පටිපුච්ඡිතබ්බං නත්ථි අජානන්තෙන පන පුච්ඡිත්වාච ඛාදිතබ්බං[2]" යනු අටුවා යි.

දියෙහි මස් නො වටනා තැනි බැවින් පිළිවිසුම් නැති.

123. එසං, මේ දසදෙනාගේ; අට්ඨිපි, ඇට ද; ලොහිතං, ලෙහෙ ද; චම්මං, සම් ද; ලොමම්පි, ලොම් ද; න කප්පති, නො වටී; උද්දිස්සකටං එව, උදෙසා කළ මිත්‍යා මාංස ම; සචිත්තකං, සචිත්තකය; සෙසා, අවශෙෂ (මාංස) යෝ; අචිත්තකා, අචිත්තක යෝ යි. (මෙහි සචිත්තක නම් ආපත්තිය මෙතැන ඒ ඇවතට හේතුවූ මස්එලොපවාර විසින් සචිත්තක නම් වී මෙහි සිත නම් තමා හෝ සහදැමියන් හෝ උදෙසා කළබව දන්නා සිති)

11. නිස්සග්ගියානිති,

"නිස්සග්ගියානි" යන්නෙහි නිසගිපචිති නම්-

124–125. රූපියෙන, නිසගිවතිත්; අරූපියං, කැපවත් හා දුකුළාවත් ද; රූපියං, නිසගිවත් ද; ඉතරෙන, අරූපියයෙන්; රූපියං ච නිසගිවත් ද; පරිවත්තනය, පෙරලි කෙරේ නම්;

1. දෙවදත්ත, දෙවදත්තය; අලං, (තාගේ, වරයෙන්) කම් නැත, මයා, මාවිසින්; අදිට්ඨං, (උදෙසා මරනු) නො දක්නා ලද; අසුතං, නො අසන ලද; අපරිසංකිතං, සැක නො කරන ලද; (යන මේ) තිකොටිපරිසුද්ධං, තෙකොළ පිරිසිදු වූ; මච්ඡමංසං, මත්ස්‍යමාංස; අනුඤ්ඤාතං, අනුදන්නා ලදී.

2. සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; අසුකං මංසං ඉති, අසවල් මාංස ය යි; ජානාති, දනී නම්; පටිපුච්ඡිතබ්බං, විචාරීම් කටයුත්තක්; නත්ථි, නැත. අජානන්තෙන පන, නො දන්නනු විසින් වනාහි; පුච්ඡිත්වා එව, විචාරාම; ඛාදිතබ්බං, කැයුතු.

නිස්සග්ගි, නිසගි (පචිති) වේ; ඉධ, මෙහි; කහාපණො, (සවණාදි යෙන් කළ) කහවුණු ද; සජ්ඣු, රිදී ද; සිඞගි, රත්රන් ද; වොහාරූපගමාසකං, (ඒ ඒ දෙශයෙහි) ව්‍යවහාරයට යන්නා වූ (ලොහාදි යෙන් කළ) මාසකය ද; රූපියං, රූපිය නම්; වත්ථමුත්තාදි, පිළි මුතු ආදි වූ; කප්පං දුක්කටවත්‍ථු ච, සැපවත් දුකුළාවත් ද; ඉතරං, අරූපිය නම්.

126. ඉමං ගහෙත්වා, මේ (තණ්ඩුලාදිය) ගෙන; ඉමං භුත්වා, මේ (ඔදනාදිය) අනුභවකොට; ඉමං දෙහි වා, මේ (වස්ත්‍රාදිය) දෙවයි හෝ; ඉමං කර වා, මේ (රජත පචනාදිය) කරවයි හෝ; ඉමං ආනය වා, මේ (රජත කාෂ්ඨාදිය) ගෙනෙවයි හෝ; දෙමි වා, (මේ තට) දෙමි (තෝ වනාහි මේ දෙව, මේ කරව, මේ ගෙනෙව,) යි හෝ; ඉති, මෙසේ; කයවික්කයෙ සමාපන්නෙ, ගනුදෙනු කළ කල්හි; නිස්සග්ගි, නිසගිපචිති වේ.

“අයං හි කයවික්කයො ඨපෙත්වා පඤ්චසහධම්මිකෙ අවසෙසෙහි ගිහීහි පබ්බජිතෙහි අන්තමසො මාතාපිතූහි පි සද්ධිං න වට්ටති. මාතරං පන පිතරං වා ඉමං දෙහීති වදතො විඤ්ඤත්ති න හොති. ඉමං ගණ්හාහීති දදතො සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං න හොති අඤ්ඤාතකං ඉමං දෙහීති වදතො විඤ්ඤත්ති, ඉමං ගණ්හාහීති දදතො සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං, ඉමිනා ඉමං දෙහීති කයවික්කයං ආපජ්ජතො නිස්සග්ගියං[1].

---

1. අයං හි කයවික්කයො, මේ ගනුදෙනු කිරීම වනාහි; පඤ්චසහධම්මිකෙ ඨපෙත්වා, පස් සහදම්යන් හැර; අවසෙසෙහි, සෙසු; ගිහීහි, ගිහියන් හා ද; පබ්බජිතෙහි, පැවිද්දන් හා ද; අන්තමසො, යටත්පිරිසෙයින්; මාතාපිතූහි පි සද්ධිං, මව්පියන් සමග පවා; න වට්ටති, නො වටී. මාතරං පන, මවට හෝ; පිතරං වා, පියාට හෝ; ඉමං දෙහි ඉති, මෙය (මට) දෙව යි; වදතො, කියන්නාට; විඤ්ඤත්ති, විනවීම් ඇවැත; න හොති, නො වේ. ඉමං ගණ්හාහි ඉති, මෙය (මාගෙන්) ගනුව යි; දදතො, දෙන්නහුට; සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං, සැදැහැයෙන් දුන්දෙය නැසීමෙහි ඇවැත; න හොති, නො වේ. අඤ්ඤාතකං, නො නෑයෙකුට; ඉමං දෙහි ඉති, මෙය (මට) දෙව යි; වදතො, කියන්නහුට; විඤ්ඤත්ති, විනවීම් ඇවැත් වේ. ඉමං ගණ්හාහී ඉති මෙය (මාගෙන්) ගනුව යි; දදතො, දෙන්නහුට; සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතනං, සැදැහැයෙන් දුන් දෙය නැසීමෙහි ඇවැත් වේ. ඉමිනා, මෙයින් හෙවත් මෙයගෙන; ඉමං, මෙය; දෙහි ඉති, දෙව යි; කයවික්කයං ආපජ්ජතො, ගනුදෙනු කරන්නහුට; නිස්සග්ගියං, නිසගිපචිති වේ.

"තස්මා කප්පියභණ්ඩං පරිවත්තෙන්තෙන මාතාපිතූහිපි සද්ධිං කයවික්කයං අඤ්ඤාතකෙහි සද්ධිං තිස්සො ආපත්තියො මොචෙන්තෙන පරිවත්තෙතබ්බං, තත්‍රායං පරිවත්තනවිධි:- භික්ඛුස්ස පාථෙය්‍යතණ්ඩුලා හොන්ති. සො අන්තරාමග්ගෙ භත්තහත්ථං පුරිසං දිස්වා අම්හාකං තණ්ඩුලා අත්ථි, න ච නො ඉමෙහි අත්ථො, භත්තෙන පන අත්ථොති වදති, පුරිසො තණ්ඩුලෙ ගහෙත්වා භත්තං දෙති වට්ටති, තිස්සොපි ආපත්තියො න හොන්ති. අන්තමසො නිමිත්තකම්මමත්තම්පි න හොති. කස්මා මූලස්ස අත්ථිතාය.

අයං තව පත්තො කිං අග්ඝතීති පුච්ඡති, ඉමං නාමාති වුත්තෙ පන සචෙ තස්ස කප්පියභණ්ඩං මහග්ඝං හොති. එවං ච තං පටිවදති. උපාසක, මම ඉදං වත්ථු මහග්ඝං, තව පත්තං අඤ්ඤස්ස දෙහීති.1

---

1. තස්මා, එහෙයින්; කප්පියභණ්ඩං, කැපබඩු; පරිවත්තෙන්තෙන, පෙරලි කරන්නහු විසින්; මාතාපිතූහි සද්ධිං අපි, මව්පියන් සමග වුවත්; කයවික්කයං, කයවික්කය නිස්සග්ගිය ද; අඤ්ඤාතකෙහි සද්ධිං, නො නෑයන් සමග; තිස්සො ආපත්තියො, (විඤ්ඤත්ති-සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාතන-කයවික්කය යන මේ) තුන් ඇවැත් ද; මොචෙන්තෙන, මුදන්නහු විසින්; පරිවත්තෙතබ්බං, පෙරලි කළයුතු. තත්‍ර, එහි; අයං, මේ; පරිවත්තනවිධි, පෙරලි කරන ක්‍රමය යි; භික්ඛුස්ස, භික්‍ෂුහුගේ; පාථෙය්‍යතණ්ඩුලා, මග වියදමට සාල්; හොන්ති, වෙති. සො, හෙතෙම; අන්තරාමග්ගෙ, අතරමග; භත්තහත්ථං, අතෙහි බත් ඇත්තා වූ; පුරිසං, පුරිසයෙකු, දිස්වා, දැක; අම්හාකං, අපගේ; තණ්ඩුලා, සාල්; අත්ථි, ඇත්තාහ. නො, අපට; ඉමෙහි, මෙයින්; අත්ථො, වැඩෙක්; න ච අත්ථි, නො ද ඇත; භත්තෙන පන, බතින් වනාහි; අත්ථො ඉති, වැඩ ඇතැයි; වදති, කියයි; පුරිසො, (බත් ඇති) පුරිසතෙම; තණ්ඩුලෙ, සාල්; ගහෙත්වා, ගෙන; භත්තං, බත්; දෙති, දෙයි; වට්ටති, (මෙසේ වී නම්) වටී. තිස්සොපි ආපත්තියො, තුන් ඇවැත්හු ම; න හොන්ති, නො වෙති. අන්තමසො, යටත්පිරිසෙයින්; නිමිත්තකම්මමත්තං අපි, නිමිත්තකර්මමාත්‍රයකුදු; න හොති, නො වේ. කස්මා, කවර හෙයින් ද? මූලස්ස, අත්ථිතාය, මිල ඇති හෙයිනි.

අයං, මේ; තව පත්තො, තාගේ පාත්‍රය; කිං අග්ඝති ඉති, කුමක් අගනේදැයි; පුච්ඡති, විචාරයි. ඉමං නාම ඉති, මෙ නම් අගනේ ය යි; වුත්තෙ පන, කී කල්හි වනාහි; සචෙ, ඉදින්;

තං සුත්වා ඉතරො අඤ්ඤං ථාලකම්පි දස්සාමීති වදති ගණ්හිතුං වට්ටති, "ඉදං අම්හාකං අත්ථීති" වුත්තලක්ඛණෙ පතති, සචෙ සො පත්තො මහග්ඝො, භික්ඛුනො වත්ථු අප්පග්ඝං, පත්තසාමිකො චස්ස අප්පග්ඝභාවං න ජානාති, පත්තො න ගහෙතබ්බො. මම වත්ථු අප්පග්ඝන්ති. ආචික්ඛිතබ්බං. මහග්ඝ භාවං ඤත්වා වඤ්චෙත්වා ගණ්හන්තො හි භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බතං ආපජ්ජති. සචෙ පත්තසාමිකො හොතු භන්තෙ, සෙසං මම පුඤ්ඤං භවිස්සතීති දෙති වට්ටති[1]" යනු අටුවා යි

"සහත්ථං පරභණ්ඩස්මිං පරහත්ථා ච අත්තනො
භණ්ඩකෙ පත සම්පත්තෙ නිස්සග්ගියමුදීරිතං.[2]"

තස්ස, ඒ භික්ෂුහුගේ; කප්පියභණ්ඩං, කැපබඩුව; මහග්ඝං හොති, මහත් අගය ඇත්තේවේ ද; එවං ච, මෙසේ ද; තං, ඒ පුරුෂයාට; පටිවදති, නැවත කියයි. උපාසක, උපාසකය; මම, මාගේ; ඉදං, වත්ථු, මේ වස්තුව; මහග්ඝං, මහත් අගය ඇත්තේ ය. තව, තාගේ, පත්තං, පාත්‍රය; අඤ්ඤස්ස, අනිකකුට; දෙහි ඉති; දෙව යි.

1. තං සුත්වා, ඒ අසා; ඉතරො, අනිකා; අඤ්ඤං, අනික්; ථාලකං අපි, තල්ලකුදු; දස්සාමි ඉති, දෙන්නෙමි යි; වදති, කියයි ද ගණ්හිතුං, පිළිගන්ට; වට්ටති, වටී, (ඇවැත් නැති) 'ඉදං අම්හාකං අත්ථි' ඉති, ඉදං අම්හාකං අත්ථි යනාදීන්; වුත්තලක්ඛණෙ, (කය විකාසය සිකපද අනාපත්තිවාරයෙහි) වදාළ ලක්ෂණයෙහි; පතති, වැටේ; හෙවත් අන්තර්ගත වේ. සචෙ, ඉදින්; සො පත්තො, ඒ පාත්‍රය තෙම; මහග්ඝො මහත් අගය ඇත්තේ වේ ද; භික්ඛුනො, භික්ෂුහුගේ; වත්ථු, වස්තුව; අප්පග්ඝං, ස්වල්ප වූ අගය ඇත්තේ වේ ද; පත්තසාමිකො ච, පාත්‍රය හිමි තැනැත්තේ ද; අස්ස, ඒ භික්ෂු සන්තක වස්තුහුගේ; අප්පග්ඝභාවං, ස්වල්ප වූ අගය ඇතිබව; න ජානාති, නො දනී ද; පත්තො, පාත්‍රය තෙම; න ගහෙතබ්බො, නො ගත යුතුය. මම වත්ථු මාගේ වස්තුව; අප්පග්ඝං ඉති, ස්වල්ප වූ අගය ඇත්තේ ය යි; ආචික්ඛිතබ්බං, කිය යුතු, මහග්ඝභාවං, මහත් අගය ඇති බව; ඤත්වා, දැන; වඤ්චෙත්වා, රවටා; ගණ්හන්තො හි, ගන්නේ වනාහි; භණ්ඩං, බඩුව; අග්ඝාපෙත්වා, මිල නියම කරවා; කාරෙතබ්බතං, ඇවැත් ආරෝපණය කළයුතු බවට; ආපජ්ජති, පැමිණේ. සචෙ, ඉදින්; පත්තසාමිකො, පාත්‍රය හිමි තැනැත්තේ; භන්තෙ, වහන්ස; හොතු, වේවා; සෙසං, සෙස්ස; මම, මට; පුඤ්ඤං භවිස්සති ඉති, කුසල් වන්නේ ය යි; දෙති, දෙයි ද; වට්ටති, වටී.

2. සහත්ථං, සිය අතට; පරභණ්ඩස්මිං, අන්සතු බඩුව ද, පරහත්ථං ච, පරහස්තයට ද; අත්තනො භණ්ඩකෙ පත, තමාගේ බඩු; සම්පත්තෙ, පැමිණි කල්හි; නිස්සග්ගියං, නිසගිය; උදීරිතං, කියනලදී. (මේ වනවිනිස ගාථා යි)

127. සඞ්ඝස්ස, සඟහට හෝ; අඤ්ඤස්ස වා, අනිකෙක්හට හෝ; නතං ලාභං, ("දෙමි, කෙරෙමි" යි වාක්භෙද විසින්) පිරිනැමූ චීවරාදි ප්‍රත්‍යය; අත්තනො වා, තමහට හෝ; අඤ්ඤතො වා, අනිකෙක්හට හෝ; පරිනාමෙය්‍ය, පිරිනමා නම්; නිස්සග්ගි, නිසගි පචිති ද; පාචිත්ති වාපි, සුද්ධපාචිත්ති ද; දුක්කටං, දුකුළා ද වේ.

"සඞ්ඝස්ස නතං ලාභං අත්තනො පරිනාමෙය්‍ය නිස්සග්ගි, අඤ්ඤතො පරිනාමෙය්‍ය පාචිත්ති, අඤ්ඤස්ස නතං ලාභං අත්තනො අඤ්ඤතො වා සඞ්ඝස්ස වා පරිනාමෙය්‍ය දුක්කටං[1]" යි යොදනු.

128. නිස්සග්ගිං, නිසජියයුතු (චීවරාදි) වස්තුව; අනිස්සජිත්වා, නො නිසජා; (විනයකම් නො කොට;) පරිභුඤ්ජෙ, වැළඳගනීනම් හෝ; නිස්සට්ඨං, (විනයකම් පිණිස) නිසජුවා; සන්තකඤ්ඤාය; තමාගේ ය යන සිතින්; න දෙය්‍ය වා, නො දේ නම් හෝ; දුක්කටං, දුකුළා වෙ යි; අඤ්ඤථා, ඔහු සතුබව දැන දැන ලෙසයෙන් නො දේ නම්; ඉතරං, ඒ භාණ්ඩයෙහි අගය වූ පරිද්දෙන් පාරාජිකාදි ඇවැත් වේ.

"මය්හං දින්නං ඉමිනාති ඉමාය සඤ්ඤාය න දෙන්තස්ස දුක්කටං, තස්ස සන්තකභාවං පන ඤත්වා ලෙසෙන අච්ඡින්දන්තො භණ්ඩං අග්ඝාපෙත්වා කාරෙතබ්බො[2]" යනු ද,

"මාසකෙ වා ඌනමාසකෙ වා දුක්කටං, අතිරෙකමාසකෙ වා ඌනපඤ්චමාසකෙ වා ථුල්ලච්චයං, පඤ්චමාසකෙ වා අතිරෙකපඤ්චමාසකෙ වා පාරාජිකං[3]" යනු ද අටුවා යි.

---

1. සංඝස්ස, සංඝයාට; නතං, (වචනයෙන්) පිරිනමන ලද; ලාභං, ලාභය; අත්තනො, තමහට; පරිනාමෙය්‍ය, පිරිනමා නම්; නිස්සග්ගි, නිසගි වේ; අඤ්ඤතො, අනිකක්හට; පරිනාමෙය්‍ය, පිරිනමා නම්; පාචිත්ති, හුදුපචිති වේ; අඤ්ඤස්ස, අනිකකුට; නතං, නතු කළා වූ; ලාභං, ලාභය; අත්තනො වා, තමාට හෝ; අඤ්ඤතො වා, අනිකකුහට හෝ; සඞ්ඝස්ස වා, සඞ්ඝයාට හෝ; පරිනාමෙය්‍ය, පිරිනමා නම්; දුක්කටං, දුකුළා ඇවැත් වේ.

2. ඉමිනා, මොහු විසින්; මය්හං, මට; දින්නං ඉති, දෙන ලද්දේය යන; ඉමාය සඤ්ඤාය, මේ සංඥාවෙන්; න දෙන්තස්ස, නො දෙන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ. තස්ස සන්තකභාවං පන, ඔහු සතුබව වනාහි; ඤත්වා, දැන; ලෙසෙන, ව්‍යාජයෙන්; අච්ඡින්දන්තො, අසිඳගන්නේ; භණ්ඩං, බඩුව; අග්ඝාපෙත්වා, මිල කොට; කාරෙතබ්බො, ඇවැත් නියම කළ යුතු.

3. මාසකෙ වා, මස්සෙහි හෝ; ඌනමාසකෙ වා, උනුමස්සෙහි හෝ; දුක්කටං, දුකුළා ඇවැත් වේ; අතිරෙකමාසකෙ වා, අතිරෙක

12. පාචිත්තියානි,

"පාචිත්ති" යන්නෙහි සුද්ධපාචිත්ති නම්:-

129. මුසාවාදෙ, දැන දැන මුසාවාද කීමෙහි ද; ඔමසවාදෙ, උපසම්පන්නක්හට ජාත්‍යාදීන් ගටා බිණීමෙහි ද; පෙසුඤ්ඤහරණෙ, කේලාම් කීමෙහි ද; තථා, එසේ ම; පදසොධම්ම, කැටි ව කියා (අනුපසම්පන්නක්හු හා) බණ හැදෑරීමෙහි ද; සාගාර, (අනුපසම්පන්නන් හා මාගමුන් හා) සමග එකගෙයි රෑ හෙවීමෙහි ද; උජ්ඣාපනක, (සම්මුති ලද මහණනු) ලාමක කොට සිතවීමෙහි ද; ඛියනෙ, (ඔහුගේ) අගුණ කීමෙහි ද.

130. තලසත්ති, උපසම්පන්නක්හට (දැහැවිසිතින්) අත්සත් කියවීමෙහි ද; අනාදර, (ධර්මයෙහි වත් · පුද්ගලයා කෙරෙහි වත්) අනාදර කිරීමෙහි ද; කුක්කුච්චුප්පාදනෙසු ච, (උපසම්පන්නක්හට නිකරුණෙහි) කුකුස් ඉපදවීමෙහි ද; අනාපුච්ඡා, (දෙළොස් රිය නොකා ඇති මහණනු 'විකාලෙ ගාමප්පවෙසනං ආපුච්ඡාමි''[1] යි,) නො පිළිවිස; ගාමප්පවෙසෙ, (විකල්) ගම්වැදීමෙහි ද; පරම්පරා භොජනෙ ච, (භොජනනාමයෙන් පැවරූ පිළිවෙළ මිස නො විකපා) උත්පටිපාටියෙන් වැළඳීමෙහි ද.

මෙහි විකපීම නම්: 'මය්හං භත්තපච්චාසං තුය්හං විකප්පෙමි''[2] යනාදීන් විකපීම යි.

131. සෙය්‍යං, (හිසිවිලිම්කාදි දසවැදෑරුම්) සෙය්‍යා ද; සෙනාසනානි ච, (මඤ්චපීඨාදි චතුර්විධ) සයනාසන ද; අනුද්ධරිත්වා, නගා නො තබා; ගමනෙ, (යථාක්‍රමයෙන් උපචාරසීමා හා දෙකැටසතක් ඉක්ම බැහැර) යාමෙහි ද; ඉත්ථියා, මාගමක හා සමග; බැණගෙන) අද්ධානගමනෙ, (ගම් අතුරු අඩයොජන යන) දුරුමග යාමෙහි ද; එකො, හුදකලා ව; එකාය හුදකලා මාගමක හා සමග; නිසිදනෙ, (රහස් තැන) හිඳීමෙහි ද.

මාසකයෙහි හෝ; ඌනපඤ්චමාසකෙ වා, උනුපස්මසුයෙහි හෝ; ථුල්ලච්චයං, ථුලසි ඇවැත් වේ; පඤ්චමාසකෙ වා, පස් මස්සෙහි හෝ; අතිරෙකපඤ්චමාසකෙ වා, අතිරෙකපඤ්චමාසකයෙහි හෝ; පාරාජිකං, පරිජි ඇවැත් වේ.

1. විකාලෙ, විකාලයෙහි; ගාමප්පවෙසනං, ගම්වැදීම; ආපුච්ඡාමි, පිළිවිසිමි.

2. මය්හං, මාගේ; භත්තපච්චාසං, බත්ලැබීමෙහි බලාපොරොත්තුව; තුය්හං, තට; විකප්පෙමි, විකපමි; හෙවත් දෙමි.

132. භිංසාපන, (උපසපතක්හු) බැවීමෙහි ද; ආකොටන, (උසප පතක්හු දැහැවිසිතින්) පැහැරීමෙහි ද; අසද්දවාද, (වත් ඇවැත් විසින් සහමැද විවාළ දෙය තබා) අනිකක් කීමෙහි ද; විහෙස, (එසේම විචාළදෙය නො කියා) වෙහෙසීමෙහි ද; දුට්ඨුල්ල, (උපසපතක්හු අවත්) සඟවෙසෙස් ඇවැත්; පකාස, (සඞ්ඝසම්මුතිය නැති ව අනුපසපතක්හට) කීමෙහි ද; ඡාදෙ, (උපසපතක්හට) සැඟවීමෙහි ද; හාසොදකෙ, අඞ්ගුලිපතොදකයෙන් කෙළීම හා දියෙහි කෙළීමෙහි ද; විහාරා, සඟරමින්; නිච්ඡුභනෙ, රැහැණ් ව (උපසපතක්හු) නැගීමෙහි ද; අනුපඛජ්ජසායෙ, (උපසපතක්හු) ආසන්නයට වැද (ගැහැට වන සේ) හෙවීම් හිදීමෙහි ද; පාචිත්ති වුත්තා, පචිති ඇවැත් කියනලද්දු.

"භිසි චිලිමිකා භුම්මත්ථරණං උත්තරත්ථරං
තට්ටිකා චම්මඛණ්ඩා ච පච්චත්ථර නිසීදනං
සන්ථාරො තිණපණ්ණානං සෙය්‍යා දසවිධා සියා.[1]"

"මඤ්චො පීඨං භිසි කොච්ඡන්ති චතුබ්බිධං සෙනාසනං.[2]"

13. සමණකප්පා චාති,

"සමණකප්පා ච" යන්නෙහි ශ්‍රමණව්‍යවහාර නම්:-

133. භූතගාම, (රුක්ඛ ලතාදි) භූතගාමයාගේ; සමාරම්භෙ, ඡේදන හෙදනාදියෙහි; පාචිත්ති, පචිති වේ; නඛෙන වා, නියෙන් හෝ; අග්ගිසත්ථෙහි, ගින්නෙන් හෝ ශස්ත්‍රයෙන් හෝ; කත කප්පියං, කැපකරන ලද්දේ; සමණකප්පියං භවෙ, ශ්‍රමණකැප නම් වන්නේ යි.

---

1. භිසි, (ඇඳපුටු දෙක්හි ලන) බිසි ද; චිලිමිකා, (පිරියම්කළ බිම රක්නා පිණිස අතුරන) සිලිම්කය ද; භුම්මත්ථරණං, කලාල ආදි බිම අතුරන දේ ද; උත්තරත්ථරං, ඇඳ පුටු මත්තෙහි අතුරන ඇතිරිලි ද; තට්ටිකා, (පනින් හෝ වැහැරින් කළ) පැදුරු ද; චම්මඛණ්ඩා ච, සම් කඩ ද; පච්චත්ථර, (පලස් ආදි) පසතුරුණු ද; නිසීදනං, නිසීදන චීවරය ද; තිණපණ්ණානං සන්ථාරො, තණ ඇතිරිය හා කොළ ඇතිරිය දැ යි; සෙය්‍යා, සෙය්‍යාව; දසවිධා, දශප්‍රකාරයකින්; සියා, වන්නේ යි.

2. මඤ්චො, ඇඳය; පීඨං, පුටුවය; භිසි, බිස්සය; කොච්ඡං ඉති, හද්‍රපීඨ ය යි; සෙනාසනං, සෙනස්න; චතුබ්බිධං, සතර ආකාර වේ.

"භවන්ති අහෙසුං -චාති භූතා, ජායන්ති වඩ්ඪන්ති ජාතා වඩ්ඪිතා චා ති අත්‍ථො. ගාමොති රාසි. භූතානං ගාමොති භූතගාමො, භූතා එව වා ගාමො "භූතගාමො" පතිට්ඨිතහරිතතිණ රුක්ඛාදීනමෙතමධිවචනං."[1]

134. සො, ඒ (භූතගාමය) තෙමේ; මූල, මුල් (බිජු) ය: ඛන්ධ, කඳ (බිජු) ය; බීජ, ඇට (බිජු) ය; අග්ග, කොල (බිජු) ය; ඵලුබීජ, පුරුක් බිජුය; (යන පඤ්චවිධ බීජයෙන්) පභාවිතො, වූයේ ය; භූතගාමවියොජිතං, භූතගාමයෙන් වෙන්කරන ලද; බීජං, බීජ ගාමය; ආරම්භෙ, ඡේදන භෙදනාදියෙහි; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

"පඨමං කප්පියං කාරොහීති භූතගාම පරිමොචනං කාරෙත්‍වා බිජගාමපරිමොචනත්‍ථං පුනපි කප්පියං කාරෙතබ්බං."[2]

"මූලබීජං නාම හළිද්දි සිඞ්ගිවෙරාදි-ඛන්ධබීජං නාම අස්සත්‍ථ නිග්‍රොධ පිලක්ඛාදි-බීජබීජං නාම පුබ්බණ්ණාපරණ්ණාදි - අග්ගබීජං නාම අජ්ජකසිඞ්ගිවෙරාදි - ඵලුබීජං නාම උච්ඡුවෙලුනළාදි[3]" ලක්ඛි නම්, පුලිල යි, අජ්ජක නම්, අඳු යි.

---

1. භවන්ති, වැඬෙති; අහෙසුං ච ඉති, වැඩුණාහු ද නුයි; භූතා, භූත නම් වෙති; ජායන්ති, උපදිති; වඩ්ඪන්ති, වැඬෙති; ජාතා, උපන්හ. වඩ්ඪිතා ච ඉති, වැඩුණාහු ද යි යනු; අත්‍ථො, අර්‍ථ යි, ගාමො ඉති, ගාම නම්; රාසි, රැසයි; භූතානං, භූතයන්ගේ; ගාමො ඉති, රුසනු යි; භූතගාමො, භූතගාම නම්. වා, නොහොත්; භූතා එව, භූතයෝ ම; ගාමො, රැස; භූතගාමො, භූතගාම නම්. පතිට්ඨිතහරිත, පිහිටි නීලවර්‍ණ ඇති; තිණරුක්ඛාදීනං, තෘණ වෘක්‍ෂාදීන්ට; එතං අධිවචනං, මේ නම්.

2. පඨමං, පළමු කොට; කප්පියං කාරොහි ඉති, කැප කරව යනු කියා; භූතගාමපරිමොචනං, භූතගාමයෙන් මිදවීම, කාරෙත්‍වා, කරවා; බීජගාමපරිමොචනත්‍ථං, බීජගාමයෙන් මිදවීම පිණිස; පුනපි, නැවත ත්; කප්පියං කාරෙතබ්බං, කැපකරවිය යුතු

3. මූලබීජං නාම, මුල්බිජු නම්; හළිද්දිසිඞ්ගිවෙරාදි, කහා ඉඟුරු ආදියයි. ඛන්ධබීජං නාම, කඳබිජු නම්; අස්සත්‍ථ නිග්‍රොධ පිලක්ඛාදි, ඇසටු නුග පුලිල ආදිය යි බීජබීජං නාම, ඇටබිජු නම්; පුබ්බණ්ණාපරණ්ණාදි, හැල්වී ආදිය හා මුං උඳු ආදිය යි. අග්ගබීජං නාම, කොළබිජු නම්; අජ්ජකසිඞ්ගිවෙරාදි අඳු හිරිවේරිය ආදිය යි; ඵලුබීජං නාම, පුරුක් බිජු නම්; උච්ඡුවෙළුනළාදි, උක් හුණ බට ආදි ය යි.

135. තිබබට්ටබීජං, ඇට හැර කෑ හැකි විලිකුන් අඹ කොස් ආදී ද; නොබීජං, ලා අඹපක් ආදී ද; අකතං වාපි කපපති කැප නො කරන ලද්දේ ද වටී; කටාහබද්ධබීජානි, කබල හා එක් ව බැඳි බිජු ඇති (කපිත්ථාදි) බීජයන්; බහිද්ධා වාපි, කබලපිට ද, කාරයෙ, (කැප) කරවන්නේ යි.

136. භාජනෙ වා, බඳනෙක හෝ; අපි, නැවත; භූමියං වා, බිම හෝ; එකාබද්ධෙසු, එක් ව බැඳී තුබූ; බීජෙසු (තිලමාසාදි) බීජයන් අතුරෙහි; එකාසම්ං ච, එක්බීජයෙක්හිදූ; කපපියෙ කතෙ, කැපකරන ලද කල්හි; සබ්බෙසෙවච, සියල්ලෙහි ම; කතං හවෙ, කරන ලද වන්නේ යි.

137. කපපියං කත්වා, කැප කොට; නික්ඛිතෙන, තුබූ (බීජගාම) යෙහි; මූලපණ්ණානි, මුල් හා (නිල) පණීයෝ; ජායරුං, උපන්නාහු නම්; පුන, නැවත; කපපියං කාරෙය්‍ය, කැප කරවන්නේ යි; සො, හෙතෙම; තද, එකල්හි; (මුල් පත් හටගත්කල්හි) භූතගාමො හි, භූතගාම ම වේ.

"සචෙ පන කපපියං කාරාපෙත්වා සීතලෙ පදෙසෙ ඨපිතසස සිඞගිවෙරාදිනො මූලං සඤ්ජායති, උපරිභාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති, සචෙ අංකුරො ජායති, හෙට්ඨාභාගෙ ඡින්දිතුං වට්ටති, මූලෙ ච නීලඞකුරෙ ච ජාතෙ න වට්ටති[1]" යනු අටුවා යි.

"මූලෙ වා පණ්ණෙ වා නික්ඛනෙත බීජගාමො ච, මූලෙ ච නික්ඛනෙත පණ්ණෙ ච හරිතෙ ජාතෙ භූතගාමො ච හොති[2]"

---

1. සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; කපපියං කාරාපෙත්වා, කැප කරවා; සීතලෙ පදෙසෙ, සිහිල් පෙදෙස්හි; ඨපිතසස, තබන ලද; සිඞගිවෙරාදිනො, ඉඟුරු ආදීන්ගේ; මූලං, මුල්; සඤ්ජායති, හටගනී නම්; උපරිභාගෙ, මතුකොටසෙහි; ඡින්දිතුං, සිඳින්ට; වට්ටති, වටී; සචෙ, ඉදින්; අංකුරො, අංකුර (පැල) යක්; ජායති, හටගනී නම්; හෙඨාභාගෙ, යටභාගයෙහි; ඡින්දිතුං, සිඳින්ට; වට්ටති, වටී. මූලෙ ච, මුල් ද; නීලංකුරෙ ච, නිල්පාට අංකුර ද; ජාතෙ, හටගත් කල්හි; න වට්ටති, සිඳින්ට නො වටී.

2. මූලෙ වා, මුල් හෝ; පණ්ණෙ වා, කොළ හෝ; නික්ඛනෙත, හටගත් කල්හි; බීජගාමො එව, බීජගාමය ම වේ; මූලෙ ච, මුල් ද; නික්ඛනෙත, නික්මිකල්හි; පණ්ණෙ ච, කොළ ද; හරිතෙ ජාතෙ, නිල්පාට වූ කල්හි; භූතගාමො එව හොති, භූතගාමය ම වේ.

138. සපණ්ණො වා, පත් ඇති හෝ; අපණ්ණො වා, පත් නැති හෝ; උදකසම්භවො, දියෙහි උපන්නා වූ; සෙවාලො, (තිලබීජාදි) සෙවෙල් ද; නිකඛන්තදුවත්තිපත්තකො, නික්ත් දෙතුන් පතක් ඇති; චෙතියාදිසු සෙවාලො, චෛත්‍යාදියෙහි සෙවෙල් ද; මූල පණ්ණ විනිගගතෙ, මුල් හා තිල්පත් නිකුත්කල්හි; බීජමපි, බීජගාමය ද; භූතගාමො ච, භූතගාම නම් වේ.

තිලබීජ, නම් තල ඇට පමණ සිහින් පත් ඇති සෙවෙලි.

139. ඝටාදිපිට්ඨසෙවාලො, කලකොතලාදි පිටසෙවෙල් ද, අහිඡත්තකං මකුලං, හියසතුකැකුලු ද; (යන මොහු) දුක්කටසෙව වත්‍ථුනි, දුකුළාවට ම වසතුහ; ඵුල්ලං, පිපිගිය සත්ත; අබ්‍යවහාරිකං; ආපත්‍යඞ්ග නො වේ.

''ගෙහපමුඛපාකාරවෙදිකාචෙතියාදිසු නීලවණ්ණො සෙවාලො හොති, යාව ද්වෙ තීණි පත්තානි න සඤ්ජායන්ති තාව අගගබීජ සඞ්ගහං ගච්ඡති, පත්තෙසු ජාතෙසු පාචිත්තිවත්‍ථු. පානීයඝටාදීනං බහි සෙවාලො දුක්කටවත්‍ථු. අනෙතා අබ්බොහාරිකො. දන්තකට්ඨපූවාදිසු කණ්ණකමපි අබ්බොහාරිකමෙව''[1] යනු අටුවා යි.

140. අලලරුකෙඛ, නො මලරුක වූ; ලාඛා, ලා ද; නියාස, ලහටු ද; ඡත්තානි, සතු ද; විකොපයං, (රුක්සුඹුළු) කලකිරු වමින්; ගණ්හතො, ගන්නාහට ද; තතථ, ඒ (නො මලරුක;) අකඛරං ඡිඤදතො වාපි, අකුරු ලියන්නාහට ද; පාචිත්ති, පචිති වෙ යි

---

1. ගෙහපමුඛ පාකාර වෙදිකා චෙතියාදිසු, ගෙහි පිල්කඩ පවුරු වෙදිකා චෛත්‍යාදියෙහි; නීලවණ්ණො, නිල්වන් වූ; සෙවාලො හොති, සෙවෙල් වේ ද; යාව, යම්තාක්; ද්වෙ තීණි පත්තානි දෙතුන් පත්‍රකෙනෙක්; න සඤ්ජායන්ති, නො හටගනිද් ද; තාව, ඒතාක්; අගගබීජසඞ්ගහං, අග්‍රබීජයෙහි ඇතුළත්වීමට, ගච්ඡති, යෙ යි. පත්තෙසු ජාතෙසු, කොළ හටගත්කල; පාචිත්ති වත්‍ථු, පචිතිවසතු වේ. පානීයඝටාදීනං, පැන්කල ආදීන්ගේ; බහි; පිටත; සෙවාලො, සෙවෙල; දුක්කටවත්‍ථු, දුකුළා වසතු වේ; අනෙතා, ඇතුළත වූ සෙවෙල; අබ්බොහාරිකො, ව්‍යවහාරයෙහි නො පැවැත්තේය; දන්තකට්ඨපූවාදිසු, දැහැටිපූ ආදියෙහි වූ; කණ්ණකමපි, පුස් ද; අබ්බොහාරිකමෙව, ව්‍යවහාරයෙහි නො පැවැත්තේ ම ය,

"නවං විසොකාපෙකඛා" යූ බැවින් රුක සතු ද පපටිකා ද මල්ලහවු ද රුක නො මළසුඹුළු නො කලකිරුවා මතුයෙන් ගනුත් දෙස් නැති යනු අටුවා සත්‍ය යි.

141, දුරුමකකටකාදිනා, දුරුමකකටකාදියෙන්; තාලිකෙරාදිං, පොල්ගස් ඈ, පීළෙතුං, පෙළන්නට ද; තිණාදිං, තෘණලතාදීන්; ජිඤ්දිතුං, සිදිනා පිණිස හෙවත් සිඳෙන සේ; ගණ්ඨිකං කාතුං, ගැටලන්ට ද; න ච කපපති, නො ම වටී. (තියුණු කොට ඇණ කවා අතුරෙහි කටු ඔවින් ල, ගේ දුරුමකකටක නම් යනු මෙහි සත්‍ය යි)

142. භූතගාමං වා, භූතගාමය හෝ; බීජං වා, (භූතගාමයෙන් තොර වූ) බීජගාමය හෝ; ඡිඤ්ද, සිඳ යි හෝ; භිඤ්ද, බිඳ යි හෝ; ඔවිණාහි වා, පසිඳපිය යි හෝ; එාලෙහි, පලයි හෝ; විජඣ, විදයි හෝ; පව වා, පිසයි හෝ; නියමෙඤ්, ("ඉමං රුකඛා ජිඤ්ද භිඤ්ද" යනාදීන්) නියම කොට, න භාසයෙ; නො කියන්නේ යි.

143. ඉමං කපපියං කාරොහි, මේ කැප කර; ඉමං ගණ්හ, මේ ගනු, ඉදමාහර, මේ ගෙන; ඉමං දෙහි, මේ දෙව; ඉමං සොධෙහි, මේ සුඬ කර යි හෝ; එවං, මෙසේ; භාසිතුං, කියන් නට; වටටති, වටී.

"රුකඛං ජිඤ්ද ලතං ජිඤ්ද කඤ්දං මූලමපි උඬර
උපපාටෙහීති වතතුමපි වටටතෙවානියාමතො
අමබං ජමබුමපි නිමබං වා ජිඤ්ද භිඤ්දුඬරාති වා
ගහෙඤා පත නාමමපි වටටතෙවානියාමතො."[1]

14. භූමියො,

"භූමියො" යන්නෙහි කැපකිළිහු නම්:-

144. යාසු, යම් කුටියෙක්හි; වුතථං, විසුයේ ද; පකකං ච, පිසූයේ ද; කපපති, කැප ද; (තා) කපපියා භූමියො (ඒ) කැපකිළිහු; සමමුති, සමමුතිකුටිය; උසසාවතනනතා ච, උසසාවතනාතිකාකුටිය; ගොනිසාදි, ගොනිසාදිකුටිය; ගහපති, ගහපති කුටිය; යන මොහු යි.

---

1. රුකඛං, රුක; ජිඤ්ද, සිඳු; ලතං, ලිය; ජිඤ්ද, සිඳු; කඤ්දං, අල; උඬර, උදුර; මූලං අපි, මූල් ද; උපපාටෙහි ඉති, උපුටව යි; අනියාමතො, අනියමින්; වතතුමපි, කියන්ට ද; වටටති එව, වටනේ ම ය. අමබං අඹය හෝ; ජමබු අපි, දඹය හෝ නිමබං වා, කොසඹය හෝ; ජිඤ්ද ඉති වා, සිදුව යි හෝ; භිඤ්ද ඉති වා, බිදුව යි හෝ; උඬර ඉති වා, උදුරව යි හෝ; නාමං අපි නම ද; ගහෙතඤා පත, ගෙන වනාහි; අනියාමතො, අනියමින්; වටටති එව, (කියන්ට) වටනේ ම ය.

145. වාසත්ථාය කතෙ, වසනු සඳහා කරන ලද; සංඝිකෙ වා, සඟසතු හෝ; එකසන්තකෙ වා, එක් උපසපනක්හු සතු හෝ; සහසෙය්‍යප්පහොනකෙ, සහසෙය්‍යපොහොනා වූ; ගෙහෙ, ගෙහි; කප්පියා කුටි, කැපකිළිතොමෝ; ලද්ධබ්බා, ලැබිය යුතු යි

146. සඞ්ඝස්ස වා, සඟහට හෝ; එකස්ස වා. එක් උපසපනක් හට හෝ; ගෙහෙ, ගෙයක්; කරමානෙ, කරනුලබන කල්හි; පඨමිට්ඨකථම්භාදිං, පළමු (කොට පිහිටුවන) උළු වැම් ආදිය; “කප්පියකුටිං කරොම, කප්පියකුටිං කරොමා”ති, “කප්පියකුටිං කරොම, කප්පියකුටිං කරොම”යි; එවං මෙසේ; ඊරයං, කියමින්; ඨපෙය්‍ය, පිහිටුවන්නේ යි; උස්සාවනන්තිකා, (මෝ තොමෝ) උස්සාවනන්තිකා (කුටි) නමු.

147. යෙභුය්‍යෙන, බොහෝ සෙයින් හෝ; සකලොපි වා, සියලු හෝ; අපරික්ඛිත්තො, (වැට ආදීන්) පරික්ෂෙප නො කරනලද; ආරාමො, විහාරය; ගොනිසාදීති, ගොනිසාදි නමැ යි; වුච්චතෙ, කියනු ලැබේ යි; සඞ්ඝසම්මතා, සඞ්ඝයා විසින් (ඤත්තිදුතිය කම්යෙන්) සම්මත කොට ගන්නා ලද්දී; සම්මුති, සම්මුතිකුටි නමු.

‘ගොනිසාදිකා දුවිධා ආරාමගොනිසාදිකා විහාරගොනිසාදිකාති, තාසු යත්ථෙව ආරාමො න සෙනාසනානි පරික්ඛිත්තානි හොන්ති, අයං ආරාමගොනිසාදිකා නාම, යත්ථ සෙනාසනානි සබ්බානි වා එකච්චානි වා පරික්ඛිත්තානි, ආරාමො අපරික්ඛිත්තො, අයං විහාරගොනිසාදිකා නාම, ඉති උභයත්‍රාපි ආරාමස්ස අපරික්ඛිත්තභාවො යෙව පමාණං[1]” යනු අටුවා යි.

---

1. ගොනිසාදිකා, ගොනිසාදිකා කුටිතොමෝ; ආරාමගොනිසාදිකා, ආරාමගොනිසාදිකාය; විහාරගොනිසාදිකා ඉති, විහාරගොනිසාදිකා ය යි; දුවිධා, දෙයාකාරවන්නිය. තාසු, ඔවුනතුරෙන්; යත්ථ, යම් තැනෙක්හි; ආරාමො, ආරාමය තෙම; නෙව (පරික්ඛිත්තො හොති) වටා ඇහිරීම නො කරනලද ම වේ ද; සෙනාසනානි, සෙනසුන්, න පරික්ඛිත්තානි හොන්ති, වටා වැට පවුරු ආදිය නො යොදනලදහු වෙත් ද; අයං, මේ, ආරාමගොනිසාදිකා නාම, ආරාමගොනිසාදිකා නම්. යත්ථ, යම් තැනෙක්හි; සෙනාසනානි, සෙනාසනයෝ; සබ්බානි වා, සියල්ලෝ හෝ; එකච්චානි වා, සමහරක් හෝ; පරික්ඛිත්තානි, පරික්ෂෙප කරනලදහු වෙත් ද; ආරාමො, ආරාමය තෙම; අපරික්ඛිත්තො, පරික්ෂෙප නො කරන ලද වේ ද; අයං, මේ; විහාරගොනිසාදිකා නාම, විහාරගොනිසාදිකා නම්; ඉති උභයත්‍ර අපි, මේ දෙතන්හි ම; ආරාමස්ස, ආරාමයාගේ; අපරික්ඛිත්තභාවො එව, වට නො කළබව ම; පමාණං, පමණි.

148. භික්ඛුං ඨපෙත්වා, උපසපන්භික්ෂු තබා; අඤ්ඤෙහි; (සාමණේරාදි) සෙස්සවුන් විසින්; කප්පකුටියා අත්ථාය, කැපකිළි පිණිස; දින්නා, ("කප්පියකුටිං දෙම පරිභුඤ්ජථ" යි කියා ද නොහොත් "කප්පියකුටිං කාතුං දෙම" යි කියා ද) දෙනලද නෝ, තෙසං සන්තකො වා. ඔවුන් ම සතු නෝ; ගෙහො, ගෙය; ගහපති මතො, ගෘහපති කුටි ය යි දන්නා ලදී.

149. අකප්පකුටියා වුත්ථං, අකැපකිළිය (ඇතුළෙහි) ලැගි; සප්පි ආදිවිමිස්සිතං, සප්පිආදි (සත්තාහකාලිකයාවජීවිකයන්) හා මුසුවූ; පුරිමං කාලිකද්වයං, පළමු දෙකැල්ල; අන්තොවුත්ථත්තං, (අකපකිළිය) ඇතුළෙහි ලැගිබවට; වජ්ජෙය්‍ය, යන්නේ යි.

150. තෙනෙව, ඒ (අකපකිළියෙහි ම ලැගි සප්පිආදිසත්තාහකාලිකයන්) හා එක් කොට ම; භික්ඛුනා, භික්ෂුනු විසින්; පක්කං, පිසන ලද; යාවජීවිකං, යාවජීවිකය; නිරාමිසං ච, ආමිසරහිත ව ම; සත්තාහං, සත්දවසකට; කප්පතෙ, කැප ය; සාමිසෙ, ආමිස හා මුසු කල්හි; සාමපාකතා, තමා පිසූබව වේ

151. උස්සාවනන්තිකා, උස්සාවනන්තිකා කුටිතොමෝ; යෙහි ථම්භාදීහි, යම් ටැම් ආදියකින්; අධිට්ඨිතා, පිහිටුවන ලද ද; තෙසු අපනීතෙසු, ඒ ටැම් ආදීන් හළකල්හි; තදඤ්ඤෙසුපි, එයින් අන්‍යයන් කෙරෙහිදු; තිට්ඨති යෙව, සිටී මැ යි.

152. සබ්බෙසු, අපනීතෙසු, සියල්ලන් හළකල්හි; ජහිත වත්ථුකා හවෙ, හරනලද කුටිවස්තු ඇතිවන්නී ය; ගොනිසාදී, ගොනිසාදීකුටි තොමෝ; පරික්ඛිත්තා, (වැට ආදීන්) පරික්ෂෙප කළ කල්හි (ජහිතවස්තුක වන්නීය;) සෙසා, (සම්මුතිකුටි ගහපති කුටි යන) සෙසු දෙකිළිනු; ඡදනවිබ්භමා, සෙවෙනි විදූහීමෙන් (ජහිතවස්තුක වෙත්.)

"ගොවනැසිමතියෙ එකිපකිවසා මැඩිලි ඇතිහොති හිකි පරාළි ඇතිහොති පරාළි මතියෙහි එකිදෙනි ඇමිහොති හම් නම් නො වෙ යි" යනු මෙහි සත්‍ය යි.

'ආරාමො පන උපඩ්ඪපරික්ඛිත්තොපි බහුපරික්ඛිත්තොපි පරික්ඛිත්තො යෙව නාමාති කුරුන්දියමහාපච්චරිසු වුත්තං, තත්ථ කප්පියකුටිං ලද්ධුං වට්ටති."[1] යනු අටුවා යි.

---

1. ආරාමො පන, ආරාමය වනාහි; උපඩ්ඪපරික්ඛිත්තොපි, අඩක් අවුරනලද ද; බහුපරික්ඛිත්තොපි, ඉන් බොහෝ පෙදෙසක්

15. උපජ්ඣාචෙරවත්තානීති.

"උපජ්ඣාචෙරවත්තානි" යන්නෙහි උපාධ්‍යාය වත් ආචාර්‍ය්‍ය වත් නම් –

153. උපජ්ඣාචරියෙ, උපාධ්‍යාය ආචාර්‍ය්‍ය දෙදෙනා; නිස්සාය; නිසා; වසමානො, වසන්නාවූ; සුපෙසලො, ශික්ෂාකාමී (භික්ෂු) තෙමේ; කාලෙ, (එය ට නිසි) කාලයෙහි; දන්තකට්ඨං, දැහැටි දඬු ද, ආසනං, හිඳිනා අසුන් ද; තොයං, (හුණුදිය හැල්) දිය ද; යාගුං, හඳු ද; සදා, හැමකල්හි; දදෙ, දෙන්නේ යි

154. පත්තෙ, (හඳු වැළඳූ) පාත්‍රයෙහි ද; ගාමප්පවෙසෙ, (ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන්) ගම්වදනාකල්හි ද; ගමනෙ, (පසු මහණ ව,) ගම්වැදීමෙහි ද; ආගමෙ; (නැවත) ඊමෙහි ද; ආසනෙ, (ඔවුන්හුන්) ආසනයෙහි ද; පාදපීඨෙ ච, දෙවි පාතබන පෝරුවෙහි ද; කථලෙ, තො දෙවි පාතබන පෝරුවෙහි ද; උපාහණ, වහන්හි ද; චීවරෙ, සිවුරෙහි ද; වත්තං චරෙ, වත් පුරන්නේ යි.

155. පරිභොජිය. (බාහ්‍ය) පරිභෝග ජලයෙහි ද; පානීයෙ, බොන පැනෙහි ද; වච්චපස්සාවඨානිසු; මලකිස වටන්කිස සපයන තැන්හි ද; විහාරසොධනෙ, (ඔවුන් වසන) සෙනසුන් හැමදීමෙහි ද; පුන පඤ්ඤපනෙ, (හැඳ පුටු ඈ) නැවත පැනවීමෙහි ද; වත්තං, (කටයුතු) වත් ද; තථා, එසේ ම (පුරන්නේ) ය.

156. විහාරං (ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන් වසන) සෙනසුන්; සොධෙන්තො භික්ඛු හමදනා මහණ; පටිචාතෙ ච, උඩුසුළුහෙහි ද; පඞගණෙ, බොහෝදෙනා රැස්වන මිදුලෙහි ද; පානීයසාමන්තා, පැන් සමීපයෙහි ද; සයනාසනං, (භුමමත්තරණාදි) සෙනසුන්; න පප්ඵොඨෙය්‍ය, නො ගසන්නේ යි,

157 නහානෙ ච, නගනකල්හි ද; නහානස්ස (කාතබ්බ,) නැවාහට කටයුත්තෙහි ද, රඞගපාකෙ පඬුපිසීමෙහි ද; අථ, නැවත; ධොවනෙ, (සිවුරු) සේදීමෙහි ද; සිබ්බනෙ, ගෙත්තම් කිරිමෙහි ද; (තථා, එසේ ම වත් පුරන්නේ යි;) රජන්තො, සිවුරු රඳන්නේ; චීවරෙ, සිවුරෙහි; ථෙවෙ, පඬුපෙත්; අටසීනෙ, නො සිටිකල්හි; න වජෙ, නො යන්නේ යි.

අවුරනලද ද, පරික්ඛිත්තො යෙව නාමඉති, අවුරනලද ම නමැයි; කුරුන්දිය මහාපච්චරීසු, කුරුන්දිය මහාපච්චරිය යන අටුවා දෙක්හි; වුත්තං කියන ලදී; තත්‍ථ, එහි; කප්පියකුටිං, කැපකිළියක්; ලද්ධුං, ලබන්ට, වට්ටති, වටී

158. එකාචචස්ස, (ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන්ට) විපක්‍ෂ පුද්ගල යෙකුට; පත්තං වා, පාත්‍රයක් හෝ; චීවරංහි වා, සිවුරු හෝ; කඤ්චියං පරික්ඛාරං වා, යම් කිසි පිරිකරක් හෝ; අනාපුච්ඡා, (ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන්) නො පිළිවිස; න දදෙය්‍ය (තමාගෙන්) නො දෙන්නේ ය; න ගණ්හෙය්‍ය, (ඔවුන් අතින්) නො ගන්නේ යි.

159. එකාචචං, (ගුරුන්ට) විපක්‍ෂ පුද්ගලයා; පච්ඡතො කාතුං, (තමහට) පසු (මහණ) කරන්නට ද; නස්ස පච්ඡතො, ඕහට පසු (මහණව;) ගන්තුං වා (තමා) යන්ට ද; පිණ්ඩපාතං, පිඬු; නීහරාතුං වා, (ඕහට තමා) ගෙනයන්ට ද; අත්තනො, තමහට; නීහරාපෙතුං, (ඔහු ලවා) ගෙන්වන්ට ද

160. කිච්චයං, (කුදුමහත්) මෙහෙයක් හෝ; පරිකම්මං වා, (හස්තපරිකර්මාදි) පරිකර්මයක් හෝ; කෙසච්ඡේදං වා, හිසකේ බෑවීමක් හෝ; අත්තනො, තමහට; කාරාපෙතුං වා, (ඔහුලවා) කරවන්ට ද; කාතුං වා, (ඕහට තමා) කරන්ට ද; අනාපුච්ඡා, නො පිළිවිස; න වට්ටති, නො වටී.

161. ගාමං, ගමට හෝ; සුසානං, සොහොනට හෝ; නිස්සීමං, සිමින් පිටතට හෝ; දිසං වා දිසාවකට හෝ; ගන්තුමිච්ඡතො, යනු කැමැත්තාහට ද; අත්තනො කිච්චයං වාපි, (ඇතුළු වෙහෙර) තමාගේ (පාත්‍රපචනාදි) කෘත්‍යයෙක් ද; අනාපුච්ඡා, නො පිළිවිස; න වට්ටති, නො වටී.

162. උප්පන්නං, (ආචාර්‍ය උපාධ්‍යායයන්ට) උපන්; අරතිං, (ශාසනයෙහි) උකටලි ද; දිට්ඨිං, මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ද; කුක්කුච්චං වා, (විනය පිළිබඳ) කුකුසක් ද; විනොදයෙ, දුරු කරන්නේ යි; සඞ්ඝා යත්තෙසු, සඟහු අයත් වූ; කම්මෙසු, (පරිවාසතජ්ජනීයාදී වූ) කර්මයෙහි; උස්සුකං වාපි, උත්සාහ ද; කරෙය්‍ය, කරන්නේ යි.

163. ගිලානෙ ච, ගිලන්වූවන්ට ද; උපට්ඨෙය්‍ය, උපස්ථාන කරන්නේ ය; තෙසං, ඔවුන්ගේ; වුට්ඨානං, (රෝගයෙන්) නැඟීම ද; ආගමෙ, බලන්නේ යි; සබ්බත්‍ථ, (මෙකී) සියලුතන්හි; අනාදරෙන, අනාදර විසින්; වත්තභෙදෙන, වත් නො කිරීමෙන්; දුක්කටං, දුකුළා වෙ යි.

16. වච්චපස්සාවට්ඨානිකනය,

"වච්චපස්සාවට්ඨානිකං" යන්නෙහි වච්චකුටි පස්සාවකුටි යෙහි වත් නම්:–

164. වච්චං, මලකිස, යථාබුඩ්ඪං, මහලු පිළිවෙළින්; න කරෙය්‍ය, නො කරන්නේ යි; වච්චපස්සාවකුටියො, වච්චපස්සාවකුටිහු ද; න්හානතිත්ථං ච, නහනතොට ද; යථානුපුබ්බියා ගිය පිළිවෙළින්; ලබ්භති, ලැබේ.

165. උබ්භජ්ජිත්වා, පිටතදී ම හඳනය නගාගෙන ද; සහසා ච, වෙලෙවි ච ද; නො පවිසෙය්‍ය, (කුටියට) නො වදනේය; උක්කාසිත්වාව, (බැහැර සිට) උකැස ම හෙවත් සෙම් බහා ම; පවිසෙය්‍ය ච, වදනේය; පාදුකාසෙවව, පාදුකායෙහි ම; සණ්ඨිතො, සිටියේ; උබ්භජෙය්‍ය, හඳනය නගන්නේ යි.

166. නිත්ථුනං, නතනමින් හෝ; දන්තකට්ඨං ඛාදයං වා, දැහැටි කමින් හෝ; වච්චං, ශරීරවලඤ්ජනය; න කරෙ, නො කරන්නේ යි; වච්චපස්සාවදොණිකං, වච්චදොණි පස්සාවදොණින්ගේ බහි, පිටත; උභයං, මලමූත්‍ර දෙක; න කරෙය්‍ය, නො කරන්නේ යි.

"දන්තකට්ඨං ඛාදෙන්තනාති අයං වච්චකුටියාපි අවච්චකුටියාපි සබ්බත්ථෙ ව පටික්ඛෙපො[1]" යනු අටුවා යි.

167. කූපෙ, (අසුචි) කූපයෙහි; කට්ඨං, (පුසන්) දඬු ද; පස්සාව දොණියා, වටන්දෙණ; ඛෙළං, කෙළ ද; න පාතෙය්‍ය, නො ලන්නේ ය; ඵරුසෙන, කොරොස් (පුසන්) දණ්ඩෙන්; නාව ලෙඛෙය්‍ය, නො පිස්නේ ය; ඌහතං චාපි, කෙලෙසුණු තැනුදු; ධොවයෙ, සෝදන්නේ යි.

168. සහසා, වෙලෙවි ච ද; න නික්ඛමෙය්‍ය, නො නික්මෙන් නේ ය; උබ්භජිත්වා, හඳනය නගාගෙන ද; න නික්ඛමෙ, නො නික්මෙන්නේ ය; චපු චපු ඉති, චපු චපු යන හඬ ඇති කොට ද; නාචමෙය්‍ය, දිය නො ගන්නේ ය; උක්ලාපං ච, කසල ද; විසොධයෙ, හමදනේ යි

---

1 දන්තකට්ඨං ඛාදෙන්තන ඉති, දැහැටි කන්නහු විසින් යනාදීන් දක් වූ; අයං පටික්ඛෙපො, මේ ප්‍රතික්ෂෙපය; වච්චකුටියා අපි, වැසිකිළියෙහි ද; අවච්චකුටියා අපි, නො වැසිකිළියෙහි ද යන, සබ්බත්ථ එව, සියලුතැන්හි මැ යි.

17. ආපුච්ඡකරණනත්,

"ආපුච්ඡකරණං" යන්නෙහි මහලු සඟුන් පිළිවිස කිරීම නම්:-

169. ථෙරෙන, තෙරුන් විසින්; අනජ්ඣිට්ඨෙන, අනාණත්ත ව; පාතිමොක්ඛං, පාමොක්; න උද්දිසෙ, නො ම උසුරුවන්නේ ය; ධම්මං, බණ; න කථයෙ, නො කියන්නේ ය; පඤ්හං, පැණ; න පුච්ඡෙය්‍ය, නො පුළුවුස්නේ ය; න විස්සජෙ, (පුළුවුත් පැණ) නො විසඳන්නේ සි.

170. ආපුච්ඡිත්වා, (තෙරුන්) පිළිවිස; කථෙන්තෙන, බණ කියන්නහු විසින්; පුන, නැවත; බුඩ්ඪතරාගමෙ, (ගැමදෙනාට) වැඩිමහලු කෙනකුන් ඊමෙහි; පුන, නැවත; ආපුච්ඡනං නත්ථි, පිළිවිස්මෙක් නැත; භත්තගෙහ, බතග; අනුමොදනෙ ච, (දනපතිහුගේ අයජමෙන්) අනුමෙවෙනි බණ කියන්නාහට ද; (ආපුච්ඡනං නත්ථි, පිළිවිස්මෙක් නැති.)

171. බුඩ්ඪෙන, වැඩිමහල්ලන් හා; එකවිහාරකෙ, එකසෙනස් නෙහි; වසන්නො ච, වසන්නේ ද; අනාපුච්ඡා, නො පිළිවිස; න සජ්ඣායෙය්‍ය, නො හදාරන්නේ ය; (නො පිරිවහන්නේ ය.) උද්දෙසං, පෙළ හෝ; පරිපුච්ඡං වා, අටුවා හෝ; නො දදෙ, නො දෙන්නේ සි.

172. ධම්මං, බණ; න භාසයෙ, නො කියන්නේ සි; දීපං, පහන්; න කරෙ, නො නගන්නේ ය; න ච විජ්ඣාපෙ, නො ද නිවන්නේ ය; වාතපාන කවාටං වා, කවුළු පොහොරු ද; (න) විවරෙය්‍ය, නො හරනේ ය; (න) ථකෙය්‍ය ච, නො ද පියන්නේ සි.

"ද්වාරං නාම යස්මා මහාවලඤ්ජං තස්මා තත්ථ ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, සෙසානි පන උද්දෙසදානාදීනි ආපුච්ඡිත්වාව කාතබ්බානි[1]" යනු අටුවා සි.

173. බුඩ්ඪෙන, වැඩිමහල්ලන් හා; චඞ්කමෙ, (එක) සක්මන්හි; චඞ්කමන්තොපි, සක්මන් කරන්නේ ද; යෙන බුඩ්ඪො, යම් පාර්ශව

---

1. යස්මා, යම්හෙයකින්; ද්වාරං නාම, ද්වාරය නම්; මහාව ලඤ්ජං, බොහෝදෙන ප්‍රයොජන ගන්නේ ද; තස්මා, එහෙයින්; තත්ථ, එහි; ආපුච්ඡනකිච්චං නත්ථි, විචාරීමෙන් කාම නැත; සෙසානි, සෙසු; උද්දෙසදානාදීනි පන, පෙළ කියාදීම් ආදීහු වනාහි; ආපුච්ඡිත්වා එව, විචාරා ම; කාතබ්බානි, කළයුත්තාහු සි.

යෙක බුඩ්ඪ ද; (තෙන,) ඒ පාර්ශ්වයෙන්; පරිවත්තයෙ, (මහල්ලන්ට අභිමුඛව) නැමෙන්නේ ය; සො, ඒ (සඟ) මහණ; සඞ්ඝාටිකණ්ණේන, සිවුරුකනින්; එතං, ඒ බුඩ්ඪයා; න ඝට්ටයෙ, නො පහරන්නේ යි.

18. නගෙගාති,

“නගෙගා” යන්නෙහි නග්නවත් නම:-

174. නගෙගා, නග්නව; මගගං, මාර්ගයෙහි; න වජෙ, නො යන්නේ ය; න භුඤ්ජෙ, නො වළඳන්නේ ය; න පිවෙ, නො බොන්නේ ය; න ඛාදෙ, නො කන්නේ ය; න සායයෙ, නො ලෙවුනේ ය; න ගණ්හෙ, (ආමිස පිළි) නො ගන්නේ ය; න දදෙ, (ආමිස අනුන්ට) නො දෙන්නේ ය; නෙව වන්දෙ, නො ම වඳනේ ය; නෙ ව වන්දාපයෙය්‍ය වා, තමා ද නො ම වඳවන්නේ යි. (අනුන් වඳුත් නො ඉවසන්නේ ය යුතැනි.)

175. පරිකමමං, පිරියම්; න කාරෙය්‍ය, තමහට නො කරවන්නේ ය; න කරෙ, තමා ද අන්හට නො කරන්නේ ය; පටිච්ඡාදිසු, උදකපටිච්ඡාදි ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි වත්ථපටිච්ඡාදීන් කෙරෙහි; පරිකමෙම, පරිකර්මයෙහි; දුවෙ, උදකපටිච්ඡාදි ජන්තාඝරපටිච්ඡාදි දෙදෙන; කපපියා, කැපයෝය; වත්ථච්ඡාදි, වත්ථපටිච්ඡාදි තොමෝ; සබබත්ථ, (මාර්ගගමනාදි) සියල්ලෙහි ම; (කපපියා,) කැපයි.

19. නහානකපෙපාති,

“නහානකපෙපා” යන්නෙහි නහන විධි නම්.-

176. ථෙරානං, මහල්ලන්ට; පුරතො, පෙරට; න ච නහායෙය්‍ය, නො ම නහන්නේ ය; උපරි වා, උඩුතොටය ද; තථා, එසේ ම; (නො නහන්නේ ය.) උත්තරමානකො, (නහා දියෙන්) නැගෙන්නේ; ඔතරන්තානං, (නහන්ට) බස්නා මහල්ලන්ට; මගගං, මග; දදෙය්‍ය, දෙන්නේ යි.

177. නහායමානො, නහන්නේ; කුඩඩ, (උළුමුවා ගල්මුවා දැවමුවා) පවුරෙහි ද; ථම්භ, (නහන තොට හිඳුවූ) ටැඹ ද; තරු, රුක්හි ද; අට්ටානෙ, අට්ටානඵලකයෙහි ද; කායං, ශරීරය; න ඝංසයෙ, නො ගහන්නේ ය; ගන්ධබ්බහත්ථෙන, (වඳුරන් අත්වැනි) දඬු අතින් හෝ; කුරුවින්දකසුත්තියා, කුරුඳුවැලයෙන් හෝ.

178. 179. මල්ලකෙන, (මොහොරුදැති සිඳ පියුම් කෙමියක් සෙයින් කළ) මල්ලකයෙන් හෝ; අඤ්ඤෙනාපි කෙනචි සරීරෙන වා, ඔවුනොවුන් සිරුරෙන් හෝ; න සංඝසෙ, (සිරුරු) නො ගහන් නේය; කපාලිටස්කබණ්ඩානි කබල්කඩ හා පතුළුකඩ ද; වත්ථ වට්ටි ච, (ඇඹරූ) පිළිවැටිය ද; පුථුපාණි ච, ඝසනපරිකම් ද; (අතින් ඔවුනොවුන් පිට ඉලීම ද) සබ්බෙසං, ගිලන් නො ගිලන් සියල්ලන්ට ම; වට්ටති, වටී; ගිලානස්ස, ගිලන්හට; අකතමල්ලකං, දැති නො සුන් මල්ලකය; (වටී.) පාසාණ, පහණ ය; ඵෙණ, මුදු පෙණ ය; කථලා, කැබිලිතිය; (යන මොහු) පාදඝංසනෙ, පාගැටී මෙහි; කප්පියා, කැපයෝ යි

"අට්ඨානඵලක" නම් පොහොරුවක් මෙන් දුවයක් සැස සුණු පුරා එහි පිට ගහා නහනු සඳහා දූපෝරු ආකාරයෙන් හිරි සිඳ නහනතොට හිඳුවන පොහොරුව යි. **"ගන්ධබ්බහත්ථ"** නම් නහන තොට තබන දඬුමුවා අත යි. එයින් සුණුගෙන සිරුරු ගහා නහත් ලු. කුරුඳු ලා හා මුසුකොට ලා වැලිසෙයින් වටා කඳුරු මල් පෙළ සෙයින් අවුනා පිට ගහා නහති මේ **"කුරුඳුවැල"** නම්.

20. අවන්දියාති,

"අවන්දියා" යන්නෙහි පුවතක්හු විසින් නො වැන්ද යුත්තෝ නම්:–.

180. උක්ඛිත්තා, උක්ෙඛිතිකම්ලදුයෝ ද; අනුපසම්පන්නා, අනුපසම්පන්න ද; නානාසංවාස ඉජ්ඣියො, ලබ්ධිනානාසංවාසක ය මාගම ය යන මොහු ද; නවො ච, (තමහට) සගමහණ ද; හෙවත් තමහට පසු මහණවූවෝ ද; ගරුකට්ඨො ච, ගරුකාපත් ද; පණ්ඩකො ච, පණ්ඩක ද; (යන මොහු) අවන්දියා, නො වැඳිය යුත්තෝ යි.

පරිවාසපූරණාදි විසින් සඟවෙසෙසට පිළියම් කෙරෙමින් සිටියෙ **ගරුකට්ඨ** නම්. තිකඛිත්තවත්තයා ද පරිවාසාදිසමාදන් නො වූයේ ද මෙහි ගරුකට්ඨ නම් නො වේ.

> "ආපත්තියා අදස්සනෙ තථා අප්පටිකම්මකෙ
> උක්ඛිත්තකො අනිස්සග්ගෙ පාපිකාය ච දිට්ඨියා
> අබ්භානමානත්තාරහා මූලාය පටිකස්සනො
> පාරිවාසිකමානත්තා චාපිමෙ ගරුකට්ඨකා[1]"

---

1. ආපත්තියා අදස්සනෙ, ඇවත නො දැක්මෙහි; උක්ඛිත්තකො, උක්ඛෙවිතිලදුයේ ද; තථා, එසේ ම; (ආපත්තියා) අප්පටිකම්මකෙ,

21. චම්මකථා

"චම්මං" යන්නෙහි කැපඅකැප සම් නම්:-

181. මිග, මුවන්ගේ ද; අජ, එළුවන්ගේ ද; එළක, තිරළුවන් ගේ ද; චම්මානි, චම්යෝ; පරිභුඤ්ජිතුං, (මඤ්චපීඨාදියෙහි) අතුට හෝතට හිඳිනට; කප්පන්ති, වටිත්; රෝහිතෙණිපසද ච, රෝහිත ය එණි ය පසද ය (යන මොහු) ද, කුරුඞ්ගා, කුරුහයෝ ද; මිගජාතිකා, මෘගජාතීහු යි. (පසදයෝ නම් තිත්මුවෝ යි.)

182. අනුඤ්ඤාතත්තයං, අනුදන්නාලද තුන්සම් මිස; අඤ්ඤං චම්මං, සෙසුසම්; දුක්කටවත්ථුකං, දුකුළාවත; ථවිකා, (කෙසිපයි ඈ) පසියෙහි ද; උපාහනෙ, වහන්හි ද; අමානුසං, මිනිස්සම් හැර; සබ්බං චම්මං, සියලු සම්; කප්පති, වටි

22. උපාහනා චෙවාති.

"උපාහනා චෙව" යන්නෙහි කැපඅකැප වහන් නම්:-

183 නවා, අලුත් වූ; (එකවරෙක ද පය නොලූ) ගණඞ්ගණූ පාහනා, සතරපට ඈ බොහෝ පට ඇති වහන්හු; මජ්ඣිදෙසෙ, මැදුම්පියස්හි; න කප්පන්ති, නො වටිත්; (මෙයින් එකවරෙක ද පය ලා අනුභව කළ පරණවහන් මධ්‍යදෙශයෙහි කැප සේ ද අලුත් වහනුදු පරණ වහනුදු ප්‍රත්‍යන්ත දෙශයෙහි කැපසේ ද කියූ වෙක්.) සබ්බස්ස, (මධ්‍යදෙශයෙහි දු ප්‍රත්‍යන්තදෙශයෙහි දු ගිලන් නො ගිලන්) සියල්ලන්හට; ආරාමෙ, අඩ්‍යාරාමයෙහි; කප්පන්ති, වටිති; අකල්ලකස්ස ච, ගිලන්හට වනාහි; සබ්බත්ථ, (ග්‍රාමය විහාරය යන) හැම තැන්හි ම (වටිත්.)

184. සබ්බනීලකා, හැම නිල් වූ; ඔදාත, (හැම) සුදු වූ; පීත, (හැම) රන්වන් වූ, ලොහිත; (හැම) රත් වූ; කණ්හකා, (හැම) කලු වූ; (වහන් ද;) මහාරඞ්ග, රත්වායන් පිටපැහැ සේ; මහානාම රඞ්ග, තුනුපියුම්පෙති පැහැ සේ; රත්තා, රත් වූ; උපාහනා ච, වහන් ද;

ඇවතට පිළියම් නො කිරීමෙහි (උක්ෙඛ්පනීලදුයේ) ද; පාපිකාය දිට්ඨියා, ලාමක දෘෂ්ටිය; අනිස්සග්ගෙ ච, නො හැරීමෙහි (උක්ෙඛ්පනී ලදුයේ) ද යි; (ඉමෙ තයො උක්ඛිත්තකා,) මේ තුන් උක්ෙඛ්පනී ලදුවෝ යි.

අබ්භානමානත්තාරහා, අබ්භානාහී-මානත්තාහී දෙදෙනා ද; මූලාය පටිකස්සනො, මූලාය පටිකස්සනකම් ලදුයේ ද; අපි, තැවත; පාරිවාසිකමානත්තා ච, පිරිවෙස්පුරන මානත්පුරන දෙදෙන ද; ඉමෙ, යන මොහු (පස්දෙන;) ගරුකට්ඨකා, ගරුකසළුයෝ යි.

185. සබ්බමඤ්ජෙට්ඨිකා, සියලු මදටවන් වහන් ද; චිත්‍රා, (මාලාකම්ම ලතාකම්මයෙන්) විසිතුරු වහන් ද; නීලපීතාදිවට්ටිකා, නිල්වන් රත්වන් ඈ වැටි (වර) ඇති වහන් ද; තිත්තිරපත්තිකා, තිතුරුපත පිටපැහැ බඳු වර ඇති වහන් ද; මෙණ්ඩඅජවිසාණවට්ටිකා, මැඩෙළුවන් තිරළුවන් අං වැනි වැටි (වර) ඇති වහන් ද;

186. බල්ලබද්ධා, විලුඹ වසා සිටිනා වහන් ද; පුටබද්ධා, කකුලෙහි පටන් සියලු පය වසා සිටිනා තැලිවහන් ද; තූලපුණ්ණා උපාහනා ච, පුලුම් පිරූ වහන් ද; පාළිගුණ්ඨිමකා, පිටිපතුල් වසා සිටිනා වහන් ද; මෝරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතා, මොණරපිල් ඈ පිළියෙන් වටහිවිතලද වහන් ද

"**බල්ලබද්ධාති** පණ්හිපිධානත්ථං තලෙ බල්ලං බන්ධිත්වා කතා, **පුටබද්ධාති** යොනකඋපාහනා වුච්චති, යාව ජඞ්ඝතො සබ්බපාදං **පටිච්ඡාදෙති පාළිගුණ්ඨිමාති** පළිගුණ්ඨිත්වා කතා, උපරිපාද වත්තමෙව පටිච්ඡාදෙති, න ජංඝං **මෝරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතාති** තලෙසු වා වට්ටෙසු වා මෝරපිඤ්ඡෙහි සුත්තකසදිසෙහි පරිසිබ්බිතා[1]" යනු අටුවා යි.

187. විච්ඡිකාළිකා, ගෝනුස්සන් නගුට්ටු වැනි වර ඇති වහන් ද, සීහ, සිංහයා; ව්‍යග්ඝ, ව්‍යාඝ්‍රයා; උද්ද, මසකායහ; අජිනදීපිනං; අඳුන්දිවියහ යන මොවුන් ගේ (චර්මයෙන් ද) මජ්ජාර; බළල්හ; කාළක, ලේනහ; උලූක, පියාබළල්හ යන මොවුන්ගේ; චම්මෙහි ච,

---

1. බල්ලබද්ධාති, බල්ලබද්ධ උපාහන නම්; පණ්හිපිධානත්ථං, විලුඹ වසනු පිණිස; තලෙ, තෙලෙහි; බල්ලං, බල්ලකය; (බල්ලක නම් වස්ත්‍රවිශෙෂයෙකැයි කියති) බන්ධිත්වා, බැඳ; කතා, කරනලද වහන් ය. පුටබද්ධාති, පුටබද්ධ උපාහන නම්; යොනකඋපාහනා, යොන්වහන්; වුච්චති, කියනු ලැබේ. (ඒ උපානහය) යාව ජඞ්ඝතො, කකුලපටන්; සබ්බපාදං සියලු පාදය; පටිච්ඡාදෙති, වසයි; පාළිගුණ්ඨිමාති, පාළිගුණ්ඨිම උපාහන නම්; පළිගුණ්ඨිත්වා, පිටිපතුලවසා; කතා, කරනලද වහන් ය. (ඒ වහන) උපරිපාදමත්ත මෙව, උඩුපතුල පමණක් ම; පටිච්ඡාදෙති, වසයි. න ජඞ්ඝං (පටිච්ඡාදෙති,) කෙණ්ඩ නො වසයි. මෝරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතාති; මොනරපිලින් හිඳිකම්කළ වහන් නම්; තලෙසු වා, තෙලෙහි හෝ, වට්ටෙසු වා, වැටියෙහි හෝ; මෝරපිඤ්ඡෙහි, මොනර පිලියෙන්; සුත්තකසදිසෙහි, හුයින් මෙන්; පරිසිබ්බිතා, හිඳීකම්කළ වහන් ය.

චර්මයෙන් ද, පරික්ඛටං, සිසාරා ගිවනලද වහන් ද; සංකමනීයං, (පය ලා) සක්මන්කට හැකි වූ; පාදුකං, පාදුකා වහන් ද; කොංචි, (ගිලන් නො ගිලන් යම්) කිසි මහණෙක්; ධාරෙය්‍ය, පය ලා වැළඳගනී නම්; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

188. නීලාදිවණ්ණං, නීලාදිවර්ණය; සකලං වා, සියල්ල හෝ; එකදෙසකං වා, එකදෙශයක් හෝ; පුඤ්ඡිත්වා, පිස ද; බල්ලකාදිකං, විලුම් වසා සිටින බල්ලක ඈ; හාරෙත්වා, (සියල්ල) හැර ද; උපාහනං, වහන්, වලඤ්ජෙය්‍ය, වැළඳ ගන්නේ සි.

"බල්ලකාදිකං" යන්නෙහි **"ආදි"** ශබ්දයෙන් තිත්තිර පත්තික මෙණ්ඩක අජ විසාණවට්ටික උපාහන ද ගතයුතු.

"න භික්ඛවෙ බල්ලබද්ධා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, න පූටබද්ධා, න පාළිගුණ්ඨිමා, න තූලපුණ්ණිකා, න තිත්තිරපත්තිකා. න මෙණ්ඩවිසාණවට්ටිකා, න අජවිසාණවට්ටිකා, න විච්ඡිකාළිකා, න මොරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතා, න චිත්‍රා උපාහනා ධාරෙතබ්බා, යො ධාරෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස[1]" යනු පෙළ යි.

23. අනොලොකියන්ති,

"අනොලොකියං" යන්නෙහි මහණුන් විසින් නො බැලිය යුතු දෙය නම්:–

189. සාරත්තා, සාරත්ත ව; (රා සිත් ඇති ව) ඉත්ථියා, (තදහුජාත ද වූ) මාගමගේ; යොනිං, දියවුනුමග හෝ, භික්ඛුදූසියා, බික් දෙත්තියගේ; මුඛං වා, මුහුණ හෝ; උජ්ඣානසඤ්ඤී, කිපිසිත්

---

1. භික්ඛවෙ, මහණෙනි! බල්ලබද්ධා උපාහනා, (විලුඹ වැසෙන ලෙස කළ) බල්ලබැඳි වහන්; න ධාරෙතබ්බා, නො දැරිය යුතු. පූටබද්ධා (උපාහනා,) (ජංඝාව පටන් සියලු පාදය වැසෙන ලෙස කළ) පූටබැඳි වහන්; න (ධාරෙතබ්බා.) නො දැරිය යුතු. පළිගුණ්ඨිමා (ජංඝාව හැර උඩුපතුල පමණක් වැසෙන ලෙස) පය හාත්පස වසා කළ වහන්; න, නො දැරිය යුතු; තූලපුණ්ණිකා, පුළුන් පිරූ වහන්; න, නො දැරිය යුතු; තිත්තිරපත්තිකා, තිතුරු පත්සේ විසිතුරු කොට බැඳි වහන්; න, නො දැරිය යුතු. මෙණ්ඩවිසාණවට්ටිකා, බැටළු අංවැනි වැටි ඇති වහන්; න, නො දැරිය යුතු, අජවිසාණවට්ටිකා; තිරෙළු අංවැනි වැටි ඇති වහන්; න, නො දැරිය යුතු විච්ඡිකාළිකා, ගෝනුසු නකුටු වැනි වැටි ඇති වහන්; න, නො දැරිය යුතු. මොරපිඤ්ඡපරිසිබ්බිතා, (තෙලෙහි

ඇති ව; පරස්ස පත්තං වා, මෙරමා (වළඳන) පාත්‍රය හෝ; ආදාසෙ, ආදශීතලයෙහි ද; උදපත්තෙ, උදපාත්‍රයෙහි ද; අත්තනො මුඛං වා, තමා මුහුණ හෝ; ඔලොකෙය්‍ය, (යම් මහණෙක්) බලා නම්; අස්ස, ඕහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

“සචෙපි පටසතං නිවත්ථා හොති, පුරතො පච්ඡතො වා ඨත්වා ඉමස්මිං නාමොකාසෙ නිමිත්තන්ති උපනිජ්ඣායන්තස්ස දුක්කටමෙව. අනිවත්ථානං ගාමදාරිකානං නිමිත්තං උපනිජ්ඣායන්තස්ස පන කිමෙව වත්තබ්බං, තිරච්ඡානගතානම්පි නිමිත්තෙ එසෙව නයො [1]”

“ඉත්ථී වා හොතු පුරිසො වා, භික්ඛා දානසමයෙ මුඛං න ඔලොකෙතබ්බං[2]” යනු අටුවා යි.

“එසිබටදියටිව දෙවියටිව බලනුයුහට තිරවති එකතියෙති ගරහන වෙලෙවැති විසිති, බොජුම්හි හුනු යුපයු බැලිය නො ලැබෙ යි.” යනු මෙහි සත්‍ය යි.

මුහුණ පැනෙන ලොහභාජනාදි “**ආදාස**” යන්නෙහි ම ගැනෙ යි. හඹුහුණුකැඳ ඈ “**උදපත්ත**” යන්නෙහි ම ගැනේ.

හෝ වැටියෙහි හෝ හුසීත් මෙන්) මොණරපිලියෙන් කිදිකම් කළ වහන්; න, නො දැරිය යුතු. චිත්‍රා උපාහනා, (මල්කම් ලියකමින්) විසිතුරු වහන්; න ධාරෙතබ්බා, නො දැරිය යුතු. යො, යමෙක්; ධාරෙය්‍ය, දරා නම්; දුක්කටං ආපත්ති අස්ස, දුකුළා ඇවැත් වන්නේ යි.

1. සචෙ, ඉදින්; පටසතං අපි, පිළිසියයකුදු; නිවත්ථා හොති, හැඳි සත්‍රියක් වේ ද; පුරතො වා, ඉදිරියෙහි හෝ; පච්ඡතො වා, පස්සෙහි හෝ; ඨත්වා, සිට; ඉමස්මිං නාම ඔකාසෙ, මෙ නම් ස්ථානයෙහි; නිමිත්තං ඉති, යොනිය වේ ය යි; උපනිජ්ඣායන්තස්ස, සලකන්නහුට; දුක්කටං එව, දුකුළා ම ය, අනිවත්ථානං, වස්ත්‍ර නො හැඳි; ගාමදාරිකානං, ගම්දූරියන්ගේ; නිමිත්තං, යොනිය; උපනිජ්ඣායන්තස්ස පන, සලකා බලන්නහුට වනාහි; කිමෙව වත්තබ්බං, කියයුතු කිම? තිරච්ඡානගතානං අපි, තිරිසනුන්ගේ ද; (නිමිත්ත බැලීමෙහි) එසො එව නයො, මෙ ම ක්‍රම යි.

2. ඉත්ථී වා හොතු, සත්‍රියක් හෝ වේ වා, පුරිසො වා, පුරුෂයෙක් හෝ වේ වා; භික්ඛදාන සමයෙ, අහර බෙදන කල්හි; මුඛං, මුහුණ; න ඔලොකෙතබ්බං, නො බැලිය යුතු.

24. අඤ්ජනීති,

“අඤ්ජනී” යන්නෙහි අඳුන්කල නම්:-

190. වට්ට වට හෝ; අට්ඨසොළසංසා වා, අටැස් හෝ සොළොසැස් හෝ; මට්ඨා, මාලාකම්මාදි විකාර රහිත වූ; අඤ්ජනී, අඳුන් නල; වට්ටති, වටී; මූලෙ, පත්ලෙහි; තිස්සොපි ලෙඛා, තුන්රේඛා කෙනෙක් ද; (වට්ටන්ති, වටිත්;) බන්ධිතුං, පියන බඳිනා පිණිස; ගීවායං, කර; එකාව ලෙඛා, එක ම රේඛාවක්; (වට්ටති, වටී.)

“උජුකමෙව පන චතුරස්සා වා අට්ඨංසා වා සොළසංසා වා අඤ්ජනී වට්ටති[1]” යනු අටුවා බැවින් “වා” ශබ්දයෙන් සිව්රැස් අඤ්ජනිය ද ගත යුතු;

191. යං කිඤ්චි රූපං, (පක්ඛිරූපාදි) යම්කිසි රූපයක් ද; මාලාදිකම්මං, මාලාදිකම් ද; මකරදන්තකං, මෝරදති ද; ගොමුත්තක, ගොමූත්‍රවංක ය; අඩ්ඪචන්දාදි, අඩසඳය යනාදි වූ; විකාරං, (නොයෙක්) විකාර ද; එත්ථ මේ අඤ්ජනියෙහි; න වට්ටති, නො වටී;

192. ථවිකා, අඳුන්පසි ය; එකවණ්ණසුත්තෙන, එක් පැහැ ඇති හුයින්; සිබ්බිතුං, විදිනට; ලබ්භා, වටී; සිපාටිකුඤ්චිකා කොසා, කරබියලි කෙසිපයි; (දෙක ද) තථා, එසේ මැ යි; සලාකාපි, අඳුන් ලහ ද; අචිත්තකා, විසිතුරු නො වී; (ලබ්භා) වටී

193. සංඛනාභි, සක්නැබ මුවා වූ; විසාණ, අං මුවා වූ; අට්ඨි, ඇට මුවා වූ; නළ, රණහුණ මුවා වූ; දන්තමයා, දළමුවා වූ ද; තථා, එසේ ම, ඵලකට්ඨමයා, පලමුවා වූ දඬු මුවා වූ ද, වෙළු හුණමුවා වූ; ලාඛා, ලාමුවා වූ; ලොහමයාපි ච, ලොහො මුවාවූ ද,

194. අඤ්ජනියො; අඳුන්නළ ද; සලාකායො, අඳුන්ලහ ද; ධූමනෙත්තා ච, දුම්නළ ද යන මොහු; ලබ්භරෙ, වටිත්; සත්ථක දණ්ඩානි, සැත්මිටි ද; නත්ථුදානා ච, නැහොරැ ද; තම්මයා, ඒ (සංඛනාභිවිසාණාදි) මයවූවාහු; තථා, එසේ ම වටිත්.

“නති වත් ලාවැටු සැත්දඬුදු ඛබරිදු අඳුන්නැලිජු නො ම වටි යෙත්” යනු විනය සත්‍ය යි.

---

1. උජුකමෙව පන, සෘජුව ම වන්නාහි; චතුරස්සා වා, සිව්රැස් වූ හෝ; අට්ඨංසා වා, අටැස් වූ හෝ; සොළසංසා වා, සොළොසැස් වූ හෝ; අඤ්ජනී, අඳුන්නල; වට්ටති, වටී.

25. අකප්පියානි සයනානිකි,

“අකප්පියානි සයනානි” යන්නෙහි උසසුන් මහඅසුන් විසින් අකැප හෝනා හිඳිනා දෑ නම්:-

195. ආසන්දි, පමණ ඉකුත් දික්හගලා පුටු ද; තූලි, තූලි ද; පල්ලඞ්කො, (ඇරූහිඳු වූ ව්‍යාළරූප ඇති) පලඟ ද; පටිකං ලොම් මුවාහෙළ ඇතිරි ද; ගොන, සතරඟුලෙන් දික්ලොම් ඇති ඇතිරි ද; චිත්තකං, චීමෙත් විසිතුරු ඇතිරි ද; පටලි, ඝනපුප් ඇතිරි ද; විකති, සිංහාදි රූපයෙන් විසිතුරු ඇතිරි ද; උද්දලොම්, එක පිටෙක ලොම්ඇති ඇතිරි ද; එකන්තලොමිකා, දෙපිටලොම් ඇති ඇතිරි ද;

196. කුත්තං, මාගමුන් සොළොස්දෙනෙකු සිට නැටිය හැකි අවත් මහඇතිරි ද; කොසෙය්‍ය, රත්කසුකම් කළ තිහිරි පසතරණ ද; කට්ඨිස්ස, රත්කසුකම් කොට කැටීසි තිහිරි හුයින් කළ පස තරණ ද; හත්ථිඅස්සරථත්ථරං, ඇතුන් පිට අසුන් පිට රථයෙහි අතුරන ඇතිරි ද; අජිනප්පවෙණි, (හැඳපමණ කොට හිවන ලද) අඳුන් දිවි සමින් කළ පසතරණ ද; කාදලිමිගවරපත්ථර උතුම් කෙහෙල් මුව සම් පසතරණින්; අත්ථතං, අතුරන ලද්දේ ද,

197. සලොහිතවිතානං ච, රත්වියන් ඇත්තේ ද; උභතො, දෙපාශ්වයෙහි; හෙවත් හිස්දෙර පාමුල; රත්තූපධානකං, රත්කන්වයින් ඇත්තේ ද යන; එතානි, මේ සයනාසනයෝ; අකප්පියානි, අකැපයහ; පරිභුඤ්ජතො, අනුභව කරන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

198. ආසන්දාදිත්තයා සෙසෙ, ආසන්දි ආදි තුනින් අන්‍ය වූ, ගිහිසන්තකෙ, ගිහිසන්තක (වූ සයනාසන) යෙහි ද; ධම්මාසනෙ ච, ධර්මාසනයෙහි ද; භත්තග්ගෙ, බත් ඇගෙහි ද; ඝරෙ වාපි; ගිහිගෙයි ද, (පනවනලද කල්හි;) නිසීදිතුං, හිඳිනට; ලබ්භතෙ, වටී; භුම්මත්ථරණසංඛෙපෙ, බුමුතුරුණු කොට පනවන ලද කල්හි; සයිතුං වා පි, (තමාගේ කැප ඇතිරියක් ඒ මත්තෙහි ලා) හෝනට ද; කප්පති, කැප යි.

“භත්තග්ගෙ ච” බත් අගෙහිදු වෙහෙරෙහි දිවයි පිරිවෙසන තැන්හි එවි බොජුනු හල්හි එවි” යනු මෙහි සත්‍ය යි.

"අනුජානාමි භික්ඛවෙ පච්චත්ථරිත්වා නිපජ්ජිතුන්ති වුත්තත්තා පරිභණ්ඩකතං භූමිං වා භූමත්ථරණසෙනාසනං වා සඞ්ඝිකං මඤ්චපීඨං වා අත්තනො සන්තකෙන පච්චත්ථරණෙන පච්චත්ථරිත්වා ව නිපජ්ජිතබ්බං.[1]" යනු අටුවා යි.

199. උච්චපාදකා, වඩුරියනින් උස්පා ඇති; චතුරස්සපීඨා; චතුරශ්‍ර පීඨයෝ; සත්ත, (තුන්පසවැ නතුවෙහෙළි හා සතරපා විසින්) සත්අඟක් ඇත්තාහු ද; පඤ්චඞ්ගා ච, (පිටිපසවැ නතුවෙහෙල්ල හා සතරපා විසින්) පස්අඟක් ඇත්තාහු ද; (කප්පන්ති, වටිත්.) තූලොනද්ධා; පුලුන් එවූ වළඳනා ලද; මඤ්චපීඨා, මඤ්චපීඨයෝ; ඝරෙ යෙව, ගිහිගෙයි ම; නිසීදිතුං, හිඳිනට (වටිත්.)

"සත්තඞ්ගා නාම තීසු දිසාසු අපස්සයං කත්වා කතමඤ්චො, අයමපි පමාණාතික්කන්තොපි වට්ටති[2]" යු බැවින් සප්තාඞ්ග පඤ්චාඞ්ග මඤ්ච ද වඩුරියනින් උස් පා ඇත්තේ වටී.

"අනුජානාමි භික්ඛවෙ ඔනද්ධං මඤ්චං ඔනද්ධං පීඨන්ති වච නතො පන චම්මාදීහි ඔනද්ධං මඤ්චපීඨං වට්ටති.[1]"

---

1. භික්ඛවෙ, මහණෙනි; පච්චත්ථරිත්වා, පසතුරුණු ලා; නිප ජ්ජිතුං, හෝනට; අනුජානාමි ඉති, අනුදනිමි යි; වුත්තත්තා, වදාළ හෙයින්; පරිභණ්ඩකතං, පිරිබඩකළ; භූමිං වා, බිම හෝ; භූමත්ථ රණසෙනාසනං වා, බුමුතුරුණුවත් සෙනසුන හෝ; සංඝිකං මඤ්චපීඨං වා, සඟසතු ඇඳ පුටු හෝ; අත්තනො සන්තකෙන තමා අයත් වූ; පච්චත්ථරණෙන, පසතුරුණුයෙන්; පච්චත්ථරිත්වා එව, පසුතුරා ම; නිපජ්ජිතබ්බං, නිදිය යුතු.

2. සත්තඞ්ගා නාම, සත්තඞ්ගය නම්; තීසු දිසාසු, තුන් දිසා වන්හි; අපස්සයං කත්වා, ඇඳි යොදා; කතමඤ්චො, කළ ඇඳ යි; අයමපි, මේ ද, පමාණාතික්කන්තොපි, පමණ ඉක්මවූයේ, වට්ටති; වටී.

1. භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ඔනද්ධං, (සම් ආදීන්) වළඳනාලද, මඤ්චං, ඇඳ; ඔනද්ධං, (සම් ආදීන්) වළඳනා ලද; පීඨං, පුටුව; අනුජානාමි ඉති, අනුදනිමි යි; වචනතො පන, වදාළහෙයින් වනාහි; චම්මාදීහි ඔනද්ධං, සම් ආදියෙන් වැළඳි; මඤ්චපීඨං, ඇඳ පුටු; වට්ටති, වටී.

200. චොළ, කඹින් ද; වාක, වැහිරෙන් ද; උණ්ණ, ලොමින් ද, පණ්ණානං, පතින් ද; තිණානං චෙව, තණයෙන් ද; පූරිතා, පුරන ලද; චීවරචජ්ජියො, සිවුරුකඩ ම ජච්කොට ඇති; පඤ්චභිසී, පඤ්චවිධ භිසිහු; සබ්බත්ථ, (මඤ්ච පීඨ භත්තග්ගාදි) හැමතැන්හි ම; කප්පියා, කැපයෝ යි.

201. තූලත්තයං, (රුක්ඛතූල ලතාතූල පොටකීතූල යන) තුන් පුළුන් ද; භිසිගබ්භා; (චොළ වාකාදි පඤ්චවිධ) භිසි ගර්භ ද; මිගපක්ඛීනං, (සිංහාදි) චතුෂ්පදයන් හා (හංස මයූරාදි) පක්ෂීන්ගේ, ලොමානි ලොමයෝ ද; (යන මේ සියල්ල;) බිම්බොහනෙ; කන්වයිනෙහි; අනුඤ්ඤාතං, අනුදන්නාලදී; මසූරකෙ, සමින් කළ භිසි ආදියෙහි; තූලවජ්ජා, තූලය හැර; (සෙස්ස අනුදන්නා ලදී.)

“**රුක්ඛතූලන්ති** සිම්බලිරුක්ඛාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි රුක්ඛානං තූලං,

“**ලතාතූලන්ති** ඛීරවල්ලි ආදීනං යාසං කාසඤ්චි වල්ලීනං තූලං,

“**පොටකීතූලන්ති** පොටකිතිණාදීනං යෙසං කෙසඤ්චි තිණජාතිකානං අන්තමසො උච්ඡුනළාදීනම්පි තූලං[1]” යනුදු.

“අගිලානස්ස සීසූපධානං ච පාදූපධානං චාති ද්වයමෙව වට්ටති. ගිලානස්ස බිම්බොහනානි සන්ථරිත්වා උපරි පච්චත්ථරණං දත්වා නිපජ්ජිතුම්පි වට්ටති.[2]” යනු අටුවා යි.

---

1. රුක්ඛතූලං ඉති, ගස්පුළුන් නම්; සිම්බලිරුක්ඛාදීනං, ඉඹුල් රුක් ආදි වූ; යෙසං කෙසඤ්චි, යම්කිසි: රුක්ඛානං, වෘක්ෂයන් ගේ; තූලං, පුළුනි, ලතාතූලං ඉති, ලිය පුළුන් නම්; ඛීරවල්ලි ආදීනං, කිරි වැල් ආදි වූ; යාසං කාසඤ්චි වල්ලීනං, යම්කිසි ලිය ජාතියක්හු ගේ; තූලං, පුළුනී, පොටකීතූලං ඉති, පොටකී පුළුන් නම්; පොටකිතිණාදීනං, පොටකිතෘණ ආදි වූ; යෙසං කෙසඤ්චි, යම්කිසි, තිණජාතිකානං; තෘණජාතියක්හුගේ; අන්තමසො; යටත් පිරිසෙයින්; උච්ඡුනළාදීනං අපි, උක් බට ආදීන්ගේ ද; තූලං පුළුනි.

2. අගිලානස්ස, නො ගිලනාට; සීසූපධානං ච, හිස තබන කොට්ටය ද; පාදූපධානං ච ඉති, පා තබන කොට්ටය දැ යි; ද්වයං එව, කොට්ට දෙකක් ම; වට්ටති, වටී, ගිලානස්ස, ගිලනාට; බිම්බොහනානි, කොට්ට; සන්ථරිත්වා, අතුරා; උපරි, මත්තෙහි; පච්චත්ථරණං දත්වා, ඇතිරිලි එලා; නිපජ්ජිතුං අපි, නිදන්ට ද; වට්ටති, වටී.

භිසිහි ඕනට අනුජති පට්වණ කී එව පමණ ඉඞිතහොති කොට්ටකත්වයි. නිකට නො ලැබෙ යි, යම් කවරි එව පමණිහි ම කරණී, යනු මෙහි සත්‍ය ය යි.

“තිරියං මුට්ඨිරතනං හොති බිම්බොහනං මිතං
දීඝතො හි දියඩ්ඪං වා ද්විහත්ථන්ති කුරුන්දියං.[1]”

202. උණ්ණායං, ලොම්බිස්සෙහි; මනුස්සලොමං, මිනිස් ලොම් ද; පණ්ණෙ, කොලබිස්සෙහි; පුප්ඵං, (පුවඟුමල් මුහුණමල් ආදී වූ) මල් ද; සුද්ධං, අමිශ්‍ර වූ; තමාලකං, තමලුපත් ද; අප්පටිවෙක්ඛිතං, අපරීක්ෂිත වූ; (අත් ගහා විමසනු නො ලද) ආසනං චෙව, (පිඩාම් ඇ අතුරනලද) ආසනය ද; න ලබ්භං, නො වටී.

“අප්පටිවෙක්ඛිතන්ති එත්ථ කිංදිසං ආසනං පටිවෙක්ඛිතබ්බං, කිංදිසං න පටිවෙක්ඛිතබ්බං, යං සුද්ධං ආසනමෙව හොති.

අපච්චත්ථරණකං යං ච ආගන්ත්වා ඨිතානං පස්සන්තං යෙව අත්ථරීයති තං න පටිවෙක්ඛිතබ්බං, නිසීදිතුං වට්ටති, යම්පි මනුස්සා සයං හත්ථෙන අක්කමිත්වා ඉධ භන්තෙ නිසීදථාති දෙන්ති, තස්මිම්පි වට්ටති, සචෙපි පඨමමෙව ආගන්ත්වා නිසින්නා පච්ඡා උද්ධං වා අධො වා සංකමන්ති පටිවෙක්ඛණකිච්චං නත්ථි,

යම්පි තනුකෙන වත්ථෙන යථා තලං දිස්සති, එවං පටිච්ඡන්නං හොති, තස්මිම්පි පටිවෙක්ඛණකිච්චං නත්ථි, යං පන පටිගච්චෙව පාවාරකොජවකාදීහි අත්ථතං හොති, තං හත්ථෙන පරාමසිත්වා සල්ලක්ඛෙත්වා නිසීදිතබ්බං, මහාපච්චරියං පන ඝනසාටකෙනාපි අත්ථතෙ යස්මිං වලි න පඤ්ඤායති, තං න පටිවෙක්ඛිතබ්බන්ති වුත්තං”[2] යනු අටුවා යි.

---

1. බිම්බොහනං මිතං, කොට්ටයෙහි ප්‍රමාණය; තිරියං සරස; මුට්ඨිරතනං හොති, මිටිරියන් වේ, දීඝතො හි, දිගින් වනාහි; දියඩ්ඪං වා, එක්රියන් බාගයක් හෝ වේ; ද්විහත්ථං ඉති, දෙරියන කැ යි; කුරුන්දියං, කුරුන්දිය අටුවායෙහි; (කියනලදි.)

2. අප්පටිවෙක්ඛිතං ඉති එත්ථ, නො විමසන ලද යන මෙහි; කීදිසං ආසනං, කෙබඳු ආසනයක්; පටිවෙක්ඛිතබ්බං; විමසිය යුතු ද? කිදිසං, කෙබඳු ආසනයක්; න පටිවෙක්ඛිතබ්බං, නො විමසිය යුතු ද? යං, යමක්; සුද්ධං, කෙවල වූ; ආසනං එව, ආසන පමණක්; හොති, වේ ද.

අපච්චත්ථරණකං, ඇතිරිලි නැත්තේ ද; යං ච, යමක් ද; ආගන්ත්වා, අවුත්; ඨිතානං, සිටියවුන්; පස්සන්තං එව, බලා සිටියදී ම; අත්ථරීයති, අතුරනු ලැබේ ද; තං, ඒ ආසනය; න පටි

26. සමානාසනිකොපි චාති,

"සමානාසනිකො පි ච" යන්නෙහි එක අස්නෙහි හින්ද යුක්තෝ නම්:-

203. භිකඛුනං, භික්ෂූන්ට; තිවසසනතරං, තුන් දවසක් ඇතුලෙහි; එකමාසනං, එකාසනය; අනුඤ්ඤාතං, අනුදන්නාලදී; (එසේ ම) පඤ්චවසෙසා, පස්වසක් ඇති මහණ; සතතවසසා, සත්වසක් ඇත්තවුන්හා ද; තිවසෙසහි, තුන්වසක් ඇතියවුන් හා ද සමග; නිසීදති; (එක අස්නෙහි) හිඳී.

204. මුනි, සර්ඥතෙම; පණ්ඩකං, පණ්ඩකයා ද, ඉත්‍ථිං, මාගම ද; උභතොබ්‍යඤ්ජනං, උභතොබ්‍යඤ්ජනකයා ද; ඨපෙත්වා, තබා; සබෙබහෙව, (සමානාසනික අසමානාසනික) සියල්ලන් හා ම එක්ව; දීඝාසනෙ, දිග අස්නෙහි; නිසීදිතුං, හිඳිනට; අනුඤ්ඤාසි, අනුදති.

වෙකකිතබබං, නො විමසිය යුතු. නිසීදිතුං, හිඳින්ට; වට්ටති, වටී; යං අපි, යම් ආසනයක් ද; මනුස්සා, මනුෂ්‍යයෝ; සයං, තුමූ; හපෙත්‍වා, අතින්; අකකමිත්වා, මැඩ; භනෙත, වහන්ස! ඉධ, මෙහි; නිසීදථ ඉති, හිඳිව් ය යි; දෙනති, දෙත් ද; තසමිං අපි, එහි ද; වට්ටති, හිඳින්ට වටී; සවෙ අපි, ඉදින් වනාහි; පඨමං එව; පළමු ව ම; ආගන්ත්වා, අවුත්; තිසිනා, හුන්නාහු; පචඡා, පසුව; උඪං වා උඩට හෝ; අධො වා, යටට හෝ; සඞකමනති, සඞ්ක්‍රමණය (මාරුවීම) කෙරෙත් ද,; පටිවෙකකණකිචචං, විමසීමෙන් කටයුත්තක්; නතථි, නැත

යමපි, යම් ආසනයක් වනාහි; තනුකෙන වපෙත්‍වා, තුනී වසත්‍රයෙන්; යථා, යම් සේ; තලං, යට; දිස්සති, දක්නා ලැබේ ද; එවං, එසේ; පටිචඡනනං හොති; වසනලද්දේ වේ ද; තසමිං අපි, එහි ද; පටිවෙකකණකිචචං විමසීමෙන් කටයුත්තක්; නතථි, නැත; යං පන, යම් ආසනයෙක් වනාහි; පටිගචෙචව, පළමුකොට ම; පාවාරකොජවකාදීහි, උතුරුසළු කොදුපලස් ආදියෙන්; අතථතං හොති, අතුරන ලද්දේ වේ ද; තං, එබඳු ආසනය; හපෙත්‍වා; අතින්; පරාමසිත්වා, පිරිමැද; සලලකෙඛත්වා, සලකා; නිසීදිතබබං, හින්ද යුතු; මහාපචචරියං පන, මහාපච්චරිය අටුවාවෙහි වනාහි; ඝනසාටකෙන අපි, ඝන සළුවෙන් ද; අතථතෙ, අතුළකල්හි; යසමිං, යමක; වලි, රැළි; න පඤ්ඤායනති, නො පැනේ ද; තං, ඒ ආසනය; න පටිවෙකකිතබබං ඉති; නො විමසිය යුතු ය යි; වුතතං, කියනලදී.

205. යං, යම් අස්නක්; තිණ්ණං තුන්දෙනෙකුට; නිසීදිතුං, (පලක් බැඳ) හිඳිනට; පහොති, සෑහේ ද; තං, ඒ; අඤ්ඤං දීඝාසනං, පශ්චිමදිඝාසනය නම් වේ; මඤ්චකෙ වාපි, හැඳ හෝ; පීඨෙ වා, පුටුවෙහි හෝ; නිසීදිතුං, හිඳිනට; ද්වින්නං, (සමානාසනික) දෙන්නෙකුට; ලබ්භං, වටී.

27. අසංවාසිකො චාති,

"අසංවාසිකො ච" යන්නෙහි එකකම්මාදි සංවාසයට නො නිස්සෝ නම්:—

206. උක්ඛිත්තො, උක්ඛෙපනීකම් කරන ලද්දේ ද; අනුපසම්පන්නො උපසම්පන්න නො වූයේ ද; භික්ඛුනී, මෙහෙණ ද; ඡින්නමූලකො, පරිජිඅවත් ද; නානාසංවාස, (ලබ්ධි) නානාසංවාසක ද; නිස්සීමට්ඨිත, සීමින් බැහැර සිටි යේ ද, වෙහාසසණ්ඨිතො, ආකාසයෙහි සිටියේ ද; එකාදසඅභබ්බා ච, එකොළොස් අභව්‍ය පුද්ගලයෝ ද; අසංවාසාති, අසංවාසක යි; දීපිතා, දක්වනලදහු.

කම්මුනා ලද්ධිසීමාහි නානාසංවාසකා තයො
උක්ඛිත්තො තිවිධො කම්මනානාසංවාසකො මතො[1]

අධම්මවාදිපක්ඛස්මිං නිසින්නොව විචින්තයං
ධම්මවාදූ පනෙතෙති උප්පන්නෙ පන මානසෙ[2]

නානාසංවාසකො නාම ලද්ධියායං පකාසිතො
තත්‍රට්ඨො පන සො ද්වින්නං කම්මං කොපෙති සඞ්ඝිකං[3]

---

1. කම්මුනා, කර්මයෙන් ද; ලද්ධිසීමාහි, ලබ්ධිසීමා දෙ කින් ද; නානාසංවාසකා, නානාසංවාසකයෝ; තයො, තිදෙනෙකි; තිවිධො, තුන් ආකාර වූ; උක්ඛිත්තො; උක්ඛෙපනීය ලත් තැනැත්තේ; කම්ම නානාසංවාසකො, කම්ම නානාසංවාසක ය යි; මතො, දන්නාලදි.

2. විචින්තයං, (මේ උක්ඛිත්තානුවත්තකයෝ ධර්මවාදී දෝ හෝ තෙල උක්ඛෙපකයෝ ධර්මවාදී දෝ හෝ යි) විවිධසිත් සිතමින්; අධම්මවාදිපක්ඛස්මිං, අධර්මවාදී (උක්ඛිත්තානුවත්තක) පක්ෂයෙහි; නිසින්නො එව, හුන්නේ ම; එතෙ පන, තුලු හෙවත් උක්ඛෙපකයෝ වනාහි; ධම්මවාදූ ඉති, ධර්මවාදීහ යි; මානසෙ, සිත; උප්පන්නෙ පන, උපන්කල්හි වනාහි;–

3. අයං, මේ තෙම; ලද්ධියා, ලබ්ධිය හෙතු කොට ගෙන; නානාසංවාසකො නාම, නානාසංවාසක නමැ යි; පකාසිතො, ප්‍රකාශ

බහිසීමගතො සීමානානාසංවාසකො මතො
නානාසංවාසකා එවං තයො වුත්තා මහෙසිනා[1]

"ලද්ධිනානාසංවාසක" යන්නෙහි ලද්ධි නම් ධර්මවාදීහ යි ගත් සිතී.

28 කම්මකථා,
"කම්මං" යන්නෙහි චතුර්විධ කර්ම නම්:-

207. වග්ගෙන, වර්ගී සඞ්ඝයා විසින් කරන; අධම්මකම්මං, අධර්මකර්මය ද; සමග්ගෙන, සමගිසංඝයා විසින් කරන; අධම්මිකං, අධර්මකර්මය ද; වග්ගෙන, වර්ගී සඞ්ඝයා විසින් කරන; ධම්මකම්මං ච, ධර්මකර්මය ද; සමග්ගෙන, සමගිසඞ්ඝයා විසින් කරන; ධම්මකම්මං ච, ධර්මකර්මය දැ යි (කර්මසතරක් වේ.) චතුධෙවං යෙව, සතරවනකර්මය ම; අනුඤ්ඤාතං, අනුදන්නාලදැ; සෙසකම්මෙසු, සෙසු (තුන්) කර්මයෙහි; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

208. චතුවග්ගො, චතුර්වර්ගීසඞ්ඝ ය; පඤ්චවග්ගො, පඤ්චවර්ගී සඞ්ඝ ය; දසවීසතිවග්ගිකො, දශවර්ගීසඞ්ඝ ය; විංශතිවර්ගීසඞ්ඝ ය, අතිරෙකවීසතිවග්ගො, අතිරෙකවිංශතිවර්ගීසඞ්ඝ ය යන, පඤ්ච සඞ්ඝා, සඟහු පස්දෙනෙක්; විභාවිතා, විභාග කොට දක්වන ලදහු.

209 - 210. චතුවග්ගො, (එහි) චතුර්වර්ගීසඞ්ඝ තෙමේ; අබ්භානං ච, අබ්භානකර්මය ද; උපසම්පදං, උපසම්පදාකර්මය ද; පවාරණං, පවරුණු ද; පඤ්චවග්ගො, පඤ්චවර්ගීසඞ්ඝ තෙමේ; අබ්භානං ච, අබ්භානකර්මය ද; මජ්ඣදෙසූපසම්පදං, මධ්‍යදෙශයෙහි උපසම්පදා ද; දසවග්ගො, දශවර්ගීසඞ්ඝ තෙමේ; අබ්භානං ච, අබ්භානකර්මය ම; ඨපෙත්වා, තබා; සබ්බකම්මිකො, සියලු (කර්මයෙහි) කර්මප්‍රාප්තය; ඉතරො, විංශතිවර්ගී අතිරෙක විංශතිවර්ගී සඞ්ඝ තෙමේ; සබ්බකම්මෙසු සියලු (සඞ්ඝ) කර්මයෙහි; කම්මප්පත්තොති, කර්මප්‍රාප්ත ය යි (කර්මයට නිසි ය යි) දීපිතො, දක්වනලදී.

කරන ලදී; සො පන, හෙතෙම වනාහි; පාත්‍රවෙඨො, එහි හෙවත් අධර්මවාදිපක්‍ෂයෙහි සිටියේ: ද්විත්තං, දෙ පක්‍ෂයෙහි ම; සඞ්ඝිකං කම්මං, සඞ්ඝකර්ම; කොපෙති, කොප කෙරේ

1. බහිසීමගතො, සීමාවෙන් පිට සිටියේ; සීමානානාසංවාසකො, සීමානානාසංවාසක ය යි; මතො, දත්තාලදී. එවං, මෙසේ; මහෙසිනා, සර්වඥයන් වහන්සේ විසින්; නානාසංවාසකා, නානාසංවාසකයෝ; තයො, තිදෙනෙක්; වුත්තා, වදාරන ලදහ.

විසිවගසඟුන් විසින් සියලු සඞ්ඝ කම් සිද්ධවතුදු අයිරාවිසිවග සඟුන් ගැන්ම චතුර්ගීාදි සඟුන් විසින් කටයුතු කම් අතිරේකයන් විසින් කටහැකි සේ ඌනයන් විසින් නො කට හැකි සේ දක්වනු පිණිස ය යි දත යුතු.

211. චතුවග්ගෙන, චතුර්ගී සඞ්ඝයා විසින්; කත්තබ්බ, කටයුතු කම්යෙහි; පකතත්තකා, (පරිජ් නො අවත් උක්ඛෙපනී කම් නො ලද නන්සංවැසි නො වූ බැවින්) පුවතත්වූ; චත්තාරො, සතර දෙනෙක්; කම්මප්පත්තා, කම්යට යොග්‍යහ; අපරෙ, (එක සීමායෙහි සිටි) සෙසු පුවතත්හු; ඡන්දාරහා, සඳ දෙන්නට නිස්සෝ යි; සෙසෙපි, (පඤ්චවග්ගී සඞ්ඝාදීන් විසින් කටයුතු) සෙසු කම්යෙහි ද; අයං නයො, මෙම නය යි

12. චතුවග්ගාදි, චතුර්ගී සඞ්ඝාදීන් විසින්; කත්තබ්බං, කටයුතු සඞ්ඝකම්ය; අසංවාසගණපූරකං වා, අසංවාසකයා ගණපූරක කොට හෝ; කම්මාරහගණපූරකං වා, කම්ලබන්නට නිස්සනු ගණපූරක කොට හෝ; කතං, කරන ලද්දේ; පරිවාසාදිකම්මං ච, පිරිවෙස් ආදි වූ කම්ය චනාහි; ගරුකට්ඨගණපූරකං, ගරුකට්ඨයා ගණපූරක කොට; කතං, කරන ලද්දේ; කුප්පං ච, කොපය ද වෙ යි; දුක්කටං (කාරකයන්ට) දුකුළා ද වේ.

213. අධම්මකම්මං, අධර්මකර්මය; වාරෙය්‍ය, වළකන්නේ ය; අන්තරායෙ, (ජීවිතයට බ්‍රහ්මචරියාවට) අන්තරායක් ඇති කල්හි; ද්වෙ තයො, දෙන්න තුන්දෙන; දට්ඨාවිං, (කරෙය්‍යුං, ‘ අධම්ම කම්මං ඉදං න මෙතං ඛමති'' යි ඔවුනොවුන්ට තමන්ගේ) ලබ්ධි ප්‍රකාශකරන්නාහු ය; එකො, හුදකලා මහණ; අධිට්ඨානං, (කරෙය්‍ය "න මෙතං ඛමති'' යි; සිතින්) ඉටන්නේ ය. තතො, ඒ තුන්දෙනා කෙරෙන්; අධිකා, බොහෝදෙන; වාරෙන්තොව, වළකත් මැ යි.

214. කම්මාරහ, කම්ලබන්නට නිස්සේ ය; අසංවාස, සංවාසාභී නො වන්නේ ය; ඛිත්තචිත්ත, උම්මත්තක ය; දුක්ඛද්දිතා, වෙදනාතීය යන; එතෙසං, මොවුන්ගේ; සඞ්ඝමජ්ඣම්හි, සඟ මැද; පටික්ඛෙපො, ප්‍රතික්ෂෙපය; න රුහති, නො නැගේ.

215. අනන්තමසො, යටත්පිරිසෙයින්; අනන්තරස්සාපි, ආසන්නයෙහි හුන්නාහට ද; ආරොචෙන්තස්ස, කියන්නා වූ; පකතත්ත, පුවතත් වූ; එකසීමට්ඨ, එකසීමාවෙහි සිටි; සමසංවාසභික්ඛුනො, සමානසංවාස ඇති භික්ෂුහු ගේ; (පටික්ඛෙපො,) වැළකීම; රුහති, නැගේ.

216. ධම්මිකා, ධර්මයෙන් යුක්ත වූ; කම්මං, (අපලොකනාදි චතුර්විධ) සඞ්ඝකර්මය; කොපෙතුං, කොප්‍ය කරන්නට; සම්මුඛා, හමුයෙහි; පටිකොසෙය්‍ය, වළකා නම්; තිරොක්ඛා, නො හමුයෙහි, කායසාමග්ගිං, කායසාමග්‍රිය හෝ; ඡන්දං, සඳ හෝ; නො දෙය්‍ය, නො දේ නම්; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

29. මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනානි,

"මිච්ඡාජීවවිවජ්ජනා" යන්නෙයි ලාමක ජීවිකාවගේ දුරු කිරීම නම්:-

217. දාරුං, දුව ද; වෙළුං, (හිදෙලුයට ඈ) හුණ ද; ඵලං, (තාලපනසාදි) ඵල ද; පුප්ඵං, (පුවගුමල් ඈ) මල් ද, චුණ්ණං, (මහරිසුණු ඈ) සුණු ද; නහානමුඛොදකං, නහන දිය හා මුව සොදන දිය ද; මත්තිකං, (පියවිමැටි ඈ) මැටි ද; දන්තකට්ඨාදිං, දැවිටිදඬු ආදි ද; කුලසංගහා, කුලයන් සහැන්ම හෙතු කොට ගෙන; න දදෙ, නො දෙන්නේ යි.

218. පාරිභට්ටකතා, (ලාභාසායෙන්) කුලදරුවන් (ඔරලන ආදි විසින්) වැඩී මෙන් හෝ; මුග්ගසුප්‍යතා, හිවූ මුං සේ අනුන් සගන්නට සැබෑ මද කොට බොරු බොහෝ කොට කීමෙන් හෝ; වත්‍ථුවිජ්ජයා, (ලිංබිම් ගෙබිම් ඈ පාන) වස්තු විද්‍යාවෙන් හෝ; පහෙණ; (කෙත්වත් අරම් ආදියට) මෙහෙවර යන කමින් හෝ; දූතකම්මෙන, (පත් හසුන් පඬුරු ගෙන යන) දූත කමින් හෝ; ජඞ්ඝපෙසනියෙන වා, හසුන් ගෙන එගෙන් එගෙට යන කුදු මෙහෙයෙන් හෝ

219. අනුප්පදාන, (ලාභාසායෙන්) අත්ලස් ඈ දීමෙන් හෝ; පතිපිණ්ඩ, පිළිපිඬු දීමෙන් හෝ; වෙජ්ජකම්මෙන වා, පිළියම් කිරීමෙන් හෝ; පුන, නැවත; සම්බුද්ධපතිකුට්ඨෙන, බුදුන් විසින් නින්දා කොට හරනලද; අඞ්ගවිජ්ජාපි, (අඞ්ගවිද්‍යා නක්ෂත්‍රවිද්‍යාදි) අතිනෙකින් හෝ; න ජීවයෙ, ජීවත් නො වන්නේ යි.

තමා ලද මද පසයක් කුලයන්ට දී උන් දෙනු ගැන්ම "පතිපිණ්ඩ දාන" නම් වේ.

"අඞ්ගවිද්‍යා" නම් අඟපසඟ ලකුණු දන්නා විද්‍යා යි.

"නක්ෂත්‍රවිද්‍යා" නම් නකත් දන්නා විද්‍යා යි.

220. විඤ්ඤත්ති, (නොනෑ නො පැවරුවන්) ඉල්වීමෙන් ද, අනේසනා, නුසුදුසු පියොවින් පස සෙවීමෙන් ද; අභූතුල්ලපනා, තමා කෙරෙහි නැති උතුරු මිනිස්දම් කීමෙන් ද; කුහනාදිහි, කුහන ලපනාදියෙන් ද කුලදූසාදිනා, කුලදූසනාදියෙන් ද; උප්පන්නපච්චයෙ, උපන් (සතර) පසය; පරිවජ්ජයෙ, (විෂමිශ්‍ර දෙයක් සෙයින් දුරින්) දුරුකරන්නේ යි

''කුලදූසාදි'' යන්නෙහි ''ආදි'' ශබ්දයෙන් රූපියපටිග්ගහණ රූපියසංවොහාර ගත යුතු.

30. වත්තනති,

''වත්තං'' යන්නෙහි ආගන්තුකවත්තාදි වත් නම්:-

221. ආගන්තුකො, අමුත්තු මහණ; සඋපාහනො, (පයළු) වහන් ඇති ව හෝ; සඡත්තො, (හිසට කළ) සත් ඇති ව හෝ; ඔගුණ්ඨිතො, හිස් වසා පෙරව හෝ; චීවරං සිවුරු; සීසෙ කරිත්වා වාපි, හිසතබා හෝ; ආරාමං, (ලග්න සඳහා වදනා) වෙහෙරට; න පවිසෙ, නො වදනේ යි. (උවසරසිම සිට මේ හැම හැර වැද්ද යුතු.)

222. පානීයෙන, බොන පැනින්; පාදෙ න ධොවෙය්‍ය, පා නො සෝදන්නේ ය; බුඩ්ඪතරෙ, තමහට වැඩිමහලු වූ; ආවාසිකෙපි ච, තන්වැසියනුදු; අභිවාදෙය්‍ය, වඳනේ ය; සයනාසනං, ලගනා සෙනසුන් ද, පුච්ඡෙය්‍ය, (කවර සෙනස්න මට පැමිණේ ද; අජ්ඣාවුත්ථ අනජ්ඣාවුත්ථ ද යි) පුළුවුස්නේ යි.

''සචෙ සඞ්ඝස්ස ද්වෙ තිස්සො පොක්ඛරණියො වා උදකසොණ්ඩියො වා හොන්ති, කතිකා ච කතා එත්ථ නහායිතබ්බං, ඉතො පානීයං ගහෙතබ්බං ඉධ සබ්බපරිභොගො කාතබ්බොති, කතිකාවත්තෙනෙව සබ්බං කාතබ්බං, යත්ථ කතිකා නත්ථි තත්ථ සබ්බපරිභොගො වට්ටති[1]'' යනු අටුවා යි.

---

1. සචෙ, ඉදින්; සඞ්ඝස්ස, සඞ්ඝයාගේ; ද්වෙ තිස්සො, දෙකක් තුනක්; පොක්ඛරණියො වා, පොකුණු හෝ; උදකසොණ්ඩියො වා, පැන් ඇති ගල්කෙම් හෝ; හොන්ති, වෙත් ද; එත්ථ, මෙහි; නහායිතබ්බං, නෑයුතුය; ඉතො, මෙයින්; පානීයං, බොන පැන්; ගහෙතබ්බං, ගතයුතු ය; ඉධ, මෙහි; සබ්බපරිභොගො, සියලු පරිභොග, කාතබ්බො ඉති, කළ යුතු ය යි; කතිකා ච, කතිකා ද;

223. ගමිකො, බැහැර යන මහණ; දාරුමත්තිකභණ්ඩකං; (මඤ්චපීඨාදි) දාරුභාණ්ඩ හා (රජනභාජනාදි) මත්තිකාභාණ්ඩ ද, පටිසාමෙත්වා, සඟවා තබා; විහාරං ච, සෙනසුන ද; ථකෙත්වාන, (සුරැකී කොට දොරකවුළු) පියා; සයනාසනං, (මඤ්චපීඨාදි) සයනාසන ද; ආපුච්ඡ, (ඇවත මේ රක්ෂා කර යි ආරාමිකාදීන්) පිළිවිස; (පක්කමෙය්‍ය, යන්නේ යි)

224. ආපුච්ඡිතබ්බෙ අසති, පිළිවිස්නට නිසි (ආරාමිකාදි යමෙක්හු) නැති කල්හි; සාධුකං, මනා කොට; සඞ්ගොපෙත්වාන, සඟවා තබා; පක්කමෙය්‍ය, යන්නේ යි; අඤ්ඤථා, එසේ නො කොට; පක්කන්තුං, ගමන් යාම; තස්ස, ඔහට; න ච කප්පති, නො ම වටී.

225. 226. ආවාසිකො, තන්වැසි මහණ; වුඩ්ඪාගන්තුකස්ස, වැඩි මහලු ආගන්තුකයහට; ආසනං, (හිඳිනා) අසුන්; පඤ්ඤපෙය්‍ය, (දුර දැක ම) පණවන්නේ ය. පාදෝදකප්පභුතිං, පාදෝදක පාදකඨලිකා දීන්; උපනික්ඛිපෙ, එළවා තබන්නේ ය; පච්චුග්ගන්ත්වාන, පෙර මගට ගොස්; පත්තචීවරං, පාසිවුරු; ගණ්හෙය්‍ය, ගන්නේ ය; පානීයෙන ච, බොන පැනින්ද; පුච්ඡයෙ, විචාරන්නේ ය; ආගන්තුං, ආගන්තුකයා; අභිවාදෙය්‍ය; වඳනේ ය; සයනාසනං, ලඟනා සෙනසුන්; පඤ්ඤපෙ, (මේ සෙනස්න නුබට පැමිණෙ යි) පණවන්නේ යි.

227. 228. අජ්ඣාවුත්ථමවුත්ථං වා, වසනලද බව ද නො වසන ලද බව ද, ගොචරාගොචරං, සිඟිය යුතු නො සිඟිය යුතු ගම ද; වච්චපස්සාවඨානානි, මලකිස වටත්කිස සාහන තැන් ද; කතිකං, (ඒ වෙහෙර සඞ්ඝයාගේ) කතිකාවත් ද; සෙඛසම්මුතිං, සෙඛ සම්මුති (ලදකුල) ද; පවෙසනික්ඛමෙ කාලං, (වෙහෙරට) වැදීම් නික්මීමෙහි කල් ද; පරිභොජියපානීයං; නහනපැන් බොනපැන් ද; වදෙ, කියන්නේ යි; නිසින්නොව, (තන්වැසි මහණ) හුන්නේ ම; නවකස්ස, (ආගන්තුක) නවකයහට; එතං සබ්බං, මේ හැම වත්; සම්මුද්දිසෙ, කියන්නේ යි.

"නිසින්නොව" යනු අනාපත්තිමාත්‍රයක් දක්වයි. හුන් තැනින් නැගී මේ හැම වත් කරත් වටී මැ යි.

කතා, කරනලද ද, කතිකාවතෙනෙව එව කතිකාවතින් ම; සබ්බං, සියල්ල; කාතබ්බං, කළයුතු; යත්ථ, යම්තැනක; කතිකා, කතිකා වක්; නත්ථි, නො වේ ද; තත්ථ, එහි; සබ්බපරිභොගො, සියලු පරිභොගය; වට්ටති, වටී.

31. විකප්පනා වෙචාති,

"විකප්පනා චෙව" යන්නෙහි විකාපුත් නම:-

229. සම්මුඛාසම්මුඛාභෙදා, සම්මුඛපරම්මුඛභෙද විසින්; විකප්පනා, විකප්පනාවෝ; ද්වෙ, දෙදෙනෙක්; වුත්තා, කියනලදහු; සම්මුඛාය, හමුයෙහි සිටියහුට; විකප්පෙන්තෙන, විකපන්නේ; ව්‍යත්තස්ස, (විකපන පසුදුරන සේ දන්නා හෙයින්) වියත් වූ; එකස්සසන්තිකෙ, එක් උපසම්පන්නයෙකු සමීපයෙහි; "ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමි"ති, "ඉමං චීවරං තුය්හං විකප්පෙමි" යි භාසයෙ, කියන්නේ යි.

ඉමං චීවරං, මේ සිවුරු; තුය්හං, තට; විකප්පෙමිති, විකපමි යි, යනු මෙහි අර්ථ යි.

230. එත්තාවතා, මෙ පමණකින්; නිධෙතුංච, තගා තබන් තට ම; කප්පති, කැප යි; (නිසගි නො වේ.) තෙන, ඒ වියත්හු විසින්, අපච්චුද්ධටභාවතො, නො පසුදුල බැවින්; පරිභොගාදිකං, පරිභොගවිස්සජ්ජනාදිය; න ච කප්පති, නො ම වටී,

"ආදී" ශබ්දයෙන් විස්සජ්ජන අධිට්ඨාන ගත යුතු.

(1) "මය්හං සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා = පෙ = කරොහීති" මය්හං සන්තකං පරිභුඤ්ජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි" යි:-

231. තෙන, ඔහු විසින්; පච්චුද්ධටෙයෙව, පසුදුල කල්හි ම; පරිභොගාදි, පරිභොගවිස්සජ්ජනාදිය; කප්පති, කැප යි. (මය්හං සන්තකං, මාසතු සිවුර; පරිභුඤ්ජ වා, වැළඳගනැයි හෝ; විස්සජ්ජෙහි වා, අන්නට දෙයි හෝ; යථාපච්චයං, නා රුස්නක්; කරොහීති වා; කර යි. හෝ; යනු මෙහි අර්ථ යි.) අපරං, අනික්; එකා සම්මුඛාව, එක් සම්මුඛා (විකප්පනා) වක් ම; (කියනුලැබේ.) එකස්ස භික්ඛුස්ස සන්තිකෙ, එක් උපසපන්නක්හු සමීපයෙහි; පඤ්චන්නං සහධම්මිකං, පස්ව සහධාර්මිකයන් අතුරෙන්; එකස්ස නාමං ගහෙත්වා, (තමා කැමැති) එකක්හුගේ නම ගෙන:-

(2) ඉමං චීවරං, මේ සිවුර; තිස්සස්ස භික්ඛුනො (විකප්පෙමීති වා,) තිස්ස නම් භික්ෂුහට විකපමි යි හෝ; =පෙ= තිස්සාය සාමණෙරියා විකප්පෙමීති වා, තිස්සා නම් හෙරණියට විකපමි යි හෝ; වත්තබ්බං, කිය යුතු.

(3) තෙන භික්ඛුනා. ඒ භික්ෂුහු විසින්; තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං, තිස්ස නම් භික්ෂූහු අයත් සිවුර =පෙ= තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං, තිස්සා නම් හෙරණිය අයත් සිවුර; පරිභුඤ්ජ වා, අනුභව කර යි හෝ; විස්සජ්ජෙහි වා; විසජ යි හෝ; යථාපච්චයං කරොහීති වා, තා රුස්නක් කරයි හෝ; වත්තබ්බං, කියයුත්තේ යි.

232. පරම්මුඛාවිකප්පනා, පරම්මුඛවිකප්පනා තොමෝ (කියනු ලැබේ) එකස්සන්තිකෙ, එක් මහණක්හු කෙරෙහි; ඉමං චීවරං; මේ සිවුර, විකප්පනත්ථාය, විකපන පිණිස; තුය්හං, තට; දම්මීති, දෙමි යි; එවං; මෙසේ; ඊරයේ, කියන්නේ යි.

(4) තෙන, ඔහු විසින්; තෙ, තාගේ; මිත්තො වා, දෘඪමිත්‍රයෙක් හෝ; සන්දිට්ඨො වා, දුටුවිරූ මිතුරෙක් හෝ; කො ඉති, කවරෙක්ද යි; වත්තබ්බො, කියයුත්තේ යි; ඉතරෙන ච, සිවුරහිමි මහණහු විසිනුදු; තිස්සො භික්ඛූති වා, තිස්ස නම් මහණ ය යි හෝ; -පෙ- තිස්සා සාමණෙරිති වා, තිස්සා නම් හෙරණි ය යි හෝ; එවං වත්තබ්බං මෙසේ කිය යුතු.

(5) පුන, ඉක්බිත්තෙන්; තෙන, ඒ (සිවුර විකපන) මහණහු විසින්; අහං, මම; තිස්සස්ස භික්ඛුනො දම්මීති වා, තිස්ස නම් භික්ෂුහට දෙමි යි හෝ =පෙ= තිස්සාය සාමණෙරියා දම්මීති වා; තිස්සා නම් හෙරණියට දෙමි යි හෝ; විකප්පෙත්වා, විකපා; තෙනෙව, ඔහු විසින් ම; තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං, තිස්ස නම් මහණහු සන්තකය -පෙ- තිස්සාය සාමණෙරියා සන්තකං, තිස්සා නම් හෙරණිය සන්තකය; පරිභුංජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං කරොහීති, පරිභුංජ වා විස්සජ්ජෙහි වා යථාපච්චයං වා කරොහි යි, පච්චුද්ධරිතබ්බං පසුදිරිය යුතු.

233. දූරසන්තිකත්තා, දූර බව සමීප බව ද; එකත්තං, එකක් බව ද; බහුභාවං බොහෝ බව ද; විජානිය, දැන; එත්ථ, මේ දූරාදියෙහි; එතං ඉති; එතං (චීවරං) කියා ද; ඉමං ඉති, ඉමං (චීවරං) කියා ද; එතානීති, එතානි (චීවරානි) කියා ද; ඉමානීති, ඉමානි (චීවරානි) කියා ද; යොජයෙ, යොදන්නේ යි.

234. නාධිට්ඨිතවිකප්පිතං, නො ඉටු නො විකපු සිවුර; දසාහං, දසදවසක් හෝ; එකං මාසං වා, (කෙළින් නො අතුළ වෙහෙර) එක ම චීවරමාසය හෝ; කඨිනත්ථතෙ, කෙළින් අතුළ කල්හි; පඤ්ච වා, පස්මසක් හෝ; ඌනස්ස, ඌන චීවරයාගේ; පාරිපූරත්ථං, පරිපූරණය පිණිස; පච්චාසාසති (කඩෙක් ලැබෙ යි යන) ප්‍රත්‍යාසාවක් ඇතිකල්හි; මාසකං, (නැවත) මසක් හෝ; නිස්සග්ගියං, නිසගිපචිති; නුප්පාදයති, නූපදවා.

32. නිස්සයො ති,

“නිස්සයො” යන්නෙහි, නිසගැනුම් නම්:-

235. ව්‍යත්තස්ස, (නිසයෙන් මිදෙන්නට සුදුසු බණ අසා දත් බැවින්) වියත් වූ; පඤ්චවස්සස්ස, පස්වසක් ඇති භික්ෂුවහට; නිස්සාය, නිසා විසීමෙන්; කාරියං, කටයුත්තෙක්; නත්‍ථි, නැත; අව්‍යත්තො, නො වියත් මහණ; යාවජීවම්පි, දිවිහිම් කොට ද; නිස්සිතොයෙව, (ආචාර්‍ය්‍යඋපාධ්‍යායයන්) නිසා ම; ජීවති ජීවත් වේ.

236. (6) චීවරං, උත්තරාසඞ්ගය; එකංසං කත්‍වා එකස් කොට; අඤ්ජලිං පග්ගණ්හිත්‍වාන, ඇඳිලිබැඳ; උක්කුටිකං නිසීදිත්‍වා, එලිල්ලෙන් හිඳ. “ආචරියො =පෙ= වච්ඡාමී” ති

“ආචරියො මෙ භන්තෙ හොහි, ආයස්මතො නිස්සාය වච්ඡාමි” යි; යාව තතියකං තුන් යළක්; වදෙ, කියන්නේ යි.

භන්තෙ, ස්වාමිය; මෙ, මට; ආචරියො හොහි, ආචාර්‍ය්‍යව; ආයස්මතො, ආයුෂ්මත්හු; නිස්සාය, ආශ්‍රය කොට; වච්ඡාමි, වෙසෙමි; යනු මෙහි අර්‍ථ යි

237. පක්කන්තෙ, බැහැර ගිය කල්හි ද; පක්ඛසඞ්කන්තෙ තීර්‍ත්ථකයන් (ගේ ලබ්ධිවෙස රැස්වා ගෙන උන්) කරා වත් කල්හි ද; විබ්භන්තෙ වාපි, ගිහි වූ කල්හි ද; මරණ කාලක්‍රියායෙන් ද; ආණත්ති, මෙයට නො වැද යනාදි නිශ්‍රයප්‍රණාමයෙන් ද; උපජ්ඣායසමෝධානෙහි, උපාධ්‍යායයන් හා (දර්‍ශන ශබ්දශ්‍රවණ වශයෙන්) එක්වීමෙන් ද; (යන මේ සපරිද්දෙන්) නිස්සයො, (ආචාරීන් කෙරෙන් ගත්) නිස; සම්මති, බිඳේ (උපාධ්‍යායයන් කෙරෙන් ගත්නිස වනාහි උපාධ්‍යායසමොධාන විනා අනික් පස්පරිද්දෙන් බිඳේ)

238. අලජ්ජිං, අලජ්ජීහු; නිස්සාය, නිසා; න වසෙ, නො වසන්නේය; අපුබ්බට්ඨානං, පෙර (නිස ගෙන) නො විසූවිරූ තැනකට; ආගතො, එළඹියේ; භික්ඛුසභාගතං, (විනය හා ආචාර්‍ය්‍ය පරම්පරායෙන්) භික්ෂූන් හා එක්වැනි බව (හෙවත් නිශ්‍රයදායක භික්ෂුහුගේ ලජ්ජිභාවය;) ඤාතුං, දන්නා පිණිස; චතුපඤ්චාහං, සතර පස්දවසක්; ආගමේ, බලන්නේ යි.

239. අද්ධිකස්ස, ගමන් යනුහට ද; ගිලානස්ස, ගිලන්හට ද; යාචිතස්ස, (ගිලන්නු විසින්) ආරාධනා කරනලද්දෘ වූ; ගිලානුපට්ඨාකස්ස ච, ගිලන්වත් කරනුවහට ද; අරඤ්ඤෙ, වල්හි; ඵාසුකං,

(සමථවිදර්ශනාවන්ගේ ප්‍රතිලාභයෙන්) සුඛවිහාරය; සල්ලක්ඛෙන්තෙන වා, සලකන්නහු විසින් ද; සභාගෙ, (විනය හා ඇදුරොල් විසින්) එක්කොටසක් වූ; දායකෙ (නිශ්‍රය) දායකයක්හු; අසන්තෙ, නැති කල්හි; තාව, (යම්තාක් ඇසළපුණුපෝය ද) එතාක් කල්; වසිතුං; (නිස නො ගෙන) වසන්නට; ලබ්භති, වටී.

"සචෙ යාචාහි මන්ති වුච්චමානොපි මානෙන න යාචති ගන්තබ්බං"[1] යනු අටුවා යි.

"සචෙ ආසාළ්හිමාසෙ නිස්සයදායකං න ලභති යත්ථ අත්ථි තත්ථ ගන්තබ්බං, අන්තොවස්සෙ පන අනිස්සිතෙන වත්ථුං න වට්ටති"[2] යනු මෙහි ටීකා යි.

33. කායබන්ධනානි,

"කායබන්ධනං" යන්නෙහි කැප අකැප සවි නම්:-

240. අකායබන්ධනො, කාබා නැතිව; (හෙවත් කාබා නො බැඳ;) ගාමං, ගමට; පවිසෙය්‍ය චෙ, වදනේ වී නම්; දුක්කටං, දුකුළා වේ; අසතියා ගතො, සිහි නො කොට ගියේ; යත්ථ, යම් තැනෙක්හිලා, සරති, සිහි කෙරේ ද; තත්ථෙව, එතන ම (සිට;) බන්ධෙය්‍ය, බඳනේ යි.

241. කායබන්ධනං, කාබාණ; පට්ටිකා, හැඳපටරටාපටිය; සූකරන්තකානි, (දුනුපසියක් බඳු) හුරුඅතුණුපටිය යි; දුවිධං, දෙවැදෑරුම් වේ; දුස්සපට්ටො ච, පිළිවැටිය ද; එකා රජ්ජු ච, එක්වැලරැහැණ ද (යන මොහු;) තදනුලොමිකා, (යථා ක්‍රමයෙන්) ඒ දෙපටියට අනු ලොම්හු යි.

"මැජබිදෙ විළිතුලු කොට බඳුත් නොම වටී. එක් විළිතුලු බාණීත් මැහින පුත පුතා සිසාරා බඳුත් වනාහි වටී." යනු විනයසන්නය යි.

---

1. සචෙ, ඉදින්; මං, මා; යාචාහි ඉති, අයදුවයි; වුච්චමානො අපි, කියනු ලබන්නේ ද; මානෙන, මානයෙන්; න යාචති, යාච්ඤා නො කෙරේ ද; ගන්තබ්බං, යා යුතු

2. සචෙ, ඉදින්; ආසාළ්හිමාසෙ, ඇසළමස; නිස්සයදායකං, නිසදෙන ආචාර්යයකු; න ලභති, නො ලබා ද; යත්ථ, යම් තැනක; අත්ථි, (නිසදෙන ආචාර්යයෙක්) වේ ද; තත්ථ, එහි; ගන්තබ්බං, යා යුතු; අන්තොවස්සෙ පන, වසතුළ වනාහි; අනිස්සිතෙන, නිසනොගන්නහු විසින්; වත්ථුං, වසන්ට; න වට්ටති, නො වටී

"එකරජ්ජුකං පන මුද්දිකාකායබන්ධනං ච සූකරන්තකං අනුලොමෙති"[1] යනු අටුවා යි.

"මුද්දිකාකායබන්ධනං නාම චතුරස්සං අකත්වා සජ්ජිතං"[2] යනු විනයසත්‍ය යි.

242. මච්ඡකණ්ටක, මස්කටුරටා ඇති; ඛජ්ජුරිපත්තා, හිඳිපත් රටා ඇති, පට්ටිකා, පටිය; මට්ටාව, මාලාකම් ලතාකම්ාදි විකාර නැති ව ම; ලබ්භා, (තදනු ලොම් ව එහි ම ඇතුළත් වන බැවින්) වටී; දසා, (කාබාණෙහි) දහවැල; චතස්සොපි, (උඩතින්) සතරෙ කුදු (වටී.) අනෙන්ත, පටිය දෙකෙළවර; විගුණ සුත්තකං, (දහකත් කුරුත්ගුලා කත් තරවන පිණිස) දෙතුන් දියුණු හුයෙක් (වටී.)

243. මාලාදිං, මාලාදි කම්ය ද, කක්කටච්ඡාදිං, කකුළුඇස් ආදි ද; ගුණසුත්තකං, (අතරතුරෙහි) දියුණු හු ද: කුඤ්ජරච්ඡාදිං, ඇත් ඇස් ආදි ද; දසෙසත්වා, දක්වා; කොට්ටිතා, ගසතලද; පට්ටිකා, පටිය; න ච කප්පති, නො ම වටී.

244. දසාමුඛෙ, දහකෙළවර; ඝටකං, කොතුරුපත් ද; මකරමුඛාදිං, මකරමුඛ දෙඬුහක සීසාදී (යම් කිසි විකාර රූපයෙක් ද) යන මොහු; න කප්පන්ති, නො වටිත්; වීථෙ, (දහමුල තරබව පිණිස වෙළුදන්තාදියෙන් කළ) වීථයෙහි; උභන්තෙ දෙකෙළවර; ඝටකා, කළවටු ද; ලෙඛා, පරිච්ඡෙදරේඛා ද නබා, අඩුසුදං චිත්තකං ච. (අටමඟලාදී වූ) අන් විසිතුරු ද; (න කප්පති, නො වටී.)

245. දෙඬුහකං ච, බරණහිස් වැනි (මල ඇති කාබාණ ද,) මුරජං (නන්හුයින් සිසාරා ගත්) දෙණ්ඩිමයක් වැනි (කාබාණ) ද; මද්දවීනං, පමුවක් සේ (සිවුරුස් කාබාණ) ද; කලාබුකං, බොහෝ රොජු ඇති (කාබාණ) ද; (යන මොහු සතරදෙන) න කප්පන්ති නො විටිත්; දසාසු, දහයෙහි; මජ්ඣිමා, මැදතුරෙහි වූ; ද්වෙ යෙව (මුරජමද්දවීන) දෙදෙන ම; කප්පරෙ, වටිත්.

---

1. එකරජ්ජුකං පන, එක් වැලරුහැත්පටිය ද; මුද්දිකාකාය බන්ධනං ච, මුද්දිකාකායබන්ධනය ද; සූකරන්තකං, හුරු අතුණු පටියට; අනුලොමෙති, අනුලොම් වේ.

2. මුද්දිකාකායබන්ධනං නාම, මුද්දිකාකායබන්ධනය නම්; චතුරස්සං අකත්වා, සතරැස් නො කොට; සජ්ජිතං, සාදන ලද්දකි.

"මුරජං නාම මුරජවට්ටිසණ්ඨානං වෙඨෙත්වා කතං; යනු අටුවා යි."

"මුරජවට්ටිසණ්ඨානං" තත්හුයිත් සිසාරාගත් දෙණ්ඩිම වැති යි සේ යි" යනු විනය සත්‍ය යි.

"මද්දවිනං නාම පාමඞගසණ්ඨානං" යනු අටුවා යි. පමුදම් සේ සිව්රුස් සටහන් ඇතියේ යනු තිසසදෙහ යි.

"පාමඞගසණ්ඨානං පන" යනුයෙහි පුවක්මල් රටාවට ගෙතු සෙයින් වනාහි පමුදම් සටහන් නම් නො වෙ යි" යනු විනය සත්‍ය යි

"කලාබුකං නාම බහුරජ්ජුකං,, යනු අටුවා යි "බොහෝ රොජු ඇති, යනු එයට සත්‍ය යි.

"බහුරජ්ජුකෙ එකතො කත්වා එකෙත නිරනතරං වෙඨෙත්වා කතං බහුරජ්ජුකනති න වතතබබං තං වට්ටති" යනු අටුවා බැවින් බොහෝ රොජු එක් කොට දෙකෙළවර මතු බඳනාලද්දේ බහුරජ්ජුක නමැ යි දතයුතු.

246. වෙළු, හුණමුවා වූ; දනත, දළමුවා වූ විසාණ, හංමුවා වූ; අට්ඨි, ඇටමුවා වූ; කට්ඨ, දඹුමුවා වූ; ලාඛා, ලාමුවා වූ; ඵලාමයා, ඵලමුවාවූ ද; සඞඛනාභිමයා, සක්තැබමුවා වූ ද; සුතත, හුමුවා වූ ද; නළ, රණහුනමුවා වූ ද; ලොහමයාපි ච, ලොහෝමුවා වූ ද; විඨා, විඨයෝ; කපපනති, වට්ති; තමමයා, ඒ (කී) වෙළු ආදිමය වූ; ගණ්ඨියො වාපි, (සිවුරෙහි) ගැටවටුවෝ ද; කපපනති, වට්ත්.

ආමලක කල්කාදීන් කළෙ "ඵලමුවා" නම්.

පඨමකභාණවාරං,

පළමුවෙනි බණවර යි.

84. පඨවි චාති,
"පඨවි ච" යන්නෙහි කැප අකැප පොළෝ නම්:-

247. ජාතා, ජාතපඨවි ය; අජාතාති, අජාතපඨවී ය යි; දුවිධා, (පඨවිතොමෝ) දෙවැදෑරුම් වේ; අදඩ්ඪා, (උද්ධනපාත්‍රපචනාදියෙන්) නො දැ; සුද්ධමත්තිකපංසුකා ච, හුදු මැටි හුදු පස් ඇති භූමි ද; බහුමත්තිකපංසුකා, බොහෝ මැටි බොහෝ පස් ඇති භූමි ද; චාතුමාසාධිකොවට්ඨා, වැසිවට සාරමසක් ඉක්මුණු; පංසුමත්තිකරාසි ච, පස්රැස් මැටිරැස් ද; ජාතා පඨවී, අයප පොළෝ නමු.

"**බහුමත්තිකපංසුකා**" යන්නෙහි "**බහු**" ශබ්දය යෙභුය්‍ය පරියාය යි. "**උදකෙන,** යනු ඉදිව ආසිත් ම වසිනා දියෙන් අතික් තෙතක පැහැර ගී තෙමේ හොතුජු වටී යෙත්" යනු අටුවා සත්‍ය යි.

248. සුද්ධසක්ඛර, හුදුසකුරු ඇති; පාසාණ, (හුදු) පහණ ඇති මරුම්බ (හුදු) කළුසකල ඇති; කඨල, (හුදු) කැබිලිති ඇති; වාලුකා, (හුදු) වැලි ඇති භූමි ද; දඩ්ඪා ච භූමි, (උද්ධනපාත්‍රපචනාදින්) දැගිය භූමිය ද; යෙභුය්‍යසක්ඛරාදිමහිපි ච, බොහෝ සකුරු ආදිය ඇත්තී ය යි සලකතලද භූමි ද; චාතුමාසොමවට්ඨකො, වැසිවට සාර මසක් නො ඉකුත්; වුත්තරාසී ච, කියන ලද පස්රැස් මැටිරැස් ද, දුතියා, දෙවෙනි වූ කැප පොළෝ නමු.

"මුට්ඨිප්පමාණතො උපරි පාසාණො වෙදිතබ්බො, මුට්ඨිප්පමාණා සක්ඛරා, කඨලාති කපාලඛණ්ඩානි, මරුම්බාති කටසක්ඛරා, වාලුකාති වාලුකා යෙව"1 යනු අටුවා යි.

"**යෙභුය්‍යසක්ඛරාදි**" යන්නෙහි "**ආදි**" ශබ්දයෙන් බොහෝ පහණ බොහෝ කළුසකල බොහෝ කැබිලිති බොහෝ වැලි ඇති භූමිගත යුතු.

249. යාය භූමියා, යම් භූමියකගේ; තිසු භාගෙසු, තුන් කොටසකින්; ද්වෙ භාගා, දෙකොටස් කෙනෙක්; මත්තිකා,

---

1.මුට්ඨිප්පමාණතො උපරි, මිටින් ගතහැකි පමණින් මහත් වූයේ; පාසාණො, පාසාණ නමැ යි; වෙදිතබ්බො, දතයුතු. මුට්ඨිප්පමාණා, මිටින් ගතහැකි පමණ ඇත්තී, සක්ඛරා, සක්ඛරා නම්. කඨලාති, කඨල නම්; කපාලඛණ්ඩානි, කබල් කැබිලි යි. මරුම්බාති, මරුම්බ නම්; කටසක්ඛරා, කළුසකල යි හෙවත් බොරළු යි. වාලුකාති, වාලුකා නම්; වාලුකා යෙව, වැලිමැ යි.

මැටි ද; එසා, මෝ නොමෝ; යෙභුයාහ මත්තිකා, බොහෝ මැටි ඇත්ති තමු; සෙසෙසුපි, (යෙභුයාපංසු යෙභුයාසක්ඛරාදී වූ) සෙස්සෙහි දු; අයං නයො, මෙ ම නය යි.

250. ජාතෙ, අකප්පිය පඨවියෙහි; ජාතසඤ්ඤිස්ස, අකැප පොළොව ය යන සංඥ ඇත්තාහට; බණනෙ, (තමා ම) කැණීමෙහි; පාචිත්ති, පචිති ඇවැත් වෙ යි; ද්වෙළ්හස්ස, විමති ඇත්තාහට; දුක්කටං; දුකුළා වෙ යි; අජාතසඤ්ඤිස්ස, කැපය යන සංඥ ඇත්තාහට; න ආපත්ති, ඇවැත් නැති; ආණාපනෙ, ඇණවීමෙහි ද; තථා, එසේ මැ යි.

251. අත්තනා තමා විසින්; බණමානස්ස කණනහට; පහාරෙ පහාරෙ; පහර පහර; ආපත්ති, ඇවැත් (වේ,) එකාය ආණත්තියා, එක වරෙක ඇණවීමෙහි; එකා, එක ඇවතක් වෙ යි; නානාණත්තිසු, නොයෙක්වට ඇණවීමෙහි; වාචසො, තෙපුල් ගණනින් (වේ)

252. ඉමං ඨානං, මෙ තෙන; ඉමං කන්දං, මේ අලය; (බණ වා,) කණ යි හෝ; ඉධ, මෙ තැන; එත්ථ, එතන; වාපිං බණ, වැවක් කණ යි හෝ; අග්ගිං ජාලෙහි වා, ගිනි දල්ව යි හෝ; ඉති, මෙසේ; නියමෙත්වා; නියම කොට; වත්තුං කීම; න වට්ටති, නො වටී.

253. ඉමස්ස ථම්භස්ස, මේ ටැඹට; ආවාටං, වළක්; ජාන වා, (වන සේ) දනැ යි හෝ; මත්තිකං, මැටි, ජාන වා, (වන සේ) දනැ යි හෝ; ආහර වා, ගෙනෙව යි හෝ; කප්පියං කරොහි වා ඉති, කැප කර යි හෝ යන; එදිසං වචනං, මෙබඳු (කැප) තෙපුල්; වට්ටති, (කියන්) වටී.

254. පඨවියා, පොළොව හා; අසම්බන්ධං, එකාබඩ නො වූ; සුක්ඛකද්දමආදිකං, වියළිමඩ ආදි ද; තනුකං, නො බොල් වූ; උස්සිඤ්චනීයකද්දමං, ඉස්ස හැකි මඩ ද; කොපෙතුං, (කඩන ඈ විසින්) කළකිරුවන්ට; ලබ්භං, වටී.

මෙහි ආදිශබ්දයෙන් "උදකෙන ගතට්ඨානෙ උදකපප්පටකො නාම හොති. වාතප්පහාරෙන චලති, තං අපනෙතුං වට්ටති" යි අටුවායෙහි කියනලද උදකපප්පට ගත්හු.

උදකපප්පටක නම්, රොම්මඩ වියළි කබලු යි.

255. චතුමාසාධිකොවට්ටං, වැසි වට සාරමසක් ඉකුත්; ගණ්ඩුප්පාදං, ගැඩවිලුන් නැගූ මැටි ද; උපචිකාමත්තිකං, වේ පස් ද; මූසිකුක්කුරං, මීයන් නැගූ පස් ද, ලෙඩ්ඩාදිං ච, සාණ්තැන තගුලෙන් කැඩී නැගි මැටිකැටි ආදී ද; න කොපයෙ, නො කළකිරුවන්නේ යි,

මූසිකානං උක්කුරො මූසිකුක්කුරො, මූසිකාහි උද්ධටං පංසු[1],,

256. 257. උදකසන්තිකෙ, දියසමීපයෙහි, පතිතෙ, හුණු; වාපි ආදීනං, වැව් ආදීන්ගේ; කූලෙ ඉවුරෙහි ද; පාසාණෙ, පහණ පිට; ලග්ගෙ, ඇලුණු; රජෙ ච, රජස්හි ද; නවසොණ්ඩියා, අලුත් කළ දිය නැති කෙම; පතිතෙ, වගුළ රජස්හි ද; අබ්භොකාසුට්ඨිතෙ, අබවස නැගි; වම්මිකෙ, තුඹස්හි ද; මත්තිකාකුඩ්ඩෙ; මැටිපව්රෙහි ද; තථා, එසේ මැ යි; (වැසිවට සාරමසක් ඉකුත්කල්හි නො කළකිරුවන්නේ යි;) ඉට්ඨකකුඩ්ඩකො, අබවස නැගූ උළුපව්ර; යෙභුය්‍ය කාළලට්ඨානෙ බොහෝ සේ කැබිලිති ඇති පොළෝ තන්හි; තිට්ඨති, සිටී

258 259. භූමිං, අකැපපොළොව, විකොපයං, කළකුරු වමින්; සඞ්ඝවාලෙන්වා, (ඔබිනොබ) සළා; ථම්භාදිං, (අබවස සිට) ටැම්ආදි; ගණ්හිතුං, ගන්නට ද; ධාරාය, ධාරාවේගයෙන්; භූමිං, (අකැප) පොළොව; භිඥ්දිතුං, බිඳින්ට ද, විසමං, නො සමතැන්; සමං කාතුං, සමකරනු පිණිස; සම්මජ්ජනිහි, මුස්නෙන්, ඝංසිතුං වා, ගහන්නට් ද; කණ්ටකාදිපපවෙසිතුං, කටුආදිරුවන්නට ද; පදං දස්සෙස්සාමීති, පියවරක් දක්වම් යි භූමිං (අයප) බිම; භිඥ්දන්තො, (පත්ලෙන්) බිඳිමින්; චඞ්කමිතුං, සක්මන් කරන්නට ද:-

260. කණ්ඩුරොගී කණ්ඩුතිරෝග ඇත්තහු; තට්ාදිසු ඉවුරු ආදියෙහි; අඞ්ගපච්චඞ්ගං, අඟපසඟ; ඝංසිතුං වා, ගහන්නට ද; හත්ථං, අත; ධොවිතුං, සොධන පිණිස; භූමිං, (අයප) බිම; ඝංසිතුං වා, ගහන්නට ද; න ච කප්පති, නො ම වටී.

261. ථම්භාදිමුජ්ජුකුද්ධරෙ, ටැම් ආදි ඉදුරා නැගීම ද; පාසාණාදිපවට්ටනං, පහණ ඈ පෙරළාගෙන යාම ද, සාඛාදිකඩ්ඩනං, අතුආදි බිම ගහා ඇදගෙන යාම ද; රුක්ඛලතාචෙඡ්දනඵාලනං, මළ රුක්වැල් (බිමතබා) කැපීම් පැළීම් ද, –

1. මූසිකානං, මීයන් විසින්, උක්කුරො, නගන ලද්දේ; මූසිකුක්කුරො, මූසිකුක්කුර නම්. මූසිකාහි, මීයන් විසින්; උද්ධටං, නගනලද; පංසු, පස් ය.

262. පස්සාවආදීනං, දිය වුනු ආදීන්ගේ; සෙකො, සිඤ්චනය ද; (වැගිරවීම ද;) අල්ලහත්ථං, තෙත් අත්ල; භූමියා, භූමියෙහි; ඨපෙත්වාන, (පමණින් මොලොක්කොට) ඔබා; රජග්ගාහො ච, රජස් ගැන්ම ද; සුද්ධචිත්තස්ස, පොළෝ බිදීම් යන සිත් නැත්තාහට; වට්ටති, වටී.

“හස්තෛකදේශ වූ හස්තතලය ම මෙහි හස්ත නම්.”

263. අග්ගිස්ස, ගින්නට; අනුපාදානෙ, ඉන්ධන නො වූ හෙවත් ගිනි ගෙන නො දැවිය හැකි වූ; කපාලෙ; කබලෙක හෝ; ඉට්ඨකාය වා, උළුයෙක හෝ; අග්ගිං; ගිනි දැල්වීම ද; අවසෙ සති, තමා විසිබවක් නැති කල්හි; (හෙවත් හස්තදාහාදි ආපදායක් ඇති කල්හි;) භූමියං වා (හිස්) බිම හෝ; පාතෙතුං, හෙළීම ද, ලභතෙ වටී.

“උපාදියතීති, උපාදානමින්ධනං, න උපාදානං අනුපාදානං, කපාලාදි”.

“තිණුක්කං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තො හත්ථෙ ඩය්හමානෙ භූමියං පාතෙති අනාපත්ති පතිතට්ඨානෙයෙව උපාදානං දත්වා අග්ගිං කාතුං වට්ටති”[1] යනු අටුවා යි,

35. පරික්ඛාරොති,

“පරික්ඛාරො” යන්නෙහි කැප අකැප පිරිකර නම්:-

264. පඤ්චවණ්ණෙහි සුත්තෙහි, පස්වණක් පැහැ ඇති හුයින්, අන්තො, (පත්කුඩය) ඇතුළෙහිදු; බහි ච, පිටත්හි ද; සිබ්බිතුං; රූ ඇති කොට හිවත්නට ද; ජන්තපණ්ණෙ කුඩයෙහි සෙවූ පත්හි; ගිරිකූටඩ්ඪචන්දාදිං, මෝරදැති අඩසඳ ඈ; ඡින්දිතුං ච, කපන්නට ද; (න වට්ටති,) නො වටී.

මූවවිටින් තමා ඇතුළු කළපත හෝ මැඩිලිපත අග හෝ ගිරිකූටාදි කෙරෙත්.

---

1. තිණුක්කං, තණසුලක්; ගහෙත්වා, ගෙන, ගච්ඡන්තො, යන්නේ; හත්ථෙ, අත, ඩය්හමානෙ, දනු ලබනකල්හි, භූමියං, බිම, පාතෙති, හෙළා ද, අනාපත්ති, ඇවැත් නැති; පතිතට්ඨානෙ යෙව, වැටුණු තැන ම, උපාදානං දත්වා, දර දමා, අග්ගිං කාතුං, ගිනි දල්වන්ට, වට්ටති, වටී.

365. දණ්ඩෙ; (සත්) දණ්ඩෙහි; ඝටිකං, කොතුරු පත් ද; වාළ රූපං වා, ව්‍යාලරූප ද; ලේඛා, ශිරි ද; න වට්ටති, නො වටී; දණ්ඩබුන්දම්හි, සත්දඬුමුල; (හෙවත් කුඩපුළුමුල;) අහිච්ඡත්තකසාදිසං පිපීගිය සත්තක් බඳු සටහන; වට්ටති, වටී.

266. ථිරත්ථං, තරවන පිණිස; එකවණ්ණෙන, නිල් ඈ එක් පැහැ ඇති හුයින්; සිබ්බිතුං, (පත්කුඩය ඇතුළෙහි පිටත) හිවත්තට ද; පඤ්ජරං, කුඩතනු; විනන්ධිතුං වා, වෙළත්තට ද; වට්ටති, වටී; ඡත්තෙ, සැත්මැකිල්ලෙහි; බන්ධිතුං, (සුළඟින් නො සැලෙන සේ රැහැණ ගන්වා දණ්ඩෙහි) බඳනා පිණිස; දණ්ඩෙ, සත් දඬෙහි; ලේඛාව, (ලණු බඳනා තැන වළල්ලක් මෙන් නැගූ) රේඛාවක් ම (වටී.)

එකවණ්ණෙන පන නීලෙන වා පීතකෙන වා යෙන කෙනචි සුත්තෙන සිබ්බිතුං ඡත්තදණ්ඩගාහකසලාකපඤ්ජරං වා විනන්ධිතුං වට්ටති. තඤ්ච ඛො ථිරකරණත්ථං න වණ්ණමට්ඨත්ථාය වාතප්පහාරෙන වා අචලනත්ථං ඡත්තමණ්ඩලිකං රජ්ජුකෙහි ගාහෙත්වා දණ්ඩෙ බන්ධන්ති, තස්මිං බන්ධනට්ඨානෙ වලයමිව උක්කිරිත්වා ලෙඛං ඨපෙන්ති, සා වට්ටති''[1] යනු අටුවා යි.

“වඩ්ඪ ජ්‍ය” බඳුත් බඳනට නිසිතැන් බැවින් ලණු නො බඳුතුදු වටී ම'' යනු විනයසන්න යි.

267. අනෙන, නුවායෙහි හෝ; පත්තමුඛෙ වාපි, දෙපත් අග ගැළපුතැන හෝ; වෙණි, (හමුකරල් වැනි) වෙණී ද; සඞ්ඛලිකාපි වා, (බළල්දම් වැනි) දම් ද; අඤ්ඤං, මේ කියෙන්)

---

1. එකවණ්ණෙන පන, සමාන වණ් ඇත්තා වූ වනාහි; නීලෙන වා, නිල් වූ හෝ; පීතකෙන වා, කසාවන් වූ හෝ, යෙන කෙනචි සුත්තෙන, යම් කිසි හුයකින්; සිබ්බිතුං, හිඳිකම් කිරීම ද; ඡත්තදණ්ඩගහණකසලාකපඤ්ජරං, කුඩමිටගෙන සිටින ළහමැදිරිය; විනන්ධිතුං වා, වෙළීම ද; වට්ටති, වටී. තං ච ඛො, හෙද වනාහි; ථිරකරණත්ථං, තරකිරීමට ය; න වණ්ණමට්ඨත්ථාය, හෙබවීමට නො වේ. වාතප්පහාරෙන වා, සුළඟ් පහරින් හෝ; අචලනත්ථං, නො සැලෙනු පිණිස; ඡත්තමණ්ඩලිකං, සත්මඬුල්ල; රජ්ජුකෙහි, රැහැණින්; ගාහෙත්වා, ගන්වා; දණ්ඩෙ, කුඩ දඬුයෙහි; බන්ධන්ති, බඳිත්. තස්මිං බන්ධනට්ඨානෙ, ඒ බඳිනාතැන; වලයං ඉව, වළල්ලක් මෙන්; උක්කිරිත්වා, නගා; ලෙඛං, රේඛාවක්; ඨපෙන්ති, තබත්; සා, ඕ තොමෝ; වට්ටති, වටී.

අනාෘ වූ; සුචිවිකාරං වා, (තන්හුයින් සනපදි ආකාරාදීන් කරන යම්කිසි) සූචිකර්ම විකාර ද; පාළිකණ්ණිකආදිකං, වැලරු සේ බබන පෙළකප් කත්කප් ආදී වූ; කප්පබින්දුවිකාරම්පි, කප්බින්දුවිකාර ද, චීවරෙ, සිවුරෙහි; න ච කප්පති, නො ම වටී.

268. ගණ්ඨිපාසකපට්ටාපි, ගැටපත් මලපත්හු ද; වතුකොණාව, සිව්රුස්වූවාහු ම; (වටින) අග්ඝිකං, ඇගැසටහන් ද; මුගගරො, මුගුරු සටහන් ද; කක්කටච්ඡාදිවිකාරං, කකුළු ඇස් ඈ සූචිවිකාර ද; එහි, මේ ගැටවටු පස් වටුයෙහි; න වට්ටනි, නො වටී.

269. කොණසුත්තා ච (පස්වටුයෙහි සතර) කණින් නිකුත් හු ද; පිළකා ච, (එ ම හුය නවතා හෙළා නැගු) පසහුකෙළ ද, (යන මොහු;) දුවිඤ්ඤෙයාා ච, (රළුකල්හි) නො දතහැක්කාහු ම; කප්පරෙ, වටිත්; ගන්ධං (සුවඳ පිණිස) ගඳ ද; තෙලං වා, (උජ්ජ්වලබව පිණිස) තෙල් ද; ලාඛං වා (පැහැ පිණිස) ලා ද; රජනෙ, රජන්පඬුයෙහි; න ච පක්ඛිපෙ, නො ලන්නේ යි.

270. රත්තං, රළුසිවුර; සඬ්ඛෙන, සකින් හෝ; මණිනා, පහණින් හෝ; අඤ්ඤෙන වා, (ඔප නැගෙන මුගුරු ඈ) අන් කිසිවකින් හෝ; න ච ඝට්ටෙය්‍ය, නො ද ගටන්නේ ය; දොණියං කත්වා, (රදන්) දෙණ තබා, න ඝංසෙය්‍ය, (අතින් ගෙන) නො ද ගහන්නේ ය; මුට්ඨිනා, මිටින්; න ච පහරෙ, නො ද පහරන්නේ යි.

රජනදොණිපකිරති එවතබතියේ යි යනුදු අස්වදුකාබාන් ගහට ත් වනායි වටී යනුදු විනයසත්‍ය යි.

271. 272. කණ්ණෙ, (සිවුරෙහි) කන් හු ද; කොණකසුත්තානි, (පස්වටුයෙහි) කොන් හු ද; චීවරෙ රත්තෙ, සිවුර රළුකල්හි; ඡින්දෙය්‍ය, කපන්නේ යි; (මෙහි සිවුරෙහි දිග පුළුල ද නුවායෙන් පිටතට නික්ම වූ හු ද සිවුර රඳා වියලන කල එල්වන පිණිස නුවායෙහි බඳනා හු ද කණ්සුත්‍ර නම්.

චීවරස්ස කණ්ණසුත්තකං න වට්ටති, රජිතකාලෙ ඡින්දිතබ්බං. යං පන 'අනුජානාමි භික්ඛවෙ කණ්ණසුත්තකන්ති,, එවං අනුඤ්ඤාතං තං අනුවාතෙ පාසකං කත්වා බන්ධිතබ්බං රජනකාලෙ ලග්ගනත්ථාය.[1] යනු අටුවා යි.

---

1. චීවරස්ස, සිවුරට; කණ්ණසුත්තකං, කන් හු; න වට්ටති, නො වටී. රජිතකාලෙ, රඳා නිම වූ කල්හි, ඡින්දිතබ්බං, (ඒ) කැපිය

“කොණසුත්තකං” යි කී පස්වටුයෙහි කණින් තෙල හු” යනු වනවිතිසසත්‍ය යි.

ඡත්තවට්ටියං, සත්මුවවිට; ලෙඛං ඨපෙත්වා, රේඛාවක් තබා; ධම්මකරකෙ, ඔබරායෙහි; ලෙඛා, (අන්‍ය) රේඛාවක්; න වට්ටති, නො වටී; කුඤ්චිකාය ච, කෙස්සෙහි ද; පිප්ඵලෙ ච, කඩතුරෙහි ද; මණිකා මහත් බුබුල ද; පිළකා, කුඩා බුබුල ද; න වට්ටති, නො වටී; දණ්ඩම්හි, කඩකතුරැ දණ්ඩෙහි; පරිච්ඡෙද ලෙඛා, පරිච්ඡෙද රේඛාවක්; වට්ටති, වටී.

“කුඤ්චිකාය වණ්ණමට්ටකම්මං න වට්ටති, පිප්ඵලකෙපි මණිකං වා පිළකං වා යං කිඤ්චි ඨපෙතුං න වට්ටති, දණ්ඩකෙ පන පරිච්ඡෙදලෙඛා වට්ටති[1] යනු අටුවා යි.

273. 274. අරණියං, අරණිභාණ්ඩයෙහි; මාලාදි, මාලා (කම්) දී ද; පත්තමණ්ඩලෙ, (පාතබන තිපුසීසාදිමය) පාමඬුල්ලෙහි; භත්තිකම්මං ච, (මෝරුදැති මිස සෙසු) විභක්තිකම් ද; (න වට්ටති) නො වටී; කත්තරයට්ඨිම්හි, සැරයටියෙහි; හෙට්ඨා, යට, (පිළිය) ලෙඛාද්වයං, රේඛාදෙකක් ද; උද්ධං, මත්තෙහි; අහිච්ඡත්තකසාදිසං, හිස සතුකැකුලක් බඳු සටහන් ද; හිත්වා, හැර; වණ්ණමට්ටං, වන මටකමෙක් ද; සූචිසණ්ඩාසකෙ, හිදිකටු ගහණ දඬුහඬුයෙහි; ගිරිකූටාදි, මෝරුදැති ඈ; යං කිඤ්චි වණ්ණමට්ටමපි ච, යම් කිසි රුවැති දෙයක් ද; න වට්ටති, නො වටී.

උත්තරාරණී ය අරණිධනුක ය උපරිපෙල්ලනදණ්ඩක ය යන මේ අරණිභාණ්ඩ නමි.

සුතු; යං පන, යමක් වනාහි; “අනුජානාමි භික්ඛවෙ කණ්ණසුත්තකං ඉති, මහණෙනි! කන් හුය අනුදනිමි යන (මේ ශික්ෂාපද; යෙන්;) එවං, මෙසේ; අනුඤ්ඤාතං, අනුදන්නාලද ද; තං, එය, අනුවාතෙ, නුවාවෙහි; පාසකං කත්වා; පාසයක් කොට; රජ නකාලෙ ලග්ගනත්ථාය, රඳන කල්හි එල්වනු පිණිස; බන්ධිතබ්බං, බැන්ද සුතු.

1. කුඤ්චිකාය, කෙස්සෙහි; වණ්ණමට්ටකම්මං, වණමටකම්; න වට්ටති, නො වටී පිප්ඵලකෙපි, කතුරෙහි ද; මණිකං වා, මහබුබුලක් හෝ; පිළකං වා, කුඩාබුබුලක් හෝ; යං කිඤ්චි, යම් කිසිවක්; ඨපෙතුං, තබන්ට; න වට්ටති, නො වටී. දණ්ඩකෙ පන, දණ්ඩෙහි වනාහි; පරිච්ඡෙදලෙඛා, පරිච්ඡෙදරේඛාව; වට්ටති, වටී.

"කතුරු යට කෙළවර හඬු කොට කරන සවලලු දූ වරි මේ" යනු විනයසන්‍ය යි.

275. බිමෙබාහණො, කත්වයිනෙහි ද; භිසිමඤ්චපීඨාදිසයනා සනෙ, බිසි ය හැඳ පුටු ය බුමුතුරුණු ය යනාදී හෝනා හිඳිනා දෑ යෙහි ද; සමමුඤජනිමහි, මූස්නෙහි ද; සඞකාරඡඩ්ඩනෙ, කසළ හඬුයෙහි ද; රඞගහාජනෙ; (රඳන්දෙණ ඈ) රජ න භාජනයෙහිද;-

276. පානීයභාජනෙ, (කලගොතලා ඈ) පැන්බජනෙහි ද; පාදපීඨෙ, දෙව්පානබන පොහොරුයෙහි ද; කථලිකාය ච, නො දෙව්පාතබන පොහොරුයෙහි ද; පතතාධාරපිධානෙසු, පාත්‍රවලලු පාත්‍රපත ද; තාලවණෙට ච, තල්වැට ද; විජනෙ, සිව්රුස් විජනියෙහි ද; මාලාකමමාදී, මාලාකම්ාදි වූ; යං කිඤ්චි වණණමටඨං, (මාගම් රූ විනා) යම්කිසි රුවැති දෙයක්; අවාරිතං, නො වළක්වන ලදී.

"කිවුතායෙහි මගණනට මාගම් රූ මිස සෙසු වනමට වරි යෙත් යනු විනයසන්‍ය යි.

277. වාරකචාටාදිපපභෙදනෙ, දෙරකවුළු දෙරබා ඈ ප්‍රභෙද ඇති; සෙනාසනෙ පත, (ප්‍රාසාදදි වූ) සෙනාසනයෙහි වනාහි; සොවණණමපි, රත්කමුදු; අනුඤඤාතං, අනුදන්නාලද; වණණ මටඨමහි, අත්රුවැතියෙහි; කා කථා, කිය යුතු ක්ම.

278. විසාණනාළිලාබුවාදිපපභෙදෙ, තෙල්හං තෙල්නළ තෙල් ලබු ඈ ප්‍රභෙද ඇති; තෙලභාජනෙ; තෙල් බජනෙහි; පුම්ඉපිරූප රහිතං, මාගම් පිරිමි රූ නැත්තා වූ; වණණමටඨං, වනමට; අවාරිතං නො වළකනලදී.

36. භෙසජ්ජ නති,

"භෙසජ්ජං" යන්නෙහි බෙහෙත් කිරීම් ආරඞිම් ඈ නම්:—

279. ජනසස (නො නෑ) ජනයාහට; භෙසජ්ජං, බෙහෙත්; කාතුං, කරන්නට ද; දතුං, දෙන්නට ද; වතතුං, කියන්නට ද; න ලබහති, නො වරී; භිකඛුවරිය, සිගා ලද; බෙහෙදින්) විඤඤතති, විනවාලද; (බෙහෙදින්): සකෙහි, තමා අයත්; (බෙහෙ දින්) සහධම්මිනං පඤචසහධම්මිකයන්ට ද,-

280. පිතුනනං, මව්පියන්ට ද; තදුපටඨාක, මව්පියන්ට මෙහෙ කරන්නෝ ය; භිකඛුනිසසිත, භික්ෂූන් නිසා වසන්නෝ ය;

භණ්ඩුතං, පණ්ඩුපලාසස ය යන මොවුන්ට ද; වෙය්‍යාවච්චකරස්ස ච, (තමාගේ) මෙහෙකරුවාහට ද; භෙසජ්ජකරණං, බෙහෙත් කිරීම; ලබ්භං, වටී.

281. මහාචූළපිතා, මහලුපිය සුළුපියෝ ය; මාතා, මහලුමව් සුළු මව් ය; භාතා, මල්බෑයෝ ය; භගිනිආදීනං, නඟු බුහුන්හු ය; (ආදී, ගහණින් ගත් නෑදිමයිලෝ ය යන) තෙසං, ඒ දසදෙනහට; සකෙ (සති,) උන් සතු බෙහෙත් ඇතිකල්හි; (උන් සතුබෙහෙදින් බෙහෙත් කටයුතු ය) න අත්තනියෙ – අත්තනියෙ අසති, උන් සතු බෙහෙත් නැති කල්හි; තාවකාලිකං, (තව්කැලි කොට ගන්ව යි කියන විසින් හෝ තමන්ට ඇති සඳ දෙති යන ආභොග විසින් හෝ) තාවකාලික කොට; දාතබ්බං, (තමා සතු බෙහෙත්) දියයුතු.

“එසේ නො දිනි හොත් සද්ධාදෙය්‍යවිනිපාත නම් වෙයියෙහි” යනු මෙහි සත්‍ය යි.

“සචෙ පටිදෙනන්ති ගහෙතබ්බං, නො චෙ දෙනන්ති න චොදෙතබ්බං.[1]” යනු අටුවා යි.

282. කුලදූසන, (පුෂ්පඵලදානාදියෙන්) කුලදූෂණ ය; විඤ්ඤත්ති, (සතර පසය) විනවීම ය; භෙසජ්ජකරණාදිහි, බෙහෙත් කිරීම ය යනාදීන් වනාහි; මාතාපිතූහි, මව් පියන් හා; සම්බන්ධ, (සත්වන කුලපරම්පරාව දක්වා) එක්බැඳි වූ; ඤාතකෙසු නෑයන් කෙරෙහි; න රූහති, නො නැගේ; (ආපත්තිජනක නො වේ.)

මෙහි “ආදි” ගහණින් අනාමට්ඨපිණ්ඩපාතදාන පරිත්තොදක පරිත්තසුත්තදාන දූතෙය්‍ය ජඞ්ඝපෙසනික යන මෙතෙක් දෑ ගන්නා ලදී

283. අනාමට්ඨො, අගින් නො ගන්නා ලද; පිණ්ඩපාතො, අහර; මාතාදීනං, මව්පිය ආදි වූ; ජන්නං, (සට කී) සදෙනහට ද; දාමරිකචොරස්ස, ගම් වොලොගන්නා ප්‍රසිද්ධ සොරහට ද; ඉස්සරියස්ස ච, ඉසුරුහට ද; දාතුං, දෙන්නට; අවාරිතො, නො වළකනලදී.

1. සචෙ, ඉදින්; පටිදෙනන්ති, පෙරළා දෙත් ද; ගහෙතබ්බං, ගතයුතු වෙ ඉදින්; නො දෙනන්ති, නො දෙත් ද; න චොදෙතබ්බං, නො ඉල්විය යුතු.

"එතථ පණ්ඩුපලාසස්ස ථාලකෙ පක්ඛිපිත්වාපි දාතුං වට්ටති, තං ඨපෙත්වා අඤ්ඤස්සං අගාරිකානං මාතාපිතුන්නම්පි න වට්ටති. පබ්බජිතපරිභොගො හි අගාරියානං චෙතියට්ඨානසදිසො.[1]" යනු අටුවා යි.

284. තෙසං, ඒ තො නෑ ගිහිමිනිසුන්ගේ; සුත්තොදකෙහෙව, හුයෙන් හා දියෙන් ම; පරිත්තං කරෙ, පිරිත් කරන්නේ ය; න අත්තනො, තමා අයත් සුත්‍රොදකයෙන් නො කරන්නේ යි; භණාපෙනෙන, (පිරිත්) බණවන කල්හි; සාසනොගධං, ශාසනපර්‍ය්‍යාපන්න වූ; පරිත්තං, (රතනපරිත්තාදි) පිරිත්; භණිතබ්බං, බිණිය යුතු.

285. ආගන්ත්වා, අවුත්; සීලං දෙතු, සිල්දෙන්ව යි හෝ; ධම්මං, බණ (කියන්ව යි හෝ); පරිත්තං භාසතු වා, පිරිත් බෙණෙන්ව යි හෝ, කෙනචි, (රජ යුවරජ ආදි) කිසිවෙක්හු විසින්; පෙසිතො, (ආරාධනා කොට) එවන ලද්දේ; ගන්ත්වා, ගොස්; දාතුං, (සිල්) දෙන්ට ද; වත්තුං ච, (බණ) කියන්ට ද; (පිරිත් බණන්ට ද;) ලභති, ලැබේ.

37. උග්ගහෙොති,

"උග්ගහො" යන්නෙහි අකැපවත් පිළිගැනුම් නම්.—

286. කම්ම, තවාම් පිණිස ද; චෙතිය, දාගැබ් පිණිස ද; සඞ්ඝ, සඞ්ඝයා පිණිස ද; අඤ්ඤපුග්ගලත්ථං, අනික්පුහුලකු පිණිස ද; ගණස්ස ච, (සුත්තන්තිකාදි) ගණයකට ද; දසභෙදම්පි රතනං, (මුතු මැණික් ඈ) දසවිධ වූ රුවන් ම; උග්ගණ්හන්තස්ස, ගන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

287. 288. තෙසු, ඒ දසවිධවූ රත්නයන් අතුරෙහි; අත්තත්ථං, තමා පිණිස; (ගන්නාහට) දවිසු, (ජාතරූපරජත) දෙක්හි; නිස්සග්ගි, නිසග්ගිපචිති වෙ යි; සෙසෙසු, සෙසු රුවන්හි; දුක්කටං, දුකුළා වේ; ගණං, ගණයක් ද; සඞ්ඝං ච, සඞ්ඝයා ද, පුග්ගලං, පුද්ගලයෙකු ද;

---

1. එත්ථ, මෙහි; පණ්ඩුපලාසස්ස, පණ්ඩුපලාසයාට; ථාලකෙ, තලු තැටියෙහි; පක්ඛිපිත්වාපි, බහා ද; දාතුං දෙන්ට; වට්ටති, වටී. තං, ඔහු; ඨපෙත්වා, හැර අඤ්ඤස්සං, සෙසු; අගාරිකානං, ගිහි වූ; මාතාපිතුන්නං අපි, මව්පියන්ට පවා; න වට්ටති, (තලුතැටියෙහි බහා දෙන්ට) නො වටී. හි, යම් හෙයකින්; පබ්බජිතපරිභොගො, පැවිද්දන් පරිභොග කරන දෙය; අගාරියානං, ගිහියන්ට; චෙතියට්ඨානසදිසො, චෛත්‍යස්ථානයක් සම වේ ද; එහෙයිනි,

අනාමසිත්වා, නො ගෙන; චෙතියස්ස, චෛත්‍යයට (දෙමි;) නව
කම්මස්ස දම්මිති, නවකර්මයට දෙමි යි; වුත්තෙනතු, කීකල්හි වනාහි;
න පටික්ඛිපෙ, ප්‍රතික්ෂෙප නො කරන්නේ ය; ඉමෙ එවං වදන්තීති,
මොහු මෙසේ කියති යි; කප්පියකාරානං වදෙ, කැපකරුවන්ට
කියන්නේ යි.

"සචෙපි කොචි ජාතරූපරජතං ආනෙත්වා ඉදං සඞ්ඝස්ස
දම්මි, ආරාමං කාරෙථ, චෙතියං වා භොජනසාලාදීනං වා අඤ්ඤ
තරන්ති වදති ඉදම්පි සම්පටිච්ඡිතුං න වට්ටති"[1]

"සචෙ පන සඞ්ඝං වා ගණං වා පුග්ගලං වා අනාමසිත්වා ඉදං
හිරඤ්ඤසුවණ්ණං චෙතියස්ස දෙම, විහාරස්ස දෙම, නවකම්මස්ස
දෙමාති වදන්ති, පටික්ඛිපිතුං න වට්ටති. ඉමෙ ඉදං වදන්තීති
කප්පියකාරකානං ආචික්ඛිතබ්බං."[2] යනු අටුවා යි

289. ඛෙත්තං, ක්ෂෙත්‍රයක් හෝ; වත්ථුං, (උදුවතු තලවතු ඈ)
වත්තක් හෝ; තළාකං වා, වැවක් හෝ; දාසපසාදිකං, දාසිදස්ගෙරි
මීවුන් ඈ හෝ; දෙන්තෙ, (සඟහට ගණහට පුහුලහට දෙමි යි)
දෙන කල්හි; පටික්ඛිපිත්වා, (නො වටනේ ය යි) ප්‍රතික්ෂෙප කොට;
කප්පියෙන කමෙන ච, (නැවත) කප්පිය ක්‍රමයෙන්; ගණ්හෙය්‍ය,
ගන්නේ ය; ඛෙත්තාදිනි, ක්ෂෙත්‍රාදීන්; විහාරස්ස දම්මිති, විහාරයට
දෙමි යි; වුත්තෙ. කීකල්හි; වට්ටති, වටී.

---

1. සචෙපි, ඉදිනුදු; කොචි, කිසිවෙක්; ජාතරූපරජතං, රන්
රිදී මසු කහවණු; ආනෙත්වා, ගෙනවුත්; ඉදං, මේ; සංඝස්ස,
සංඝයාට; දම්මි, දෙමි; ආරාමං, ආරාමයක්; කාරෙථ, කරව්; චෙතියං
වා, චෛත්‍යයක් හෝ; භොජනසාලාදීනං, බොජුන්හල්ආදීන්
අතුරෙන්; අඤ්ඤතරං වා, එකක් හෝ; (කාරෙථ) ඉති, කරව් යයි;
වදති, කියා නම්; ඉදම්පි, මේ ද; සම්පටිච්ඡිතුං, පිළිගන්ට;
න වට්ටති, නො වටී.

2. සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; සඞ්ඝං වා, සංඝයා හෝ;
ගණං වා, ගණයා හෝ; පුග්ගලං වා, පුද්ගලයකු හෝ; අනාමසිත්වා,
සඳහන් නො කොට; ඉදං හිරඤ්ඤසුවණ්ණං, මේ රන්රිදී මුදල්;
චෙතියස්ස දෙම, චෛත්‍යයට දෙමු; විහාරස්ස දෙම, විහාරයට
දෙමු; නවකම්මස්ස දෙම ඉති, නවකර්මයට දෙමු ය යි; වදන්ති,
කියත් නම්; පටික්ඛිපිතුං, ප්‍රතික්ෂෙප කරන්නට; න වට්ටති,
නො වටී. ඉමෙ, මොහු; ඉදං, මෙබඳු වචනයක්; වදන්ති ඉති,
කියත් ය යි; කප්පියකාරකානං; කැපකරුවන්ට; ආචික්ඛිතබ්බං,
කිය යුතු.

"කප්පියෙන කමෙන ගහණං නාම, ඛෙත්තං දම්මි වත්ථුං දම්මි තළාකං දම්මි දාසං දම්මි ගොමහිසඅජෙළකාදයො දම්මී'ති වුත්තෙ න වට්ටතීති පටික්ඛිපිත්වා ඉතො චත්තාරො පච්චයෙ පරිභුඤ්ජථාති වා චතුපච්චයපරිභොගත්ථාය දම්මීති වා සඞ්ඝො උදකං පරිභුඤ්ජිස්සතු භණ්ඩකං ධොවිස්සතූති වා ආරාමිකං වෙය්‍යාවච්චකරං කප්පියකාරකං දම්මීති වා පඤ්චගොරසපරිභොගත්ථාය දම්මීති වා වුත්තෙ, අථාපි මම තළාකං වා පොක්ඛරණිං වා සඞ්ඝස්ස දම්මීති වුත්තෙ සාධු උපාසක, සඞ්ඝො පානීයං පිවිස්සති භණ්ඩකං ධොවිස්සති මිගපක්ඛිනො පිවිස්සන්තීති වත්වා වා සම්පටිච්ඡනං[1]"

290. නවමාතිකකෙදාරතළාකකිරියා, අලුත් ඇලබිඳීම් කුඹුරු තැනීම් වැව් බැඳීම් ද; අනවෙ, (කැප විසින් පිළිගත්) පරණ වැව්හි; මත්තිකුද්ධරණං, (ඇතුළු වැවින්) පස් කපා නැගීම් ද, බන්ධා, (සුත් වැකඩ) බැඳීම් ද; ආළියා, වැම්යර; පීරිකාරො ච, (පිඬිගසා දුර්වල තැන්) තර කිරීම් ද;–

291. අනවෙ කෙදාරෙ, පරණ කුඹුරෙහි; අතිරෙකභාගාදානං; (පෙරසිරිත් සේ නො ගෙන) වඩා භාග ගැන්ම ද; අපරිච්ඡින්නභාගෙ, (මේ බිමසාටුවන් මෙතෙක් දිය යුතු ය යි) නො පිරිසුත් භාග ඇති; නවෙ ච, අලුත් කුඹුරෙහි ද; සස්සෙ, (කළාවූ මෙතෙක්) ගොයම්හි, එත්තකෙ දෙථ ඉති, මෙතෙක් කහවණු දෙව යි; කහාපණුට්ඨාපනං ච, කහවණු නැගීම් ද; සබ්බසම්පි, හැමදෙන හට ම; අකප්පියං, අකැප යි.

---

1. කප්පියෙන කමෙන, කැප ක්‍රමයෙන්; ගහණං නාම, ගැන්ම නම්:– ඛෙත්තං දම්මි, කෙතක් දෙමි; වත්ථුං දම්මි, වත්තක් දෙමි, තළාකං දම්මි, වැවක් දෙමි; දාසං දම්මි, දාසයකු දෙමි; ගොමහිසඅජෙළකාදයො දම්මි ඉති, ගව මිහිස තිරෙළු බැටළු ආදීන් දෙමි යි; වුත්තෙ, කීකල්හි; න වට්ටති ඉති, නො වටී ය යි, පටික්ඛිපිත්වා, ප්‍රතික්ෂෙප කොට; ඉතො, මෙයින්; චත්තාරො පච්චයෙ, සිව්පසය; පරිභුඤ්ජථ ඉති වා, වළඳව් ය යි හෝ; චතුපච්චයපරිභොගත්ථාය, සිව් පසපරිභොගයට; දම්මි ඉති වා, දෙමි යි හෝ; සංඝො, සංඝයා; උදකං, දිය; පරිභුඤ්ජිස්සතු, වළඳුවා යි හෝ; භණ්ඩකං, බඩු ධොවිස්සතු ඉති වා, සෝදුව යි හෝ; ආරාමිකං, ආරාමිකයකු; (දෙමි යි හෝ;) වෙය්‍යාවච්චකරං, වතාවත් කරන්නකු; දෙමි යි හෝ;) කප්පියකාරකං, කැපකරුවකු; දම්මි ඉති වා, දෙමි යි හෝ; පඤ්චගොරස පරිභොගත්ථාය, පස්ගෝරස පරිභොගය පිණිස; දම්මි ඉති වා, දෙමි යි හෝ;

292. කස වප ඉච්චාදිං, සහව වපුරව යනාදි (අකැප තෙපුල්;) අවත්වා, නො කියා; එත්තිකාය ච භූමියා, මෙතෙක් කුඹුරෙහි; එත්තකො භාගො, මෙතෙක් කොටස්; දෙය්‍යාති, දිය යුත්තේය යි; භූමිං වා, භූමිය හෝ; පතිට්ඨාපෙති, පිහිටුවා ද.

293. එත්තකෙ භූමිභාගෙ, මෙතෙක් බිම්කොටස්හි; සස්සං කතං, ගොයම් කරනලද; එත්තකං ගණ්හථ, මෙතෙක් භාග ගත්ව යි; එවං, මෙසේ; වදන්තෙන, (ගොයම්කළවුන්) කියනකල්හි; පමාණං ගණ්හනත්ථං, (උන්කියනු නො අදහා තමා ම කුඹුරෙහි) පමණ දන්නා පිණිස; දණ්ඩරජ්ජුහි, යටින් හා රැහැණින්;-

294. මිනන්තෙ, මිනීමෙහි ද; ඛලෙ ඨත්වා, කලවිට සිට; රක්ඛණෙ, (අනුන් නො සෙයින් නො ගත දී) රැක්මෙහි ද; තං, ඒ ධාන්‍යය, නීහරාපනෙ, (කලවිටින්) ගෙනයැවීමෙහි ද; කොට්ඨාදිපවිසාමනෙ, (ගෙනගිය ධාන්‍යය) කොටුගේ ආදියෙහි ලවා සැඟවීමෙහි ද; එතං, මේ ධාන්‍යය; තස්සෙව; ඔහට ම; අකප්පියං, (ධාන්‍යවිචාරය කළහෙයින්) අකැප යි.

295. පිතුසන්තකම්පි, මව්පියන් සන්තක ද වූ; ගිහිසන්තකං, ගිහිමිනිසුන් අයත්; යං කිඤ්චි, (කැපඅකැප) යම් කිසි වස්තුවක්; භණ්ඩාගාරිකසීසෙන, භාණ්ඩාගාරිකශීර්ෂයෙන්; (රැක දෙමි යන සිතින්) සචෙ, ඉදින්; පටිසාමෙය්‍ය. සඟවා තබා නම්; පාචිත්ති, පචිති වේ.

296. පිතූනං, මව්පියන් අයත් වූ; අවස්සං පටිසාමියං, අවශ්‍යයෙන් තගා තිබිය යුතු වූ; කප්පියං වත්ථුං. (පිළි ඈ) කැප වස්තුව; අත්තනො සන්තකං කත්වා; තමා සතු කොට; පටිසාමිතුං සඟවා තබන්නට; ලබ්භතෙ, වටී.

297. පටිසාමෙත්වා, සඟව තබා; දෙහීති, දෙව යි; වුත්තෙනාපි, කියන ලද්දේ ද; පටික්ඛිපෙ, (නො වටනේ ය යි) ප්‍රතික්ෂෙප

වුත්තෙන, කීකල්හි ද; අථාපි, නැතහොත්; මම, මාගේ; තළාකං වා, වැව හෝ; පොක්ඛරණිං වා, පොකුණ හෝ, සංඝස්ස සංඝයාට; දම්මි ඉති, දෙමි යි; වුත්තෙන, කීකල්හි; සාධු උපාසක, මැනව උපාසකය; සංඝො, සංඝයා; පානීයං, පැන්; පිවිස්සති, බොන්නේ ය; භණ්ඩකං, බඩු; ධොවිස්සති, සෝදන්නේය; මිගපක්ඛිනො; සිවුපාවන් හා පක්ෂීහු; පිවිස්සන්ති ඉති, පැන් බොන්නාහ යි; වත්වා වා, කියා ද; සම්පටිච්ඡනං; පිළිගැන්ම යි.

කරන්නේ ය; පාතෙත්වාන (රැක දෙව යි) තබාපි යා; ගතෙ, (මව් පියන් කිපෙමින්) ගියකල්හි; පලිබොධොති, (අධ්‍යාරාම සික්පද විසින්) පලිබොධ ය යි; ගොපිතුං, රකින්ට; ලබ්භං, වටී.

298. ආරාමෙ, වෙහෙර; කම්මං කරොන්තා, කර්මාන්ත කරන්නා වූ, වඩ්ඪකිආදයො, වඩු ආදීහු; සකං පරික්ඛාරං වා, (වෑපොරෝ ඈ) තමන්ගේ පිරිකර හෝ; රාජවල්ලභා, රාජ වල්ලභයෝ; සයන භණ්ඩං වා, (තමන්ගේ හෝනා කළාල්පිඩාම් ඈ) සයන භාණ්ඩ හෝ;-

299. පටිසාමෙත්වා දෙතීති, සඟවා තබාපියා දෙව යි; යදි වදන්ති, ඉදින් කියත් නම්; ඡන්දසො, (වඩු ආදීන් කෙරෙහි) සෙනහයෙන් ද; භයා, (රාජවල්ලභයන් කෙරෙහි) භයින් ද; න කරෙය්‍ය, නො කරන්නේ යි; ගුත්තං ඨානං, රක්‍ෂාස්ථානයක්; දස්සෙතුං, (මෙහි තබව යි නො කියා මෙ තැන රක්‍ෂා ඇතැ යි) දක්වන්; වට්ටති, වටී. බලක්කාරෙන, බලාත්කාරයෙන්; පාතෙත්වා, තබාපියා; ගතෙසු ගියකල්හි; පටිසාමිතුං, සඟවා තබන්නට, (වටී.)

300. වත්ථුම්හි, (රන්පිළී ඈ) වස්තුවක්; නට්ඨෙ; (යම් බඳු තැනෙක) නටකල්හි; මනුස්සා, (ගිහි) මිනිස්හු; භික්ඛූං, මහණුනු සඞ්කන්ති, සැක කෙරෙද් ද, තාදිසෙ, එබඳු වූ; විහාරාවසථස්සන්තො, විහාරය ඇතුළෙහි (තමා වසන) ගෙය ඇතුළෙහි (තුබූ;) රතනං, (මුතු මැණික් ඈ) රුවනක් හෝ; රතනසම්මතං, රුවනැ යි සලකන ලද (පිළි ඈ කැප වතක් හෝ;-

301. ගහෙත්වාන, ගෙන; නික්ඛිපෙය්‍ය, (හිමියන් දක්නා තෙක්) තගා තබන්නේ යි; තාදිසෙ, එබඳුවූ; (මහණුන් කෙරෙහි සැක කරන්ට ද නිසිතැන් වූ;) මග්ගෙ, මාර්ගයෙහි ද; අරඤ්ඤෙපි, අරණ්‍යයෙහි ද; (තුබූ භාණ්ඩයක් දැක) සාමිකානාගමං ඤත්වා, (මඟින් පහ ව බලා හිඳ) හිමියන්ගේ නො ඒම දැන; පතිරූපං කරිස්සති, සුදුස්සක් කරන්නේ යි.

"පතිරූපන්ති, රතනසම්මතෙ පංසුකූලගහණං රතනෙ නිරුස්සුක්කගමනං.[1]"

---

1. පතිරූපං ඉති, සුදුස්ස නම්; රතනසම්මතෙ, රතනසම්මත දෙයක් වූ කල්හි; පංසුකූලගහණං, පංසුකූලවශයෙන් ගැනීම යි; රතනෙ, රත්නයක් වූ කල්හි; නිරුස්සුක්කගමනං, නිරුත්සාහ ව යාම යි.

"මුත්තං මණිං වෙළුරියං ච සඞ්ඛං
සිලං පවාලං රජතං සුවණ්ණං
මසාරගල්ලම්පි ච ලොහිතඞ්කං
දසප්පකාරං රතනං වදන්ති[1]"

"මග්ගෙ වා අරඤ්ඤෙ වා තාදිසං භණ්ඩං පස්සිත්වා මග්ගා ඔක්කම්ම නිසීදිතබ්බං, සාමිකෙසු ආගතෙසු තං ආචික්ඛිතබ්බං, සචෙ සාමිකෙ න පස්සති. රතනසම්මතං පංසුකූලං ගහෙතබ්බං, රතනං චෙ හොති තුණ්හීභූතෙන ගන්තබ්බං.[2]" යනු මෙහි අටුවා යි.)

38. දූසනනති,

"දූසනං" යන්නෙහි කුලදූෂණ නම්:-

302. පුප්ඵං, (සපුමල් ඈ) මල් හෝ; වෙළුං, (හිදෙලුයට ඈ) හුණ හෝ; ඵලං, (තාලපනසාදි) ඵල හෝ; චුණ්ණං, (මහරිසුණු ඈ) සුණු හෝ; දන්තකට්ඨං වා, දැහැටිදඬු හෝ; මත්තිකං, (පියව්මැටි ඈ) මැටි හෝ; සඞ්ගහණත්ථං, (පසය නිසා) කුලන් සගන්නා පිණිස; දදතො, දෙන්නාහට; කුලදූසනදුක්කටං, කුලදූෂණ දුකුලා වේ.

303. එත්ථ, මේ පුප්ඵාදියෙහි; සඞ්ඝිකං, සඟසතු වූ; ගරුභණ්ඩං, ගරුභාණ්ඩය; ඉස්සරෙන, ඓශ්වර්‍ය්‍යයෙන්; (ඉසුරු පවත්වා) දෙන්තස්ස, (කුලසඟන්නා සඳහා) දෙන්නාහට; ථුල්ලච්චයං, තුලසීවෙ යි; සඞ්ඝසන්සකස්සන්තකං, සඟසතු පුගුලුසතු (මල් ඈ); ථෙය්‍යා, සොරසිතින්; දෙන්තස්ස, (කුලසංග්‍රහ සඳහා) දෙන්නාහට; දුක්කටාදීනි; (භාණ්ඩයෙහි අගය තුබූසේ) දුකුලා ආදීහු වෙත්.

---

1. මුත්තං, මුතු ද; මණිං, මැණික් ද; වෙළුරියං ච, වෛඩූර්‍ය්‍ය ද; සඞ්ඛං, සක් ද; සිලං, ගල් ද; පවාලං, පබලු ද; රජතං, රිදී ද; සුවණ්ණං, රන් ද; මසාරගල්ලං අපි ච මැසිරිගල් ද; ලොහිතඞ්කං, පියුම්රාමිණි ද; දසප්පකාරං, දසවිධ වූ; රතනං, රත්නය; වදන්ති, කියත්.

2. මග්ගෙ වා, මග හෝ; අරඤ්ඤෙ වා, වනයෙහි හෝ; තාදිසං භණ්ඩං, එබඳු බඩුවක්; පස්සිත්වා, දැක; මග්ගා, මගින්; ඔක්කම්ම, ඉවත් ව, නිසීදිතබ්බං, හිඳිය යුතු; සාමිකෙසු හිමියන්; ආගතෙසු, ආකල්හි; තං, එය; ආචික්ඛිතබ්බං, කිය යුතු සචෙ, ඉදින්, සාමිකෙ, හිමියන්; න පස්සති, නො දක්නේ නම්; රතනසම්මතං; රතනසම්මතදෙය; පංසුකූලං ගහෙතබ්බං, පංසුකූලවශයෙන් ගත යුතු; චෙ, ඉදින්; රතනං හොති, රතනයක් වේ නම්; තුණ්හීභූතෙන, නිශ්ශබ්දවූවහු විසින්; ගන්තබ්බං, යායුතු යි.

"තත්ථ යො හරිත්වා වා හරාපෙත්වා වා පක්කොසිත්වා වා පක්කොසාපෙත්වා වා සයං වා උපගතානං යං කිඤ්චි අත්තනො සන්තකං පුප්ඵං කුලසඞ්ගහත්ථාය දෙති දුක්කටං, පරසන්තකං දෙති දුක්කටමෙව, ථෙය්‍යචිත්තෙන දෙති භණ්ඩග්ඝෙන කාරෙතබ්බො, එසෙවනයො සඞ්ඝිකෙපි අයං පන විසෙසො සෙනාසනත්ථාය නියාමිතං ඉස්සරවතාය දදතො ථුල්ලච්චයං[1]." යනු අටුවා යි.

"සෙනාසනත්ථාය නියාමිතං ගරුභණ්ඩං හොති[2]" යනු මෙහි ටීකා යි.

"භික්ඛුසඞ්ඝං අභිභවිත්වා ඉස්සරවතාය විස්සජ්ජෙන්තො ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති[3]"

304. කුලසඞ්ගහත්ථං, කුලන් සඟන්නා පිණිස; ඵලපුප්ඵූපගං රුක්ඛං, මල් හා පක් දෙන රුක්; රොපෙතුං, රොපනය කරන්නට ද; රොපාපෙතුං ච, රොපනය කරවන්නට ද; ජග්ගිතුං ච, (වැට කිරීම් ආදි විසින්) පිළිදග්නට ද; සබ්බථා, (කප්පියවොහාර අකප්පිය වොහාරාදි) හැම පරිද්දෙන් ම; න වට්ටති, නො වටී.

---

1. තත්ථ, එහි; යො, යමෙක්; හරිත්වා වා, ගෙන ගොස් හෝ, හරාපෙත්වා වා, ගෙන්වාගෙන ගොස් හෝ; පක්කොසිත්වා වා, කැඳවා හෝ; පක්කොසාපෙත්වා වා, කැඳව වා හෝ; සයං උපගතානං වා; තෙමේ එළඹියවුන්ට හෝ; යං කිඤ්චි, යම් කිසි; අත්තනො සන්තකං, තමා සතු; පුප්ඵං, මලක්; කුලසඞ්ගහත්ථාය, කුලසංග්‍රහ පිණිස; දෙති, දේ ද; දුක්කටං, දුකුලා වේ; පරසන්තකං, අනුන් අයිතිවූවක්; දෙති, දේ ද; දුක්කටමෙව, දුකුලා ම ය; ථෙය්‍ය චිත්තෙන, සොරසිතින්; දෙති, දේ නම්; භණ්ඩග්ඝෙන, බඩුවෙහි අගය වූ පරිදි; කාරෙතබ්බො, (ඇවැත්නියම) කරවියයුතු; සංඝිකෙ අපි, සඟසතුදෙයෙහි ද; එසො එව නයො, මෙම ක්‍රම යි. අයං පන, මේ වනාහි; විසෙසො, වෙනසි. සෙනාසනත්ථාය, සෙනසුන් පිණිස; නියාමිතං, නියමකළ දෙය; ඉස්සරවතාය, ඉසුරුමත්භාවයෙන්; දදතො, දෙන්නහුට; ථුල්ලච්චයං, තුලසි වේ.

2. සෙනාසනත්ථාය, සෙනසුන් පිණිස; නියාමිතං, නියමකළ දෙය; ගරුභණ්ඩං හොති, ගරුබඩු වේ.

3. භික්ඛුසංඝං, භික්ෂුසංඝයා; අභිභවිත්වා, මැඩ; ඉස්සරවතාය, ඉසුරුමත්බැවින්; විස්සජ්ජෙන්තො දෙන්නේ; ථුල්ලච්චයං ආපජ්ජති, තුලසියට පැමිණේ,

305. නිමිත්ත, නිමිත්ත (කම්) විසින් ද; ඔභාසතො, ඔභාස විසින් ද; කප්පවොහාර, කප්පියවොහාර විසින් ද; පරියායතො, පරියාය විසින් ද; අත්තනො, තමහට; පරිභොගත්ථං, ඵලපරිභොග පිණිස; රොපාපනාදි, රොපනය කරවීම් ආදීහු; ලබ්භරෙ, වටිත්.

මෙහි **"නිමිත්ත"** නම් හුදලු ආදී ගෙනහැර සාමණේරාදීන් සමීපයෙහි තැබීම යි.

"ඔභාස" නම් හුදලු ආදී ද මල්රුක් ද ගෙන සිටීම යි.

"කප්පියවොහාර" නම් මේ රුක වන සේ දන, මේ වළ වන සේ දන යනාදී වචන යි.

"පරියාය" නම් නොබෝ කලකින් උපකාරයට වැටෙන හෙයින් මල්රුක් ආදීහු නුවණැත්තන් විසින් රොපනය කරවිය යුත්තාහ යනාදි වචන යි.

306. වෙජ්ජිකා, පිළියම්; වුත්තාව, (යට) කියනලද ම ය; ජඞ්ඝපෙසනෙ, (ගිහින් කී හසුන් ගෙන යන) කකුල් මෙහෙයෙහි (විනිශ්චය කියනු ලැබේ.) ගිහිකම්මසු, (කෘෂිවණිජ්ජාදි වූ) ගිහි මිනිසුන්ගේ කටයුත්තෙහි; පිතරො, මව්පියන් ද; භණ්ඩුං, පණ්ඩු පලාසයා ද; සකං වෙය්‍යාවච්චකරං, තමාගේ මෙහෙකරුවා ද; ඨපෙත්වා, තබා;-

307. දූතසාසනං, ගිහින්ගේ හසුන්; හරණෙ, ගෙනයාමෙහි; පදවාරෙන, පියවර විසින්; (හෙවත් පෙදෙහි පෙදෙහි;) දුක්කටං, දුකුළාවෙ යි; පඨමං, පළමු කොට; සාසනං, හසුන්; අගහෙත්වා, නො ගෙන; පුන, නැවත; වදතොපි, කියන්නාහට ද; (දුක්කටං,) දුකුළා වේ.

"අගහෙත්වාපි" යනුයෙහි දු ඇවැත් ම කියමින් එව්හු කියු හසුන් ම කියනෙමි යන බැවින් කියු වෙත්, එව්හු කියන හසුන් පිළිකෙව් කොට කුලුණෙහි සිට තිසි විසින් තමා ම කියමි කියත් හොත් නිරවැති" යනු අටුවා සන්‍ය යි.)

"මම වචනෙන භගවතො පාදෙ වන්දථාති වා චෙතියං පටිමං බොධිං සඞ්ඝත්ථෙරං වන්දථාති වා චෙතියෙ ගන්ධපූජං කරොථ පුප්ඵපූජං කරොථාති වා භික්ඛූ සන්නිපාතෙථ දූතං දස්සාම ධම්මං දෙසෙස්සාමාති වා ඊදිසෙසු ඨානෙසු කුක්කුච්චං න කාතබ්බං, කප්පියසාසනානි එතානි න ගිහීනං ගිහිකම්මපටිසංයුත්තානි.[1]" යනු අටුවා යි.)

---

1. මම වචනෙන, මාගේ වචනයෙන්; භගවතො, බුදුන්ගේ; පාදෙ වන්දථ ඉති වා, පා වඳිව් ය යි හෝ; චෙතියං, චෛත්‍යය;

308. එවං උප්පන්නපච්චයා, මෙසේ (අෂ්ටවිධ වූ කුලදූෂණ කර්මයෙන්) උපන් පසයෝ; පඤ්චන්නම්පි, පඤ්චසහධර්මිකයන්ට ම; අකප්පියා අකැපයෝ යි; අභූතාරොචනාරූපසංවොහාරුග්ගතාදිසා, උතුරුමිනිස්දම්ඇරැජීමෙන් රන් රිදී ඈ පෙරළිකිරීමෙන් උපන් පස බඳුවෝ යි.

309. පිතුන්නං, මව්පියන්ට; හරාපෙත්වා, අනුන් අත යවා ද; හරිත්වාපි, තමා ගෙනහැර ද; පත්තානං, (මල් පුදන තැනට) සම්ප්‍රාප්ත වූ; සෙසඤාතීනං, සෙසු නෑයන්ට ද; වත්ථුපූජනත්ථං, තුනු රුවන් පුදනු පිණිස; පුප්ඵානි, (තමා අයත්) මල්; දාතුං, දෙන්නට, ලබ්භති, වටී; මණ්ඩනත්ථං ච, පළඳනා පිණිස ද; ලිඞ්ගාදිපූජනත්ථං ච; සිවලිංගාදී පුදනු පිණිස ද; න ලබ්භති, නො වටී.

“ආචරියුපජ්ඣායෙසු සගාරවා සාමණෙරා බහුනි පුප්ඵානි ආහරිත්වා රාසිං කත්වා ඨපෙන්ති. ථෙරා පාතොව සම්පත්තානං සද්ධිවිහාරිකාදීනං උපාසකානං වා ත්වං ඉදං ගණ්හ, ත්වං ඉදං ගණ්හාති දෙන්ති. පුප්ඵදානං නාම න හොති, චෙතියං පූජෙස්සාමාති ගහෙත්වා ගච්ඡන්තාපි පූජං කරොන්තාපි තත්ථ තත්ථ සම්පත්තානං චෙතියපූජනත්ථාය දෙන්ති, එතම්පි පුප්ඵදානං නාම න හොති. උපාසකෙ අක්කපුප්ඵාදීහි පූජෙන්තෙ දිස්වා විහාරෙ කණිකාරපුප්ඵාදීනි අත්ථි උපාසකා, තානි ගහෙත්වා පූජෙථාති වත්තුම්පි වට්ටති[1]” යනු අටුවා යි.

පටිමං, ප්‍රතිමාව; බොධිං, බොධිය; සඞ්ඝත්ථෙරං, සඞ්ඝස්ථවිරයන්; වන්දථ ඉති වා, වඳිව් ය යි හෝ; චෙතියෙ, චෛත්‍යයෙහි; ගන්ධපූජං, සුවඳ පූජා; කරොථ, කරව්; පුප්ඵපූජං, මල්පූජා; කරොථ ඉති වා, කරව් ය යි හෝ; භික්ඛූ, භික්ෂූන්; සන්නිපාතෙථ, රැස් කරව්; දානං දස්සාම, දන් දෙන්නෙමු; ධම්මං දෙසෙස්සාම ඉති වා, දහම් දෙසන්නෙමූ යි හෝ; ඊදිසෙසු ඨානෙසු, මෙබඳු තන්හි; කුක්කුච්චං, කුකුස්; න කාතබ්බං, නො කළ යුතු; එතානි, මොහු; කප්පිය සාසනානි, කැපහසුන් වෙති; ගිහීනං, ගෘහස්ථයන්ගේ; ගිහිකම්ම පටිසංයුත්තානි න, ගෘහස්ථකර්ම පිළිබඳ නො වෙති.

1. ආචරියුපජ්ඣායෙසු, ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන් කෙරෙහි; සගාරවා, ගෞරවසහිත වූ; සාමණෙරා, සාමණේරයෝ; බහූනි පුප්ඵානි, බොහෝ මල්; ආහරිත්වා, ගෙනවුත්; රාසිං කත්වා, රැස් කොට; ඨපෙන්ති, තබත්. ථෙරා, ස්ථවිරයෝ; පාතො එව, උදය ම; සම්පත්තානං, පැමිණියා වූ; සද්ධිවිහාරිකාදීනං, සද්ධිවිහාරිකාදීන්ට හෝ; උපාසකානං වා, උපාසකයන්ට හෝ; ත්වං ඉදං ගණ්හ, ත්වං ඉදං ගණ්හ ඉති, තෝ මේ ගනු, තෝ මේ ගනු යි; දෙන්ති, දෙත් ද; පුප්ඵදානං නාම න හොති, (මේ) පුෂ්පදාන නම් නො වේ. චෙතියං,

310. ඵලං, (තාලපනසාදි තමා අයත්) ඵල ද; තථා, එසේ මැ යි; (පුෂ්පයෙහි කී නයින් මැ යි;) ගිලානානං, ගිලන් මිනිසුන්ට ද; සම්පත්තිස්සරියස්ස ච (තමා කරා) සම්ප්‍රාප්ත ඉසුරැහට ද; පරිබ්බයවිහීනානං, ව්‍යයට නිසි ද්‍රව්‍ය නැත්තවුන්ට ද; සපරසන්තකං, තමා හා තමා විස්වසුන් සන්තකඵල; දාතුං, දෙන්නට (වටී; ඵලදාන නො වේ.)

311. ඵලපුප්ඵම්හි, (සඝසතු) මල් හා පක්; භාජෙන්තෙ, බෙදන කල්හි; පත්තස්ස, (එතනට) සම්ප්‍රාප්ත වූ; කස්සචි, කිසි මිනිසක්හට; සම්මතෙන, (මල්පක්බෙදනු කොට) සම්මතමහණුනු විසින්; දෙය්‍යං, (සඟුන් එක්කෙනෙකුන්ට දෙන වසයින් භාගයක් පමණ) දිය යුතු ය; ඉතරෙන තු, අසම්මතයා විසින් වනාහි; අපලොකෙත්වා, සඟුන් හැමදෙනා ම අස්වා; දාතබ්බං, දිය යුතු යි.

"උපඩ්ඪභාගං දාතබ්බම්ති වුත්තං කුරුන්දියං,
ථොකථොකන්ති නිද්දිට්ඨං මහාපච්චරියං පන[1]"

312. විහාරෙ වා, විහාරයෙහි දු; පරිච්ඡිජ්ජ, (ඵල විසින් හෝ රුක් විසින් හෝ) පිරිසිඳ; කතිකං කත්වාන, කතිකා කොට; තතො, ඉක්බිත්තෙන්; යාචමානස්ස ඉල්වන්නා වූ; ගිලානස්ස, ගිලන්හට හෝ; ඉතරස්ස වා, (ඉසුරු ආදි) නො ගිලන්හට හෝ; යථා පරිච්ඡෙදං, කළ පරිච්ඡෙද වූ පරිද්දෙන්; දෙය්‍යං, (සතරපස්

චෛත්‍යය, පූජෙස්සාම ඉති, පුදන්නෙමු යි; ගහෙත්වා, ගෙන; ගච්ඡන්තාපි, යන්නාහු ද; පූජං, පිදීම; කාරෙන්තාපි, කරන්නාහු ද; තත්ථ තත්ථ, ඒ ඒ තැන; සම්පත්තානං, පැමිණි තැනැත්තන්ට; චෙතියපූජනත්ථාය, චෛත්‍යය පිදීමට; දෙන්ති, දෙත් ද; එතම්පි, මේ ද; පුප්ඵදානං නාම න හොති, පුෂ්පදාන නම් නො වේ. උපාසකෙ, උපාසකයන්; අක්කපුප්ඵාදීහි, වරාමල් ආදියෙන්; පූජෙන්තෙ, පුදන්නවුන්; දිස්වා, දැක; විහාරෙ, විහාරයෙහි; කණිකාරපුප්ඵාදීනි, කිණිහිරිමල් ආදිය; අත්ථි, ඇති; උපාසකා, උපාසකවරුනි! තානි, ඒ; ගහෙත්වා, ගෙන; පූජෙථ ඉති, පුදව් ය යි; වත්තුම්පි, කියන්ට ද; වට්ටති, වටී.

1. උපඩ්ඪභාගං, අඩකොටසක්; දාතබ්බං ඉති, දිය යුතු ය යි; කුරුන්දියං, කුරුන්දිය අටුවාවෙහි; වුත්තං, කියනලදී. මහාපච්චරියං පන, මහාපච්චරිය අටුවාවෙහි වනාහි; ථොකථොකං (දාතබ්බං) ඉති, ටික ටික දිය යුතු ය යි; නිද්දිට්ඨං, දක්වනලදී.

පකෙක්) දියයුත්තේ ය; කතිකා වත්‍වා, (මහසඟුන් කළ) කතිකා කියා, රුක්ඛා වා, වෘක්‍ෂයෝ හෝ; දස්සියා, (මේ ගසින් මෙතෙක් පක් ගන්නට ලැබෙ යි කියා) දක්විය යුත්තාහු යි.

"සඞ්ඝාරාමෙපි ඵලපරිච්ඡෙදෙන වා රුක්ඛපරිච්ඡෙදෙන වා කතිකා කාතබ්බා, තතො ගිලානමනුස්සානං වා අඤ්ඤෙසං වා ඵලං යාචන්තානං යථාපරිච්ඡෙදෙන චත්තාරි පඤ්ච ඵලානි දාතබ්බානි, රුක්ඛා වා දස්සෙතබ්බා ඉතො ගහෙතුං ලබ්භතීති, ඉධ ඵලානි සුන්දරානි ඉතො ඵලං ගණ්හථාති එවං පන න වත්තබ්බං[1]" යනු අටුවා යි.

313. සිරීසචුණ්ණකසවාදිචුණ්ණෙ, මහරිසුණු කෙළිඳසුණු ඈ සුන්නෙහි ද, සෙසෙ ච, (මැටිය දැහැටිඳඬුය හුණදඬුය යන) සෙස්සෙහි ද; නිච්ඡයො, විනිශ්චය; යථාවුත්තනයො යෙව, උක්ත ප්‍රකාරනය ඇත්තේ මැ යි; පණ්ණම්පි (හුණපත් තලපත් ආදි වූ කැහැකි නො කැහැකි) පත් ද; එත්ථ, මේ කුලදූෂණයෙහි; පවෙසයෙ, ඇතුළත් කරන්නේ යි.

39. වස්සූපනායිකා චෙවාති,

"වස්සූපනායිකා චෙව" යන්නෙහි වසෙළඹීම් නම්:—

314. පුරිමිකා, පෙරවසන; පච්ඡිමිකා, පසුවසන යි; වස්සූප නායිකා, වස්සූපනායිකාවෝ; දුවෙ, දෙදෙනෙකි; තත්‍ථ, ඒ දෙවසන්හි; (වසෙළඹීම් නම්) එදිසෙ, මතුයෙහි කියනලද බඳු වූ; ආලයපරිග්ගාහෙ, ආලයපරිග්‍රහය හෝ; වචීභෙදෙ වා, වාක්භෙදය හෝ යි:—

---

1. සඞ්ඝාරාමෙපි, සඞ්ඝාරාමයෙහි ද; ඵලපරිච්ඡෙදෙන වා, ඵලපිරිසිඳීමෙන් හෝ; රුක්ඛපරිච්ඡෙදෙන වා, රුක් පිරිසිඳීමෙන් හෝ; කතිකා කාතබ්බා, කතිකා කළයුතු. තතො, ඒ පිරිසිඳිඵල යෙන් හෝ පිරිසිඳිරුකින්; ගිලානමනුස්සානං වා, ගිලන්මිනිසුන්ට හෝ; අඤ්ඤෙසං වා, (නො ගිලන් ඉසුරුමතුන් ආදි) අන්‍යයන්ට හෝ; ඵලං යාචන්තානං ඵල යාච්ඤාකරන්නවුන්ට; යථාපරිච්ඡෙදෙන, පිරිසිඳිපරිදි; චත්තාරි පඤ්ච ඵලානි, සතර පස් ඵලයෙක්; දාතබ්බානි, දිය යුතු. ඉතො, මෙයින්; ගහෙතුං, ගන්ට; ලබ්භති ඉති, ලැබේ ය යි; රුක්ඛා වා, රුක් හෝ; දස්සෙතබ්බා, දක්විය යුත්තාහ. ඉධ, මෙහි; ඵලානි, ඵලයෝ; සුන්දරානි, සොඳුරු වෙති; ඉතො, මේ ගසින්; ඵලං, ඵල; ගණ්හථ ඉති, ගනිව් ය යි; එවං පන, මෙසේ වනාහි; න වත්තබ්බං, නො කිය යුතු.

315. එහි, මෙහි, **"ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමීති"** "ඉමස්මිං විහාරෙ ඉමං තෙමාසං වස්සං උපෙමි" යි, (කීම වාක් හෙද නම) **"ඉධ වස්සං උපෙමීති"** "ඉධ වස්සං උපෙමි" යි, (යන) චිත්තුප්පාදෙ, සිත් ඉපදවීම; ආලයො, ආලයපරිග්‍රහ නම්,

ආලයපරිග්‍රහ නම්, වජයෙහි සත්‍රයෙහි නාවායෙහි සෙනසුන් නො ලබන්නාහට ය ලැබුණි නම්. **"ඉධ වස්සං උපෙමි"** යි වාක්හෙද ම කට යුතු යි.

"සචෙ ඉධ වස්සං වසිස්සාමීති" ආලයො අත්‍ථි, අසතියා පන වස්සං න උපෙති, ඡින්නවස්සො න හොතීති පවාරෙතුං ච ලබ්භති එව[1]" යනු මෙහි ටීකා යි.

"වස්සං උපගච්ඡන්තෙන හි නාලකපටිපදං පටිපන්නෙනාපි පඤ්චන්නං ඡදනානං අඤ්ඤතරෙන ඡන්නෙ යෙව සද්වාරබන්ධනෙ සෙනාසනෙ උපගන්තබ්බං.

වුත්තං හෙතං **"න භික්ඛවෙ අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං, යො උපගච්ඡෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්සාති.[2]"**

තස්මා වස්සකාලෙ සචෙ සෙනාසනං ලභති, ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ ලභති හත්‍ථකම්මං පරියෙසිත්වාපි කාතබ්බං, හත්‍ථකම්මං

---

1. සචෙ, ඉදින්; ඉධ, මෙහි; වස්සං, වස; වසිස්සාමි ඉති, වසන්නෙමි යි; ආලයො අත්‍ථි, ආලය ඇත්තේ ද; අසතියා පන, සිහි නො කිරීමෙන් වනාහි; වස්සං න උපෙති, වස් නො එළඹේ ද; ඡින්නවස්සො, සිඳුණුවස් ඇත්තේ; න හොති ඉති, නො වේ නු යි; පවාරෙතුං ච, පවරන්ට ද; ලබ්භති එව, ලබා ම ය.

2. වස්සං උපගච්ඡන්තෙන හි, වස් එළඹෙන්නහු විසින් වනාහි; නාලකපටිපදං පටිපන්නෙන අපි, නාලකප්‍රතිපදාව පුරන්නකු විසින් වුවත්; පඤ්චන්නං ඡදනානං, පස්ආකාර ඡදනයෙන්; අඤ්ඤතරෙන, එකකින්; ඡන්නෙ එව, වසනලද්දාවූ ම; සද්වාර බන්ධනෙ, දොරඅගුලු සහිත වූ; සෙනාසනෙ, සෙනසුනෙක්හි; උපගන්තබ්බං, එළඹිය යුතු.

"භික්ඛවෙ, මහණෙනි; අසෙනාසනිකෙන, සෙනසුන් නැත්තහු විසින්; වස්සං න උපගන්තබ්බං, වස් නො එළඹිය යුතු; යො, යමෙක්; උපගච්ඡෙය්‍ය, එළඹේ නම්; ආපත්තිදුක්කටං අස්ස ඉති; දුකුළා ඇවැත් වන්නේ ය යන මේ සික්ඛපදයෙන්; එතං, මේ කාරණය; වුත්තං හි, වදාරන ලද මැ යි.

අලභන්තෙන සාමම්පි කාතබ්බං, තථෙව අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං. අයමනුධම්මතා"[1] යනු අටුවා යි.

"**පඤ්ච ඡදනානි** නාම ඉට්ඨකාඡදනං සිලාඡදනං සුධාඡදනං තිණඡදනං පණ්ණච්ඡදනං."[2] අනුධම්මතා නම් වති.

316. හාපෙතුකාමො, වස් නො එළඹෙනු කැමති ව; ආවාසං, වස් විසිය යුතු වෙහෙර; තදහු, එ (වස් වසන) දවස්; අතික්කමෙය්‍ය වා, (යම් මහණෙක්) ඉක්මවන්නේ නම්, (ඔහට ද) ජානං, (වසෙළඹෙන දවස් බව) දන දන; අනුපගච්ඡතො වා, (වෙහෙර රැඳවස්) නො එළඹෙනුවහට ද; දුක්කටාපත්ති, දුකුළා ඇවැත්; භවෙය්‍ය, වන්නී යි.

317. ඡින්නවස්සො, (පෙරවස්හි වසෙළඹැ) සුන් වස්වූයේ ද; අනුපාගතො, (කිසි අන්තරායකින් පෙරවස්හි) නො එළඹියේ ද, දුතියං උපගච්ඡෙය්‍ය, පස්වසන්හි වසෙළඹෙන්නේ යි, තෙමාසං, (වසෙළඹි) තුන්මස; අවසිත්වාන, නො වැස; චාරිකං, ගමන්; න පක්කමෙය්‍ය (අකරණීය ව) නො යන්නේ යි.

318. 319. 320. මාතාපිතුන්නමත්ථාය, මව්පියන් පිණිස, පඤ්චන්නං සහධම්මිනං, පස් සහදම්යන් පිණිස; ගිලානානුපට්ඨාක භත්තං, ගිලනුන් හා ගිලන් මෙහෙකරුවන්ට බත් ද, ඔසධං, බෙහෙත් ද, එසිස්සං, සොයමි යි හෝ; පුච්ඡිස්සාමි, (සුවදුක්) විචාරමි යි හෝ, උපට්ඨිස්සං, (ගිලනුන්ට) මෙහෙ කෙරෙමි යි හෝ; (සතිකරණීන් හසුන් එව්ව නො එව්ව යන් වට්;) අහං, මම; ගන්ත්වා, ගොස්; අනභිරතං, (විසභාග රූපදර්ශනාදියෙන් සස්නෙහි) උකටලීවූවනු; වූපකාසෙස්සං, එතනින් අනික් තැනකට ගෙන

---

1. තස්මා, එහෙයින්; වස්සකාලෙ, වස්සානකාලයෙහි; සචෙ, ඉදින්; සෙනාසනං, සෙනසුනක්; ලභති, ලබා නම්; ඉති එතං කුසලං, මෙසේ මේ මැනවි; චෙ, ඉදින්; නො ලභති, නො ලබා නම්; හත්ථකම්මං, හස්තකර්ම; පරියෙසිත්වා අපි, සොයා ද; කාතබ්බං, (සෙනසුන්) කළ යුතු; හත්ථකම්මං, අත්කම්; අලභන්තෙන, නො ලබන්නහු විසින්; සාමං අපි, තමා විසින් වුවත්; කාතබ්බං, කළයුතු. අසෙනාසනිකෙන, සෙනසුන් නැත්තහු විසින්; න තු එව වස්සං උපගන්තබ්බං, නො ම වස් එළඹියයුතු; අයං අනුධම්මතා, මේ වති.

2. පඤ්ච ඡදනානි නාම පස් ඡදනයෝ නම්:- ඉට්ඨකාඡදනං, උළුපියස්ස ය; සිලාඡදනං, ගල්පියස්ස ය; සුධාඡදනං, සුණු පියස්ස ය; තිණඡදනං, තණපියස්ස ය; පණ්ණච්ඡදනං, කොළ පියස්ස ය යන මේ පස් පියසි යි.

යමි සි හෝ; කුක්කුච්චං, (පස් සහදූමියන්ට උපන් විනය පිළිබඳ) කුකුස්; නොදනං ච, දුරු‍කිරීම් ද; දිට්ඨිං, (ගත්) මිථ්‍යාදෘෂ්ටි; විවෙචනං, හැරවීම් ද; ගරුකං, සඟවෙසෙස් ඇවැත්; උට්ඨානං වා පි, (පරිවාසදානාදීන්) නැගීම් ද; ආදිකං උපසුකකං, (තර්ජනීයාදිකම් සත්හිඳු වන්නට) උපසාහ; කරිස්සං වාපි, කෙරෙමි සි හෝ; කාරෙස්සං, කරවමි සි හෝ; ඉති, මෙසේ; එවමාදිනා, මේ ඈදි වූ; සත්තාහකිච්චෙන,[1] සත්තාහකරණීයයෙන්; ගන්තුං, යන්නට; පහිතෙ, (කැඳවා) එවූ කල්හි ද; අපහිතෙපි වා, (කැඳවා) නො එවූ කල්හි ද; ලබ්භං, වටී.

321. සඞ්ඝකම්මෙ, තමාගේ හෝ සෙසුසඟුන්ගේ හෝ සෙනසුන් මහසැ පිළිබඳ නවාම් ඈ කුදුමහත් කටයුත්තක් ඇතිකල්හි ද; ධම්මසවණත්ථං, බණඅසන පිණිස; නිමන්තිතො, (අව මැනවැ සි හෝ අසෝ දවස් රැස්වුව මැනවැ සි කතිකාවිසින් හෝ) නිමන්තිතවං ද; ගරූහි, ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන් විසින්; පහිතො වාපි, (චීවරධොවනාදි පිණිස) යවන ලද්දේ ද; ගරූනං, ආචාර්‍ය්‍ය උපාධ්‍යායයන්; පස්සිතුං වාපි, දක්නට ද; වජෙ, (සතිකරණීන්) යත්තේ සි.

වස්සං උපගතෙනෙත්ථ අනිමන්තිතභික්ඛුනා
ධම්මස්ස සවණත්ථාය ගන්තුං පන න වට්ටති.
අසුකං නාම දිවසං සන්නිපාතො භවිස්සති
ඉච්චෙවං කතිකා පුබ්බං කතා වෙ පන වට්ටති.[1]

322. භණ්ඩධොවන, (තමාගේ) සිවුරු සේදීම පිණිස ද; උද්දෙස, බණ හැදෑරීම් පිණිස ද; කෘතුපට්ඨාකදස්සනෙ නෑයන් උපාසක ජනයන් දක්නා පිණිස ද; න (වජෙ, සත්තාහකරණීය යෙන්) නො යන්නේ සි; අජ්ජෙව, අද ම; ආගමිස්සනති, (සිට නැවත) එමි සි; අදූරගො, දුරු‍නැතට ගිය මහණ; න පාපුණෙය්‍ය, (ඉදින් වෙහෙරට) නො පැමිණියේ වී නම්; (හෙවත් අතරමග ම අරුණු නැංගේ වී නම්;) ලබ්භං, වටී. (වස්සච්ඡෙද හා රාත්‍රිච්ඡෙද දුකුළා නො වේ.)

---

1. එත්ථ, මෙහි; වස්සං උපගතෙන; වස් එළඹියා වූ; අනිමන්තිත භික්ඛුනා, නිමන්ත්‍රණ නො ලත් මහණහු විසින්; ධම්මස්ස සවණත්ථාය පන, ධර්මශ්‍රවණය පිණිස වනාහි; ගන්තුං, යන්ට; න වට්ටති, නො වටී.

., වෙ පන, ඉදින් වනාහි; අසුකං නාම දිවසං, අසවල් නම් දවස්හි; සන්නිපාතො භවිස්සති ඉති, රැස්වීම වන්නේ ය සි; එවං, මෙසේ; පුබ්බං, පළමුව; කතිකා, කතිකා තොමෝ; කතා, කරන ලද්දී නම්, වට්ටති, වටී.

323. සෙසඤ්ඤතීහි, (මව්පියන් මිස) සෙසු නෑයන් විසින් ද; භික්ඛුනිස්සිතකෙන ච භික්ෂූන් නිසා ජීවත්වන්නහු විසින් ද; පහිතෙ, (ස්වාමීන් එනු කැමැත්තෙමි යනාදීන් කියා) එවූකල්හි ද; උපාසකොපාසිකාහි, (නො නෑ) උපාසක උපාසිකාවන් විසින්; නිද්දිසිත්වාව, (දන් දෙනු කැමැත්තෙමි යනාදි යම්කිසි කාරණයක්) දක්වා ම; පෙසිතෙ, කියා එවූකල්හි ද; සතිකරණීන් යන්නට වටී.

324. අන්තතො, තමහට; අන්තරායෙ සති; (රාජචොරාදී) අන්තරායක් ඇතිකල්හි ද; සඞ්ඝසාමග්ගියා වා; සඞ්ඝයා සමග නොව බිඳෙන කල්හි ද; වස්සච්ඡෙදෙ, වස් බිඳීමෙහි; අනාපත්ති, ආපත්ති නැති; ඡින්නවස්සො, සුන්වස් වූයේ; නො පවාරයෙ, නො පවරන්නේ යි.

"වසිසෙයි කටයුතු තන්හි සතිකරණී වටී යෙති එකි කෙණෙහි" යනු මෙහි සත්‍ය යි.

325. අබ්භොකාසෙ ච, අබවස්හි ද; රුක්ඛස්ස සුසිරෙ, ගස් සිදුරෙහි ද; විටපෙපි වා, වෙළෙප්හි ද; ඡවකුටී, සොහොන් කිළියෙහි ද; ඡත්ත, කුඩයෙහි ද, චාටිසු, සැළියෙහි ද; උපගන්තුං, වසෙළඹෙන්ට; න වට්ටති, නො වටී.

වැම්තුතක් සිදුවා මත්තෙහි ගල්ලෑහැල්ලකින් වසනලද්දී ඡවකුටි නමු.

326. අසෙනාසනිකෙනාපි, (සව් ප්‍රකාරයෙන්) සෙනසුන් නැත්තහු විසින් ද; උපගන්තුං, වසෙළඹෙන්ට; න වට්ටති, නො වටී;

("න භික්ඛවෙ අසෙනාසනිකෙන වස්සං උපගන්තබ්බං" යනු විසිබේ කොට අසිටන් කියූහ යෙත්" යනු විනයසත්‍යය යි.)

නාවා, නැව්හි ද; සත්‍ථ, සත්වායෙහි ද; වජ, වජයෙහි ද; උපගො, වසෙළැඹියේ පවාරෙතුං ච, පවරන්නට ද; ලභති, ලැබේ.

වස්සච්ඡෙද නිමිත්ත වූ ආපත්ති ද නො වේ.

"වජෙ සත්‍ථෙ නාවායන්ති තීසු ඨානෙසු නත්‍ථි, වස්සච්ඡෙදෙ ආපත්ති, පවාරෙතුං ච ලභති,,[1] යනු අටුවා යි.

---

1. වජෙ, ගාලෙහි ද; සත්‍ථෙ, සත්වායෙහි ද; නාවායං ඉති, නැවෙහි ද යන; තීසු ඨානෙසු, තුන් තැන්හි; වස්සච්ඡෙදෙ, වස්සිඳීමෙහි, ආපත්ති නත්‍ථි, ඇවැත් නො වේ. පවාරෙතුං ච, පවරන්නට ද; ලභති, ලබ යි.

40. අවෙභඞ්ගියනති,

“අවෙභඞ්ගියං” යන්නෙහි ගරුබඩු නම්:-

327. ආරාම, පුෂ්පාරාම ඵලාරාම ද; ආරාමවත්ථු, ආරාම භූමි ද; විහාරො, (ප්‍රාසාද දී) සෙනසුන් ද; තස්ස වත්ථු ච, ඒ විහාරය සම්බන්ධ භූමි ද; මඤ්චො, ඇඳ ද; පීඨං, පුටු ද; භිසි, (පඤ්චවිධ) භිසිහු ද; බිම්බොහනාදිසයනාසනං, කත්වයින් ඈ හෝනා හිඳිනා දෑ ද

328. ලොහකුම්භි, ලොහොසැළි ද; කටාහො ච, ලොහොකටාරම් ද; ලොහභාණකා, ලොහොසැල ද; වාරකො, ලොහොකල ද; කුඨාරි, කෙටේරි ද; වාසි, වෑ ද; ඵරසු, පොරෝ ද; කුද්දාලො ච; හුදලු ද; නිඛාදනං, නියන් ද;

329. වල්ලි, (වේවැල් ඈ) වැල් ද; වෙළු, (මහහුණ ඈ) හුණ ද; තිණං, (ඉලුක් ඈ ගේ සොයන) තණ ද; පණ්ණං, (තල්පත් ඈ) පත් ද; මුඤ්ජ, මුඳුතණ ද; බබ්බජ, බබුස් තණ ද මත්තිකා, මැටි ද; දරුමත්තිකභණ්ඩානි, දරුභාණ්ඩ මත්තිකා භාණ්ඩ ද; (යන) එතෙ පඤ්ච, මේ පඤ්ච රාසීහු; අවිභාජියා, (සඞ්ඝ-ගණ-පුද්ගලයන් විසින්) නො බෙදිය යුත්තාහු යි.

“ද්විසඞ්ගහානි ද්වෙ හොන්ති තතියං චතුසඞ්ගහං
චතුත්ථං නවකොට්ඨාසං පඤ්චමං අට්ඨභෙදනං.
ඉති පඤ්චහි රාසීහි පඤ්ච නිම්මලලොචනො
පඤ්චවීසවිධං නාථො ගරුභණ්ඩං පකාසයි”[1]

“මංසදිබ්බධම්මබුද්ධසමන්ත චක්ඛුවසෙන පඤ්චලොචනො.”[2]

---

1. ද්වෙ, ප්‍රථමද්විතීය ගරුභාණ්ඩයෝ; ද්විසඞ්ගහානි, කොටස් දෙකින් දෙකින් යුක්තවූවාහු; හොන්ති, වෙති; තතියං, තෙවෙනි ගරුභාණ්ඩය; චතුසඞ්ගහං, සතරකොටසකින් යුක්ත වේ. චතුත්ථං, සතරවෙනි ගරුභාණ්ඩය; නවකොට්ඨාසං, නවකොටසකින් යුක්ත වේ; පඤ්චමං, පස්වෙනි ගරුභාණ්ඩය; අට්ඨභෙදනං, අටකොටසකින් යුක්ත වේ. ඉති, මෙසේ; පඤ්චහි රාසීහි, පස් රැසකින් යුක්ත වූ; පඤ්චවීසවිධං ගරුභණ්ඩං, පස්විසිආකාර වූ ගරුභාණ්ඩය; පඤ්චනිම්මලලොචනො, පස්ආකාර නිර්මල ඇස් ඇති; නාථො, සර්වඥයන් වහන්සේ; පකාසයි, ප්‍රකාශකළ සේක.

2. මංසදිබ්බධම්මබුද්ධසමන්ත චක්ඛුවසෙන, මස් ඇස් දිව ඇස් දහම් ඇස් බුදු ඇස් සමතැස් වසයෙන්; පඤ්චලොචනො, පස්ඇස් ඇතියේ යි.

330. භාජයතො, බෙදන්නාහට; උල්ලපවාසං, කුලසි වෙ සි; භාජිතාපි, බෙදනලද්දාහු ද; අභාජිතා, නො බෙදනලද වෙත්; එතෙ, මොහු; ගරුභණ්ඩානි, ගරුභාණ්ඩයහ යි ද; අවිස්සජ්ජියානි ච, නො දිය යුත්තාහ යි ද; (ච ශබ්දයෙන් අවෙභඩගියහ යි ද;) වුච්චන්ති, කියනු ලැබෙත්.

331 – 332 – 333. අඩ්ඪබාහුමත්තාපි, අඩබාහුවක් පමණ ද වූ; වල්ලි, වැල් ද; අට්ඨඞ්ගුලායතා, අටඟුලක් දිග ඇති; වෙළු, (පත්හිත් දඬක් පමණ ද වූ) හුණ ද; මුට්ඨිමත්තමපි, මිටක්පමණ ද වූ; තිණාදි, (ගේසොයන) තණ හා "ආදි" ශබ්දයෙන් ගත් මුදුතණ බබුස්තණ ද; එකමපි, එක ද; පණ්ණං, (තල්පත් ඈ) පතෙක් ද; තාලපක්කප්පමාණා අපි, තල්පකක් පමණ ද වූ; පාකතා, පියවි හෝ; පඤ්චවණ්ණා වා, (තිල් ඈ) පස්වනක් පැ ඇති හෝ; මත්තිකා, මැටි ද; සුධා, හුණු ද; කුඩකුට්ඨආදිකා, කොකටු සදෙලමල ඈ ද; (යන මොහු) දින්නා වා, සඟහට දෙනලද්දාහු හෝ; තත්‍ර ජාතකා, සංඝිකභූමියෙහි උපන්නාහු හෝ; රක්ඛිතා, රක්නාලද්දාහු ම; අභාජියා, නො බෙදිය යුත්තාහු යි; සංඝිකා, සඟසතු වූ; රජ්ජු, (හුනියද කොස්සෙන් කළ) රැහැණ ද; යොත්තාදි ච, (සම්න් කළ) යොත් ආදීහු ද; (අභාජියා) නො බෙදිය යුත්තාහු යි; සංඝිකෙ කම්මෙ, සඟසතු කට යුතු ද; චෙතියස්ස වා, චෛත්‍යසන්තක කට යුතු ද; නිට්ඨිතෙ, නිමිකල්හි; භාජියා, බෙදිය යුත්තාහු යි.

"අඩ්ඪබාහූති, කප්පරතො පට්ඨාය යාව අංසකූටා විදත්ථිචතුරඞ්ගුලං"[1]

"යොත්තාදි" යන්නෙහි **"ආදි"** ශබ්දයෙන් තියදින් කොස්සෙන් කළ එක් වැලරැහැණ ගත්හු.

334. ලොහභණ්ඩසු, ලොහ භාණ්ඩයෙහි; භික්ඛුසාරුප්පං; මහණුන්ට සරුප් වූ; පත්තාදිං, පාත්‍රා (තළි) ආදි ද; තථා, එසේ ම, විප්පකත, කොට නො නිමි ලොහොබඩු ද; අකතං, (යපලු ඈ) නො කළ ලොහොබඩු ද; පාදගණ්හකං, මගධනැළියෙන් පස් නැළියක් තෙල්ගන්නා; වාරකං, කළය ද; භාජියං, බෙදිය යුත්තේ යි.

---

1. අඩ්ඪබාහු ඉති, අඩ්ඪබාහු නම්:– කප්පරතො පට්ඨාය, වැලමිට පටන්; යාව අංසකූටා, උරහිස දක්වා; විදත්ථිචතුරඞ්ගුලං, එක් වියත් සතරඟුල්පමණි.

335. වෙළුමහි, වෙළුයෙහි; තෙලනාළි, තෙල්නැළි; භාජියා, බෙදිය යුත්තී ය; කත්තරදණ්ඩකො, සැරයටිය ද; ඡත්තදණ්ඩ සලාකායො, සැත්දඬු හා ගොනැස් ද; උපාහනදණ්ඩකො, වහන් කොක්ක ද; තථා, එසේ මැ යි.

336. අනුඤ්ඤාතවාසිදණ්ඩො, (කරවියල්ලෙහි ලා පරිහරණ කට හැකි) අනුදත් වැයෙහි දණ්ඩ ද; පාදගණ්ඨකො, පාදයක් තෙල් ගන්නා; කරණ්ඩො, කරඬුව ද; අරණිසඤ්ජ නිසිඹගාදි අරණි භාණ්ඩ අඳුන්නල තෙල් හං ආදි වූ; භික්ඛූපකරණං, මහණ පිරිකර ද; තථා, එසේ ම; (බෙදිය යුත්තේ යි.)

337. තචඡිතානිටඨිතං, සැස නො නිමන ලද; දාරුභණ්ඩං, දාරුභාණ්ඩ ද; දනකං ච, (නො සැසි හෝ කොට නො නිමි හෝ) දළු ද; භාජියං, බෙදිය යුත්තේ යි; භික්ඛූපකරණෙ, මහණ පිරිකරෙහි; මත්තිකාමයො, මැටිමුවා වූ; පාදඝටකො, පාදයක් තෙල් ගන්නා කළය; (බෙදිය යුත්තේ යි,)

338 – 339. කප්පියං චම්මං, කැපසම්; භාජ්‍යං, බෙදිය යුත්තේ ය; තෙලචම්මං, තෙලිසම්; අභාජියං, නො බෙදිය යුත්තේ ය; ගරුනා, (මඤ්චපීඨාදි) ගරුභාණ්ඩයෙන්; ගරුභණ්ඩං ච, (මඤ්චපීඨාදි) ගරුභාණ්ඩ ද; ථාවරං ච, (ආරාමාදි) ථාවරය ද; පරිවත්තෙතය්‍ය, පෙරළි කරන්නේ ය; ථාවරෙන ච, (ආරාමාදි) ථාවරයෙන් වනාහි; ථාවරං, (ආරාමාදි) ථාවරය ම, (පෙරළි කරන්නේ යි) තථා කත්වා ච, එසේ (පෙරළි) කොට ද; (ලද කැප පසය) භුඤ්ජතු, වළඳුවා; වල්ලාදිං, වැල්හුණු ආදි; ඵාතිකම්මෙන වැඩකමින්; ගණ්හ, ගන්නේ ය; සෙසං, (ආරාමාදි) සෙස්ස; අභාජියං, නො බෙදිය යුත්තේ යි.

"ඵාතිකම්මං නාම, සමකං වා අතිරේකං වා තදග්ඝනකං" ඒ වටනා මිල හෝ වඩා දීම හෝ ඵාතිකම් නම්.

මෙ මැසිපුටු ඈ සඟහට දෙමි යි කළ ගුරුබඩු වෙයි. නො බෙජිය යුතු. සඟිනිපිරිමැජිතිබැවිනි, මේ සඡ් හිමියනට වසෙගිනි ගණීනට දෙමි යි කල ගුරුබීඩිහොතුප් කෙපෙවත බෙජෙයි වසෙගිනි ගණීති වටි යි ද වාකීසෙයිනි කරනි දෙස නැත. අයපවත බෙජෙයි ගත නො ලැබෙ යි මේ මැසිපුටු වසෙගිනි ගණීනට සඟහට දෙමි යි කීදෙස නැති. පළම්සගිහි පෙරෙම්ජ් කීය යි කල ගුරු බඩි වෙයි" යනු කංඛාවිතරණී ගැටපද යි.

41. පකිණ්ණකනයි,

"පකිණ්ණකං" යන්නෙහි සංකීර්ණය නම්:-

340. සද්වාරබන්ධනෙ, දොර හා දොරබා ඇති; සොළසකලෙක පාසකෙ, වටෙවු උතුරුලි ඇති; ඨානෙ, (සෙනසුන් අඞවස් ඈ) තැන්හි; දීවා, දහවල්; සයනෙනත, හෝනනු විසින්; පරිවත්තකං, පිරිවැටෙන; ද්වාරං, දොර; බන්ධිය්‍ය, පියාළිය යුත්තේ යි.

341. විස්සජ්ජෙමහි පුරිසෙ, (නො නිදන ආරාමික සාමණේරාදී) විස්සජ්ජ පුරුෂයක්හු; සනෙන, (සමීපයෙහි) ඇති කල්හි; ආභොගො වා පි, (මොහු මා රකිති යන) ආභොගය ද; කප්පති වටී; සචෙ, තමා ඉසුරු පවත්නා තන්හි; තං ආකාරං විනා, (දොරපිමය ආභොගකිරීම ය යන) ඒ ආකාර නැතිව; සයනෙනා, හෝනේ; දුක්කටං වුසෙ, දුකුළා අවදනේ යි.

"බැස හෝනා කල්හි දොර පියයි දොර තිසහිම හෙවැ දොර තමා ම වරිති වටී" යනු අටුවාසත්‍ය යි.

342. රතනානි, දශවිධරත්න ද; ඉත්ථිරූපානි, (දැරුලොහමයාදී) මාගම්රූ ද; ධඤ්ඤං, (සප්තවිධ) ධාන්‍ය ද; ඉත්ථිප්පසාධනං, (පිළි පත් මුදු ඈ) මාගම් පළඳනා ද; තුරියාවුධභණ්ඩානි, (පිඹිනා සක් කුලල් බෙර ඈ) තූර්‍ය්‍යභාණ්ඩ හා (කඩු කාල් දුනු හීදඬු ඈ) ආයුධ භාණ්ඩ ද; ආමසන්තස්ස, (දූන දූන) අතින් ගන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

"සුවණ්ණපටිමං චාපි චෙතියං හාරකූටකං
අනාමාසන්ති නිද්දිට්ඨං කුරුන්දට්ඨකථාය හි[1]"

"ඉත්ථිසණ්ඨානෙන කතං" යන තන්හි තිරච්ඡානගත මාගම් රුවිහි යටතින් පරිජිපොහොනා තිරිසන් ගියමාගමුන් ද අනාමාස බැවින් ඒ පියළින් මැ සටන් වූ මාගම් රූ අනාමාස යි. මාගම් පැවිජියන් පිළිම කොළොත් දෙස් නැති යෙන් ඇදුරෝ. මාගම් රූ ඇති පිළිජි බිතිජි ඇතිරිළිජි මාගම්රුවිහි නො ගෙන ගනුත් වටී. මාගම්කෙළෙබිරෙහි ශසතින් පැහැර පසුල්ගෙන යන බැවින් මඬුගතිසෙ ජිතියි කිසිවෙකින් ඔව යි විහිජිවිය යුතුය" යනු විනය සත්‍ය යි. රත්රිදී පබළු ආදිය කළ දාගැප් පිළිමයෙහි කසල හරනට ද මොනරපිළිත් පිසිනට ද වටී.

---

1. සුවණ්ණපටිමං ච අපි, රන්පිළිම ද; හාරකූටකං චෙතියං, හරකුළුසෑය ද; (හරකුලු නම් රසකනාම්‍රමිශ්‍රණයෙන් වූ ලොහයෙකි) අනාමාසං ඉති, නො ඇල්විය යුතු ය යි, කුරුන්දට්ඨකථාය හි, කුරුන්දිය අටුවාහි; නිද්දිඨං, දක්වන ලදි.

343. සිත්ථතෙලොදතෙලෙහි, හිරිමුසු තෙලින් දියමුසු තෙලින් හෝ; ඵණහත්ථඵණෙහි වා, දන්තමයාදී පෙණෙන් හා අත්පෙණ ය යි කියනලද ඇඟිල්ලෙන් හෝ; කොච්ඡෙන වාපි, කොස්සෙන් හෝ; යො, යමෙක්; කෙසෙ, කෙසයන්; ඔසණ්හෙය්‍ය, (අලඞ්කාර පිණිස මට කොට) තමා නම්; අස්ස, ඕහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ. (හිවි සිටි කෙස් තෙත් අතින් මට කොට හොවා නම් වරද නැති.)

“කොච්ඡනන්ති, උසීරමයං වා මුඤ්ජබබ්බජමයං වා[1]”

344. එකපාපූරණා වා, එකක් පෙරව හෝ; එකත්ථරණා වා, එකක් අතුට යෝ; එකමඤ්චෙ වා, එක ඇඳක හෝ; තුවට්ටයුං, දෙදෙනෙක් හොවිත් නම්; න, නොවරී; (දුකුළා වේ.) එකස්මිං භාජනෙ වාපි, එක් වළඳක හෝ; භුඤ්ජෙය්‍යුං, (දෙදෙනෙක්) වළඳත් නම්; තථා, එසේ ම (නො වරී.)

345 චතුරඞ්ගුලතො ඌනං, (වඩු අඟුලින්) සතරඟුලකින් උනු වූ; තථා, එසේ ම; අධිකට්ඨඞ්ගුලං, අටඟුලකින් වැඩියා වූ; දන්තකට්ඨං, දැහැටි; න ඛාදෙය්‍ය, නො කන්නේ ය; න අකල්ලකො, නො ගිලන් මහණ; ලසුණං, (අමුමගධ) ලූණු; න ඛාදෙය්‍ය, (කෙවල කොට) නො කන්නේ යි.

මගධරට උපන් භණ්ඩිකලසුණ ම මෙහි ලසුණ ය යි ගන්නා ලදී. භණ්ඩිකලසුණ නම්, සතරමිජියෙහි පටන් බොහෝ මිජි ඇත්තේ යි. පලණ්ඩුකභඤ්ජනකාදී ලසුණයෙහි මගධරට උපන් ද දෙස් නැති.

“මගධරට්ඨෙ ජාත ලසුණමෙව හි ඉධ ලසුණන්ති අධිප්පෙතං, තම්පි භණ්ඩිකලසුණමෙව, න එකද්විතිමිඤ්ජකං පලණ්ඩුකාදීනං වණ්ණෙන වා මිඤ්ජාය වා නානත්තං වෙදිතබ්බං, වණ්ණෙන තාව පලණ්ඩුකො නාම පණ්ඩුවණ්ණො හොති, භඤ්ජනකො ලොහිත වණ්ණො, හරිතකො හරිත පණ්ණවණ්ණො, මිඤ්ජාය පන පලණ්ඩුකස්ස එකා මිඤ්ජා හොති භඤ්ජනකස්ස ද්වෙ හරිතකස්ස තිස්සො, චාපලසුණො අමිඤ්ජකො, අංකුරමත්තමෙව හි තස්ස හොති.

මහාපච්චරියාදිසු පන පලණ්ඩුකස්ස තීනි මිඤ්ජානි, භඤ්ජනකස්ස ද්වෙ, හරිතකස්ස එකාති වුත්තං, එතෙ පලණ්ඩුකාදයො සභාවෙනෙව වට්ටන්ති, සූපසම්පාකාදීසු පන මාගධකම්පි වට්ටති,

1. කොච්ඡන්ති, කොච්ඡ නම්; උසීරමයං වා, සුවඳ හොටින් කළා වූ හෝ; මුඤ්ජබබ්බජමයං වා, මුදුතණින් බබුස් තණින් කළා වූ හෝ (කොස්ස) යි.

තං හි පච්චමානෙසු මුග්ගසූපාදිසු වා මච්ඡමංසවිකතියා වා තෙලෙ වා බදරසාල්වාදීසු වා අම්බිලසාකාදිසු වා උත්තරිභඞ්ගෙසු වා යත්ථ කත්ථචි අන්තමසො යාගුභත්තෙපි පක්ඛිත්තං වට්ටති"1 යනු අටුවා යි.

---

1. මගධරට්ඨෙ ජාතලසුණං එව හි, මගධරට උපන් ලූණු ම වනාහි; ඉධ, මේ සික්ඛාපදයෙහි; ලසුණං ඉති, ලසුණ යනුවෙන්; අධිප්පෙතං, අදහස් කරන ලදී. තං අපි, හෙද; භණ්ඩිකලසුණං එව, භණ්ඩික නම් ලූණු මැ යි. න එකද්විතිමිඤ්ජකං, එක්මිදුලු (බික්) දෙමිදුලු තුන්මිදුලු ඇත්තේ නො වේ; – පලණ්ඩුකාදීනං, පලණ්ඩුක නම් ලූණුආදීන්ගේ; වණ්ණතො වා, වර්ණයෙන් හෝ; මිඤ්ජාය වා, මිදුලින් හෝ; නානත්තං, වෙනස; වෙදිතබ්බං දතයුතු. වණ්ණතො තාව, වර්ණයෙන් වනාහි; පලණ්ඩුකො නාම, පලණ්ඩුක නම් ලූණු; පණ්ඩුවණ්ණො හොති පඬුවන් වේ. භඤ්ජනකො, භඤ්ජනක නම් ලූණු; ලොහිතවණ්ණො ලේවන් වේ. හරිතකො, හරිතක නම් ලූණු; හරිතපණ්ණවණ්ණො, නිල්කොළ වන් වේ. මිඤ්ජාය පන; මිදුලින් (දූනීම) වනාහි; පලණ්ඩුකස්ස, පලණ්ඩුකයාගේ; එකමිඤ්ජා හොති; එක් මිදුලෙක් වේ. භඤ්ජනකස්ස, භඤ්ජනකයාගේ; ද්වෙ, දෙමිදුලෙක් වේ. හරිතකස්ස, හරිතකයාගේ; තිස්සො; තුන්මිදුලෙක් වේ; චාපලසුණො, චාප නම් ලූණු; අමිඤ්ජකො, මිදුලු නැත්තේය; තස්ස හි, ඔහුගේ වනා හි; අංකුර මත්තං එව, අංකුරමාත්‍රයෙක් ම; හොති, වේ

මහාපච්චරියාදිසු පන, මහාපච්චරියාදී අටුවායෙහි වනාහි; පලණ්ඩුකස්ස, පලණ්ඩුකයාගේ; තීනි මිඤ්ජානි, තුන් මිදුලෙක; භඤ්ජනකස්ස; භඤ්ජනකයාගේ; ද්වෙ, දෙමිදුලෙක; හරිතකස්ස, හරිතකයාගේ; එකං ඉති, එක් මිදුලෙකැ යි. වුත්තං, කියනලදී. එතෙ පලණ්ඩුකාදයො; මේ පලණ්ඩුකාදීහු; සභාවෙන එව, ස්වභාව යෙන් ම න්; (හෙවත් සූපාදියෙහි ලා පිසීමෙන් තොරව මත්;) වට්ටන්ති, වටිත්. සූපසම්පාකාදිසු පන, සූපාදියෙහි ලා පිසීමෙහි වනාහි; මාගධකං අපි, මගධරට උපන් ලූණු ද, වට්ටති, වටී තං හි, ඒ වනාහි; පච්චමානෙසු; පැසෙන්නා වූ, මුග්ගසූපාදිසු වා, මුග්ග සූපාදියෙහි හෝ; මච්ඡමංසවිකතියා වා, මත්‍ස්‍යමාංස්විකෘතියෙහි හෝ; තෙලෙ වා, තෙලෙහි හෝ; බදරසාල්වාදිසු වා, බදරසාල්වාදියෙහි හෝ; (බදර සාල්ව හෝ බදරසාල්හ යනු ඩෙබරපල වියලා සුණු කොට කළබ්‍යඤ්ජනවිකෘතියෙක් හෝ ඛාද්‍යවිකෘතියෙක් ල.) අම්බිල සාකාදීසු වා, ඇඹුල්පලා ආදියෙහි හෝ; උත්තරිභඞ්ගෙසු වා, අවුළු යෙහි හෝ: යත්ථ කත්ථචි, යම් කිසිවෙක්හි; අන්තමසො, යටත් පිරිසෙයින්; යාගු භත්තෙ අපි, කැඳ බත්හි ද; පක්ඛිත්තං, බහාලන ලද්දේ; වට්ටති, වටී.

346. හීනුක්කට්ඨෙහි, හීනඔක්කට වූ; ජාතිආදීහි, ජාතිනාම ගොත්‍රාදීන්; උක්කට්ඨං, ඔක්කටු වූ හෝ; හීනං වා, යටත් වූ හෝ යම් කිසිවක්හට; උජුං වා ("චණ්ඩාලොසි" යනාදින්) ඉදුරා හෝ; අඤ්ඤාපදෙසෙන, ("සන්ති ඉධෙකච්චෙ චණ්ඩාලා" යනාදීන්) පරියායෙන් හෝ, දවා, (හුදෙක්) කෙළනා අදහසින්; වදෙ, කියා නම්; දුබ්භාසිතං, දුබැසි ඇවැත් වේ.

347 දීඝෙ නඛෙ වා, (මසින් ඉතිරි වූ) දික් නිය ද; කෙසෙ වා, (දෙමසින් හෝ දෑඟුලෙන් හෝ වැඩි) දික් කෙස් ද; නාසාලොමෙ, නැහැ (යෙන් පිටත් ව පැනෙන දික්) ලොම් ද; න ධාරයෙ, නො දරන්නේ යි; වීසතිමට්ඨං; විසිනියපොතු (ඔප් නගා) මට කිරීම් ද; සම්බාධෙ, පිළිසන්පියෙස්හි; ලොමහාරණං, ලොම් හැරීම් ද; න ලබ්භා, නො වටී. (පුවක්ලෙඩි ආදීන් නියමල හැර සුදු කරන් කැපූතැන්හි කොරොස් හරුත් වටී.)

"සම්බාධෙති, පටිච්ඡන්නොකාසෙ, තස්ස විභාගදස්සනත්ථං පන උභො උපකච්ඡකා මුත්තකරණන්ති වුත්තං[1]" යනු අටුවා යි. ගඩපොළු ඈ ආබාධයක් ඇත ලොම් හරුත් වටී.)

348. සංඝුද්දිට්ඨං වා, සඞ්ඝයා උදෙසනලද හෝ; සඞ්ඝිකං වා, සඟසතු හෝ; (මඩු ඇතිරිලි හැඳ පුටු ඈ සෙනසුන්) යථාබුඩ්ඪං, සගමහලු පිළිවෙළ; න බාධෙය්‍ය, නො වළකන්නේ යි; අධොත අල්ලපාදෙහි, නො දෙව්පයින් හෝ තෙත්පයින් හෝ; සයනාසනං, (පිරියම්කළ බුමුතුරුණු ඈ) සෙනසුන්; න අක්කමෙ, නො ඇක්මෙන්නේ යි, සුධොතපාදකං වාපි, දෙව්පයින් ම ඇක්මියයුතු තැනුදු; සවුපාහනො, පයලු වහන් ඇති ව; තථෙව, එසේ ම (නො ඇක්මෙන්නේ) යි;

ආගන්තුකයන් සැතපෙන සඳහා සපයා දෙන ලද තමන් සතු චම්මඛණ්ඩ පාවාර කොජව කටසාරාදි ඇතිරි රුක්ඛමූලාදි සඞ්ඝුද්දිට්ඨ නම්.

"තෙන ඛො පන සමයෙන මනුස්සා සඞ්ඝං උද්දිස්ස මණ්ඩපෙ පටියාදෙන්ති, සන්ථරෙ පටියාදෙන්ති, ඔකාසෙ පටියාදෙන්ති, ඡබ්බග්ගියානං භික්ඛූනං අන්තෙවාසිකා භික්ඛූ සඞ්ඝිකං යෙව

---

1. සම්බාධෙ ඉති, සම්බාධයෙහි යනු; පටිච්ඡන්නොකාසෙ; පිළිසන්ස්ථානයෙහි ය; තස්ස, ඔහුගේ; විභාගදස්සනත්ථං පන, විභාග දක්වනු පිණිස වනාහි; උභො උපකච්ඡකා, දෙකිසිලි ය, මුත්තකරණං ඉති, නිමිත්තප්‍රදෙශ ය යි; වුත්තං කියන ලදී;

භගවතා යථාබුඩ්ඪං අනුඤ්ඤාතං නො උද්දිස්ස කටන්ති බුද්ධ පමුඛස්ස සඞ්ඝස්ස පුරතො පුරතො ගන්ත්වා මණ්ඩපෙ පරිග්ගණ්හන්ති සන්ථාරෙ පරිග්ගණ්හන්ති ඔකාසෙ පරිග්ගණ්හන්ති ඉදං අම්හාකං උපජ්ඣායානං භවිස්සති ඉදං අම්හාකං ආචරියානං භවිස්සති ඉදං අම්හාකං භවිස්සතීති =පෙ= න භික්ඛවෙ උද්දිස්සකටම්පි යථා බුඩ්ඪං පටිබාහෙතබ්බං යො පටිබාහෙය්‍ය ආපත්ති දුක්කටස්ස[1]'' යනු පෙළ යි.

''යදි පන තත්‍ථ නෙවාසිකා අනත්ථතාය පි භූමියා ඨපෙන්ති අධොතපාදෙහිපි වලඤ්ජන්ති තථෙව වලඤ්ජිතුං වට්ටති''[2] යනු අටුවා යි.

---

1. තෙන ඛො පන සමයෙන, එකල්හි වනාහි; මනුස්සා, මිනිස්සු; සංඝං උද්දිස්ස, සංඝයා උදෙසා; මණ්ඩපෙ පටියාදෙන්ති, මණ්ඩප පිළියෙළ කෙරෙති. සන්ථාරෙ පටියාදෙන්ති, ඇතිරි පිළියෙළ කෙරෙති. ඔකාසෙ පටියාදෙන්ති, ස්ථාන පිළියෙළ කෙරෙති. ඡබ්බග්ගියානං භික්ඛූනං, සවග මහණුන්ගේ; අනෙනවාසිකා භික්ඛූ, අනවැසි මහණහු; භගවතා, බුදුන් විසින්; සඞ්ඝිකං එව, සඟසතු සෙනස්න ම; යථා බුඩ්ඪං අනුඤ්ඤාතං, මහලු පිළිවෙළින් අනුදත්තා ලැදි; උද්දිස්සකටං, උදෙසා කළ සෙනස්න; නො ඉති, නො අනුදත්තාලද යි; බුද්ධපමුඛස්ස සංඝස්ස, බුදුපාමොක් සංඝයාට; පුරතො පුරතො ගන්ත්වා, පෙරටුව පෙරටුව ගොස්; මණ්ඩපෙ පරිග්ගණ්හන්ති, මණ්ඩප අයත් කෙරෙති. සන්ථාරෙ; පරිග්ගණ්හන්ති, ඇතිරි අයත් කෙරෙති. ඔකාසෙ පරිග්ගණ්හන්ති, ස්ථාන අයත් කෙරෙති. ඉදං අම්හාකං උපජ්ඣායානං භවිස්සති, මේ අපගේ උපාධ්‍යායයන්ට වන්නේ ය. ඉදං අම්හාකං ආචරියානං භවිස්සති. මේ අපගේ ආචාර්‍ය්‍යයන්ට වන්නේ ය. ඉදං අම්හාකං භවිස්සති ඉති, මේ අපට වන්නේ ය යි. –පෙ– භික්ඛවෙ, මහණෙනි; උද්දිස්සකටං අපි, උදෙසා කළ සෙනස්න ද; යථා බුඩ්ඪං, මහලු පිළිවෙළ; න පටිබාහෙතබ්බං, නො වැළැක්විය යුතු; යො, යමෙක්; පටිබාහෙය්‍ය, වළකා නම්; ආපත්තිදුක්කටස්ස, (ඔහුට) දුකුළා ඇවැත් වේ.

2. යදි පන, ඉදින් වනාහි; තත්‍ථ, එහි; නෙවාසිකා, නිවැසි මහණහු; අනත්ථතාය අපි භූමියා, නො අතුළ බිම ද; ඨපෙන්ති, (පිරිකර) තබත් ද; අධොතපාදෙහි අපි, නො දෙව්පයින් ද; වලඤ්ජන්ති, වළඳත් ද; තථා එව, එසේ ම; වලඤ්ජිතුං, වළඳන්ට; වට්ටති, වටී.

"නෙවාසිකා පකතියා අනතථතාය භූමියා ඨපෙනති චෙ, තෙසමපි අනාපතති සෙව ථාරවාතපානාදයො අපරිකම්මකතාපි න අපසසයිතබබා."[1] යනු විනයසනෙයහ යි.

349. සඞඝාටියා, සංඝාටි නාමයෙන් ඉටු සිවුරෙන්; න පලලතෙථ, (විහාරයෙහි දු අනතරසරයෙහි දු) අකවටු නො අවුලු වත්තේ යි. පරිකම්මකතං, සුණුවම් ඈ හෝ සිතියම් හෝ කළ; භිතතාදිං, බිතත් දෙර කවුළු ඈ; න අපසසයෙ, (සිවුරු ඈ කිසිව කින් නො වසා සිස්වෙරින්) නො වැතිරෙන්නේ යි; උදකෙ සනෙත, දිය ඇති කල්හි; න ආචමෙ, (සිරුරු කිස කොට) දිය නො ගනී නම්; නො, නො වපී.

"අනෙතාගාමෙ වාසතථාය උපගතෙන අධිටඨිතං සඞඝාටිං විනා සෙසචීවරෙහි පලලතථිකාය නිසීදිතුං වටටති"[2] යනු අටුවා යි.

350. අකපපියසමාදනෙ, (පඤචසහධාර්මිකයන්) අකැපයෙහි සමාදන් කරවීමෙහි ද; දවා, කෙළියෙන්; සිලාපවිජඣනෙ, ගල් පෙරළීම් අතකුරුගැසීම් ආදියෙහි ද; සභාගාය, (වත් විසින්) සභාගාපතතිය ගේ; දෙසනාය, දෙසීමෙහි ද; ආවිකමෙම ච, ඇරැජ්මෙහි ද; දුකකටං, දුකුළා වේ.

අකපපියසමාදන නම්, පස් සහ දැමියන්ට නො වටනා බැව් දැන දැන මේ කර මේ බඳු යනාදීන් අයපයෙහි සමාදන් කරවීම යි.

"න කෙවලං ච පාසාණෙ, අඤඤමපි යං කිඤචි දාරුඛණඩං වා ඉටඨකාඛණඩං වා හතෙථන වා යනෙතන වා පවිජඣිතුං න වටටති,

---

1. නෙවාසිකා, නිවැසි මහණහු; පකතියා, පියවින්; අනතථතාය භූමියා, නො අතුළ බිම; ඨපෙනති චෙ ඉදින් තබත් නම්; තෙසං අපි ඔවුන්ට ද; අනාපතති එව, ඇවත් නො වේ ම ය. ථාරවාත පානාදයො, දෙරකවුළු ආදීහු; අපරිකම්මකතා අපි, පිරියම් නො කරන ලද්දාහු ද; න අපසසයිතබබා (අතුල් පතුල් මුත්) ඇඟ නො ගැසිය යුත්තාහ.

2. අනෙතාගාමෙ, ඇතුළුගම; වාසතථාය, විසීමට; උපගතෙන, එළඹියහු විසින්; අධිටඨිතං සංඝාටිං විනා, ඉටු සඟළ සිවුරු හැර; සෙසචීවරෙහි, සෙසු සිවුරෙන්; පලලතථිකාය, අකවටු ගැන්වීමෙන්, නිසීදිතුං, හිඳිනට, වටටති, වපී.

චෙතියාදීනං අත්ථාය පාසාණාදයො හසන්තා පවට්ටෙන්තිපි ඛිපන්තිපි උක්ඛිපන්තිපි කම්මසමයොති වට්ටති"[1] යනු අටුවා යි. වත්තොර වැ හෙම ඇවතුදු උව දෙසත් වටී.

351. පටිස්සවවිසංවාදෙ, ("උභොපි මයං ඉධ වස්සං වසිස්සාම එකතො උද්දිසාපෙස්සාම" යනාදීන් දුන්) පිළිත අන්තරායක් නැති වැ නො කිරීමෙහි; සුද්ධචිත්තස්ස, කියනසඳ කෙරෙමි යි යන සිත ඇත්තාහට; දුක්කටං, දුකුළා වෙ යි; ඉතරස්ස තු, කෙරෙමි යි යන සිත් නැතියහට වනාහි; පටිස්සවක්ඛණෙයෙව, පිළිතදුන් කෙණෙහි ම; පාචිත්ති, (මුසවා නිමිත්ත) පචිති වේ.

352. රුක්ඛං රුකට; න අභිරූහෙය්‍ය, නො නැඟෙන්නේ ය; සති කිච්චෙව, (මළ දඹුබිදිනා ඈ) කටයුත්තක් ඇති කල්හි ම; පොරිසං, මිනිස් පමණක්; (නැඟෙන්නේය) ආපදාසු, (ව්‍යාලමෘග දශීනාදි) ආපදායක් ඇති කල්හි; යථාකාමං, කැමති පරිද්දෙන්; අභිරූහිතුං, නැඟෙන්ට; කප්පති, කැප යි.

"ආපදාසූති, වාලමිගාදයො වා දිස්වා මග්ගමූළ්හො වා දිසා ඔලොකෙතුකාමො හුත්වා දවදාහං වා උදකොඝං වා ආගච්ඡන්තං දිස්වාති එවරූපාසු ආපදාසු අතිඋච්චම්පි රුක්ඛං අභිරූහිතුං වට්ටති"[2] යනු අටුවා යි.

---

1. කෙවලං ච, හුදෙක් ම; පාසාණෙ, පාසාණයන්; න, (පෙරළන්ට නො වටනේ) නො වේ; අඤ්ඤං අපි, අනිකු දු; යං කිඤ්චි, යම් කිසි; දාරුඛණ්ඩං වා, දරකඩක් හෝ; ඉට්ඨකාඛණ්ඩං වා, උළුකඩක් හෝ; හත්ථෙන වා, අතින් හෝ; යන්තෙන වා, යන්ත්‍රයකින් හෝ; පවිජ්ඣිතුං, විදින්ට; න වට්ටති, නො වටී. චෙතියාදීනං අත්ථාය, චෛත්‍යාදිය පිණිස; පාසාණාදයො, ගල් (දරකඩ) ආදීන්; හසන්තා, සිනාසෙමින්; පවට්ටෙන්ති අපි, පෙරළත් දු; ඛිපන්ති අපි, බහාලත් දු; උක්ඛිපන්ති අපි, නඟාලත් දු; කම්මසමයො ඉති, කර්මසමය හෙයින්; වට්ටති, වටී.

2. ආපදාසු ඉති විපතක් ඇති කල්හි යනුයෙහි; වාලමිගාදයො, චණ්ඩමෘගාදීන්; දිස්වා වා, දැක දු; මග්ගමූළ්හො, මංමුළා ව; දිසා ඔලොකෙතුකාමො හුත්වා වා, දිසාවන් බලනු කැමැති ව දු; දවදාහං වා, ලැව්ගින්නක් හෝ; උදකොඝං වා, සැඩවතුරක් හෝ; ආගච්ඡන්තං, එන්නනු; දිස්වා ඉති, දැක දැයි; එවරූපාසු ආපදාසු, මෙ බඳු විපත් ඇති කල්හි; අතිඋච්චං අපි, ඉතා උසට දු; රුක්ඛං, රුකට; අභිරූහිතුං, නැඟෙන්ට; වට්ටති, වටී.

353. පරිසසාවතං විනා, පෙරහත නැති ව; අද්ධානං, (යටත් පිරිසෙයින් අඩයොදුනක් පමණ ද වූ) දුරුමග; වජන්තස්ස, යන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ; අද්ධානෙ, අධ්වමඟහි ලා; යාචමානස්ස, (තමාගේ පෙරහත නැති ව) ඉල්වන්නාහට; අදෙන්තස්සාපි, නො දෙන්නාහට ද; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

"අපරිස්සාවනකස්සෙව යො න දදාති තස්ස ආපත්ති, යො පන අත්තනො හත්ථෙ පරිස්සාවනෙ විජ්ජමානෙපි යාචති තස්ස න අකාමා දාතබ්බන්ති[1]" යනු අටුවා යි.

354. අඞ්ගජාතච්ඡෙදෙන, තමා නිමිත්කැපීමෙන්; ථුල්ලච්චයං ථුලස, තුලැසි ඇවැත් අවදතේ ය; ආබාධපච්චයා අඤ්ඤත්‍ර, (අභිකිටාදී) ආබාධකාරණයකින් මිස; සෙසඞ්ග, (කන් නාසා ඈ) සෙසු අඞ්ගයන් කැපීමෙහි දු; අත්තඝාතනෙ, (ආහාරොපච්ඡෙදාදීන්) තමා මැරීමෙහි ද; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

'ආබාධෙ සති අඞ්ගුලිආදීනි ඡින්දිතුං වට්ටති යෙව[2]" යනු අටුවා යි.

355. චිත්තපොත්ථකරූපානි, සිතියම් රූ පෙතැලි රූ; න කරෙ, නො කරන්නේ යි; න ච කාරයෙ, නො ද කරවන්නේ යි; ආරාමෙ, විහාරයෙහි ද; අරඤ්ඤෙ, අරණ්‍යයෙහි ද; ගෙහසු, අන්තරඝරයෙහි ද; භුඤ්ජන්තං, වළඳමින් හුන් භික්ෂුහු; න උට්ඨාපෙය්‍ය, නො නගන්නේ යි.

"රූපං තු පුරිසිත්ථිනං තිරච්ඡානගතස්ස වා,
කාරෙන්තස්ස කරොතො වා හොති ආපත්ති දුක්කටං."[3]

---

1. අපරිස්සාවනකස්ස එව, පෙරහත නැත්තාහට ම; යො, යමෙක්; න දදාති, (පෙරහත) නො දේ ද; තස්ස, ඔහුට; ආපත්ති, ඇවැත් වේ. යො පන, යමෙක් වනාහි; අත්තනො හත්ථෙ, තමා අත; පරිස්සාවනෙ පෙරහත; විජ්ජමානෙ අපි, ඇතිකල්හි ද; යාචති, ඉල්වා ද; තස්ස, ඔහුට; අකාමා, නො කැමැත්තෙන්; න දාතබ්බං ඉති, නො දිය යුතු යි.

2. ආබාධෙ සති, ආබාධයක් ඇති කල්හි; අඞ්ගුලිආදීනි, ඇඟිලිආදීන්; ඡින්දිතුං, කපනට; වට්ටති එව, වටී ම ය.

3. පුරිසිත්ථිනං, පුරුෂයකුගේ හෝ ස්ත්‍රියකගේ හෝ; තිරච්ඡානගතස්ස වා, තිරිසනෙකුගේ හෝ; රූපං තු, රූපයක්; කාරෙන්තස්ස, කරවන්නහුට ද; කරොතො වා, කරන්නහුට ද; ආපත්තිදුක්කටං හොති, දුකුළා ඇවැත් වේ.

"ජාතකං පන වත්ථුං වා කාරාපෙතුං පරෙහි වා,
මාලාකම්මං ලතාකම්මං සයං කාතුමපි වට්ටති."[1]

යනු වනවිතිස යි.

356. පුමයුත්තානි, (ගොන් ඈ) පුරුෂයන් යෙදූ; (හෙවත් පිරිමින් උසුලන;) යානානි, ගැල් ද; සිවිකං, සිවිගෙය ද; හත්ථවට්ටකං, අත්වටුගැල් ද; පාටඞකිඤ්ච හිදෙළු ද; අභිරුහිතුං, නැගෙන්ට; ගිලානස්ස, ගිලන්හට; කප්පතෙ, කැප යි.

"පුරිසයුත්තං ඉත්ථිසාරථි වා හොතු පුරිසසාරථි වා වට්ටති, හත්ථවට්ටකං පන ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු පුරිසා වා වට්ටති යෙව"[2] යනු අටුවා යි.

357. බුද්ධං, බුදුන් ද; ධම්මං ච, ධර්මය ද; සඞ්ඝං ච, සඞ්ඝයා ද; ආරබ්භ, අරබයා; දවං කාරණෙ, පරිහාස වචන කීමෙහි ද; අඤ්ඤස්ස, (දුස්සීල ද වූ) අතිකක්හුගේ; පරිසං, පිරිස් වූ සාමණේරාදි යම්කිසිවකු; උපලාළනෙ වාපි, (තමහට උපස්ථාන කරවන පිණිස තොපට පාසිවුරු දෙම්හ යනාදීන්) නැලවීමෙහි ද; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

"කිං බුද්ධො සිලාකබුද්ධො, උදාහු පටිබුද්ධො" "කිං ධම්මො අජධම්මො ගොධම්මො" "කිං සඞ්ඝො අජසඞ්ඝො ගොසඞ්ඝො" යනාදීන් කෙළි පිණිස බිණීම් දවකරණ නම්.

358. කායං, ශරීරය හෝ; ඌරුං, කළවය හෝ; නිමිත්තං වා, නිමිත්ත හෝ; විවරිත්වා, සිවුරු පහ කොට; භික්ඛුනීනං, මෙහෙණුන්ට; න දස්සයෙ, නො දක්වන්නේ ය; තා, ඒ භික්ෂුණීන්; කද්දමුදකාදිනා, කලල්දිය ආදීන්; න සිඤ්චයෙ, නො ඉස්නේයි.

---

1. ජාතකං පන, ජාතක හෝ; වත්ථුං වා, කථාවස්තු හෝ; පරෙහි, අනුන්ලවා; කාරාපෙතුං වා, කරවන්ට ද; මාලාකම්මං, මල්කම් හෝ; ලතාකම්මං, ලියකම් හෝ; සයං කාතුං අපි, තෙමේ කරන්ට ද (අනුන් ලවා කරවන්ට ද) වට්ටති, වටී.

2. පුරිසයුත්තං, පිරිමිසතුන් යෙදූ ගැල; ඉත්ථිසාරථි වා හොතු, ස්ත්‍රියක් පදවන්නහු කොට ඇත්තේ හෝ වේවා; පුරිසසාරථි වා, පුරුෂයකු පදවන්නහු කොට ඇත්තේ හෝ වේවා; වට්ටති වටී. හත්ථවට්ටකං පන, අතින් පෙරළන ගැල වනාහි; ඉත්ථියො වා වට්ටෙන්තු, ස්ත්‍රීහු හෝ පෙරළත්වා; පුරිසා වා, පුරුෂයෝ හෝ පෙරළත්වා; වට්ටති එව, වටී ම ය.

359. බාලං, (හසුන් නො ගත හෙන) බාලයා ද; ගිලානං, (පොහෝ අගට ගොස් නො ඇරැජිය හෙන) ගිලන්හු ද; ගමියං, (පැළඹිය දවස් බැහැර යන) ගමිකනු ද; වජ්ජයිත්වාන, හැර; ඔවාදං, (මාගම් පැවිජ්ජන් විසින් ඇයජී) අවවාද; අගණ්හන්තො ච, නො ගන්නාහට ද; න පච්චාහරන්තො පි ච, නැවත අවුත් නො කියන්නා හට ද, දුක්කටං, දුකුළා වේ.

ඔවාද නම්, "භික්ඛුනිසඞ්ඝො අය්‍ය භික්ඛුසඞ්ඝස්ස පාදෙ වන්දති, ඔවාදූපසඞ්කමනං ච යාචති, ලභතු කිර අය්‍ය භික්ඛුණීසඞ්ඝො ඔවාදූපසඞ්කමනං[1]" යි අවවාද අසන පිණිස කරන ආරාධනා යි.

360. ලොකායතං, විතණ්ඩශාස්ත්‍රය; න වාචෙය්‍ය, නො හදාරන්නේ ය; පළිතං ච, නරකෙස් ද; න ගාහයෙ, නො උදුරුවන්නේ ය. පෙළායපි, (තඹලෝ ආදීන් කළ) පාතට්ටුයෙහි තබා ද; න භුඤ්ජෙය්‍ය, නො වළඳන්නේ ය; සබ්බ කීළනං, (දුකෙළි ඈ) කිසි කෙළියකු දු; න කීළෙ, නො කෙළින්නේ යි.

"**ලොකායතං** නාම, සබ්බං උච්ඡිට්ඨං සබ්බං අනුච්ඡිට්ඨං සෙතො කාකො කාළො බකො ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාරණෙනාති එවමාදි නිරත්ථකකාරණපටිසංයුත්තතිත්ථියසත්ථං.[2]" යනු ද,

ආසිත්තකූපධානං නාම, තම්බලොහෙන වා රජතෙන වා කතාය පෙළාය එතං අධිවචනං, පටික්ඛිත්තත්තා පන දාරුමයාපි න වට්ටති"[3] යනු ද අටුවා යි. පෙළා නම් මොරවාය යෙත්.

---

1. අය්‍ය, ආර්යය; භික්ඛුනීසංඝො, භික්ඛුණීසංඝ තෙම; භික්ඛුසඞ්ඝස්ස, භික්ෂුසංඝයාගේ; පාදෙ වන්දති, පා වඳී; ඔවාදූපසංකමනං ච, අවවාදයට එළඹීම ද; යාචති, ඉල්වයි; අය්‍ය, ආර්යය; භික්ඛුනීසංඝො, භික්ෂුණීසංඝතෙම; ඔවාදූපසංකමනං, අවවාදයට එළඹීම, ලභතු කිර, ලබා වා.

2. ලොකායතං නාම, ලොකායතශාස්ත්‍ර නම්; සබ්බං, සියල්ල; උච්ඡිට්ඨං, ඉඳුල් ය; සබ්බං, සියල්ල; අනුච්ඡිට්ඨං, නො ඉඳුල් ය; කාකො සෙතො, කාකයා සුදුය; බකො කාළො, කොකා කළුය; ඉමිනා ච ඉමිනා ච කාරණෙන ඉති, මේ මේ කරුණෙන් ය යි; එවමාදි, යනාදි වූ; නිරත්ථකකාරණපටිසංයුත්තතිත්ථියසත්ථං, නිරර්ථක කරුණෙන් යුත් තීර්ථක ශාස්ත්‍ර ය යි.

3. ආසිත්තකූපධානං නාම, ආසිත්තකූපධාන නම්: තම්බලොහෙන වා, තාම්‍රලොහයෙන් හෝ; රජතෙන වා, රිදියෙන් හෝ; කතාය පෙළාය, කළ පාතට්ටුවට; එතං අධිවචනං, මේ නමී. පටික්ඛිත්තත්තා පන, ප්‍රතික්ෂෙප කරන ලද බැවින් වනාහි; දාරුමයා අපි, දවයෙන් කළා ද; න වට්ටති, නො වටී.

361. ගිහිපාරුතවාසතං, ගිහියන් පොරෝනා සේ හඳනා සේ; න පාරුපෙ, නො පොරවන්නේ ය; න නිවාසෙය්‍ය, නො හඳනේ යි; සංවෙල්ලියං, අමුඩුගලා; න නිවාසෙය්‍ය, නො හඳනේ යි; දුයං වා, වල්හිදු; න ආලිමපෙය්‍ය, (ගිහි නො ලන්නේ ය,) නො ලවන්නේ යි;

362. වඩ්ඪි, පොළි; න පයොජයෙ, නො වඩන්නේ ය; අඤ්ඤතකපවාරිතෙ, නො නෑ නො පැවරුවන්; න යාචෙ, (සිවුරු පිඩුපා සෙනසුන්) නො ඉල්වන්නේ යි; අත්තනො පරිභොගත්ථං, තමාගේ ම අනුභවය පිණිස; දින්නං, දෙන ලද (චීවරාදිය;) අඤ්ඤස්ස, අනික් සහධම්මිකයනට ද; නො දදෙ නො දෙන්නේ ය; අග්ගං ගහෙත්වා, (පිණ්ඩපාතාදි) අග ගෙන හෝ; කතිපාහං, කිප දවසක්; භුත්වා වා, (වනත් ඈ) වැළඳගෙන හෝ; පුනො, ඉක්බිති; දදෙ, (කැමති තැනකට) දෙන්නේ යි.

"අත්තනො පරිභොගත්ථං දින්නං නාම යං තුමෙහ එව පරිභුඤ්ජථාති දින්නං, තං අඤ්ඤස්ස දදතො දුක්කටං, අග්ගං ගහෙත්වා පන දාතුං වට්ටති, සචෙ අසප්පායං, සබ්බම්පි අපනෙතුං වට්ටති,

චීවරං එකාහං වා ද්විහං වා පරිභුඤ්ජිත්වා දාතුං වට්ටති, පත්තාදිසුපි එසෙව නයො"[1] යනු අටුවා යි.

363. දණ්ඩතං, දඬ ගන්නා බව; ඤත්වා, දැන හෝ; අඤ්ඤත්වා වා, නො දැන හෝ; උද්දිස්ස, (එකක්හු) උදෙසා, රක්ඛං, රක්ෂාව; යාචතෙ, අයජමෙහි; දණ්ඩිතෙ, (ඔහුඅතින්) දඬගත් කල්හි; දණ්ඩො, ගත්දඬ; අස්ස, ඒ (රක්ෂා ඉල්වූ) මහණහු; ගීවා,

1. අත්තනො පරිභොගත්ථං, තමාගේ පරිභොගය පිණිස; දින්නං නාම: දෙන ලද දෙය නම්; යං, යමක්; තුමෙහ එව, තෙපි ම; පරිභුඤ්ජථ ඉති, වළඳව් ය යි; දින්නං දෙන ලද ද, තං, එය; අඤ්ඤස්ස, අන්‍යයකුට; දදතො, දෙන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ; අග්ගං ගහෙත්වා පන, අග්‍රකොටස ගෙන වනාහි; දාතුං, දෙන්ට; වට්ටති, වටී; සචෙ ඉදින්; අසප්පායං, අසප්පාය නම්; සබ්බං අපි; සියල්ල ද; අපනෙතුං, පහකරන්ට; වට්ටති, වටී;

චීවරං, සිවුරු; එකාහං වා, එක්දිනක් හෝ; ද්විහං වා, දෙදිනක් හෝ; පරිභුඤ්ජිත්වා, පරිභොග කොට; දාතුං, දෙන්ට; වට්ටති, වටී; පත්තාදිසු අපි, පාත්‍රාදියෙහි ද; එසො එව නයො, මෙ ම ක්‍රමය වේ.

තාය වෙ යි. (බඩුදීම් වෙයි) සයං දණ්ඩාපතෙ පන, (ඔහු අතින් මෙතෙක් දඬ ගන්ව යි) තමා ම දඬ ගැන්වීමෙහි වනාහි: දණ්ඩස්ස, (ගත්තා ලද) දණ්ඩයාගේ අග්ගභෙදෙන; අග වූ පරිද්දෙන්; පාරාජිකාදිකා පරිජි ආදීහු; ඡෙදය්‍යා දනායුත්තාහු යි.

364. පරික්ඛාරං, (සිවුරු ඈ) පිරිකර; හරනෙතස්ස, (සොරුන්) ගෙන යන කල්හි; අස්ස, ඒ සොරහට; අනත්ථාය; අවැඩ පිණිස; චොරො චොරොති, සොරෙක සොරෙකැ යි; භාසිතෙ, කී කල්හි; දණ්ඩං ගණ්හනෙත, (ඒ අසා සොරහු අතින්) දඬ ගත්තා කල්හි; ඝත්තකං, එතෙක් දඬ; අස්ස, ඒ භික්ෂුහට; ගීවා, තාය වේ.

“භික්ඛුනුපස්සයෙ ගාමදාරකා ධුත්තාදයො වා යෙ කෙචි අනාචාරං වා ආචරන්ති රුක්ඛං වා ඡින්දන්ති ඵලාඵලං වා හරන්ති පරික්ඛාරෙ වා අවච්ඡින්දන්ති, භික්ඛුනී වොහාරිකෙ උපසඞ්කමිත්වා අම්හාකං උපස්සයෙ ඉදං නාම කතන්ති වදති

කෙනාති වුත්තෙ පන අසුකෙනාති වත්තුං අම්හාකං න වට්ටති, තුම්හෙ යෙව ජානිස්සථ, කෙවලං හි මයං රක්ඛං යාචාම තං නො දෙථ අවහටභණ්ඩං ච ආහරාපෙථාති වත්තබ්බං.[1]

---

1. භික්ඛුනුපස්සයෙ, මෙහෙණවර; ගාමදාරකා, ගම්දරුවෝ හෝ; ධුත්තාදයො වා, ධූර්තාදීහු හෝ; යෙ කෙචි, යම් කිසිවෙක්; අනාචාරං වා, අනාචාර හෝ; ආචරන්ති, කෙරෙත් ද; රුක්ඛං වා ඡින්දන්ති, ගස් හෝ කපත් ද; ඵලාඵලං වා හරන්ති, පලවැල හෝ ගෙන යත් ද; පරික්ඛාරෙ වා අවච්ඡින්දන්ති, පිරිකර හෝ පැහැර ගනිත් ද; භික්ඛුනී, මෙහෙණී තොමෝ; වොහාරිකෙ උපසංකමිත්වා, විනිස කරුවන් වෙත පැමිණ; අම්හාකං උපස්සයෙ, අපගේ මෙහෙණවර; ඉදං නාම කතං ඉති, මෙ නම් දෙයක් කරන ලදූ යි; වදති, කියා ද;-

කෙන ඉති වුත්තෙ පන, කවරෙකු විසින් කරන ලද දූ යි විචාළ කල වනාහි; අසුකෙන ඉති වත්තුං, අසවලා විසින් කරන ලදූ යි කියන්ට; අම්හාකං, අපට; න වට්ටති, නො වටී. තුම්හෙ එව, තෙපි ම; ජානිස්සථ; දන්නෙව්. මයං හි, අපි වනාහි; කෙවලං, හුදෙක්; රක්ඛං, ආරක්ෂාව; යාචාම, ඉල්ලමු. තං, එය; නො, අපට; දෙථ, දෙව්. අවහටභණ්ඩං ච, පැහැරගත් බඩු ද; ආහරාපෙථ ඉති, ගෙන් වව් ය යි; වත්තබ්බං, කියයුතු.

එවං වුත්තෙ සචෙ පි තෙ වොහාරිකා කාරකෙ ගවෙසෙත්වා තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති. සබ්බසාපතෙය්‍යෙපි ගහිතෙ භික්ඛුනියා නෙව ගීවා න ආපත්ති.

යො චායං භික්ඛුනීනං වුත්තො භික්ඛූනම්පි එසෙව නයො,

යො පන දණ්ඩං කරිස්සන්තීති ජානන්තොපි අනොදිස්ස කථෙති, තෙ ච පරියෙසිත්වා දණ්ඩං කරොන්ති් යෙව න දොසො, විහාරසීමාය රුක්ඛාදීනි ඡින්දන්තානං වාසිඵරසුආදීනි ගහෙත්වා පාසාණෙහි කොට්ටෙන්ති න වට්ටති, සචෙ ධාරා භිජ්ජති කාරාපෙත්වා දාතබ්බං, උපධාවිත්වා තෙසං පරික්ඛාරෙ ගණ්හන්ති, තම්පි න කාතබ්බං, ලහුපරිවත්තං හි චිත්තං ථෙය්‍යචෙතනාය උප්පන්නාය මූලච්ඡෙජ්ජම්පි ගච්ඡෙය්‍ය.[1]" යනු අටුවා යි.

---

1. එවං වුත්තෙ, මෙසේ කී කල්හි, සචෙ අපි; ඉදින්නුදු; තෙ වොහාරිකා, ඒ විනිසකරුවෝ; කාරකෙ ගවෙසෙත්වා, කළවුන් සොයා; තෙසං දණ්ඩං කරොන්ති, ඔවුන්ට දඬුවම් කරත් ද; සබ්බසාපතෙය්‍යෙ ගහිතෙ අපි, සියලු සම්පත් ගත් කල්හි දු; භික්ඛුනියා, මෙහෙණියට; නෙව ගීවා, නය නො වේ ම ය; න ආපත්ති, ඇවැත් නො වේ;-

යො ච අයං, යම් මේ ක්‍රමයක් වනාහි; භික්ඛුනීනං, මෙහෙණින්ට; වුත්තො, කියන ලද ද; භික්ඛූනං අපි, භික්ෂූන්ට ද; එසො එව නයො, මෙ ම ක්‍රම යි;-

යො පන, යමෙක් වනාහි; දණ්ඩං කරිස්සන්ති ඉති, දඬුවම් කරන්නාහ යි; ජානන්තො පි, දන්නේ ම; අනොදිස්ස කථෙති, නම සඳහන් නො කොට කියා ද; තෙ ච, විනිසකරුවෝ ද; පරියෙසිත්වා සොයා; දණ්ඩං කරොන්ති එව, දඬුවම් කෙරෙත් ද; න දොසො, වරද නැති; විහාරසීමාය, විහාරසීමාවෙහි; රුක්ඛාදීනි, ගස් ආදිය; ඡින්දන්තානං, කපන්නවුන් ගේ, වාසිඵරසුආදීනි, වෑ පොරෝ ආදිය; ගහෙත්වා, ගෙන; පාසාණෙහි; ගලින්; කොට්ටෙන්ති, තළත් ද; න වට්ටති, නො වටී; සචෙ, ඉදින්; ධාරා භිජ්ජති, මුවහත බිඳේ නම්; කාරාපෙත්වා දාතබ්බං, කරවා දිය යුත්තේය; උපධාවිත්වා, දුවගොස්; තෙසං, ඔවුන්ගේ; පරික්ඛාරෙ ගණ්හන්ති, පිරිකර ගනිත් ද; තං අපි, හෙ ද; න කාතබ්බං, නො කළ යුතු; චිත්තං හි, සිත වනාහි; ලහුපරිවත්තං, යුහු ව පෙරළෙන්නේ යි; ථෙය්‍යචෙතනාය, සොරසිත; උප්පන්නාය, උපන්කල; මූලච්ඡෙජ්ජං අපි, පාරාජිකාපත්තියට ද; ගච්ඡෙය්‍ය, පැමිණෙන්නේ යි.

365. විසාස, (උක්සප් ඈ) ඉදුල් ද; උච්චාර, අහරමල ද; සඞ්කාර, කසළ ද; මුත්තං, වටත්දිය ද; (යන මේ) පාකාරකුඩ්ඩානං බහි, පවුරු හා බිත්තීන් පිටත්හි; නාවලොකිය, නො බලා; වලඤ්ජ, මිනිස්හසර ඇතිතැන්හි ද; වීහාදිනාළිකෙරාදිරොපිමෙ, විහැල් ආදීන් හා පොල් පුවක් ආදීන් රොපනය කළ; හරිතෙ වාපි, තිලිගත් කෙත්වත් හා අරම්හි ද; ඡඩ්ඩෙය්‍ය, පියා නම්; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

"යං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං රොපිමන්ති ඛෙත්තං වා හොතු නාළිකෙරාදිආරාමො වා යත්ථ කත්ථචි රොපිමහරිතට්ඨානෙ[1]" යනු ද,

"අතික්කන්තබීජෙසු ඛෙත්තකොණාදීසු වා අසඤ්ජාතරොපිමෙසු ඛෙත්තමරියාදාදීසු වා;-මනුස්සානං කචවරඡඩ්ඩනට්ඨානෙ පි;-ඡඩ්ඩිතඛෙත්තෙ (පි) ඡඩ්ඩෙති වට්ටති"[2] යනු ද, අටුවා යි.

"සාමිකෙ අපලොකෙත්වා, යි බැවින් හිමියන කියෙහි ලති දෙස් නැති, එකරුණෙති බිකිසඟිනි අයති වතුයෙහි ලති දෙස් නැති" යනු කංඛාවිතරණී ගැටපද යි.

366. ධම්මයුත්තම්පි, ධර්මයෙන් යුක්ත ද වූ; නච්චං වා, නැටුම් හෝ; ගීතං වා, ගී හෝ; වාදිතං වා, බෙරගැසීම් හෝ; යොජාපෙතුං, යොදවන්නට ද; පයොජෙතුං, (තමා) යොදන්නට ද; පයුත්තානි, අනුන් විසින් යොදනලද්දවුන්; පස්සිතුං ච, බලන්නට ද; උපහාරං කරොමාති, පූජා කරම්හ යි; වුත්තෙ, කීකල්හි; සම්පටිච්ඡිතුං වා, (මැනවැ යි යනාදීන්) ගිවිස්නට ද; න ලබ්භං, නො වටී;

---

1. යං මනුස්සානං උපභොගපරිභොගං රොපිමං ඉති, යම් මිනිසුන්ගේ උපභොගපරිභොග වූ රොපණය කළ යන මෙහි; ඛෙත්තං වා හොතු, කෙතක් හෝ වේ වා; නාළිකෙරාදිආරාමො වා, පොල් ආදි ආරාමයෙක් හෝ වේ වා; යත්ථ කත්ථචි රොපිමහරිතට්ඨානෙ, යම් කිසි රොපණය කළ හටගත් පත්‍රයෙන් නිල් වූ ස්ථානයෙක්හි; (යනු අර්ථ යි.

2. අතික්කන්තබීජෙසු, නො වපුළබිජු ඇති; ඛෙත්තකොණාදීසු වා, කෙත්කොන් ආදියෙහි හෝ; අසඤ්ජාතරොපිමෙසු; හටනොගත් ගොයම් ඇති; ඛෙත්තමරියාදාදීසු වා, කෙත්මායිම් ආදියෙහි හෝ; – මනුස්සානං කචවරඡඩ්ඩනට්ඨානෙ අපි, මිනිසුන් කසළ දමන තැන්හි ද;– ඡඩ්ඩිතඛෙත්තෙ අපි, හැරදමන ලද කෙත්හි ද; ඡඩ්ඩෙති, දමා නම්; වට්ටති, වටී.

බුදුහු පුදයට නිස්සහ සි හෝ පුද කරවනු කටයුත්තේ ය ගී හෝ කියත් වටී.

"අරියානං පරිනිබ්බානකාලෙ රතනත්තයගුණූපසංහිතං සාධුකීළිතගීතං වා අසඤ්ඤතභික්ඛූනං ධම්මභාණකගීතං වා" – ධම්මයුත්තගීතං නාම[1]" යනු ද,

"ආරාමෙ ඨත්වා අන්තො ආරාමෙ වා බහිආරාමෙ වා නච්චාදීනි පස්සති වා සුණාති වා, = සලාකභත්තාදීනං වා අත්ථාය අඤ්ඤෙන වා කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා ගතට්ඨානෙ පස්සති වා සුණාති වා, = තාදිසෙන උපද්දවෙන උපද්දුතො සමජ්ජට්ඨානං පවිසති එවං පවිසිත්වා පස්සති වා සුණාති වා අනාපත්ති"[2] යනු ද අටුවා යි.

367. ක්ලත්ථං, (රජ දරුවන්) කෙළනා පිණිස; කතං, කරන ලද; රාජාගාරං, රජගෙය ද; පොක්ඛරණිං, පොකුණ ද; උය්‍යානං, (නුවර සමීපයෙහි කළ) උයන් ද; චිත්තාගාරකං, චිත්‍රශාලා ද; ආරාමං, (රජගේ අභියස්හි කළ) අරම් ද; දට්ඨුං බලනු පිණිස; ගච්ඡතො, යන්නාහට; දුක්කටං, (පියෙහි පියෙහි) දුකුළා වේ

"අජ්ඣාරාමේ රාජාගාරාදීනි කරොන්ති තානි පස්සති, පිණ්ඩපාතාදීනමත්ථාය ගච්ඡන්තස්ස මග්ගෙ හොන්ති තානි පස්සති, රඤ්ඤො සන්තිකං කෙනචි කරණීයෙන ගන්ත්වා පස්සති, කෙනචි උපද්දුතො පවිසිත්වා පස්සති අනාපත්ති[3]" යනු අටුවා යි.

---

1. අරියානං, ආර්යයන් ගේ; පරිනිබ්බානකාලෙ, පිරිනිවන් කාලයෙහි; රතනත්තයගුණූපසංහිතං, තුනුරුවන් ගුණයෙන් ගළපන ලද; සාධුකීළිතගීතං වා, සාදුකෙළි ගී හෝ; අසඤ්ඤතභික්ඛූනං, වාක්සංයම නැති භික්ෂූන්ගේ; ධම්මභාණකගීතං වා, දහම්කියන ගී හෝ; ධම්මයුත්තගීතං නාම, ධර්මයුක්තගීත නම්:-

2. ආරාමෙ ඨත්වා, අරමසිට; අන්තො ආරාමෙ වා, අරමතුළ හෝ; බහිආරාමෙ වා, අරමින් පිට හෝ; නච්චාදීනි, නැටුම් ආදිය; පස්සති වා බලා ද; සුණාති වා, අසා ද;- සලාකභත්තාදීනං වා අත්ථාය, සලාකබත් ආදිය පිණිස හෝ; අඤ්ඤෙන කෙනචි කරණීයෙන වා, අන් කිසි කටයුත්තකින් හෝ; ගන්ත්වා, ගොස්; ගතට්ඨානෙ, ගියතැන්හි; පස්සති වා, දකී ද, සුණාති වා, අසා ද;- තාදිසෙන උපද්දවෙන, එබඳු උවදුරකින්; උපද්දුතො, පීඩිතවූයේ. සමජ්ජට්ඨානං නෘත්‍ය භූමියට; පවිසති, පිවිසේ ද; එවං පවිසිත්වා මෙසේ පිවිස; පස්සති වා, බලා ද; සුණාති වා, අසා ද; අනාපත්ති, ඇවැත් නැති.

3. අජ්ඣාරාමෙ, අරමතුළ; රාජාගාරාදීනි, රජගේ ආදිය; කරොන්ති, කෙරෙත් ද; තානි පස්සති, ඒ දකී ද; පිණ්ඩපාතාදීනං

368. නවෙ, සගමහණුත්; ආසනෙන, හුනස්නෙන්; න පටිබා, හෙය්‍ය; නො පිළිබහන්නේය; උණෙහ, අව්වෙහි; චීවරං, සිවුරු; න නිඩ්ඩහෙය්‍ය, නො දවන්නේ ය; ගුරුනං, ආචාය්‍ය උපාධ්‍යාය යන් විසින්; පණාමිතො ච, (මෙහි නො වස යනාදීන්) ප්‍රණාමනය කරන ලද්දේ ද; ඛමාපෙය්‍ය, ක්‍ෂමා කරවන්නේ යි.

369. සතතඞ්ච අාපතතිඞ්ච, සත් ඇවත්කඳින්; භිකඛුං වා, මහණහු ද; අසෙඛෙනෙව ච, ("අසසද්ධො අපපසනෙනා" යනාදි) සෙසු ආක්‍රොශ වචනයෙන්; උපාසකං වාපි, උපාසකයා ද; පරමුඛා, නො හමුයෙහි; අකෙකාසනෙ, ආක්‍රොශකිරීමෙහි; දුකකටං, දුකුළා වේ. (පව් ගරහන විසින් කිසත් දෙස් නැති)

370. සද්ධාදෙය්‍යං, සැදැහැයෙන් දුන්; චීවරං ච, සිවුරු ද; ("ච" ශබ්දයෙන් පිණ්ඩපාතාදි ද) විනිපාතෙතුං, (පඤ්චසහධම්මික යන් හා දෙමව්පියන් විනා සෙස්සන්ට) දෙන්; න ලබ්භං, නො වටී; පිතුනං, මව්පියන්ට (දෙන්;) ලබ්භං, වටී; සෙසානං ඤාතීනම්පි, සෙසු නෑයන්ට ද; න ලබ්භති, නො වටී.

371. අඤ්ඤත්‍ථං, අනික් වෙහෙරෙක; වස්සං වුත්‍ථො, වස් වුසුයේ; අඤ්ඤතො, අනික් වෙහෙරකින්; භාගං, (වස්සාවාසික චීවර) භාගයක්; ගණ්හෙය්‍ය, ගනීනම්; දුක්කටං, දුකුළා වෙ යි; පටිදෙය්‍ය, නැවත (ගත්තෙනට) දෙන්නේ යි; නට්ඨෙ, (ගත් කොටස) නටකල්හි ද; ජිණ්ණෙ, දිරාගිය කල්හි ද; ගීවා, නය වේ; චොදිතො, (හිමියන් විසින්) ඉල්වන ලද්දේ; නො දෙය්‍ය, නො දේ නම්; තෙසං, ඒ (වෙහෙර සිවුරු ලැබිය යුතු) මහණුන්ගේ; ධුර නික්කෙපතො, ධුරනික්ෂෙපයෙන්; භණ්ඩගඝකාරියො හොති, බඩුයෙහි අගය වූ පරිද්දෙන් කට යුතු වේ.

372. සනතරුත්තරො, සඟළ නො ගෙන හඳනා පොරෝනා දෙක මතු වැළඳගන්නේ ද; කලෙලා, නො ගිලන් වූ; සඋපාහනො වා, පසළුවහන් ඇත්තේ ද; ගාමං, ගමට; න පවිසෙය්‍ය, නො වදනේය; චාමරිමකසවිජනිං, චමරවාළයෙන් කළ මකසවිජනිය; න ධාරෙය්‍ය, නො දරන්නේ යි.

අත්‍ථාය, පිණ්ඩපාතාදිය පිණිස; ගච්ඡනතසස, යන්නහුගේ; මගෙග, මග; හොනති, වෙත් ද; තානි පසසති, ඒ බලා ද; රඤ්ඤො සනතිකං, රජහු වෙත; කෙනචි කරණීයෙන, කිසි කටයුත්තකින්; ගනත්වා, ගොස්; පසසති, බලා ද; කෙනචි, කිසිවකු විසින්; උපද්දුතො, පෙළන ලද්දේ; පවිසිත්වා, පිවිස; පසසති, බලා ද; අන්‍තාපත්ති, ඇවැත් නො වේ.

"අඟුලගුත්තවිහාරෙ චීවරං ඨපෙත්වා පවිසිතුං වට්ටති, ආරඤ්ඤකෙන පන භණ්ඩුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා පාසාණසුසිරරුක්ඛසුසිරාදිසු පටිච්ඡන්නෙසු ඨපෙත්වා ගන්තබ්බං"[1] යනු අටුවා යි.

373. අගිලානො, නො ගිලන් මහණ; කත්තරියා, කතුරෙන්; කෙසෙ, කෙසයන්; න ඡින්දෙය්‍ය, නො කපන්නේ ය; ආරාමතො බහි, අරමින් පිටත; ඡත්තං, කුඩය; න ධාරෙය්‍ය, නො දරන්නේ ය; ගුත්තියා, (සිවුරු හා ආත්ම) රක්‍ෂා පිණිස; ලබ්භති, (ඡත්‍රධාරණය) වටී

"ගණ්ඩවණ්ණරුසීසරොගාබාධප්පච්චයා කෙසෙ කත්තරියා ඡේදාපෙතුං වට්ටති[2]" යනු ද,

යස්ස කායඩාහො වා පිත්තකොපො වා හොති, චක්ඛු වා දුබ්බලං, අඤ්ඤො වා කොචි ආබාධො විනා ඡත්තෙන උප්පජ්ජති, තස්ස ගාමෙ වා අරඤ්ඤෙ වා ඡත්තං වට්ටති, වස්සෙ පන චීවරගුත්තත්ථං වාලමිගචොරභයෙසු අත්තගුත්තත්ථම්පි වට්ටති, එකපණ්ණච්ඡත්තං පන සබ්බත්ථෙව වට්ටති"[3] යනු ද අටුවා යි.

---

1. අඟුලගුත්තවිහාරෙ, දෙරඅගුල් ලා ආරක්‍ෂාකළ විහාරයෙහි, චීවරං ඨපෙත්වා, සිවුර තබා; පවිසිතුං, පිවිසෙන්ට; වට්ටති, වටී. ආරඤ්ඤකෙන පන, වනවැසි මහණහු විසින් වනාහි; භණ්ඩුක්ඛලිකාය පක්ඛිපිත්වා, බඩුලන සැළියෙහි බහා; පාසාණසුසිරරුක්ඛසුසිරාදිසු, ගල්සිදුරු රුක්සිදුරු ආදී වූ; පටිච්ඡන්නෙසු, පිළිසන් තැන්හි, ඨපෙත්වා, තබා; ගන්තබ්බං; යා යුතු.

2. ගණ්ඩවණ්ණරුසීසරොගාබාධප්පච්චයා, ගඩුසඬෙ‍ෟවණදුෂ්ටව්‍රණ ශීර්ෂරොගාදි ආබාධහෙතුවෙන්; කෙසෙ, කෙසයන්, කත්තරියා, කතුරෙන්; ඡේදාපෙතුං, කපවන්ට; වට්ටති, වටී.

3. යස්ස, යමකුගේ; කායඩාහො වා, කයෙහි දාහයක් හෝ වේ ද; පිත්තකොපො වා හොති, පිත්කෝපයක් හෝ වේ ද; චක්ඛු වා දුබ්බලං, ඇස් හෝ දුබල වේ ද; අඤ්ඤො වා කොචි ආබාධො, අන්‍ය වූ හෝ කිසි රොගයෙක්; විනා ඡත්තෙන, කුඩය නො ඉසලීමෙන්; උප්පජ්ජති, උපදී ද; තස්ස, ඔහුට; ගාමෙ වා, ගමහි ද; අරඤ්ඤෙ වා වනයෙහි ද; ඡත්තං, කුඩය; වට්ටති, වටී. වස්සෙපන, වර්‍ෂාකාලයෙහි වනාහි; චීවරගුත්තත්ථං, සිවුරුරැකීම පිණිස ද; වාලමිගචොරභයෙසු චණ්ඩමෘගයන්ගෙන් සොරුන්ගෙන් බිය ඇති කල්හි; අත්තගුත්තත්ථං අපි, ආත්මාරක්‍ෂාව සඳහා ද; වට්ටති, වටී. එකපණ්ණච්ඡත්තං පන, තලපත් ආදිය වනාහි; සබ්බත්ථ එව, හැමතැන ම; වට්ටති, වටී.

“අරූ” නම්, දුෂ්ටව්‍රණ යි. “එකපණ්ණච්ඡත්තක” නම්, තලපත යි.

374. උභතොකාජං, දෙකෙළවර බැඳ එල්වූ බර ඇති කද; න වාහෙය්‍ය, නො උසුලන්නේ ය; එකන්තරිකකාජකං, එක් කෙළවරක බැඳ එල්වූ බර ඇති කද හා දෙදෙනා උසුලන අතුරු කද ද; සීසක්ඛන්ධකටීභාරෙ, හිසින් දසරුවෙන් උකුලෙන් ගන්නා බර ද; හත්ථොලම්බො ච, අතින් එල්වා ගන්නා බර ද; ලබ්භති, වටී.

375. අනොකාසකතං, චොදනාවට අවකාශ නො කළ (භික්ෂු) හු; ආපත්තියා, ඇවතින්; චොදෙය්‍ය, චොදනා කෙරේ නම්; දුක්කටං, දුකුළා වෙයි; සුද්ධස්ස; සුද්ධයා; අවත්ථුස්මිං. නිකරුණෙහි, ඔකාසකාරණෙ ච; (“කරොතු මෙ ආවුසො ඔකාසං තං අහං වත්තුකාමො” යි චොදනා කරන්නට) අවකාශ කැරවීමෙහි ද; තථා, එසේ ම; (දුකුළා වේ.)

376. සත්තානං, මිනිසුන්ගේ; පකතඞ්ගුලෙන, පියවිඅඟුලෙන්; (හෙවත් වඩුඅඟුලින්;) අට්ඨඞ්ගුලාධිකං, අටඟුලකින් ඉතිරි වූ; මඤ්චපටිපාදං, හැඳපාඅළු ද; උච්චපාදකං, වඩුරියනින් උස් පා ඇති; මඤ්චං වා, හැඳ ද; න ධාරයෙ, නො දරන්නේ යි.

377. මූගබ්බතාදිං, මූකව්‍රතාදී වූ; තිත්ථියබ්බතං, තීර්ථක යන්ගේ ව්‍රත; ගණ්හෙය්‍ය, ගනී නම්; දුක්කටං, දුකුළා වෙ යි; නහාපිතපුබ්බකො, පෙර කරනැවැමි මහණ; ඛුරභණ්ඩං, කරනැවැම් පිරිකර; පරිහරෙ, පරිහරණය කෙරේ නම්; තථා, එසේ ම; (දුකුළා වේ.)

අනුන් අතින් ගෙන කෙසවෙජ්ජාදි කර්මාන්ත කරත් වටී.

378. යංකිඤ්චි, (හිසකේ බැගීම් ගෙන්නම් ඈ) යම්කිසි; හත්ථකම්මං; අතින් කටයුතු මෙහෙයක්, යාචිතුං, (හස්තකර්මයක් දෙව යි.) ඉල්වන්නට ද; තදනුසාරතො, ඒ (හස්තකර්මයාචිඤ්ඤ) අනුසාරයෙන්; ලද්ධං, ලද කැපවතක්: ගහෙතුං, ගන්නට ද; නික්කම්මං, (කසිවණිජ්ජාදි) කටයුත්තක් නැත්තහු; අයාචිත්වාපි, (හස්තකර්ම) නො ඉල්වා ද; කාරෙතුං, (කැමැති මෙහෙයක්) කරවන්ට ද; අපරසන්තකං, අනුන් අයත් නො වූ; යංකිඤ්චි, (එලාඑලාදි) යම්කිසිවක්; ආහරාපෙතුං, (අරණ්‍යයෙන්) ගෙන්වන්නට ද, කප්පති, කැප යි.

"හත්ථකම්මං නාම, කිඤ්චි වත්ථු න හොති, තස්මා කිං" භන්තෙ ආගතත්ථ කෙන කම්මන්ති" පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාචිතුං වට්ටති, විඤ්ඤත්තිපච්චයා දොසො නත්ථි[1]" යනු අටුවා යි.

379. ගිහීනං, ගිහිමිනිසුන් අයත් එලාඑලාදිය; ගොපකෙ, (උද්‍යානාදි) රක්නහු; දෙන්තෙ, දෙන කල්හි; යත්තකං දෙති; යම්පමණක් දේ ද; ගහෙතුං, (එපමණක්) ගනුත්; ලබ්භං, වටී, සඞ්ඝචෙතියසන්තකෙ, සංඝසන්තක චෛත්‍යසන්තකයෙහි; යථා පරිච්ඡෙදං, (දවසකට මෙතෙක් ගනු යි නමහට) පිරිසුන් සේ; (ගොපකයා දෙන කල්හි;) ලබ්භං, (ගන්නට) වටී.

380. කායවාචාහි, කාය වාචා යන; ද්වීහි, දෙපරිද්දෙන්; ආපත්තිං, ඇවැත්; ආපජ්ජෙය්‍ය, අවදනේ යි; (අවදනේ ද) අලජ්ජී, අලජ්ජී බැවින් හෝ; අඤ්ඤාණ, අඤ්ඤාණ බැවින් හෝ; කුක්කුච්චාපකතතා, කුකුසින් මඩනාලද බැවින් හෝ; සතිපලවා, සිහිමුළායෙන් හෝ; අකප්පියෙ, අකැපයෙහි ද; කප්පියෙ වා, කැපයෙහි ද; කප්පාකප්පියසඤ්ඤිතා වා, (යථාක්‍රමයෙන්) කැප සංඥ හෝ අකැප සංඥ හෝ ඇතිබැවින යන; ඡහි, සපරිද්දෙන්; (අවදි)

381. ආපත්තිං, (මෙසේ අවත්) ඇවැත්; අලජ්ජිඤ්ඤාණතා, අලජ්ජී බැවින් හෝ; අඤ්ඤාණ බැවින් හෝ; කායවාචාහි, කායවාක් දෙකින්; ඡාදයෙ, සඟවන්නේ යි; ලිඞ්ගෙ, ලිඟු පෙරළීමෙහි ය; සඞ්ඝෙ, සඟමැද ය; ගණෙ, ගණමැද ය; එකස්මිං, එක්පුඟුලෙකු කෙරෙහි ය යන; චතුධා, සතර පරිද්දෙන්; ආපත්තිවුට්ඨිති, ඇවතින් නැගීම වේ.

382. පච්චයද්වයෙ, (චීවරපිණ්ඩපාත යන පළමු) දෙපසයෙහි; පරිකථා, පරියායකථා ද; ඔභාස, පහළ කොට කියන පසපිළිබඳ කථා ද; විඤ්ඤත්ති, විනවීම් ද; න ලබ්භා, නො වටී; තතියෙ, තුන්වන සෙනසුන් පසයෙහි; විඤ්ඤත්ති යෙව, විඤ්ඤත්තිය ම; (නො වටී.) සෙසෙ, ගිලන්පසයෙහි; සබ්බම්පි, (පරිකථාදි) සියල්ල ම, ලබ්භති, වටී.

---

1 හත්ථකම්මං නාම, හස්තකර්ම නම්; කිඤ්චි වත්ථු න හොති, කිසි වස්තුවක් නො වේ. තස්මා, එහෙයින්; කිං භන්තෙ ආගතා අත්ථ, වහන්ස! කවරහෙයකින් අවාහු ද? කෙන කම්මං ඉති, කුමකින් කටයුතු වේ ද යි; පුච්ඡිතෙ වා, විචාළ කල්හි හෝ; අපුච්ඡිතෙ වා, නො විචාළ කල්හි හෝ; යාචිතුං, ඉල්වන්ට; වට්ටති, වටී. විඤ්ඤත්තිපච්චයා, විනවීම්හෙතුවෙන්; දොසො නත්ථි. දොස් නැති.

“චීවරෙ පිණ්ඩපාතෙ ච නිමිත්තොභාසපරිකථාවිඤ්ඤත්තියො න වට්ටන්ති” යන අටුවායෙහි නිමිත්තාවචනසහචර පරිකථාදි ශබ්දයන්ගේ සන්නිධිබලයෙන් ලබන නිමිත්ත ශබ්දයා ද ගෙන නිමිත්තපරිකථොභාසවිඤ්ඤත්ති ය යි ගත යුතු.

නිමිත්තං නාම යං කිඤ්චි පරෙසං පච්චයදානසඤ්ඤජනකං කායවචී කම්මං, ඛාදනීයං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තෙ දිස්වා කිං ඛාදනීයං ලභිත්ථාති ආදිනා නයෙන තස්ස පවත්ති වෙදිතබ්බා–**පරිකථා** නාම, යථා තං ලභති, තථා තථා පරිවත්තෙත්වා කථනං, එතරහි භික්ඛූ පිණ්ඩපාතෙන කිලමන්තීති ආදිනා නයෙන තස්ස පවත්ති වෙදිතබ්බා.[1]

ඔභාසො නාම, පච්චයපටිසංයුත්ත කථා. වච්ඡපාලකෙ දිස්වා කිං ඉමෙ වච්ඡා ඛීරගොවච්ඡා තක්කගොවච්ඡාති පුච්ඡිත්වා ඛීරගොවච්ඡා භන්තෙති වුත්තෙ න ඛීරගොවච්ඡා යදි ඛීරගොවච්ඡා සියුං භික්ඛූපි ඛීරං ලභෙය්‍යුන්ති ආදිනා නයෙන තස්ස පවත්ති වෙදිතබ්බා. **විඤ්ඤත්ති** නාම, අඤ්ඤාතක අප්පවාරිතට්ඨානෙ ආහාරං දෙහීති විඤ්ඤාපනා; සෙනාසනෙ පන නිමිත්තං නාම, සෙනාසනත්ථං භූමිපරිකම්මාති කරොන්තස්ස කිං භන්තෙ කයිරති කො කාරාපෙතීති ගිහීහි වුත්තෙන කොචීති පටිවචනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි එවරූපං නිමිත්තකම්මං, ඔභාසො නාම උපාසකා, තුම්හෙ කුහිං වසථාති පාසාදෙ භන්තෙති භික්ඛූනං පන උපාසකා, පාසාදො න වට්ටතීති වචනං, යං වා පනඤ්ඤම්පි එවරූපං ඔභාසකම්මං.[2]

---

1. නිමිත්තං නාම, නිමිත්ත නම්, යං කිඤ්චි, යම් කිසි; පරෙසං, අනුන්ට; පච්චයදානසඤ්ඤජනකං, පසයදීමෙහි සංඥා උපදවන; කායවචීකම්මං, කායවාක් කර්මයකි. ඛාදනීයං ගහෙත්වා ගච්ඡන්තෙ දිස්වා, කැවිලි ගෙනයන්නන් දැක; කිං ඛාදනීයං ලභිත්ථ, කිම කැවිලි ලැබුවහු ද; ඉති ආදිනා නයෙන, මේ ආදි ක්‍රමයෙන්; තස්ස, ඔහුගේ; පවත්ති, පැවැත්ම, වෙදිතබ්බා, දත යුතු පරිකථා නාම, පරිකථා නම්; යථා, යම්සේ; තං, ඒ, ලභති ලබා ද; තථා තථා, ඒ ඒ පරිද්දෙන්; පරිවත්තෙත්වා කථනං, පෙරළා කීම යි. එතරහි භික්ඛූ, මෙකල භික්ෂූහු; පිණ්ඩපාතෙන, පිණ්ඩපාතයෙන්; කිලමන්ති, වෙහෙසෙත්; ඉති ආදිනා නයෙන, මේ ආදි ක්‍රමයෙන්; තස්ස, ඔහුගේ; පවත්ති, පැවැත්ම, වෙදිතබ්බා, දතයුතු.

2. ඔභාසො නාම, ඔභාස නම්, පච්චයපටිසංයුත්තකථා. පසය පිළිබඳ කථා යි. වච්ඡපාලකෙ දිස්වා, වසුපාලකයන් දැක; කිං, කිම? ඉමෙ වච්ඡා, මේ වස්සෝ; ඛීරගොවච්ඡා, කිරිදෙනුන් වස්සෝ ද; තක්කගොවච්ඡා ඉති, මෝරුදෙනුන් වස්සෝ දැ යි;

පරිකථා නාම, භික්ඛුසඞ්ඝස්ස සෙනාසනං සම්බාධන්ති වචනං, යා වා පනඤ්ඤාපි එවරූපං පරියායකථා, භෙසජ්ජ සබ්බම්පි ලබ්භති. තථා උප්පන්නං පන භෙසජ්ජං රොගෙ වූපසන්තෙ පරිභුඤ්ජිතුං න වට්ටති තත්‍ථ විනයධරා භගවතා ද්වාරං දින්නං තස්මා වට්ටතීති වදන්ති. සුත්තන්තිකා පන කිඤ්චාපි ආපත්ති න හොති. ආජීවං පන කොපෙති. තස්මා න වට්ටතිච්චෙව වදන්ති[1]" යනු විසුද්ධි මාර්ග අටුවා යි.

පුච්ඡනා, පිළිවිස; ඛීරගොවච්ඡා භන්තෙ ඉති, කිරිදෙනුන් වස්සෝය වහන්සැ යි; වුත්තෙ, කීකල්හි; න ඛීරගොවච්ඡා කිරි දෙනුන් වස්සෝ නො වෙති; යදි ඛීරගොවච්ඡා සියුං, ඉදින් කිරිදෙනුන් වස්සෝ වෙත් නම්; භික්ඛූ අපි ඛීරං ලභෙය්‍යුං, මහණහු ද කිරි ලබන්නාහ; ඉති ආදිනා නයෙන, මේ ආදි ක්‍රමයෙන්; තස්ස පවත්ති වෙදිතබ්බා, ඔහු පැවතුම් දත යුතු. විඤ්ඤත්ති නාම, විනවීම් නම්: අඤ්ඤාතක අප්පවාරිතට්ඨානෙ, නො නෑ නො පැවරූ තැන; ආහාරං දෙහි ඉති, අහර දෙව යි; විඤ්ඤාපනා ඉල්වීම යි සෙනාසනෙ පන, සෙනස්නෙහි වනාහි; නිමිත්තං නාම, නිමිත්ත නම්; සෙනාසනත්ථං, සෙනසුන් පිණිස; භූමිපරිකම්මාති කරොන්තස්ස, බිම්පිරියම් කරන්නහුට; කිං භන්තෙ කයිරති, කුමක් වහන්ස කරනු ලැබේ ද; කො කාරාපෙති ඉති, කවරෙක් කරවා දෑ යි: ගිහිහි, ගිහියන්; වුත්තෙ, කීකල; න කොචි ඉති, කිසිවෙක් නො කරවා ය යි; පටිවචනං, පිළිවදනි; අඤ්ඤං අපි, අනිකුදු; එවරූපං, මෙබඳු; යං වා පන; යමක් හෝ වේ ද; (තං, ඒ;) නිමිත්තකම්මං, නිමිත්තකර්ම නම්. ඔභාසො නාම, ඔභාස නම්; උපාසකා, උපාසකයෙනි; තුම්හෙ, තෙපි; කුහිං වසථ ඉති, කොහි වසව් දෑ යි; පාසාදෙ භන්තෙති, පහයෙහි වසමු වහන්සැ යි; උපාසකා, උපාසකයෙනි; භික්ඛූනං පන, භික්ෂූන්ට වනාහි; පාසාදො න වට්ටති ඉති, පහයක් නො වටනේ දෑ යි; වචනං, කීම යි; අඤ්ඤං අපි, අනිකුදු; එවරූපං, මෙබඳු; යං වා පන, යම් වචනයක් හෝ වේ ද; (එය) ඔභාසකම්මං; ඔභාසකර්ම නම්.

1. පරිකථා නාම, පරිකථා නම්: භික්ඛුසංඝස්ස සෙනාසනං සම්බාධං ඉති, භික්ෂුසංඝයාට සෙනසුන් ගැහැටය යනාදි; වචනං, කීම යි. අඤ්ඤා අපි, අනිකුදු; එවරූපා, මෙබඳු; යා වා පන පරියාය කථා, යම් පරියායකථාවක් හෝ වේ ද; (ඒ පරිකථා නම්.) භෙසජ්ජ, බෙහෙත්පසයෙහි; සබ්බං අපි, සියල්ල ම; ලබ්භති, ලැබේ; තථා උප්පන්නං භෙසජ්ජං පන, එසේ උපන් බෙහෙත් වනාහි; රොගෙ වූපසන්තෙ, රොගය සුවවූකල; පරිභුඤ්ජිතුං, වළඳන්ට; න වට්ටති, නො වටී තත්‍ථ, එහි; විනයධරා, විනයධරයෝ; භගවතා ද්වාරං

මෙ පමණකින් සතරවන පසයෙහි පරිකථාදි සතර මැ වටි. තුන්වන පසයෙහි විඤ්ඤත්ති මුත් සෙසු තුන වටි. පළමු දෙ පසයෙහි හැම ම නො වටි. යනු උනත ය යි දතයුතු.

383. පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං, පඤ්චසහධම්මිකයන්ගේ; අච්චයෙ දානං, (මා මළකල්හි මාගේ පිරිකර උපාධ්‍යායන්ට දෙමි යනාදි) තමන් ඇවෑමෙහිදී ම; න රුහති, නො නැඟෙ යි; තං, ඒ චීවරාදිවස්තුව; සඞ්ඝස්සෙව ච හොති, සංඝසන්තක ම වෙ යි; ගිහීනං පන, ගිහිමිනිසුන්ගේ (තමන් ඇවෑමෙහි දීම) වනාහි; රුහති, නැඟේ.

“සචෙ පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු යො කොචි කාලං කරොන්තො මමච්චයෙන මය්හං පරික්ඛාරො උපජ්ඣායස්ස හොතු, ආචරියස්ස හොතු, සද්ධිවිහාරිකස්ස හොතු, අන්තෙවාසිකස්ස හොතු, මාතු හොතු, පිතු හොතු, අඤ්ඤස්ස වා කස්සචි හොතූති වදති, තෙසං න හොති, සඞ්ඝස්සෙව හොති, න හි පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං අච්චයෙන දානං රුහති, ගිහීනං පන රුහති”[1] යනු අටුවා යි.

384. භික්ඛු වා, භික්ෂුයෙක් හෝ; සාමණෙරො වා, සාමණෙර යෙක් හෝ; උපස්සයෙ, මෙහෙණවර; කාලං කයිරාථ, මෙළෙ වී නම්; භික්ඛුසඞ්ඝස්සෙව, භික්ඛුසඞ්ඝ ම; තත්ථ, ඒ දෙදෙනා සතු

දින්නං, බුදුන් විසින් ධාරය දෙන ලදි; තස්මා, එහෙයින්; වට්ටති ඉති, වටී ය යි; වදන්ති, කියත්; සුත්තන්තිකා පන, සූත්‍රාන්තිකයෝ වනාහි; කිඤ්චාපි ආපත්ති න හොති, කිසිලෙසකින් ඇවැත් නො වේ; ආජීවං පන කොපෙති, ආජීවය වනාහි දූෂිත කෙරේ; තස්මා, එහෙයින්; න වට්ටති ඉති එව, නො වටී ය යි ම; වදන්ති, කියති.

1. සචෙ, ඉදින්; පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු, පස් සහදම්යන් ගෙන්; යො කොචි, යම් කිසිවෙක්; කාලං කරොන්තො, මිය යන්නේ; මම අච්චයෙන, මාගේ ඇවෑමෙන්; මය්හං පරික්ඛාරො, මාගේ පිරිකර; උපජ්ඣායස්ස හොතු, උපාධ්‍යායහට වේ වා; ආචරියස්ස හොතු, ආචාර්‍ය්‍යහට වේ වා; සද්ධිවිහාරිකස්ස හොතු, සද්ධිවිහාරිකහට වේ වා, අන්තෙවාසිකස්ස හොතු, අතවැසිහට වේ වා; මාතු හොතු, මවට වේ වා; පිතු හොතු; පියාට වේ වා; අඤ්ඤස්ස කස්සචි වා හොතු ඉති, අන් කිසිවෙකුට හෝ වේ ව යි; වදති, කියා ද; තෙසං න හොති, ඔවුන්ට (අයිති) නො වේ. සංඝස්ස එව හොති, සංඝයාට ම (අයිති) වේ; හි, යම්හෙයකින්; පඤ්චන්නං සහධම්මිකානං, පස් සහදම්යන්ගේ; අච්චයෙන දානං, ඇවෑමෙන් දීම; න රුහති, නො නැඟේ ද, (එහෙයිනි.) ගිහීනං පන, ගිහියන්ගේ (අච්චයදානය) වනාහි; රුහති, නැඟේ.

පිරිකර; දායජ්ජා, හිමි ය; සෙසෙපි, භික්ඛුනි සික්ඛමාන සාමණේරීන් (භික්ෂුවිහාරයෙහි) මළ කල්හි දු; අයං නයො, මෙ ම නය යි; (උන් සතු පිරිකර භික්ෂුණීසඞ්ඝ ම හිමි ය යි සේ යි.)

385. ඉමං නෙත්වා අමුකස්ස දෙහීති, මේ ගෙන ගොස් අසවල්හට දෙව යි; දින්නං, දෙන ලද (චීවරාදිය;) පුරිමස්සෙව, (ලබන්නහු අතට නො ගිය තාක් කල්) දායකස්ස සන්තක ම ය; දම්මීති දින්නං (මේ අසවල්හට) දෙමි යි දෙන ලද්දේ; පච්ඡිමස්සෙව, (දුන්තැන පටන්) පිරිකර ලබන්නහු සන්තක මැ යි; ඉමං විධිං, මේ විධානය; ඤත්වා, දැන; (හෙවත් මෙකී ප්‍රකාරයෙන් හිමියන්) හැඳින; විස්සාසග්ගාහො වා, (ජීවත්වන හිමියන් කෙරෙහි) විශ්වාසග්‍රාහයෙන් හෝ; ගණ්හෙ, ගන්නේ ය; මතකචීවරං වා, (උහු මළ හොත්) මතකචීවර කොට හෝ; අධිට්ඨෙ, ඉටන්නේ යි;

අන් මහණුන් නැත හොත් මේ මට පැමිණේ යි සිතින් සැලකීම අධිට්ඨාන නම්.

386. ලොහභණ්ඩ. ලොහභාණ්ඩයෙහි; පහරණිං; ආයුධ ද, දාරුභණ්ඩ, දාරුභාණ්ඩයෙහි දාරුජං, දාරුමය වූ; පත්තං ච, පාත්‍රය ද; පාදුක, (පය ලා සක්මන් කට හැකි) මරවැඩිය ද; පල්ලඞ්ක, (ඇරහිඳුවූ ව්‍යාල රූප ඇති) පය්‍යඞ්කය ද; ආසන්දිං, පමණ ඉකුත් දික්හඟලා පුටුව ද; මත්තිකාමයෙ, මැටියෙන් කළ භාණ්ඩයෙහි; කතකං, කත මිල්ලකය ද; කුම්භකාරිකං, සබ්බමත්තිකාමයකුටිය ද; ඨපෙත්වා, තබා; සබ්බං (සෙසු ලොහභාණ්ඩය දාරුභාණ්ඩය මත්තිකාභාණ්ඩය යන) සියල්ල; කප්පති, කැපයි.

"කතකං නාම, පදුමකණ්ණිකාකාරං පාදඝංසනත්ථං කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා කතං, තං වට්ටං වා හොතු චතුරස්සාදිභෙදං වා බාහුලිකානුයොගත්තා පටික්ඛිත්තමෙව නෙව පටිග්ගහෙතුං න පරිභුඤ්ජිතුං වට්ටති"[1] යනු අටුවා යි.

---

1. කතකං නාම, කතක නම්: පදුමකණ්ණිකාකාරං, පියුම් කෙමි ආකාර කොට; පාදඝංසනත්ථං, පාගටනු පිණිස; කණ්ටකෙ උට්ඨාපෙත්වා, කටු නගා; කතං, කරන ලද උපකරණයකි; තං, එය; වට්ටං වා හොතු, වට හෝ වේවා; චතුරස්සාදිභෙදං වා, සතරැස් ආදි විශෙෂ හෝ වේ වා; බාහුලිකානුයොගත්තා, ප්‍රත්‍යය බහුලතානුයොගයට හෙතුබැවින්; පටික්ඛිත්තං එව, ප්‍රතික්ෂෙප කරන ලද්දේ ම ය, නෙව පටිග්ගහෙතුං, නො ම පිළිගන්ට; න පරිභුඤ්ජිතුං, නො පරිභොගකරන්ට; වට්ටති, වටී.

42. දෙසනාති,

“දෙසනා” යන්නෙහි ආපත්තිදෙසනා නම්:-

317. භික්ඛුභාවස්ස, භික්ෂුභාවයා ගේ, යො චාගො (ගෘහස්ථාදි භාවයට පැමිණීමෙන්) යම් පරිත්‍යාගයෙක් ඇද්ද; සා, හේ තොමෝ; පාරාජිකදෙසනා, පාරාජිකා දෙශනා නම් වේ. යථා වුත්තෙන, යට කීපරිද්දෙන්; උට්ඨානං, (ආපත්තීන්) නැඟීම; ගරුකාපත්තිදෙසනා, සඞ්ඝාදිසෙසාපත්ති දෙසනා නම් වෙ යි.

388. උක්කුටිකං නිසීදිත්වා, එළිල්ලෙන් හිඳ; අඤ්ජලිං පග්ගණ්හිත්වාන, ඇඳිලි බැඳ; එකස්ස සන්තිකෙ, එක් මහණක්හු කෙරෙහි; එවං, මෙසේ; ථුල්ලච්චයාදිං, ථුල්ලච්චයාදි ඇවැත්, දෙසෙය්‍ය, දෙසන්නේ යි.

(7) අහං භන්තෙ -පෙ- පටිදෙසෙමීති, “අහං භන්තෙ එකං ථුල්ලච්චයාපත්තිං ආපජ්ජිං තං තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමි” යි; වත්වා, කියා; තෙන, ඔහු විසින්; පස්සසි ආවුසො තං ආපත්තින්ති, “පස්සසි ආවුසො තං ආපත්තිං” යි; වුත්තෙන, කීකල්හි, ආම භන්තෙ පස්සාමීති, “ආමභන්තෙ පස්සාමී” යි; වත්වා, කියා; පුන නැවත; තෙන, ඔහු විසින්; ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසීති, “ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසී” යී; වුත්තෙන, කීකල්හි; සාධු සුට්ඨු භන්තෙ සංවරිස්සාමීති, “සාධු සුට්ඨු භන්තෙ සංවරිස්සාමී” යි; වත්තබ්බං, කිය යුතු.

භන්තෙ, ස්වාමිය; අහං, මම; එකං ථුල්ලච්චයාපත්තිං, එක් තුලැසි ඇවතක්; ආපජ්ජිං, අවන්මි; තං, ඒ; තුම්හමූලෙ, තොප කෙරෙහි; පටිදෙසෙමීති, දෙසමි යි; වත්වා කියා; තෙන, ඔහු විසින්; ආවුසො; ඇවත; තං ආපත්තිං, ඒ ඇවත; පස්සසීති, දක්හි දැ යි; වුත්තෙන, කීකල්හි; භන්තෙ, ස්වාමිය; ආම, එසේ යි, පස්සාමීති, දක්මි යි; වත්වා; කියා; පුන, නැවත; තෙන, ඔහු විසින්; ආවුසො, ඇවත; ආයතිං, මත්තෙහි; සංවරෙය්‍යාසීති, සංවරයෙහි සිටිහි දැ යි, වුත්තෙන, කී සඳ; භන්තෙ, ස්වාමිය; සාධු, යහපතැ යි, සුට්ඨු; මනා කොට; සංවරිස්සාමීති, සංවරයෙහි සිටීමි යි, වත්තබ්බං; කියයුතු යි; යනු මෙහි අර්ථ යි.

(8) ද්වෙ ථුල්ලච්චයාපත්තියො, ථුල්ලච්චයාපත්ති දෙකෙක්; සම්බහුලා ථුල්ලච්චයාපත්තියො, බොහෝ ථුල්ලච්චයාපත්තීන්;

(9) නිස්සග්ගියෙසු පන, නිසගි (පචිති) යෙහි වනාහි; ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං -පෙ- නිස්සජ්ජාමීති, (සම්පයෙහි එක්

සිවුරක්වුව) "ඉදං මෙ භන්තෙ චීවරං දසාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං ඉමාහං ආයස්මතො නිස්සජාමි" කියා ද; ඉමානි මෙ භන්තෙ චීවරානි -පෙ- (බොහෝ වුව) "ඉමානි මෙ භන්තෙ චීවරානි දසාහාතික්කන්තානි නිස්සග්ගියානි ඉමානාහං ආයස්මතො නිස්සජාමි" කියා ද; එතං මෙ භන්තෙ චීවරං -පෙ- (දුරු එකක්වුව) "එතං මෙ භන්තෙ චීවරං දසාහාතික්කන්තං නිස්සග්ගියං එතාහං ආයස්මතො නිස්සජාමි" කියා ද; එතානි මෙ භන්තෙ චීවරානි -පෙ- නිස්සජාමීති, (බොහෝ වුව) "එතානි මෙ භන්තෙ චීවරානි දසාහාතික්කන්තානි නිස්සග්ගියානි එතානාහං ආයස්මතො නිස්සජාමි" කියා ද.

(389 නිස්සජිත්වාන, (වස්තුව මෙසේ) නිසඳා; ආපත්තිං (අවත්) ඇවැත්; දෙසෙය්‍ය, දෙසන්නේ යි; තෙන භික්ඛුනා, (සිවුර නිසඳන ලද) ඒ භික්ෂූහු විසින්; ආපත්තිං, ඇවැත්; පටිග්ගහෙත්වා, පිළිගෙන; නිස්සට්ඨචීවරං, නිසඳුසිවුර; ඉමං -පෙ- දම්මීති, "ඉමං-ඉමානි-එතං-එතානි චීවරානි ආයස්මතො දම්මි" යි කියා, දෙය්‍යං, දිය යුත්තේ යි.

"සචෙ එකං චීවරං හොති "අහං භන්තෙ එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං ආපන්නො තං පටිදෙසෙමී"ති සචෙ බහූනි "අහං භන්තෙ සම්බහුලා නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා ආපන්නො තා පටිදෙසෙමී"ති වත්වා තෙන "පස්සසි ආවුසො"ති වුත්තෙන "ආම පස්සාමී"ති වත්වා "ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසී"ති වුත්තෙන "සාධු සුට්ඨු සංවරිස්සාමී"[1] යි;-

---

1. සචෙ, ඉදින්; එකං චීවරං හොති, එක් සිවුරක් වේ නම්; භන්තෙ, වහන්ස! අහං, මම; එකං නිස්සග්ගියං පාචිත්තියං, එක් නිසගි පචිතියකට; ආපන්නො; පැමිණියෙමි; තං, එය; පටිදෙසෙමි ඉති, දෙසෙමි යි; සචෙ, ඉදින්; බහූනි චීවරානි හොන්ති, බොහෝ සිවුරු වෙත් නම්; භන්තෙ වහන්ස; අහං මම; සම්බහුලා නිස්සග්ගියා පාචිත්තියා, බොහෝ නිසගි පචිතීන්ට; ආපන්නො, පැමිණියෙමි; තා, ඒ පචිතීන්; පටිදෙසෙමි ඉති, දෙසෙමි යි; වත්වා, කියා; තෙන, ඒ (ඇවැත් පිළිගන්නහු) විසින්; පස්සසි ආවුසො ඉති, දකිහි ඇවැතැ යි; වුත්තෙන, කී කල්හි; ආම පස්සාමි ඉති, එසේ ය දකිමි යි; වත්වා, කියා; අවුසො, ඇවැත, ආයතිං, මතු; සංවරෙය්‍යාසි ඉති, සංවරයෙහි සිටිහි දැ යි; වුත්තෙන, කී කල්හි, සාධු, යහපත; සුට්ඨු, මනාකොට; සංවරිස්සාමි, සංවරයෙහි සිටිමි.

මෙසෙයින් ඇමැත්, දෙසූකල්හි ඇවැත් පිළිගන්නහු විසින් (සමීපයෙහි එක සිවුරක් වුව "ඉමං චීවරං ආයස්මතො දම්මි" යි කියා ද; බොහෝ වුව "ඉමානි චීවරානි ආයස්මතො දම්මි" යි කියා ද; දුර එකක් වුව "එතං චීවරං ආයස්මතො දම්මි" යි කියා ද; බොහෝ වුව "එතානි චීවරානි ආයස්මතො දම්මි" යි කියා ද නිසඳු සිවුර දිය යුතු.

භන්තෙ සවාමිය! මෙ, මාගේ; ඉදං චීවරං, මේ (අතිරේක) චීවරය; දසාහාතික්කන්තං, දසදවසක් ඉක්මුණේ ය; නිස්සග්ගියං, නිසදිය යුත්තේ ය; අහං, මම; ඉමං, මේ සිවුර; ආයස්මතො, ඇවැත්හට; නිස්සජාමි. නිසජමි; භන්තෙ, සවාමිය; මෙ, මාගේ; ඉමානි චීවරානි, මේ චීවරයෝ; දසාහාතික්කන්තානි, දසදවසක් ඉක්මුණාහ; නිස්සග්ගියානි, නිසජිය යුත්තාහ; ඉමානි, මේ චීවර යන්; -පෙ- එතං චීවරං, ඒ සිවුරු; එතානි චීවරානි, ඒ චීවරයෝ; -පෙ- එතානි, ඒ චීවරයන්; ආයස්මතො, ඇවැත් හට; නිස්සජාමි, නිසජමි යි. (මෙසෙයින් යට පාඨයෙහි අර්ථ දතයුතු.)

(10) භන්තෙ, සවාමිය! මෙ, මාගේ; ඉදං චීවරං, මේ සිවුර භික්ඛු සම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර මහණසම්මුති නැති ව; රත්තිං, රාත්‍රි යෙහි; විප්පවුත්ථං, වියො ව වසන ලද; නිස්සග්ගියං, නිසජිය යුත්තේ ය; අහං, මම; ඉමං මේ සිවුර; ආයස්මතො, ඇවැත්හට; නිස්සජාමීති, නිසජම් යි.

(11) අකාලචීවරං: නොකල් සිවුර; මාසාතික්කන්තං, මසක් ඉක්මුණේය.

"අකාලචීවරං, නාම අනත්ථතෙ කඨිනෙ එකාදසමාසෙ උප්පන්නං, අත්ථතෙ කඨිනෙ සත්තමාසෙ උප්පන්නං, කාලෙපි ආදිස්ස දින්නං[1]"

---

1. අකාලචීවරං නාම, නො කල්සිවුරු නම්; අනත්ථතෙ කඨිනෙ, කඨිනය නො අතුළ කල්හි; එකාදසමාසෙ උප්පන්නං, (ඉල්මස හැර ඉතිරි) එකොළොස් මසතුළ උපන් සිවුරු යි; අත්ථතෙ කඨිනෙ; අතුළ කඨිනය ඇති කල; සත්තමාසෙ උප්පන්නං, (ඉල් ආදී පස් මස හැර සෙසු) සත් මසතුළ උපන් සිවුරු යි, කාලෙ අපි, (ඉල්මස්) කල්හි ද; ආදිස්ස දින්නං, (අකාලචීවර ය යි.) නියම කොට දෙන ලද්දෙ (නො කල් සිවුරු නම්.)

(12) පුරාණචීවරං, (වැළඳගත්) පරණසිවුර; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා; නො නෑ මෙහෙණක ලවා; ධොවාපිතං, සෝදවන ලද;

"අඤ්ඤාතිකා නාම, මාතිතො වා පිතිතො වා යාව සත්තමා කුල පරිවට්ටා අසම්බද්ධා"1.

"පුරාණචීවරං නාම සකිං නිවත්ථං වා සකිං පාරුතං වා[2]"

(13) අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනියා හත්ථතො, නො නෑ මෙහෙණක අතින්; පාරිවට්ටකා අඤ්ඤත්‍ර, පාරිවට්ටකයක් නැති ව; (යටත් පිරිසෙයින් අරළුකඩයක්දු නො දී) පටිග්ගහිතං, පිළිගත්තා ලද.

(14) අඤ්ඤාතකං, නො නෑ; ගහපතිකං, ගිහිමිනිසක්හු; සමයා අඤ්ඤත්‍ර, (අහුන්සිවුරු නටසිවුරු ඇති) සමය මිස; විඤ්ඤාපිතං, විනවන ලද.

(15) තතුත්තරිං, කීපමණෙකින් වඩා (හෙවත් හඳනා පොරෝනා පමණෙකින් වැඩියක්;) විඤ්ඤාපිතං, විනවන ලද.

(16) පුබ්බෙ, පළමු; අප්පවාරිතො, (කෙබඳු සිවුරකින් අවී ද, කෙබඳු සිවුරක් ගෙන දෙම් දැ යි) නො පවරන ලදු ව; අඤ්ඤාතකං ගහපතිකං, නො නෑ ගිහිමිනිසකු කරා; උපසඞ්කමිත්වා, එළඹ; විකප්පං (මේ සිවුරු මිලයෙන් දිගින් පුළුලින් මෙබඳු හෝ මෙබඳු සිවුරක් ගෙන දෙව යන) අධිකවිධානයට; ආපන්නං, පමුණුවන ලද.

(17) අඤ්ඤාතකො ගහපතිකො, නො නෑ ගිහිමිනිසුන් කරා; උපසඞ්කමිත්වා, එළඹ;

(18) අතිරෙකතික්ඛත්තුං, තුන්වරකට අධික කොට, චොදනාය, (ඇවැත සිවුරෙන් මට අර්ථ ඇත යන) චෝදනායෙන්; අතිරෙකඡක්ඛත්තුං, සවරකට; අධික කොට, ඨානෙන, (තුෂ්ණීම්භූතව) සිටීමෙන්; අභිනිප්ඵාදිතං, නිපදවන ලද,

(19) ඉදං සන්ථතං, මේ සන්ථතය; කොසියමිස්සකං, තිහිරිහු මුසුකොට; කාරාපිතං, කරවන ලද.

---

1. අඤ්ඤාතිකා නාම; නො නෑ (මෙහෙණ) නම්: මාතිතො වා, මවුපසින් හෝ; පිතිතො වා, පියපසින් හෝ; යාව සත්තමා කුලපරිවට්ටා, සත්වන කුලපරපුර දක්වා; අසම්බද්ධා; නො බැඳුණු නෑකැත්තී යි,

2. පුරාණචීවරං නාම, පරණසිවුර නම්: සකිං නිවත්ථං වා, වරක් හඳිනලද හෝ; සකිං පාරුතං වා, වරක් පොරවන ලද හෝ (සිවුර) යි.

"සන්ථතං නාම, සමෙ භූමිභාගෙ කොසියංසූනි උපරූපරි සන්ථරිත්වා කඤ්ජිකාදීහි සිඤ්චිත්වා කතං අවායිමං[1]"

(20) ඉදං සන්ථතං, මේ සන්ථතය; සුද්ධකාළකානං, හුදෙක් කළු වූ; එළකලොමානං, එළුලොමින්; කාරාපිතං, කරවන ලද.

(21) ඔදාතානං, සුදුඑළුලොමින්: තුලං, භාගයක් ද; ගොචරියානං, කිඹුල්වන් එළුලොමින්; තුලං, භාගයක් ද; අනාදියිත්වා, නො ගෙන.

(22) භික්ඛුසම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර, මහණසම්මුති නැති ව; ඌනඡබ්බස්සානි, (කලතැන් පටන්) සහවුරුද්දක් නො පිරෙන තෙක්; කාරාපිතං, කරවන ලද.

(23) පුරාණසන්ථතස්ස, (අනුභවකරන ලද) පරණසන්ථතයා ගේ; සාමන්තා, එක්පසකින්; සුගතවිදත්ථිං, සුගත් වියතක් පමණ; අනාදියිත්වා, නො ගෙන.

(24) ඉමානි එළකලොමානි, මේ එළුකලෝමයෝ; තියෝජන පරමං, තුන් යොදනක් පමණතැන්; අතික්කාමිතානි, ඉක්මවන ලදහ.

(25) අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුණියා, නො නෑ මෙහෙණක ලවා; ධොවාපිතානි, සෝදවන ලදහ.

(26) රූපියං, රන් රිදී මසු කහවණු; පටිග්ගහෙසිං, ගත්මි.

(27) නානප්පකාරකං (කතාකතාදි විසින්) නොයෙක් ප්‍රකාර වූ; රූපියසංවොහාරං, රන් රිදී මසු කහවණු පෙරළිකිරීමට; සමාපජ්ජිං, පැමිණියෙමි; භන්තෙ, ස්වාමිය; මෙ, මාවිසින්; ඉදං, මේ; නිස්සග්ගියං. නිසජිය යුත්තෝ ය; අහං මම; ඉමං, මේ; නිස්සජාමීති, නිසජමි යි.

390. නිස්සජිත්වාන, වසතුව නිසජා; ආපත්තිං, (අවත්) ඇවැත්; දෙසෙය්‍ය, දෙසන්නේ ය; අථ, (ඇවැත් දෙසූ) ඉක්බිති; ගිහිං, (එතනට පැමිණි) ගිහිමිනිසකුට; ඉමං ජානාහීති, මේ දන්ව යි; වදෙ; කියන්නේ ය; සො, හෙතෙම; ඉමිනා' මෙයින්; කිං හරාමි, කුමක් ගෙනෙම් දැයි; වදෙය්‍ය, කියා නම්.

---

1. සන්ථතං නාම, සන්ථතය නම්:- සමෙ භූමිභාගෙ, සමවූ භූමි භාගයෙක්හි; කොසියංසූනි, කිහිරිකෙඳි; උපරූපරි, මතුමත්තෙහි; සන්ථරිත්වා, අතුරා; කඤ්ජිකාදීහි කැඳ ආදියෙන්; සිඤ්චිත්වා; ඉස; කතං, කරන ලද; අවායිමං, විවීමෙන් තොර ව සාදන ලද ඇතිරියකි.

391. ඉමන්ති, මේ (ගෙනෙව) යි; අවත්වා, නො කියා; භික්ඛූනං, මහණුන්ට; තෙලාදී, තෙල් (මී සකුරු) ආදිය; කප්පියං, කැප ය යි; වදෙ, කියන්නේ ය; සො, හෙතෙම; තෙන, ඒ (නිසඳු) වතින්; පරිවත්තෙත්වා, පෙරළි කොට; යං කප්පියං, යම් කැපවතක්; ආහරති, ගෙනේ ද; (තං, ඒ කැපවත.)

392. එතෙ ද්වෙපි ඨපෙත්වා, (රූපිය පටිග්ගාහක රූපිය සංවොහාරක) ඒ දෙදෙන මැ තබා; සෙසෙහි, සෙසු මහණුන් විසින්; පරිභුඤ්ජිතුං, වළඳන්නට; ලබ්භං, වටී; තතො, ඒ (නිසඳු වත් පෙරළි කොට ගෙනා කැපවතින්; අඤ්ඤෙන, අනිකකු විසින්; (ගටත්පිරිසෙයින් ආරාමිකයකුදු විසින්) ලද්ධො භාගොපි, ලද කොටසකු දු; තෙසං, ඒ දෙදෙනහට; න කප්පති, නො වටී. (බොහෝ කියා කිමෙක් ද?)

393. අන්තමසො, ගටත්පිරිසෙයින්; තං නිබ්බත්තා, ඒ වස්තු වෙන් උපන්; රුක්ඛච්ඡායාපි, ගස්සෙවනකුදු; න කප්පති, (ඒ දෙදෙනාට) නො වටී. නිස්සට්ඨපටිලද්ධං, නිසඳ හැවත ලද්දා වූ; ආදිතො, ආදියෙහි; සන්ථතත්තයම්පි, (කොසිය ය සුද්ධකාලක ය ද්වෙභාග ය යන) සන්ථත තුන ද; (න කප්පති, "අඤ්ඤෙන කතං පටිලභිත්වා පරිභුඤ්ජති ආපත්ති දුක්කටස්ස" යි වදාළ බැවින් හැම දෙනහට ම නො වටී.)

394. එවං, මෙසේ (කීසෙයින්) නො වෙ ලභෙථ, ඉදින් නො ලැබීනම්; සො, ඒ ගිහිමිනිස්; ඉමං ඡඩ්ඩෙහි, මේ දමයි; සංසියො, (සඟුන් විසින්) කිය යුත්තේ ය; එවම්පි, මෙසෙයිනුදු; නො වෙ ලභෙය්‍ය, ඉදින් නො ලැබේ නම්; සම්මතො (මහසඟුන් විසින් රූපියඡඩ්ඩක සම්මුතියෙන්) සමත්නා ලද්දා වූ; භික්ඛු, මහණ තෙම; ඡඩ්ඩෙය්‍ය, (හුණුතැන් සලකුණු නො කොට අසුචියක් මෙන්) දමන්නේ යි.

395. එතානි, පිළිගන්නා ලද රූපිය ය පෙරළි කරන ලද රූපිය ය යන නිසගිවස්තූන් ද; දුතියං පත්තං, (ඌනපඤ්චබන්ධන පාත්‍රයක් ඇති ව විනවන ලද) දෙවන පාත්‍රය ද; සඞ්ඝෙ, සඟමැද; (නිසඳන්නේ ය.) සෙසානි, සෙසු නිසගි වස්තූනු; සඞ්ඝෙ, සඟමැද ද; එකස්මිං, එක්පුග්ගලෙකු කෙරෙහි ද; ගණෙ, ගණමැද ද; චත්තුං ලබ්භරෙ, නිසඳන්ට ලැබෙති; භාසන්තරෙන පි, (පෙළ කියන්නට නො නිස්සහු විසින් දෙමළබස් ඈ) අන්බසිනුදු; ලබ්භං, (නිසඳන්) වටී මැ යි.

(28) නානප්පකාරකං, (චීවරාදි කැපබඩු විසින්) අනෙකප්‍රකාර වූ; කයවික්කයං, ගනුදෙනු; සමාපජ්ජිං, සමවත්මි.

(29) අයං පත්තො, මේ පාත්‍රය; දසාහාතික්කන්තො, (ඉටත් විකපුත් නැති ව) දසදවසක් ඉක්මුණේ ය.

(30) ඌනපඤ්චබන්ධනෙන පත්තෙන, උනුපස්බාන් පා ඇතිය ව; චෙතාපිතො, ඉල්වා ගත්නාලද; නිස්සග්ගියො, නිසජියයුත්තේ ය; අහං, මම; ඉමං, මේ පාත්‍රය; සඞ්ඝස්ස, සඟහට; නිස්සජාමීති, නිසජමි යි.

396. නිස්සජ්ජිත්වාන, (මෙසේ පාත්‍රය) නිසඳ; ආපත්තිං, (අවත්) ඇවැත්; දෙසෙය්‍ය, දෙසන්නේ ය; පත්තගාහකං, පාත්‍ර ගන්වන මහණක්හු; සම්මන්නිත්වාන, (ඤත්තිද්විතීය කම්යෙන්) සැමත; සඞ්ඝස්ස, සංඝයාගේ; පත්තන්තං, පර්‍යන්ත පාත්‍රය; (හැමදෙනා ගන්වා කෙළවර ලද පාත්‍රය;) තස්ස, ඕහට; දාපයෙ, දෙවන්නේ යි.

(31) ඉදං භෙසජ්ජං, මේ බෙහෙද; සත්තාහාතික්කන්තං, සත්දවසක් ඉක්මුණේ ය.

(32) ඉදං වස්සිකසාටිකචීවරං, මේ වැසිසළුසිවුර; ගිම්හානෙ, ගිමන්හි; අතිරෙකමාසෙ, මසකට අධිකයක්; සෙසෙ, සිටිකල්හි; පරියිට්ඨං ("කාලො වස්සිකසාටිකාය" යනාදීන්) පිරියස්නා ලද; ගිම්හානෙ, ගිමන්හි; අතිරෙකඩ්ඪමාසෙ, අඩමසකට අධිකයක්; සෙසෙ, සිටිකල්හි; කත්වා, (ගෙත්තම් රදත් කප්බින්දු දීමෙන්) කොට නිමවා; පරිදහිතං, වැළඳගත්නා ලද්දේ ය.

(33) භික්ඛුස්ස, භික්ෂූහට; සාමං දත්වා, (වෙය්‍යාවච්චාදි කැමැති ව) තමා විසින් ම දී; පුන, නැවත; අච්ඡින්නං, (නො කරන හෙයින් සකසංඥයෙන්) අසිඳ ගත්තා ලද.

(34) සාමං, තමා විසින් ම; සුත්තං විඤ්ඤාපෙත්වා, (සිවුරු පිණිස) හූ ඉල්වාගෙන; තන්තවායෙහි, (නො නෑ නො පැවරූ) වියන්නන් ලවා; වායාපිතං, වියවන ලද.

'සුත්තන්ති, ඡබ්බිධං ඛොමසුත්තාදිං වා තෙසං අනුලොමං වා විඤ්ඤාපෙත්වාති චීවරත්ථාය යාචිත්වා[1]" යනු අටුවා යි.

1. සුත්තං ඉති, හූ ය යි; ඛොමසුත්තාදිං, ත්වචයෙන් නිපන් හූ ආදි; ඡබ්බිධං වා, සයකොටස හෝ; තෙසං අනුලොමං වා, ඔවුන්ගේ අනුලොම් හූ හෝ; (කියනලද්දි) විඤ්ඤාපෙත්වා ඉති, විඤ්ඤාපෙත්වා යන්නෙහි අර්ථ; චීවරත්ථාය යාචිත්වා, සිවුරු පිණිස ඉල්වා, (යනු යි)

(35) පුබ්බෙ, පෙර; අප්පවාරිතො, චීවරස්වාමීහු විසින් නො පවරන ලද්දු ව; අඤ්ඤාතකස්ස ගහපතිකස්ස, නො නෑ ගිහිමිනිසක්හු ගේ; තන්තවායෙ, වියන්නවුන් කරා; උපසඞ්කමිත්වා, එළඹ; විකප්පං, (දිගපුළුල ඇති කොට කරව යනාදි විසින්) අධික විධානයට; ආපන්නං, පමුණුවන ලද.

(36) අච්චෙකචීවරං, (ගමිකගිලානාදීන් විසින් වස්සාවාසික දෙම්හ යි කියා දෙනලද) අත්‍යායිකචීවරය; චීවරකාලසමයං, සිවුරු කල් ඇති සමය; අතික්කාමිතං, ඉක්මවන ලද.

"**චීවරකාලසමයන්ති,** අනත්ථතෙ කඨිනෙ වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො. අත්ථතෙ පඤ්චමාසා."[1]

(37) භික්ඛුසම්මුතියා අඤ්ඤත්‍ර, මහණසම්මුතියක් නැති ව; අතිරෙකඡාරත්තං, සදවසකට වඩා; විප්පවුත්ථං, වියො ව වසනලද.

(38) මෙ, මා විසින්; පරිණතං, (දෙම්හ කරම්හ යනාදීන්) සඟහට පිරිනැමුණු; සංඝිකං, (පරිණතහෙයින් ම) සඞ්ඝසන්තක වූ; ඉදං ලාභං, මේ (චිවරාදි) ප්‍රත්‍යය; ජානං, දන දන; අත්තනො, තමහට; පරිණාමිතං, (මට දෙව යනාදීන්) පිරිනමනලද; නිස්සග්ගියං, නිසජිය යුතුය; අහං, මම; ඉමං, මේ; ආයස්මතො, ඇවැත්හට; නිස්සජාමීති, නිසජමි යි (මෙසේ කියා නිසජිය යුතු.)

(397) සෙසං සබ්බං, සෙසු සියල්ල; යථායොගං, යෙදෙන යෙදෙන සේ; ආදිමහි විය, පළමු (නිසගියෙහි කී) සෙයින් ම; යොජයෙ, යොදන්නේ යි.

(39) **එකං** පාචිත්තියාපත්තිං, පචිතිආපතති එකක්; ද්වෙ, (පාචිත්තියාපත්ති) දෙකක්; සම්බහුලා පාචිත්තියාපත්තියො, බොහෝ පාචිත්තියාපත්තීන්; ආපජ්ජිං, අවත්මි.

(40) හනෙන, සවාමියා; ගාරය්හං, නින්‍දා කට යුතු වූ; අසප්පායං, සැප නො වන්නා වූ; පාටිදෙසනීයං ධම්මං, පාටිදෙසනියාපත්තියක්;

---

1. චීවරකාලසමයං ඉති, චීවරකාලසමය යනු; අනත්ථතෙ කඨිනෙ, කඨිනය නො අතුළ කල්හි; වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො, වස්සානයාගේ අවසාන මාස ය යි; අත්ථතෙ, කඨිනය අතුළ කල්හි; පඤ්චමාසා, (කඨිනක්ෂෙත්‍ර වූ) පස් මාසයෝ යි.

ආපජ්ජිං, අවන්මි; තං, ඒ; පටිදෙසෙමීති, දෙසමි යි, (කිය යුත්තේ ය) තෙන, ඒ පිළිගන්නහු විසින්; පස්සසි ආවුසො තං ධම්මන්ති, "පස්සසි ආවුසො තං ධම්මං" කියා; වත්තබ්බං, කිය යුතු යි.

(41) එකං දුක්කටාපත්තිං, දුක්කටාපත්ති එකක්, ද්වෙ, (දුක්කටාපත්ති) දෙකක්; සම්බහුලා දුක්කටාපත්තියො, බොහෝ දුක්කටාපත්තීන්; ආපජ්ජිං, අවන්මි.

(42) එකං දුබ්භාසිතාපත්තිං. දුබ්භාසිතාපත්ති එකක්; ද්වෙ, (දුබ්භාසිතාපත්ති) දෙකක්; සම්බහුලා දුබ්භාසිතාපත්තියො, බොහෝ දුබ්භාසිතාපත්තීන්;

(43) නානාවත්ථුකං, නානාවස්තු ඇති; ද්වෙ ථුල්ලච්චයාපත්තියො; ථුල්ලච්චයාපත්තීන් දෙදෙනකු; නානාවත්ථුකා, නානා වස්තු ඇති; සම්බහුලා ථුල්ලච්චයාපත්තියො, බොහෝ ථුල්ලච්චයාපත්තීන්; ආපජ්ජිං -පෙ- පටිදෙසෙමීති, "අහං භන්තෙ සම්බහුලා නානාවත්ථුකා ථුල්ලච්චයාපත්තියො ආපජ්ජිං, තා තුම්හමූලෙ පටිදෙසෙමී" යි වත්වා කියා; තෙන, ඔහු විසින්; පස්සසි ආවුසො තා ආපත්තියොති, "පස්සසි ආවුසො තා ආපත්තියො" යි; වුතෙන, කී කල්හි; ආම භන්තෙ පස්සාමීති, "ආම භන්තෙ පස්සාමී" යි; වත්වා කියා; පුන, නැවත; තෙන, ඔහු විසින්; ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසීති, "ආයතිං ආවුසො සංවරෙය්‍යාසි" යි; වුතෙන, කී කල්හි; සාධු සුට්ඨුභන්තෙ සංවරිස්සාමීති, "සාධු සුට්ඨු භන්තෙ සංවරිස්සාමි" යි; වත්තබ්බං, කිය යුතු යි.

398 අදෙසනාගාමිනියං, දෙසනාගාමිනී නොවන පරිජි හා සඟ වෙසෙස් ද; අනාපත්තිං ච නිරැවැත් ද; දෙසිතං, දෙසූ ඇවැත් ද; නානාසංවාසනිස්සීමට්ඨිතානං (සන්තිකෙ,) නානාසං වාසයන් හා සමග බහිසීම සිටියන් කෙරෙහි ද; චතුපඤ්චහි, සතර පස් දෙනකු එක් ව ද; මනසා, (හුදෙක්) සිතින් ද; අපක තත්තානං (සන්තිකෙ,) පරිජි අවන්නන් පොහෝපවුරුණු සිටුවන ලදුවන් කෙරෙහි ද; නානා, බොහෝ ආපත්තීන්; එකා ඉති, එකආපත්තියෙකැ යි ද; න දෙසයෙ, නො දෙසන්නේ යි

43. ඡන්දදානාදීනි,

"ඡන්දදානාදි" යන්නෙහි සැඳ පිරිසිදු පවුරුණුදීම් නම්:-

399. භෙරිං, බෙර හෝ; ගණ්ඩිං වා, ගෙඩිය හෝ; තාළෙත්වා ගසා; කම්මපත්තෙන, සඞ්ඝකර්මයට නිසි වූ; සඞ්ඝෙ, චතුර්වර්ගාදි සඟහු; සමාගතෙ, රැස්වූ කල්හි; ඡන්දං වා, සැඳ හෝ; පාරිසුද්ධිං, පිරිසිදු හෝ; පවාරණං, පවුරුණු හෝ; හරෙය්‍ය, ගෙන යන්නේ යි.

400. එකං භික්ඛුං, එක් මහණක්හු කරා; උපාගම්ම, එළඹ; උක්කුටිං, එලිල්ලෙන්; නිසීදිත්වාන, හිඳ; අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වාන, ඇඳිලි බැඳ; ඡන්දං, අදහස; විවක්ඛණො, නුවණැත්තේ; දදෙ, දෙන්නේ යි.

(44) ඡන්දං - පෙ - ආරොචෙහීති, "ඡන්දං දම්මි, ඡන්දං මෙ හර, ඡන්දං මෙ ආරොචෙහි" යි; වත්තබ්බං, කිය යුතු යි.

ඡන්දං, අදහස; දම්මි, දෙමි; මෙ, මාගේ; ඡන්දං, අදහස; හර, ගෙන යා; මෙ, මාගේ; ඡන්දං, අදහස; ආරොචෙහි, අරොජ; යනු මෙහි අර්ථ යි.

(45) පාරිසුද්ධිං දෙන්තෙන, පිරිසුදු දෙන්නහු විසින්; පාරිසුද්ධිං -පෙ- ආරොචෙහීති, "පාරිසුද්ධිං දම්මි, පාරිසුද්ධිං මෙ හර, පාරිසුද්ධිං මෙ ආරොචෙහි" යි; වත්තබ්බං, කිය යුතු යි.

පාරිසුද්ධිං, පිරිසිදු; දම්මි, දෙමි; මෙ, මාගේ; පාරිසුද්ධිං, පිරිසිදුබව; හර, ගෙන යා; මෙ, මාගේ; පාරිසුද්ධිං, පිරිසිදුබව; ආරොචෙහි, අරොජ; යනු මෙහි අර්ථ යි.

401. පාරිසුද්ධිප්පදානෙන, පිරිසුදුදීමෙන්; සඞ්ඝස්ස, සඟහට ද අත්තනො වාපි, තමහට ද; උපොසථං, පොහොය; සම්පාදෙති, සපය යි; සෙසකම්මං, (සංඝයාගේ අපලොකනාදි) සෙසු සඞ්ඝකර්ම; විබාධති, කොප්‍ය කෙරේ.

402. ඡන්දදානෙන, (හුදු) සැඳදීමෙන්; සඞ්ඝස්ස, සඟහට; ද්වයං, පොහොය හා සෙසු සංඝකර්ම; සාධෙති, සපය යි; නාත්තනො, තමහට පොහෝ නො සපයා; තසමා, තමා පොහෝ නො කළා නම් වන හෙයින්; ඡන්දං දදන්තෙන, (පොහෝ දවස්) සැඳ දෙන්නහු විසින්; පාරිසුද්ධිපි, පිරිසුදු ද; දාතබ්බා, දිය යුත්ති යි.

403. **එකො**, එක්මහණෙක්; බහුන්නම්පි, බොහෝදෙනකුගේ ද; (සඳපිරිසුදු) හරෙය්‍ය, ගෙනයන්නේ ය; පරම්පරා, පරම්පරායෙන්; නො හරෙය්‍ය, නො ගෙනයන්නේ යි; පරම්පරාභතා, පරම්පරායෙන් ගෙන යන ලද; ඡන්දපාරිසුද්ධි, සැඳපිරිසුදු; න ගච්ඡති, (සඟමැදට) නො යේ.

"එකෙන බහුන්නම්පි ආභටා පාරිසුද්ධි ආභටාව හොති, සචෙ පන සො අනන්තරං මග්ගෙ අඤ්ඤං භික්ඛුං දිස්වා යෙසං තෙන පාරිසුද්ධි ගහිතා තෙසං ච අත්තනො ච පාරිසුද්ධිං දෙති, තස්සෙව පාරිසුද්ධි ආගච්ඡති, ඉතරා පන බිළාලසංඛලිකපාරිසුද්ධි නාම හොති, සා න ආගච්ඡති[1]" යනු අටුවා යි.

404. සබ්බූපචාරං කත්වාන, (සිවුරු එකස්කිරීම් ආදිවූ) සියලු උපචාර කොට; පවාරණා, පවුරුණු තොමෝ; එවං, මෙසේ; දෙය්‍යා, දිය යුත්තී යි.

(46) පවාරණං දම්මි -පෙ- පවාරෙහීති, "පවාරණං දම්මි, පවාරණං මෙ හර, පවාරණං මෙ ආරොචෙහි, මමත්ථාය පවාරෙහි" යි වත්තබ්බං, කිය යුතු යි.

---

1. **එකෙන**, එක්භික්ෂුවක් විසින්; බහුන්නං අපි, බොහෝ භික්ෂූන් ගේ ද; පාරිසුද්ධි, පාරිශුද්ධිය; ආභටා, ගෙන එන ලද්දී; ආභටා එව හොති, ගෙන එන ලද්දීම වේ. සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; සො, ඒ (පාරිසුද්ධිහාරක) තෙම; අනන්තරං මග්ගෙ, අතර මඟදී, අඤ්ඤං භික්ඛුං, අන් මහණක්හු; දිස්වා, දැක; තෙන, ඔහු විසින්; යෙසං, යම් කෙනෙකුන්ගේ; පාරිසුද්ධි, පාරිශුද්ධිය; ගහිතා, ගන්නාලද්දී ද; තෙසං ච, ඔවුන්ගේ ද; අත්තනො ච, තමාගේ ද; පාරිසුද්ධිං, පාරිශුද්ධිය; දෙති, දේ ද; තස්ස එව, ඔහුගේ ම; පාරිසුද්ධි, පාරිශුද්ධිය; ආගච්ඡති, සංඝයා වෙත පැමිණේ; ඉතරා පන, ඉතිරි (භික්ෂූන්ගේ) පාරිශුද්ධිය වනාහි, බිළාලසඞ්ඛලිකා පාරිසුද්ධි නාම හොති, විඩාලශෘඞ්ඛල පාරිශුද්ධි නම් වේ; (දම්වැලෙක්හි ප්‍රථම පුරුක හෙවත් මුදුව දෙවෙනි පුරුක ඉක්ම නො යන්නා සේ පාරිසුද්ධිදායක සංඛ්‍යාත පළමුතැන්ගේ පාරිශුද්ධිය ඒ පිළිගත් පාරිශුද්ධිහාරකසංඛ්‍යාත, දෙවෙනිතැන් ඉක්ම නො යන සවභාව ඇත්තීය යනු යි. මෙහි "බිළාල" ශබ්ද උපලක්ෂණමාත්‍ර හෙයින් යම්කිසි දම්වැලක් ගැණේ.) සා, ඒ (විඩාලශෘඞ්ඛල පාරිශුද්ධි) තොමෝ; න ආගච්ඡති, සඟ වෙත නො පැමිණේ.

පවාරණං දමමි, පවුරුණු දෙමි; මෙ, මාගේ, පවාරණං, පවුරුණු; හර, ගෙනයා; මෙ, මාගේ; පවාරණං, පවුරුණු; ආරොාවෙහි, අරොජ; මමත්‍ථාය, මා පිණිස; පවාරෙහි පවර; යනු මෙහි අර්‍ථ යි.

405. ආගතො, (පවුරුණු ගෙන) ආ; සො, ඒ මහණ; ආරොචෙත්‍වා, (මෙ නම් මහණහු විසින් පවුරුණු දෙනලද යි සඟ හට) අරොජා; අථ, ඉක්බිති; එවං, මෙසේ; ("ඉත්‍ථං නාමො භන්‍තෙ" යනාදි විසින්) සඞ්ඝං, සංඝයා; පවාරෙය්‍ය, පවරන්නේ යි.

(**47**) ඉත්‍ථං නාමො-පෙ-පටිකරිස්සතීති, "ඉත්‍ථං නාමො භන්‍තෙ සඞ්ඝං පවාරෙති, දිට්ඨෙන වා සුතෙන වා පරිසංකාය වා වදන්‍තු තං ආයස්මන්‍තො අනුකම්පං උපාදාය, පස්සන්‍තො පටිකරිස්සති" යි පවරන්නේ යි.

භන්‍තෙ, ස්වාමිය; ඉත්‍ථං නාමො, මෙ නම් මහණ; සඞ්ඝං, සංඝයා; පවාරෙති පවර යි; ආයස්මන්‍තො, ඇවැත්නු; අනුකම්පං උපාදාය, කරුණා පිණිස; දිට්ඨෙන වා, දුටුදෙයකින් හෝ; සුතෙන වා, ඇසූදෙයකින් හෝ; පරිසංකාය වා, සැකයකින් හෝ; තං, ඔහට; වදන්‍තු, කියත් වා; පස්සන්‍තො දක්නේ; පටිකරිස්සතීති, පහළ කරන්නේ යි යනු මෙහි අර්‍ථ යි.

406. – 407. පාරිසුද්ධිං වා, පිරිසුදු හෝ; ඡන්‍දං වා, සැඳ හෝ; පවාරණං අපි, පවුරුණු හෝ; ගහෙත්‍වා, ගෙන; හාරකො, සඟ මැදට ගෙන යන මහණ; සඞ්ඝං අප්පත්‍වා, සංඝයා අත්පසට නො පැමිණ; විබ්භමෙය්‍ය, ගිහි වී නම් හෝ; මරෙය්‍ය වා, මෙළේ වී නම් හෝ සාමණෙරාදිභාවං, සාමණෙරාදිභාවය; පටිජානෙය්‍ය වා, ප්‍රතිඥකෙරේ නම් හෝ; නාහටා, ගෙන යන ලද්දී නො වේ; හාරකො, සැඳපිරිසිදු ගෙන යන්නේ; සංඝං පත්‍වා, සඞ්ඝයා අත්පසට පැමිණ; තථා හෙය්‍ය, එසේ ගෘහස්ථාදි භාවයට පැමිණියේ වී නම්; ආහටා හොති, ගෙන එන ලද වේ.

408. සඞ්ඝප්පත්තො, සංඝයා කරා එළඹියේ; පමත්තො වා, පමාවූයේ හෝ; සුත්තො වා, නිදන්නේ හෝ; නාරොචයෙය්‍ය, (මෙ නම් මහණහු විසින් සැඳ පිරිසුදු පවුරුණු දෙන ලද යි) නො අරොජා නම්; අනාපත්ති ච, ආපත්ති නැත් ම ය; සංචිච්ච, දැන දැන; නාරොචෙන්‍තස්ස, නො අරොජන්නාහට; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

44. උපොසථොති,

"උපොසථො" යන්නෙහි පොහෝ නම්.-

409. චාතුද්දසො, තුදුස්වක් පොහො ය; පණ්ණරසො ඉති, පසළොස්වක් පොහො ය යි; දුවෙ උපොසථා, උපොසථයෝ දෙදෙනෙකි; සුත්තුද්දෙස, පාමොක් උසුරුවන විසින්; අධිට්ඨාන, ඉටන් විසින්; පාරිසුද්ධිවසා, පිරිසුදුපොහො විසින්; තයො, තුන් දෙනෙකි.

410. සුත්තුද්දෙසො, පාමොක් උසුරුවන පොහො ය; සඞ්ඝෙසෙ ච, සඟහට ම ය; අධිට්ඨානඋපොසථො, ඉටන් පොහො ය; පුග්ගලෙසෙව, පුද්ගලයාහට ම ය; පාරිසුද්ධිඋපොසථො, පිරිසුදු පොහො ය; සෙසානං, සෙසු තුන්දෙනහට දෙදෙන හට මැ යි.

411. පුබ්බකිච්චෙ, (ඡන්දාරොචනාදි වූ) පූර්වකෘත්‍ය ද; පුබ්බකරණෙ, (සම්මජ්ජනාදි වූ) පූර්වකරණ ද; පත්තකල්ලෙ, (උපොසථාදි වූ) ප්‍රාප්තකාලය ද; සමානීතෙ, පිළියෙළ කළ කල්හි; සඞ්ඝෙන, (චතුර්ගාදි) සංඝ තෙමේ; සුත්තං උද්දිස්සති, පාමොක් උසුරුවන්නේ ය; සො; ඒ සූත්‍රොද්දෙශය; පඤ්චධා, (නිදානොද්දෙශාදි) පස්පරිද්දකින්; විභාවිතො, විභාග කරන ලදී.

සම්මජ්ජනී පදීපො ච උදකං ආසනෙන ච
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති[1]
ඡන්දපාරිසුද්ධි උතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදො
උපොසථස්ස එතානි පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චති.[2]

---

1. සම්මජ්ජනී, හැමදීම ද; පදීපො ච, පහන් දැල්වීම ද; ආසනෙන, අසුන්පැනවීම හා; උදකං ච, (පානීය පරිභොජනීය) පැන් තැබීම ද; එතානි, යන මේ සතරවත්; උපොසථස්ස, උපොසථයට; පුබ්බකරණං ඉති වුච්චති, (සංඝයාගේ රැස්වීමට පළමු කටයුතු හෙයින්) පූර්වකරණ ය යි කියනු ලැබේ.

2. ඡන්දපාරිසුද්ධි, ඡන්දය හා පාරිසුද්ධිය ගෙන ඒම ද; උතුක්ඛානං, ඍතු පිළිවෙළින් පැමිණි උපොසථය කීම ද; භික්ඛුගණනා ච, (උපොසථය සඳහා රැස් වූ) භික්ෂූන් ගණන් කිරීම ද; ඔවාදො, මෙහෙණින්ට අවවාද දීම ද; එතානි, යන මේ (පස) උපොසථස්ස, උපොසථයට; පුබ්බකිච්චං ඉති වුච්චති, (පාමොක් උසුරුවීමෙන් පළමු කටයුතු හෙයින්) පූර්වකෘත්‍ය ය යි කියනු ලැබේ.

"සබ්බපඨමං කාතබ්බං පුබ්බකරණං, තදනන්තරං කාතබ්බං පුබ්බකිච්චං නාම"[1]

උපොසථො යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා සභාගාපත්තියො ච,
න විජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා,
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති.[2]

නිදානුද්දෙස, පාරාජිකුද්දෙස, සඞ්ඝාදිසෙසුද්දෙස, අනියතුද්දෙස, විත්ථාරුද්දෙස, ය යි මෙසෙයින් පසෙක් වේ.

412. අන්තරායං විනා, (රාජන්තරායාදි) අන්තරායක් නැතිව, සබ්බෙපෙත, සංඛෙපයෙන්, උද්දෙසො, පාමොක් උදෙසීම; විනිවාරිතො, වළකනලද්දේය; එත් උද්දෙසෙසු, මේ පස්වැදෑරුම් උද්දෙශයන් අතුරෙහි; ද්විසු වා, දෙකක් හෝ; තීසු වා, තුනක් හෝ; විසදෙසු වනපොත්කල්හි; ථෙරොව, තෙර ම; ඉස්සරොති, (පාමොකට) හිමි ය යි; වුත්තන්තො, වදාළ හෙයින්; අවත්තනෙනාපි, හැම නො පුහුණු කල්හි දු; වට්ටති, (අන්තරාය විනා ම සංඛෙප යෙන් උසුරුවීම) වටී.

අන්තරාය නම්, රාජන්තරාය, චොරන්තරාය, අග්‍යන්තරාය, උදකන්තරාය, මනුස්සන්තරාය, අමනුස්සන්තරාය, වාළන්තරාය සිරිංසපන්තරාය, ජීවිතන්තරාය, බ්‍රහ්මචරියන්තරාය, යන මේ දශය යි.

413. උද්දිසන්තෙන, (පාමොක්) උසුරුවන සඳ; සමා, (ආවාසික යන් හා) සමවූ හෝ; අථ, නැවත; ථොකිකා, මදවූ හෝ; (අමුතු මහණනු) යදි ආගච්ඡෙය්‍යුං, ඉදින් අවු නම්; (යං, යමක්;)

1. සබ්බපඨමං, හැමට පළමු; කාතබ්බං, කළ යුතුදෙය; පුබ්බකරණං, පුබ්බකරණ නම් වේ. තදනන්තරං, ඊට අනතුරුව; කාතබ්බං, කළ යුතු දෙය; පුබ්බකිච්චං නාම, පුබ්බකිච්ච නම් වේ.

2. උපොසථො, තුන් උපොසථ දිනයෙන් එකක් වේ ද; යාවතිකා ච භික්ඛූ කම්මප්පත්තා, උපොසථකර්මයට පොහෝනා පමණ භික්ෂූහු වෙත් ද; සභාගාපත්තියො ච න විජ්ජන්ති, (විකල් බොජුන් ඈ) සමාන වස්තුවෙන් අවන් ඇවැත් නො වෙත් ද; වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා තස්මිං න හොන්ති, (අත්පසින්) බැහැරකළ යුතු වූ (ගෘහස්ථාදි එක්විසි) පුද්ගලයෝ එහි (අත්පසතුළ) නො වෙත් ද; පත්තකල්ලං ඉති වුච්චති, (මෙසේ ඇති කල්හි උපොසථ කර්මය යුතුකල් ඇත්තේ ය යි කියනු) ලැබේ.

උද්දිට්ඨං, උසුරුවන ලද ද; තං, ඒ; සුඋද්දිට්ඨං, මනා කොට උසුරුවනලද; අවසෙසකං, නො උදෙසූතැන්; සොතබ්බං, (ආවාසික යන් හා එක් ව හිඳ) ඇසිය යුතු යි.

414. උද්දිට්ඨමත්තෙන, පාමොක් උසුරුවා හුන්කෙනෙහි හෝ; සකලාය වා, හැමදෙනා හෝ; එකච්චාය, සමහරකෙනෙකුන් හෝ; උට්ඨිතාය, නැගී සිටි සඳ; (ආගච්ඡෙය්‍ය,) සම හෝ මද හෝ අමුතු සංඝයා ආ නම්; එසං සන්තිකෙ, ඒ පෙහෝකළවුන් කෙරෙහි; පාරිසුද්ධිං කරෙය්‍ය, පිරිසුදු (පොහෝ) කරන්නේ යි; අථ නැවත; බහුකා චෙ, ඉදින් (අමුතු මහණහු) බොහෝ වූ නම්; සබ්බවිකප්පෙසු, "උද්දිසන්තෙ උද්දිට්ඨමත්තෙ" යනාදි. සියලු විධානයන්හි; පුබ්බකිච්චං කත්වා, පූර්වකෘත්‍යය කොට, පුන, නැවත; උද්දිසෙ, (ආදියෙහි පටන් පාමොක්) උසුරුවන්නේ යි.

415. ආවාසිකානං, ආවාසිකයන්ට; පණ්ණරසො පණුරසි පොහො ය; ඉතරෙසං, ආගන්තුකයන්ට, සචෙතරො, ඉදින් තුදුස්වක් පොහෝ වී නම්; සමා, සම වූ හෝ; ඌනා, මද වූ හෝ; ඉතරෙ, ආගන්තුකයෝ; පුරිමානං, ආවාසිකයන්ට, අනුවත්තන්තු, අනුවෙත් වා;

('අජ්ජ පොසථො පණ්ණරසො'' යි, පොහෝ කරන කල්හි ඉවසත් වා.)

සචෙධිකා, ඉදින් (ආගන්තුකයෝ) බොහෝ වූ නම්; තෙසං, ඒ ආගන්තුකයන්ට; පුරිමා, අවාසිකයෝ; අනුවත්තන්තු, අනුවෙත්වා;

''අජ්ජ පොසථො චාතුද්දසො' යි පොහෝ කරන කල්හි ඉවසත්වා)

සෙසෙපි, ආවසිකයන්ට තුදුස්වක් පොහෝය ආගන්තුකයන්ට පණුරසි වූ කල්හිදු; අයං නයො, මෙම නය යි.

416. ආවාසිකානං, ආවාසිකයන්ට; පාටිපදො, පැළවී දවස්; ඉතරෙසං, ආගන්තුකයන්ට; උපොසථො, පොහෝදවස් වී නම්; මූලට්ඨා, ආවාසිකයෝ; සමථොකානං, තමන් හා සම වූ හෝ මද වූ හෝ ආගන්තුකයන්ට; සාමග්ගිං, කායසාමග්‍රිය; කාමතො, (තමන්ගේ) ඉච්ඡායෙන්; දෙන්තු, දෙත් වා; නො චෙ දෙන්ති, ඉදින් නො දෙත් නම්; බහි ගන්ත්වාන, (ආගන්තුකයන් විසින් සිමින්) බැහැර ගොස්; උපොසථො, පොහො ය; කාතබ්බො, කට යුත්තේ යි.

417 බහූසු, (ආගන්තුකයන්) බොහෝ කල්හි; අනිච්ඡාය, අනිච්ඡායෙනු දු; (නො කැමැති සේ ද) සමග්ගි, (කාය) සාමග්‍රිය හෝ, දෙය්‍යා, දිය යුත්තී ය; බහි වා, පිට (සිමට) හෝ; වජෙ,

යන්නේ යි; ආගන්තුකානං පාටිපදෙ, (ආවාසිකයන්ට පොහෝ දවස) ආගන්තුකයන්ට පෑළවී කල්හි; නයං, මෙකී නය; එවමෙව, මෙසේ මා, නයෙ, දන්නේ යි

"ඉධ පන භික්ඛවෙ ආවාසිකානං භික්ඛූනං පණ්ණරසො හොති ආගන්තුකානං පාටිපදෙ, සචෙ ආවාසිකා බහුතරා හොන්ති, ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං සාමග්ගී වා දාතබ්බා, නිස්සීමං වා ගන්තබ්බං, සචෙ සමසමා හොන්ති ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං සාමග්ගී වා දාතබ්බා නිස්සීමං වා ගන්තබ්බං, සචෙ ආගන්තුකා බහුතරා හොන්ති ආගන්තුකෙහි ආවාසිකානං න අකාමා දාතබ්බා සාමග්ගී; ආවාසිකෙහි නිස්සීමං ගන්ත්වා උපොසථො කාතබ්බො"[1] යනු පෙළ යි.

418. සුත්තං (තමා උසුරුවන) පාමොක්; සාවෙය්‍ය, (පිරිසද) අස්වන්නේ ය; සංචිච්ච, දැන දැන; අසාවෙන්තස්ස, නො අස්වන්නාහට; දුක්කටං දුකුළා වේ; සම්මජ්ජිතුං, (පොහෝගෙය) හමදනට ද; පදීපෙතුං, පහන් නගන්ට ද; පඤ්ඤපෙතුං දකාසනං, (නහන පැන් බොන) පැන් හා අසුන් පනවන්නට ද; මහාථෙරෙන, මහතෙරුන් විසින්; පෙසිතො, මෙහෙයන ලද්දා වූ; කල්ලො, නො ගිලන් මහණ; න කරෙය්‍ය, නො කෙරේ නම්; තථා, එසේ ම (දුකුළා වේ.)

---

1. භික්ඛවෙ, මහණෙනි; ඉධ පන, මේ උපොසථකර්මයෙහි වනාහි; ආවාසිකානං භික්ඛූනං, ආවාසික භික්ෂූන්ට; පණ්ණරසො හොති, පණ්ණරසිය වේ ද; ආගන්තුකානං, ආගන්තුක භික්ෂූන්ට; පාටිපදෙ, පෑළවිය වේ ද; සචෙ ඉදින්; ආවාසිකා, ආවාසිකයෝ; බහුතරා, හොන්ති, අධිකවෙත් ද; ආගන්තුකෙහි, ආගන්තුකයන් විසින්; ආවාසිකානං, ආවාසිකයන්ට; සාමග්ගී වා, සාමග්‍රිය හෝ; දාතබ්බා, දිය යුත්තීය; නිස්සීමං වා, සීමාවෙන් පිටත හෝ; ගන්තබ්බං, යා යුතුය; සචෙ, ඉදින්; සමසමා හොන්ති, (දෙපක්ෂය) සමසම වෙත් ද; ආගන්තුකෙහි, ආගන්තුකයන් විසින්; ආවාසිකානං; ආවාසිකයන්ට; සාමග්ගී වා දාතබ්බා, සාමග්‍රිය හෝ දිය යුත්තීය; නිස්සීමං වා ගන්තබ්බං, සීමාවෙන් පිටත හෝ යා යුතු ය; සචෙ, ඉදින්; ආගන්තුකා, ආගන්තුකයෝ; බහුතරා හොන්ති, අධික වෙත් ද; ආගන්තුකෙහි, ආගන්තුකයන් විසින්; ආවාසිකානං, ආවාසිකයන්ට; අකාමා, නො කැමැත්තෙන්; සාමග්ගී, සාමග්‍රිය; න දාතබ්බා, නො දිය යුත්තීය; ආවාසිකෙහි, ආවාසිකයන් විසින්, නිස්සීමං ගන්ත්වා, සීමාවෙන් පිටත ගොස්; උපොසථො කාතබ්බො, පොහොය කළ යුතු ය.

''සචෙ ආණත්තො සමමුඤ්ජනිං තාවකාලිකම්පි න ලභති, සාඛාභඞ්ගං කප්පියං කාරෙත්වා සම්මජ්ජිතබ්බා, තම්පි අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති''[1]

ආසනෙසු අසති කටසාරකෙපි තට්ටිකායොපි පඤ්ඤපෙතුං වට්ටති, තට්ටිකාසුපි අසති සාඛාභඞ්ගානි කප්පියං කාරෙත්වා පඤ්ඤපෙතබ්බානි, කප්පියකාරකං අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති,[2]

සචෙ තෙලාදීනි නත්ථි පරියෙසිතබ්බානි පරියෙසිත්වා අලභන්තස්ස ලද්ධකප්පියං හොති, අපි ච කපාලෙ අග්ගිපි ජාලෙතබ්බො''[3] (යනු අටුවා යි.)

419. තීහි, තුන්දෙනා විසින්; සම්මජ්ජිත්වා, (පොහෝගෙය) හැමද; පදීපෙත්වා, පහන් තගා; දකාසනං, නහන පැන් බොන පැන් හා අසුන්; උපට්ඨපෙත්වා, එළවා තබා; එවං, මෙසේ; ගණඤත්තිං, ගණඤත්තිය; ඨපෙත්වා, තබා; උපොසථො, පොහොය; කතබ්බො, කට යුත්තේ යි.

---

1. සචෙ, ඉදින්; ආණත්තො, අණලත් තැනැත්තේ; සම්මුඤ්ජනිං, මුස්නක්, තාවකාලිකම්පි, තාවකාලික ව ද; න ලභති, නො ලබා නම්; සාඛාභඞ්ග, කොළ අත්තක්; කප්පියං කාරෙත්වා කැප කරවා; සම්මජ්ජිතබ්බං, හැමැන් ද යුතු; තම්පි, හෙ ද; අලභන්තස්ස, නො ලබන්නාහට; ලද්ධකප්පියං හොති, ලද පරිදි කැප වේ.

2. ආසනෙසු අසති, අසුන් නැති කල්හි; කටසාරකෙපි, කළාල් ද; තට්ටිකායොපි, තටු ද; පඤ්ඤපෙතුං, පනවන්ට, වට්ටති, වටී; තට්ටිකාසුපි, තටු ද; අසති, නැති කල්හි; සාඛාභඞ්ගානි කොළ අතු; කප්පියං කාරෙත්වා, කැප කරවා; පඤ්ඤපෙතබ්බානි, පැනවිය යුත්තාහ; කප්පියකාරකං, කැප කරන්නකු; අලභන්තස්ස, නො ලබන්නහුට; ලද්ධකප්පියං හොති; ලද පරිදි කැප වේ.

3. සචෙ, ඉදින්; තෙලාදීනි, තෙල් ආදීහු; නත්ථි, නො වෙත් නම්; පරියෙසිතබ්බානි, සෙවිය යුත්තාහ. පරියෙසිත්වා, සොයා; අලභන්තස්ස, නො ලබන්නාහට; ලද්ධකප්පියං හොති, ලද පරිදි කැප වේ; අපි ච, යළි දු; කපාලෙ, කබලෙහි; අග්ගි අපි, ගිනි වුවත්; ජාලෙතබ්බො, දැල්විය යුතු.

(48) (පණ්ණරසී පොහෝ වී නම් "සුණාතු මෙ ආයසමන්තා අජ්ජුපොසථො පණ්ණරසො" යනාදීන් කැතනි තිබිය යුතු, තුදුස් වක් පොහෝ වී නම් "අජ්ජුපොසථො චාතුද්දසො" යි යෙදිය යුතු.)

ආයස්මන්තා ඇවැත්හු; මෙ, මා කියන්නක්; සුණාතු, අසත් වා; අජ්ජ, අද; පණ්ණරසො උපොසථො, පණ්ණරසී පොහෝ දවස ය; යදි, ඉදින්; ආයස්මන්තානං, ඇවතුන්ට; පත්තකල්ලං, (පොහෝ කම්) සපත්කල් ඇත්තේ වී නම්; මයං, අපි; අඤ්ඤමඤ්ඤං, ඔවුනොවුන්; පාරිසුද්ධිං උපොසථං, පිරිසුදු පොහෝ; කාරෙය්‍යාමාති, කරමු ය; යනු මෙහි අර්ථයි.

420. උත්තරාසඞ්ගං, පොරෝණාව; එකංසං කත්වා, එකස් කොට බහාලා; ථෙරෙන, මහල්ලන් විසින්; උක්කුටි (ක)ං නිසී දිත්වා, එලිල්ලෙන් සිඳ; අඤ්ජලිං පග්ගය්හ, ඇදිලි බැඳ; තෙ, ඒ දෙදෙන; එවං සමුදීරියා, මෙසේ කිය යුත්තාහු සි.

පරිසුද්ධො අහං ආවුසො පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථාති, "පරිසුද්ධො අහං ආවුසො පරිසුද්ධොති මං ධාරෙථ" සි; යාව තතියකං, තුන් යළක්; වදෙ, කියන්නේ සි.

ආවුසො, ඇවැත්නි; අහං, මම; පරිසුද්ධො, පිරිසුදුමි; පරිසුද්ධොති, පිරිසුදු ය සී; මං, මා; ධාරෙථ, දරව්; සලකව්. යනු මෙහි අර්ථ සි.

421. සමත්තපුබ්බාරම්භෙන, (සිවුරු එකස්කිරීම් ආදි විසින්) නිම් පූර්වකෘත්‍යය ඇති; නවෙන, සඟ මහණහු විසින්; තෙ, ඒ දෙදෙන; එවං, මෙසේ; ඊරියා, කියයුත්තාහු සි.

පරිසුද්ධො -පෙ- ධාරෙථ, සී. යාව තතියකං, තුන්යළක්, වදෙ, කියන්නේ සි.

422. දවිසු දෙදෙනා අතුරෙහි; ථෙරෙන, මහල්ලන් විසින්; කත්තබ්බං, (පූර්වකරණාදි) කටයුතු; කත්වා, කොට; නවො, සඟ මහණ; එවමීරියො, පරිසුද්ධො -පෙ- ධාරෙහි, යි මෙසේ කිය යුත්තේ සි.

423. නවෙන, සඟ මහණහු විසින්, ථෙරො, වැඩිමහලු මහණ; තික්ඛත්තුං, තුන්වරක්; එවං, (පරිසුද්ධො -පෙ- ධාරෙථ, යි) මෙසේ; උදීරියො අස්ස, කියයුතු වන්නේ ය.

424. එකකො, හුදකලා මහණ; පුබ්බකිච්චං සමාපෙත්වා, (සම්මජ්ජනාදි) පූර්වකෘත්‍යය නිමවා; එවං, මෙසේ; අධිට්ඨෙය්‍ය, ඉටන්නේ යි.

අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසොති වා චාතුද්දසොති වා අධිට්ඨාමීති, (පසළොස්වක් වූව) "අජ්ජ මෙ උපොසථො පණ්ණරසො අධිට්ඨාමි" කියා හෝ; (තුදුස්වක් වූව) "අජ්ජ මෙ උපොසථො චාතුද්දසො අධිට්ඨාමි" කියා හෝ; වත්තබ්බං, කිය යුතු යි; නො චෙ අධිට්ඨෙය්‍ය, ඉදින් නො ඉටා නම්; දුක්කටං, දුකුළා වේ.

අජ්ජ, අද; මෙ, මට; උපොසථො, පෝහෝ ය; පණ්ණරසොති වා, පණ්ණරසී ය යි හෝ; චාතුද්දසොති වා, චාතුද්දසී ය යි හෝ; අධිට්ඨාමීති, ඉටමි. යනු මෙහි අර්ථ යි.

425. යත්‍ථ, යම් විහාරයෙක්හි; චත්තාරො, සතරදෙනෙක් හෝ; තයො වා, තුන්දෙනෙක් හෝ; ද්වෙ වා, දෙදෙනෙක් හෝ; වසන්ති, වෙසෙද් ද; (තත්‍ථ,) ඒ විහාරයෙහි; එකෙකස්ස, එකක් එකක්හුගේ; පාරිසුද්ධිං, පිරිසුදු; හරිත්වාන, ගෙනහැර; ඉතරීතරෙ, (තුන්දෙනෙක දෙදෙනෙක එක්කෙනෙක යන) අනික් අනික් මහණහු; තං තං උපොසථං, (සඞ්ඝපොහො ය ගණපොහො ය පුග්ගල්පොහො ය යන) ඒ ඒ පොහොය; යදි කයිරුං, ඉදින් කොළෝ වූහු නම්; දුක්කටං ආපජ්ජන්ති, දුකුළා ඇවැත්; සියා, වන්නී යි.

426. වග්ගෙ, වග්ගසඞ්ඝයා කෙරෙහි ද; සමග්ගෙ, සමග්ගසඞ්ඝයා කෙරෙහි ද; වග්ගො ඉති සඤ්ඤිනො, වග්ග ය යන සංඥ ඇත්තාහට ද; විමතිස්ස වා, විමතිඇත්තාහට ද; දුක්කටං, දුකුළා වේ; භෙදාධිප්පායෙන, (නො ආ භික්ෂූන් ඇතිබව දැන දැන "නස්සන්තු තෙ විනස්සන්තු තෙ කො තෙහි අත්‍ථො" යන) බිඳුනා අභිප්‍රායෙන්; කරොතො, පොහෝ කරන්නාහට; ථුල්ලච්චයං, තුලැසි වෙ යි; වග්ගෙ, වග්ගසඞ්ඝයා කෙරෙහි ද; සමග්ගෙ, සමග්ගසඞ්ඝයා කෙරෙහි ද; සමග්ගො ඉති, සමග්ග යන; සඤ්ඤිනො, සිත් ඇත්තාහට; අනාපත්ති, ඇවැත් නැති.

427-428. උක්ඛිත්තස්ස, උක්ඛෙප්නිකම් කරනලද්දහු විසින් ද; ගහට්ඨස්ස, ගිහිමිනිසකු විසින් ද; සෙසානං සහධම්මිනං, භික්ෂූහු මිස සෙසු සහධම්මිකයන් විසින් ද; පාරාජිකස්ස, පරිජිඅවන්නහු විසින් ද; අභබ්බස්ස, පණ්ඩකාදි අභව්‍යපුද්ගලයන් විසින් ද; සික්ඛාපච්චක්ඛාතකස්ස ච, සිඛපස්විකුවනු විසින් ද; යන මොවුන් විසින්; නිසින්නපරිසායං ච, හිඳිනාලද පරිෂද්හි ද; තථා, එසේ ම;

සභාගාපත්තිකො, වස්තුසභාග ඇවැත් ඇති සඞ්ඝයා ද; පරිවුතේ න ඡන්දෙන, ලැගිසඳ ඇති ව ද; පාතිමොක්ඛං, පාමොක්; න උද්දිසෙ, නො උසුරුවන්නේ යි

"චතුබ්බිධං පාරිවාසියං, පරිසපාරිවාසියං-රත්තිපාරිවාසියං-ඡන්දපාරිවාසියං-අජ්ඣාසයපාරිවාසිය න්ති,

පරිසපාරිවාසියං නාම, භික්ඛූ කෙනචිදෙව කරණීයෙන සන්නිපතිතා හොන්ති, අථ මෙඝො වා උට්ඨහති උස්සාරණා වා කයිරති මනුස්සා වා අජ්ඣොත්ථරන්තා ආගච්ඡන්ති, භික්ඛූ අනොකාසො මයං අඤ්ඤත්‍ර ගච්ඡාමාති ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වාව උට්ඨහන්ති ඉදං පරිසපාරිවාසියං, කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං ඡන්දස්ස පන අවිස්සට්ඨත්තා කම්මං කාතුං වට්ටති[1],

පුන භික්ඛූ උපොසථාදීනි කරිස්සාමාති රත්තියං සන්නිපතිත්වා යාව සබ්බෙ සන්නිපතන්ති තාව ධම්මං සුණිස්සාමාති එකං අජ්ඣෙසන්ති. තස්මිං ධම්මකථං කථෙන්තෙ යෙව අරුණො උග්ගච්ඡති සචෙ චාතුද්දසිකං උපොසථං කරිස්සාමාති නිසින්නා පණ්ණරසොති කාතුං වට්ටති, සචෙ පණ්ණරසිකං කාතුං

1. පාරිවාසියං, විහිද පැවැත්ම; (හෙවත් ඉක්ම පැවැත් ම;) චතුබ්බිධං, සතරප්‍රකාර වේ; පරිසපාරිවාසියං, පිරිස් ඉක්ම පැවැත් ම ය; රත්තිපාරිවාසියං, රෑ ඉක්ම පැවැත්ම ය; ඡන්දපාරිවාසියං, සඳ ඉක්ම පැවැත්ම ය; අජ්ඣාසයපාරිවාසියං ඉති, අදහස ඉක්ම පැවැත්ම ය යන සතර යි.

පරිසපාරිවාසියං නාම, පිරිස් ඉක්ම පැවතීම නම්; භික්ඛූ, මහණහු; කෙනචි දෙව කරණීයෙන, කිසියම් කටයුත්තකින්; සන්නිපතිතා හොන්ති, රැස්වූවාහු වෙත් ද; අථ, එකල්හි; මෙඝො වා, මේඝය හෝ; උට්ඨහති, නගී ද; උස්සාරණා වා, (රජ ඇමති ආදීන්ගේ පැමිණීම නිමිතිකොට පිරිස්) දුරලීම හෝ; කයිරති, කරනු ලැබේ ද; මනුස්සා වා, මිනිස්සු හෝ; අජ්ඣොත්ථරන්තා, වැතිරෙමින්; ආගච්ඡන්ති, එත් ද; භික්ඛූ, මහණහු; අනොකාසො, අවසර නැත; මයං, අපි; අඤ්ඤත්‍ර, අන් තැනක; ගච්ඡාම ඉති, යමු යි; ඡන්දං අවිස්සජ්ජෙත්වා ව, සඳ නො විහිද ම; උට්ඨහන්ති, නැගී සිටිත් ද; ඉදං, මේ; පරිසපාරිවාසියං, පිරිස් විහිද පැවැත්ම යි. කිඤ්චාපි, (මෙහි) කිසිලෙසකින්, පරිසපාරිවාසියං, පිරිස් විහිද පැවැත්ම වේ ද; (එහෙත්) ඡන්දස්ස පන, ඡන්දයවනාහි, අවිස්සට්ඨත්තා, නො විහිදි බැවින්; කම්මං කාතුං, කම්කරන්ට; වට්ටති, වටී.

නිසින්නා පාටිපදෙ අනුපොසථෙ උපොසථං කාතුං න වට්ටති, අඤ්ඤං පන සඞ්ඝකිච්චං කාතුං වට්ටති, ඉදං **රත්තිපාරිවාසියං** නාම.[1]

පුන භික්ඛු **කිඤ්චිදෙව** අබ්භානාදිසඞ්ඝකම්මං **කරිස්සාමාති** නිසින්නා හොන්ති, තත්‍රෙකො නක්ඛත්තපාඨකො භික්ඛු එවං වදති, "අජ්ජ නක්ඛත්තං දාරුණං මා ඉමං කම්මං කරොථාති" තෙ තස්ස වචනෙන ඡන්දං විස්සජ්ජෙත්වා තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති, අථඤ්ඤො ආගන්ත්වා "නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං අත්ථො බාලං උපච්චගාති" කිං නක්ඛත්තෙන කරොථාති වදති ඉදං **ඡන්දපාරිවාසියං** චෙව **අජ්ඣාසයපාරිවාසියං** ච එතස්මිං පාරිවාසියෙ පුන ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනානෙත්වා කම්මං කාතුං න වට්ටති[2]" යනු අටුවා යි.

---

1. පුන, නැවත; භික්ඛූ, මහණහු; උපොසථාදීනි, උපොසථාදිය, **කරිස්සාම ඉති**, කරමු යි; රත්තියං, රාත්‍රියෙහි; **සන්නිපතිත්වා; රැස් ව**; යාව, යම්තාක්; සබ්බෙ, සියල්ලෝ; සන්නිපතන්ති, රැස් වෙත් ද; තාව, ඒතාක්; ධම්මං සුණිස්සාම ඉති, බණ අසමු යි; ඒකං, එක් මහණක්හට; අජ්ඣෙසන්ති, ආරාධනා කෙරෙත් ද; තස්මිං, ඔහු; ධම්මකථං කථෙන්තෙ යෙව, බණ කියන කල්හි ම; අරුණො උග්ගච්ඡති, අරුණ නගී ද; සචෙ, ඉදින්; චාතුද්දසිකං උපොසථං, තුදුස්වක් පොහොය; කරිස්සාම ඉති, කරමු යි; නිසින්නා, හුන්නාහු නම්; පණ්ණරසො ඉති; පණ්ණරසී ය යි; කාතුං, කරන්ට; වට්ටති, වටී; සචෙ, ඉදින්; පණ්ණරසිකං කාතුං, පණ්ණරසී පොහොය කරන්ට; නිසින්නා, හුන්නාහු නම්; පාටිපදෙ, පැළවියෙහි; අනුපොසථෙ, පොහෝනුවූ දිනයෙහි; උපොසථං කාතුං, පොහොය කරන්ට; න වට්ටති, නො වටී; අඤ්ඤං පන සඞ්ඝකිච්චං, අනික් සඞ්ඝකම් වනාහි; කාතුං වට්ටති, කරන්ට වටී; ඉදං රත්තිපාරිවාසියං නාම, මේ රැ විසිද පැවැත්ම නම්.

2. පුන, නැවත; භික්ඛූ, භික්ෂූහු; කිඤ්චිදෙව, කිසියම්; අබ්භානාදි සඞ්ඝකම්මං, අබ්භානාදි සඞ්ඝකර්මයක්; කරිස්සාමි ඉති, කරමු යි; නිසින්නා හොන්ති, හුන්නාහු වෙත් ද; තත්‍ර, එහි; එකො, එක්; නක්ඛත්තපාඨකො භික්ඛු, නැකැත් හදාරන මහණෙක්; එවං වදති, මෙසේ කියයි; අජ්ජ, අද; නක්ඛත්තං, නැකත; දාරුණං, දරුණුය; ඉමං කම්මං, මේ කර්මය; මා කරොථ ඉති, නො කරව් ය යි; තෙ, ඒ භික්ෂූහු; තස්ස වචනෙන, ඔහුගේ වචනයෙන්; ඡන්දං විස්සජ්ජෙත්වා, සඳ විසිද; තත්ථෙව නිසින්නා හොන්ති, එහි ම හුන්නාහු වෙත් ද; අථ, ඉක්බිති; අඤ්ඤො, අනික් මහණෙක්; ආගන්ත්වා, අවුත්;

429. ආපත්තිං, ඇවැත්; අදෙසයිත්වාන, නො දෙසා ද; වෙමතිං, විමති ඇති ඇවැත්; නාවිකත්වාන, නො අරොජා ද; අනුපොසථෙපි වා, පොහෝ නො වන දවස්හි ද; උපොසථො, පොහොය; කාතුං, කරන්නට; න ච කප්පති, නො ම වටී.

430. අට්ඨිතොපොසථාවාසා, නො සිදි පවත්නා සංඝුපොසථ ඇති වෙහෙරින්; තදහු, ඒ පොහෝ දවස්; අන්තරායං වා, රාජන්තරායාදි අන්තරායක් හෝ; සඞ්ඝං වා, සංඝපහොනක මහණුන් හෝ; විනා, නැති ව; න වජෙ, නො යන්නේ ය; අධිට්ඨාතුං, ඉටත් පොහෝ කරන පිණිස; සීමමෙව වා, සීමාවකට ද; නො යන්නේ යි.

“සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන අත්තචතුත්ථෙන වා අන්තරායෙ වා සති ගන්තුං වට්ටති,

සචෙ විහාරෙ උපොසථං කරොන්ති උපොසථාදිට්ඨානත්ථං සීමාපි නදිපි න ගන්තබ්බා, සචෙ පනෙත්ථ කොචි භික්ඛු හොති, තස්ස සන්තිකං ගන්තුං වට්ටති, විස්සට්ඨ උපොසථාපි ආවාසා ගන්තුං වට්ටති, එවං ගතො අධිට්ඨාතුම්පි ලභති, ආරඤ්ඤකෙනාපි භික්ඛුනා උපොසථදිවසෙ ගාමෙ පිණ්ඩාය චරිත්වා අත්තනො විහාරමෙව ආගන්තබ්බං, සචෙ අඤ්ඤං විහාරං ඔක්කමති තත්ථ උපොසථං කත්වාව ආගන්තබ්බං අකත්වා න වට්ටති,

යං ජානෙය්‍ය අජ්ජෙව තත්ථ ගන්තුං සක්කොමීති එවරූපො ආවාසො ගන්තබ්බො, තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං උපොසථං කරොන්තෙන නාපි හි ඉමිනා නෙව උපොසථන්තරායො කතො භවිස්සති”[1] යනු අටුවා යි.

නක්ඛත්තං පතිමානෙන්තං, නැකැත් බලන්නාවූ; බාලං, බාල නැනැත්තහු; අත්ථො, අර්ථය තෙම; උපච්චගා ඉති, ඉක්ම ගියේ ය යි; (කියා) නක්ඛත්තෙන, නැකතින්; කිං, කිම; කරොථ ඉති, කරව් ය යි; වදති කියා ද; ඉදං, මේ; ඡන්දපාරිවාසියං චෙව, සඳ විහිද පැවැත්ම ද; අජ්ඣාසයපාරිවාසියං ච, අදහස විහිද පැවැත්ම ද වේ; එතස්මිං පාරිවාසියෙ, මේ (සඳ අදහස්) විහිද පැවැත්මෙහි; පුන, නැවත; ඡන්දපාරිසුද්ධිං අනානෙත්වා, ඡන්දය හා පාරිසුද්ධිය නො ගෙන්වා; කම්මං කාතුං, කම් කරන්ට; න වට්ටති, නො වටී.

1. සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡෙදෙන, හැමට යටත් පිරිසෙයින්; අත්තචතුත්ථෙන වා, තමා සතරවැනි කොට ඇත්තහු විසින් හෝ; අන්තරායෙ සති වා, අන්තරායක් ඇති කල හෝ; ගන්තුං වට්ටති, (නො සිඳි සංඝුපොසථ ඇති වෙහෙර සිට) යන්ට වටී.

"දිනකාරකකත්තබ්බාකාරානං තු වසා පන
නවඋපොසථා වුත්තා බුද්ධෙනාදිච්චබන්ධුනා[1]

චාතුද්දසො පණ්ණරසො සාමග්ගි ච උපොසථො
දිවසෙනෙව නිද්දිට්ඨා තයොපෙතෙ උපොසථා.[2]

සචෙ, ඉදින්; විහාරෙ, වෙහෙර; උපොසථං කරොන්ති, පොහොය කෙරෙත් නම්; උපොසථාධිට්ඨානත්ථං, පොහොය ඉටනු පිණිස; සීමං අපි, සීමාවකට ද; නදිං අපි, නදියකට ද; න ගන්තබ්බං, නො යා යුතු; සචෙ පන, ඉදින් වනාහි; එත්ථ, මෙහි; කොචි භික්ඛු හොති, කිසි භික්ෂුනමක් වේ නම්; තස්ස සන්තිකං ගන්තුං වට්ටති, ඔහු වෙත යන්ට වටී; විස්සට්ඨඋපොසථා ආවාසා අපි, විහිදි පොහොය ඇති ආවාසයෙන් ද; ගන්තුං වට්ටති, යන්ට වටී. එවං ගතො, මෙසේ ගියේ; අධිට්ඨාතුම්පි, (පොහෝ,) ඉටන්ට ද; ලභති, ලබයි; ආරඤ්ඤකෙන අපි භික්ඛුනා, අරන්වැසි මහණ විසින් ද; උපොසථදිවසෙ, පොහෝදින, ගාමෙ, ගම්හි, පිණ්ඩාය චරිත්වා, පිඬු පිණිස හැසිර; අත්තනො විහාරං එව, තමා වසන වෙහෙරට ම; ආගන්තබ්බං, ආ යුතු; සචෙ, ඉදින්; අඤ්ඤං විහාරං, අන් වෙහෙරකට; ඔක්කමති, ඇතුල් වේ නම්; තත්ථ, එහි; උපොසථං කත්වා එව, පොහොය කොට ම; ආගන්තබ්බං, ආ යුතු. අකත්වා, නො කොට; න වට්ටති, (එන්ට) නො වටී.

අජ්ජ එව, අද ම; තත්ථ, එහි; ගන්තුං, යන්ට; සක්කොමි ඉති, හැක්කෙම් යි; යං, යම් විහාරයක්; ජානෙය්‍ය, දනී ද; එවරූපො ආවාසො, මෙබඳු ආවාසයට; ගන්තබ්බො, යා යුතු; තත්ථ භික්ඛූහි සද්ධිං, එහි වැසි භික්ෂූන් සමග; උපොසථං, පොහොය; කරොන්තෙන අපි, කරන්නහු විසින් ද; හි, යම් හෙයකින්; ඉමිනා, මේ මහණහු විසින්; උපොසථන්තරායො, උපොසථයට අන්තරායයෙක්; නෙව කතො, නො ම කරනලද්දේ, භවිස්සති, වන්නේ ද; එහෙයිනි.

1. ආදිච්චබන්ධුනා, සූර්‍ය්‍යබන්ධුවූ; බුද්ධෙන, බුදුන් විසින්; දිනකාරකකත්තබ්බාකාරානං තු වසා පන, දින ය කාරක ය කළයුතු ආකාර ය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් වනාහි; නවඋපොසථා වුත්තා, නව උපොසථ කොතෙක් වදාරන ලදහ.

2. චාතුද්දසො, තුදුස්වක් පොහො ය; පණ්ණරසො, පුරසී පොහො ය; සාමග්ගි උපොසථො ච, සමගි පොහොය යන; එතෙ තයො අපි උපොසථා, මේ තුන් උපොසථයෝ ම; දිවසෙන එව, දවස් වශයෙන් ම; නිද්දිට්ඨා, දැක්වන ලදහ.

සංඝෝ උපෝසථො චෙව ගණෝ පුග්ගලූපොසථො
කාරකානං වසෙනෙව තයො වුත්තා උපොසථා.[1]

සුත්තුද්දෙසාභිධානො ච පාරිසුද්ධි උපොසථො
අධිට්ඨානොති නිද්දිට්ඨා තයො කම්මෙනුපොසථා."[2]

46. පවාරණානි,

"පවාරණා" යන්නෙහි පවුරුණු නම්:-

431. ද්වින්නං, දෙදෙනාහට ද; තිණ්ණං, තුන්දෙනාහට ද; චතුන්නං ච, සතරදෙනාහට ද; අඤ්ඤමඤ්ඤපවාරණා, අන්‍යෝන්‍ය පවුරුණු ය; එකස්ස ච, එකක්හට වනාහි; අධිට්ඨානං, ඉටන් පවුරුණු ය; සෙසා, (පස්දෙනා කෙරෙහි පටන් කරන) සෙසු පවුරුණු; සංඝපවාරණා, සඟපවුරුණු යි.

432. පුබ්බකිච්චෙව, පූර්වකෘත්‍ය ද; පුබ්බකරණෙ, පූර්වකරණ ද; පත්තකල්ලෙ, ප්‍රාප්තකාල ද; සමානිතෙ, පිළියෙළ කළ කල්හි, ඤත්තිං ඨපෙත්වා, ඥප්තිය තබා; සංඝෙන, සංඝයා විසින්; එවං; මෙසේ; පවාරණා, පාවාරණා තොමෝ; කාතබ්බා, කට යුත්තී යි.

"සම්මජ්ජනී පදීපො ච උදකං ආසනෙන ච
පවාරණාය එතානි පුබ්බකරණන්ති වුච්චති
ඡන්දපවාරණා උතුක්ඛානං භික්ඛුගණනා ච ඔවාදෙ
පවාරණාය එතානි පුබ්බකිච්චන්ති වුච්චති
පවාරණා යාවතිකා ච භික්ඛූ
කම්මප්පත්තා සභාගාපත්තියො ච
න විජ්ජන්ති වජ්ජනීයා ච පුග්ගලා
තස්මිං න හොන්ති පත්තකල්ලන්ති වුච්චති."[3]

මෙකී සෙයින් පූර්වකරණ පූර්වකෘත්‍ය ප්‍රාප්තකාල දතයුතු.

---

1. සංඝෝ උපොසථො චෙව, සංඝ උපොසථ ය; ගණෝ (උපොසථො,) ගණ උපොසථ ය; පුග්ගලො උපොසථො පුග්ගල උපොසථ ය යන; තයො උපොසථා, තුන් උපොසථයෝ; කාරකානං වසෙන එව, කාරකයන්ගේ වශයෙන් ම; වුත්තා, වදාරන ලදහ.

2. සුත්තුද්දෙසාභිධානො ච, සුත්තුද්දෙස නම් උපොසථ ය, පාරිසුද්ධි උපොසථො, පාරිසුද්ධි උපොසථ ය; අධිට්ඨානො ඉති, අධිට්ඨාන උපොසථ ය යන; තයො උපොසථා, තුන් උපොසථයෝ; කම්මෙන, කළයුතු ආකාර වශයෙන්; නිද්දිට්ඨා, දක්වන ලදහ.

3. මෙහි අර්ථ යට උපොසථ නිර්දේශයෙහි කී නියෙන් දතයුතු.

(49) "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො -පෙ- පවාරෙය්‍ය" යන්නෙහි පඤ්චදශ්වක තෙවාචික කොට පවරන්නේ නම් "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො, අජ්ජ පවාරණා පණ්ණරසී, යදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං, සංඝො තෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය" යි කියනු තිබියයුතු. ද්වෙවාචික කොට පවරත් 'සුණාතු මෙ භන්තෙ -පෙ- සංඝො ද්වෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය" එකවාචික කොට පවරත් "සුණාතු මෙ භන්තෙ -පෙ- සංඝො එකවාචිකං පවාරෙය්‍ය" යි කියනු තිබිය යුතු. තුදුස්වක් පවුරුණු වුව "සුණාතු මෙ භන්තෙ සංඝො, අජ්ජ පවාරණා චාතුද්දසී, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය" යනාදි විසින් යටකී පරිද්දෙන් කියනු තිබිය යුතු

භන්තෙ; වහන්ස; සඞ්ඝො, සංඝ තෙමේ; මෙ, මා කියන්නක්; සුණාතු, අසාවා; අජ්ජ, අද; (පණ්ණරසී) පවාරණා, පසළොස්වක් පවුරුණු ය; යදි, ඉදින්; සඞ්ඝස්ස, සඟහට; පත්තකල්ලං, (පවුරුණුනම්) සපත්කල් ඇත්තේ වී නම්; සංඝො, සංඝතෙමේ; (තෙවාචිකං) පවාරෙය්‍ය, (තුන්යළක් කියා) පවරන්නේ ය; යනු මෙහි අර්ථ යි

433. ථෙරෙන, තෙරුන් විසින්; චීවරං එකංසං කත්වා, සිවුරු එකස් කොට; උක්කුටිකං නිසීදිත්වා, එළිල්ලෙන් හිඳ; අඤ්ජලිං පග්ගය්හ, ඇඳිලි බැඳ; සඞ්ඝො සඞ්ඝ, තෙමේ; සමුදීරියො, (මෙසේ) කියනු ලැබිය යුතු.

(50.) ආවුසො, ඇවැත්නි; සඞ්ඝං සංඝයා; පවාරෙමි, පවරමි; ආයස්මන්තො, ආයුෂ්මත්හු; අනුකම්පං උපාදාය, කරුණා පිණිස; දිට්ඨෙන වා, දුටුදෙයකින් හෝ; සුතෙන වා, ඇසූදෙයකින් හෝ; පරිසංකාය වා, සැක කළ දෙයකින් හෝ; මං, මට; වදන්තු, කියත් වා; පස්සන්තො, දක්නෙම්; පටිකරිස්සාමි, (අවත් ඇවැත්) පහළකෙරෙමි, දුතියම්පි, දෙවනවට ද; තතියම්පි තුන්වන වට ද.

434. ථෙරෙසු, මහල්ලන්; උක්කුටිකං, එළිල්ලෙන්; නිසජ්ජ, හිඳ; පවාරෙන්තෙසු; පවරනකල්හි; නවො, සඟ මහණ; සඞං, තෙමේ; යාව පවාරෙති, යම්තාක් පවරා ද; උක්කුටිකොව අච්ඡතු; (ඒතාක්) එළිල්ලෙන් ම හිඳීවා; පුබ්බාරම්භං, පූර්වාභ්‍යාය; සමාපෙත්වා, නිමවා; නවො, සඟ මහණ; සංඝං, සඞ්ඝයාහට; උදීරයෙ; (මෙසේ) කියන්නේ යි.

435. දානෙන, (ගිහිමිනිසුන්ගේ) දන්දීමෙන් ද; ධම්මසාකච්ඡාය, (ඒ ඒ භික්ෂූන්ගේ) ධර්මසංකථායෙන් ද; කලහෙහි ච, කලහයෙන් ද; රත්තියා ඛෙපිතභාවතො, රාත්‍රිය ගෙවුණු බැවින්; තෙවාචිකාය, තෙවාචිකපවුරුණට; ඔකාසෙ අසති අවකාශයක් නැති කල්හි, දසවිධෙ අන්තරායෙ, දශවිධ අන්තරාය ද (ඇතිකල්හි;) අනුරූපතො, සුදුසු පරිච්ඡේදයෙන්; ඤත්තිං වත්වා, ඤත්ති තබා (පවාරෙය්‍ය,) පවරන්නේ යි; (කෙසේ ද යත්, ඒ දක්වන්නෝ) "සුණාතු මෙ භන්තෙ" යනාදි කීහු.)

(51) භන්තෙ, ස්වාමීනි; සඞ්ඝො, සංඝ තෙමේ; මෙ, මා කියන්නා, සුණාතු, අසාවා; දානං දෙන්තෙහි, දන්දෙන; මනුස්සෙහි, මිනිසුන් විසින්, ධම්මං සාකච්ඡන්තෙහි, ධර්ම සංසන්දනය කරන; කලහං කරොන්තෙහි, කලහ කරන; භික්ඛූහි, මහණුන් විසින්; යෙභුය්‍යෙන; බොහෝ සෙයින්; රත්ති, රාත්‍රි තොමෝ; ඛෙපිතා, ගෙවන ලද; සචෙ, ඉදින්; සඞ්ඝො, සංඝ තෙමේ; තෙවාචිකං, තෙවාචික කොට, පවාරෙස්සති, පවරා නම්; සඞ්ඝො, සංඝතෙම; අප්පවාරිතොව, නො පවරන ලද්දේ ම; භවිස්සති, වන්නේය; අථ, නැවත; අයං, රත්ති, මේ රාත්‍රිතොමෝ; විභායිස්සතීති වා, අළුවන්නේ ය යි හෝ; අයං රාජන්තරායො මේ රාජාන්තරාය ය -පෙ- අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො, මේ බ්‍රහ්මචරියන්තරාය ය; සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති, ඉදින් සංඝ තෙමේ තෙවාචික කොට පවරා නම්; සඞ්ඝො, සංඝ තෙමේ; අප්පවාරිතොව, නො පවරන ලද්දේ ම; භවිස්සති, වන්නේ ය; අථ; නැවත; අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො භවිස්සති, මේ බ්‍රහ්මචරියන්තරාය වන්නේය; යදි, ඉදින්; සඞ්ඝස්ස; සඟහට; පත්තකල්ලං, (පවුරුණුකම්) සපත් කල් ඇත්තේ වී නම්; සඞ්ඝො, සංඝ තෙමේ; ද්වෙවාචිකං, දෙයළුක් කියා; එකවාචිකං, එක්යළුක් කියා; සමානවස්සිකං, සමානවස්සික කොට; පවාරෙය්‍යාති, පවරන් නේ යි.

436. යථාඨපිතඤත්තියා, ඤත්ති තිබූ පරිද්දට; අනුරූපෙන, නිසිසෙයින්; පවාරෙය්‍ය, පවරන්නේ යි; ආගච්ඡෙය්‍යුං යදි සමා ආදිකා ච, (යට උපොසථයෙහි කියන ලද) "ආගච්ඡෙය්‍යුං යදි සමා" යනාදි ගාථාවන් ද; එත්ථ, මේ පවුරුණට; ආහරෙ, ගෙනෙන්නේ යි. (දාන ධර්මසාකච්ඡාදියට වෙන වෙන මෙසෙයින් ඤත්ති තිබිය යුතු.)

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, මනුස්සෙහි දානං දෙන්තෙහි යෙභුය්‍යෙන රත්ති ඛෙපිතා සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති, අප්පවාරිතොව සඞ්ඝො භවිස්සති, අථායං රත්ති විභායිස්සති යදි

සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො දෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය'' "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, භික්ඛූහි ධම්මං සාකච්ඡන්තෙහි, යේභුය්‍යෙන -පෙ-සඞ්ඝො දෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය'' 'සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො, භික්ඛූහි කලහං කරොන්තෙහි, යේභුය්‍යෙන -පෙ- සඞ්ඝො දෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය'' "සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං රාජන්තරායො, සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති, අප්පවාරිතොව සඞ්ඝො භවිස්සති, අථායං රාජන්තරායො භවිස්සති, යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො දෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය.

"සුණාතු මෙ භන්තෙ සඞ්ඝො අයං චොරන්තරායො -පෙ- අයං අග්‍යන්තරායො -පෙ- අයං උදකන්තරායො -පෙ- අයං මනුස්සන්තරායො -පෙ- අයං අමනුස්සන්තරායො -පෙ- අයං වාළන්තරායො -පෙ- අයං සිරිංසපන්තරායො -පෙ අයං ජීවිතන්තරායො -පෙ- අයං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො, සචෙ සඞ්ඝො තෙවාචිකං පවාරෙස්සති අප්පවාරිතොව සඞ්ඝො භවිස්සති, අථායං බ්‍රහ්මචරියන්තරායො භවිස්සති යදි සඞ්ඝස්ස පත්තකල්ලං, සඞ්ඝො, දෙවාචිකං පවාරෙය්‍ය'' යි.

(මෙසෙයින් ම එකවාචික සමානවස්සිකායනට ද වෙන වෙන ඤත්තියොජන සේ දත යුතු)

"එකවචාය වුට්ඨිතායාති එකචෙචසු යථා නිසින්නෙසු එකචෙචසු සකසකට්ඨානං ගතෙසු ආගච්ජන්ති සමසමා, තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බන්ති ගතෙ අනානෙත්වා නිසින්නානං යෙව සන්තිකෙ සබ්බාය වුට්ඨිතාය පරිසාය ආගච්ජන්ති සමසමා, තෙසං සන්තිකෙ පවාරෙතබ්බන්ති යදි සබ්බෙ වුට්ඨහිත්වා ගතා සන්නි පාතෙතුං න සක්කා එකචෙච සන්නිපාතෙත්වා පවාරෙතුං වට්ටතීති වදන්ති, තස්මා ඤත්තිං ඨපෙත්වා කත්තබ්බසඞ්ඝකම්මාභාවා වග්ගං න හොති කිර-උපොසථක්ඛන්ධකෙපි එසෙවනයො'' යනු විනය සන්‍ය යි)

සො, ඒ; තිවතුවග්ගො, තුන්දෙනෙකු සතරදෙනෙකු සම්බන්ධ වූ ගණයා; ඤත්තිං වත්වා, ඤත්තිය තබා; එවං, මෙසේ; පවාරයෙ, පවරන්නේ යි.

(437 - 438 - 439, මේ ගාථාවන්හි අර්ථ 420 - 422 - 424 යන ගාථාවන්හි මෙනි.)

(52) අජ්ජ මෙ පවාරණාති ආදිම්හි සචෙ චාතුද්දසිකා "අජ්ජ මෙ පවාරණා චාතුද්දසී අධිට්ඨාමීති සචෙ පණ්ණරසිකා අජ්ජ මෙ පවාරණා පණ්ණරසී අධිට්ඨාමී''ති එවං අධිට්ඨාතබ්බං.

අජ්ජ, අද; මෙ, මාගේ; පවාරණා, පවුරුණු; චාතුද්දසීති වා, චාතුද්දසී ය යි හෝ; පණ්ණරසීති වා, පණ්ණරසී ය යි හෝ; (කියා) අධිට්ඨාමීති, ඉටමි යි; වත්තබ්බං, කිය යුතු.

440-441. යස්මිං, යම් විහාරයක; පඤ්ච වා, පස්දෙනෙක් හෝ; චත්තාරො වා, සතරදෙනෙක් හෝ; තයො, තුන්දෙනෙක් හෝ; ද්වෙ, දෙදෙනෙක් හෝ; වසන්ති, වෙසෙද්ද; (තස්මිං, ඒ විහාරයෙහි;) එකෙකස්ස, එකක් එකක්හුගේ; පවාරණං හරිත්වාන, පවුරුණු ගෙන හැර; ඉතරිතරෙ, (සතරදෙනෙක තුන්දෙනෙක දෙදෙනෙක යන) අනික් අනික් මහණනු; තං තං පවාරණං, (සඟ පවුරුණු ය ගණ පවුරුණු ය පුගුල් පවුරුණු ය යන) ඒ ඒ පවුරුණු; කයිරුං, කොළෝ නම්; දුක්කටං ආපත්ති, දුකුළා ඇවැත්; සියා, වන්නී යි; උපොසථෙ, උපොසථයෙහි; වුත්තා, කියනලද; සෙසා ගාථායො, ("වග්ගෙ සමග්ගෙ වග්ගාති සඤ්ඤිනො" යනාදි) සෙසු ගාථාවන්; එත්ථ ච, මේ පවුරුණට ද; ආහරෙ, ගෙනෙන්නේ යි.

442. සඞ්ඝම්හි, (පෙරවසන්හි වස්විසූ) සංඝයා; පවාරිතෙ, පැවරූ කල්හි; ඡින්නවස්සා ච, (පෙරවසත) වසෙළඹ සුන්වස් වූයේ ද; අවුත්ථො ච, (පස්වසත) වසෙළඹ වස් වෙසෙමින් සිටියේ ද; අනුපාගතො, (සිහි නැති ව) වස් නො යෙළඹියේ ද; පාරිසුද්ධිං උපොසථං, පිරිසිදු පොහෝ; කරෙය්‍ය, කරන්නේ යි.

443. චාතුමාසිනියා වාපි, සාරමසින් වන හිල්මස පවුරුණුහි දු; සඞ්ඝෙන, පෙරවස්හි වස් විසූ සඟහු විසින්; උපොසථෙ කතෙ, පොහෝ කළ කල්හි; වුත්ථවස්සා, පස්වසත වස්විසූ මහණහු; සචෙ ඉදින්; අප්පතරා සියුං, මද වූ නම්; පවාරෙය්‍යුං, පවරන්නාහු යි.

"කත්තිකචාතුමාසිනිපවාරණාය පන සචෙ පඨමවස්සූපගතෙහි මහාපවාරණාය පවාරිතෙහි පච්ඡා උපගතා අධිකතරා වා සමසමා වා හොන්ති, පවාරණාඤත්තිං ඨපෙත්වා පවාරෙතබ්බං, තෙහි පවාරිතෙ පච්ඡා ඉතරෙහි පාරිසුද්ධි උපොසථො කාතබ්බො,

අථ මහාපවාරණාය පවාරිතා බහූ හොන්ති, පච්ඡා වස්සූපගතා ථොකතරා වා එකො වා, පාතිමොක්ඛ උද්දිට්ඨෙ පච්ඡා තෙසං සන්තිකෙ තෙහි පවාරෙතබ්බං[1]" යනු අටුවා යි.

---

1. කත්තිකචාතුමාසිනිපවාරණාය පන, හිල්මස්හි සාර මසින් වන පවුරුණෙහි වනාහි; සචෙ, ඉදින්; පඨමවස්සූපගතෙහි, පෙරවස් එළඹියා වූ; මහාපවාරණාය, මහාපවාරණයෙන්; පවාරි

"චාතුද්දසී පඤ්චදසී සාමග්ගී ච පවාරණා
තෙවාචී ද්වෙකවාචී ච සඞ්ඝෙ ච ගණපුග්ගලෙ
එතා පන මුනින්දෙන වුත්තා නව පවාරණා"[1]

46. සංවරොති,

"සංවරො" යෑයිනෙහි ඉන්ද්‍රිය සංවර නම්:-

444. චක්ඛුසොතාදිභෙදෙහි, චක්ෂුඃශ්‍රොත්‍රාදිභෙද ඇති සදෙරින්; රූපසද්දාදිගොචරෙ, රූපශබ්දාදි වූ ඉෂ්ටානිෂ්ටාරමුණෙහි; අභිජ්ඣාදොමනස්සාදි, අභිධ්‍යාදෞර්මනස්‍යාදි කෙලශයන්ගේ; පවත්ති, උත්පත්තිය; විනිවාරයෙ, වළකන්නේ යි.

සදෙර නම්, චක්ඛු-සොත-ඝාණ-ජිව්හා-කාය-මනො යන මේ සය යි.

ගොචර නම්: රූප-සද්ද-ගන්ධ-රස-ඵොට්ඨබ්බ-ධම්ම යන මේ සය යි.

තෙහි, පැවරුවන් කෙරෙන්; පච්ඡා උපගතා, පසුවස් එළඹියාහු; අධිකතරා වා, ඉතා වැඩිවූවාහු හෝ; සමසමා වා, සමසඟවූවාහු හෝ; හොන්ති, වෙත් නම්; පවාරණඤත්තිං ඨපෙත්වා, පවුරුණු ඤත්ති තබා; පවාරෙතබ්බං, පැවරිය යුතු. තෙහි පවාරිතෙ, ඔවුන් විසින් පැවරූ කල්හි; පච්ඡා, පසුව; ඉතරෙහි, සෙස්සන් විසින්; පාරිසුද්ධි උපොසථො කාතබ්බො, පිරිසුදු පොහෝ කළ යුතු.

අථ, යළි; මහාපවාරණාය පවාරිතා, මහපවුරුණෙන් පැවරුවෝ; බහූ හොන්ති, බොහෝ වෙත් නම්; පච්ඡා වස්සූපගතා, පසුවස් එළඹියෝ; ථොකතරා වා, ඉතා මඳ හෝ වෙත් නම්; එකො වා, එකෙක් හෝ වේ නම්; පාතිමොක්ඛෙ උද්දිට්ඨෙ, (පෙරවස් එළඹියවුන් විසින්) පාමොක් උදෙසූ කල්හි; පච්ඡා පසුව; තෙසං සන්තිකෙ, ඔවුන් සමීපයෙහි; තෙහි, ඒ පසුවස් එළඹියවුන් විසින්; පවාරෙතබ්බං, පැවරිය යුතු.

1. චාතුද්දසී, තුදුස්වක් පවුරුණු ය; පඤ්චදසී, පණ්ණරසී පවුරුණු ය; සාමග්ගී පවාරණා ච, සමගි පවුරුණු ය; තෙවාචී, තෙවාචික පවුරුණු ය; ද්වි, ද්වෙවාචික පවුරුණු ය; එකවාචී ච, එක්වාචික පවුරුණු ය; සඞ්ඝෙ ච, සඞ්ඝපවුරුණු ය; ගණෙ, ගණ පවුරුණු ය; පුග්ගලෙ, පුඟුල් පවුරුණු ය යන; එතා පන නව පවාරණා, මේ නව පවුරුණු වනාහි; මුනින්දෙන, සර්වඥයන් වහන්සේ විසින්; වුත්තා, වදාරනලදහ.

445. කිට්ඨාදිං, නොයෙක් තැනින් වැද ගොයම් කන; දුප්පසුං විය, කුළුගොණෙකු වැනි වූ; සතං චිත්තං, (නොඑක් අරමුණු බලා දිවන) තමාගේ (කුළු) සිත; නිග්ගණ්හෙය්‍ය, වළකන්නේ යි; සතිමා, (ඒ සදොර එළ වූ) සිහි ඇති ව ම; සම්පජානො එව, නුවණැති ව ම; සබ්බිරියාපථෙ, සියලු ඉරියව්වෙහි; චරෙ, හැසිරෙන්නේ යි.

"යථා පුඤ්ඤසම්භවං ඵලං පුඤ්ඤන්ති වුත්තං එවමිදං පුඤ්ඤං පවඩ්ඪතීති" එවං කිට්ඨට්ඨානෙ උප්පන්නස්ස කිට්ඨන්ති වුත්තං"[2]

47. සුද්ධීනි,

"සුද්ධි" යන්නෙහි සුද්ධි නම්:

446. දෙසනා, දෙසනාසුද්ධි ය, සංවරො, සංවරසුද්ධි ය; එට්ඨි, එසනසුද්ධි ය; පච්චවෙක්ඛණ, ප්‍රත්‍යවෙක්ෂා ශුද්ධි ය යන මොවුන් ගේ; භෙදතො, ප්‍රභෙදවිසින්; සුද්ධි, ශුද්ධිතොමෝ; චතුබ්බිධා, සතරවැදෑරුම් වේ. පාතිමොක්ඛසංවරසම්මතං, ප්‍රාතිමොක්ෂසංවර ය යි සලකනලද ශීල ය; දෙසනාය; අවන් ඇවැත් දෙසීමෙන්; විසුද්ධත්තා, පිරිසිදුවන බැවින්; දෙසනාසුද්ධීති දෙසනාසුද්ධි ය යි; වුච්චති, කියනු ලැබේ.

447. ඉන්ද්‍රියසංවරො, ඉන්ද්‍රියසංවරය; න පුනෙවං කරිස්සන්ති, නැවත එසේ නො කරමි යන; චිත්තාධිට්ඨානසංවරා, සිතින් ඉට න සංවරය හෙතු කොට ගෙන; සුජ්ඣතීති, පිරිසුදු වේ නුයි; සංවරසුද්ධිති, සංවරසුද්ධි ය යි; වුත්තො, කියන ලදී.

448. ආජීවනිස්සිතං, ආජීව නිඃශ්‍රිතශීලය, අනෙසනං, නො සුදුසු පරිද්දෙන් පසන් පිරියෙස්ලීම්; පහාය, හැර; ධම්මෙන, පිණ්ඩපාතචරණාදි ධර්මයෙන්; උප්පාදෙන්තස්ස, (චතුර්විධප්‍රත්‍යය) උපදවන්නහුගේ; එට්ඨියා, පර්යෙෂණයෙන්; සුද්ධත්තා, පිරිසුදු බැවින්; එට්ඨිසුද්ධීති වුත්තං, එසනසුද්ධි ය යි කියන ලදී.

---

2 යථා, යම්සේ; පුඤ්ඤසම්භවං ඵලං, පිනින් උපන් ඵලය; "එවමිදං පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති ඉති" එවමිදං පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති, යනාදි තැන්හි; පුඤ්ඤං ඉති වුත්තං, පින් ය යි කියන ලද ද; එවං, මෙ පරිද්දෙන්; කිට්ඨට්ඨානෙ, සානලද තැන්හි; උප්පන්නස්ස, උපන් ගොයමට; කිට්ඨං ඉති වුත්තං, (මෙහි) කිට්ඨ ය යි කියන ලදී.

449 පච්චයනිස්සිතං, ප්‍රත්‍යයනිඃශ්‍රිතශීල ය; යොනිසො, නුවණින්; පටිසංඛාය, ප්‍රයොජන වෙන් වෙන් කොට සලකා; චීවරං, සිවුරු; පටිසෙවති, වැළඳ ගනී යන; එවමාදි, මේ ආදිවූ; යථාවුත්ත පච්චවෙක්ඛණ ඒ ඒ පසයට වදල පස්විකුමෙන්; සුජ්ඣතං, පිරිසුදු වන බැවින්; පච්චවෙක්ඛණසුද්ධීති, ප්‍රත්‍යවෙක්‍ෂා ශුද්ධි ය යි; වුත්තං, කියන ලදි.

48. සන්තොසොති,

‘‘සන්තොසො’’ යන්නෙහි ප්‍රත්‍යයසන්තොෂ නම්:-

450 අප්පෙන, (මදක් වටනා බැවින්) ස්වල්ප වූ; අනවජ්ජෙන, නිරවද්‍යවූ; සුලභෙන ච, (ගිය ගිය දිසායෙහි ලැබෙන හෙයින්) සුලභ වූ (පාංශුකූල චීවරාදි ප්‍රත්‍යයෙන්;) සන්තුට්ඨො, (යථාලාභ යථාබල යථාසාරුප්ප විසින්) සන්තුෂ්ට ච; මත්තඤ්ඤු, (පරියෙසන පටිග්ගහණ පරිභොග විස්සජ්ජන විසින් ප්‍රත්‍යයෙහි) පමණ දත; සුභරො හුඤ්ඤා, (මනා තො මනා බොහෝ පසයෙන් යැපෙන බැවින්) සුපොෂ්‍ය ච; සද්ධම්මගාරවො, සද්ධර්මය ගුරු කොට ඇත්තේ; චරෙ, දවස් යවන්නේ යි.

451. අතීතං, ඉකුත් (මනා) පසය පිණිස; නානුසොචන්තො, නො සොස්නේ; අනාගතං, අනාගතපසය පිණිස; නප්පජප්පං, නො පතන්නේ; පච්චුප්පන්නෙන; වර්තමානයෙහි, (සුදුසු පරිද්දෙන් ලද) පසයෙන්; යාපෙන්තො, යැපෙන්නේ; සන්තුට්ඨොති පවුච්චති, සන්තුෂ්ට ය යි කියනු ලැබේ.

49. චතුරාරක්ඛාති,

‘‘චතුරාරක්ඛා’’ යන්නෙහි සිව් අරක් නම්:-

452. බුද්ධානුස්සති. බුධානුස්මෘති ද; මෙත්තා ච, මෛත්‍රී ද; අසුභං, අසුභ ද; මරණස්සති, මරණානුස්මෘති ද, (යන මොහු සිව් අරක් නම්හු;) ආරක්ඛත්තාදිනා, කෙලශයන් කෙරෙන් දුරු හෙයින් (කෙළෙස් සතුරන් නැසූහෙයිනැ යි) යනාදීන්; අරහං (ඉති වා,) රහතැයි හෝ; සම්මා, මනා කොට; සාමං ච, තමා විසින් ම; බුද්ධතො, සභි ධර්මයන් දත් විසින්;-

453. සම්මාසම්බුද්ධො ඉති වා සම්‍යක්සම්බුද්ධ ය යි හෝ; භගවතො, භාග්‍යවත්හුගේ; නවභෙදෙ ගුණෙ, නව ප්‍රභෙද ඇති ගුණයන්; පුනප්පුනං, නැවත නැවත; යා අනුස්සති, යම් අනුස්මෘති යක් ඇද්ද; සා, හෝ තොමෝ; බුද්ධානුස්සති, බුද්ධානුස්මෘති නමු.

454. සීමට්ඨසංඝෙ, (තමා හා එක) සීම වසන සංඝයා කෙරෙහි ද; සීමට්ඨදෙවතාසු ච, (එක) සීම වසන දෙවියන් කෙරෙහි ද; ගොචරගාමම්හි, ගොචරග්‍රාමයෙහි; ඉස්සරෙ ජනෙ, ඉසුරු ජනයා කෙරෙහි ද; තත්‍ථ, ඒ ගොදුරුගම්හි; මානුසෙ උපාදය, මිනිසුන් ආදි කොට,–

455. සබ්බසත්තෙසු, සව්සතුන් කෙරෙහි ද; සුඛිතා හොන්තු, (මා හා එකසිම්හි වසන සබ්‍රම්සරහු) සුවපත් වෙත්ව යි; අවෙරා හොන්තු ඉති, වෛරනැති වෙත්වා යන; ආදිනා, මේ ආදියෙන්; පරිච්ඡිජ්ජ පරිච්ඡිජ්ජ, පිරිසිඳ පිරිසිඳ; භාවනා, (කරන) භාවනා තොමෝ; මෙත්තා භාවනා, මෛත්‍රීභාවනා නමු.

456. වණ්ණ, වණ් විසින් ද; සණ්ඨාන, සටහන් විසින් ද; ඔකාස (පිහිටි) අවකාශ විසින් ද; දිසතො, දිසා විසින් ද; පරිච්ඡෙදතො, පරිච්ඡෙද විසින් ද; කෙසාදිකොට්ඨාසෙ, කෙස ලොමාදිකොට්ඨාසයන්; වවත්‍ථපෙත්වා, නිශ්චය කොට; අනුපුබ්බතො; (සජ්ඣායකාලාදියෙහි පටන් "කෙසා ලොමා නඛා" යනාදි) පිළිවෙළින්:–

457. නාතිසීඝං, ඉතා සිඝ්‍ර නො කොට; නාතිසනිකං, ඉතා ලස් නො කොට; වික්ඛෙපං, (භාවනාලම්බනයෙහි චිත්ත) වික්ෂෙපය; පටිබාහයං, වළකමින්; (නැවත නැවත පිරිවහා;) පණ්ණත්තිං සමතික්කම්ම, (කොටසුන් පහළ වූ කල්හි පිළිකුල් බැව්හි සිත් පිහිටුවා මෙනෙහි කිරීමෙන් කෙස ය, රොම ය යනාදි) පණත් ඉක්ම; අනුපුබ්බතො, අනුක්‍රමයෙන්; මුඤ්චන්තස්ස, (පිළිකුල් විසින් නො වැටහෙන කොටස්) හරනහුගේ:–

458. වණ්ණ, වණ් විසින් ද; ආසය, ඇසුරු විසින් ද; සණ්ඨාන, සටහන් විසින් ද; ගන්ධ, ගඳ විසින් ද; ඔකාසෙහි, (පිහිටි) අවකාශ විසින් ද; කොට්ඨාසෙ, (කෙස් ඈ දෙතිස්) කොටසුන්; පටික්කූලාති, පිළිකුල්හ යි; භාවනා, (කරන) භාවනා ද; උද්ධුමාතා දිවත්‍ථුසු, උද්ධුමාතකවිනීලකාදි වූ දශඅශුභවස්තුයෙහි; අසුභාකාරං, පිළිකුල් ආකාරය, ගහෙත්වා, ගෙන; පවත්තා, ප්‍රවෘත්ත වූ; භාවනා භාවනා ද; අසුභං, අසුභ නම්.

459. මරණං මෙ භවිස්සති, මට මරණ වන්නේ ය යි හෝ; ජීවිතං උපරුජ්ඣති, ජීවිතෙන්ද්‍රිය බිඳෙයි හෝ; මරණං මරණං වාති, මරණය මරණය යි හෝ; යොනිසො, උපායෙන්; භාවයිත්වාන, (මරණසි) භාවනා කොට; (උපචාරධ්‍යාන නො උපදුත් හොත්)–

460. වධකස්සෙව, වධකයකු මෙන්; උපට්ඨානං, මරණ එළඹ සිටි හෙයින් ද; සම්පත්තීනං (ආරෝග්‍ය යෞවන ජීවිතාදි) සම්පත්තීන්ගේ; විපත්තිතො, විපත්තියට පැමිණෙන හෙයින් ද; උපසංහරතො, (මහාසම්මතාදීන් හා එක් කොට තමහට මරණ) එළවන හෙයින් ද; කායබහුසාධාරණා, ශරීරය අජ්ඣත්තිකබාහිර බොහෝ උපද්‍රවයන්ට සාධාරණ හෙයින් ද; තථා, එසේ ම;-

461. ආයුදුබ්බලතො, (අස්සාසපස්සාස ඉරියාපථාදි පිළිබඳ ව) ආයුෂ දුර්වලහෙයින් ද; කාලවවත්ථානස්ස අභාවතො, (පෙරවරු ය පස්වරු ය යනාදි විසින්) මරණ කාලයාගේ නිශ්චයක් නැති හෙයින් ද; අද්ධානස්ස, ජීවිතප්‍රවෘත්ති කාලයාගේ; පරිච්ඡේදා, පරිච්ඡේද විසින් ද, (හෙවත් හවුරුදු සියයක් හෝ මදක් වඩා හෝ ජීවත්වෙම් ය යි යන නියම හෙයින් ද;) භාවනා, (කරන) භාවනා තොමෝ; මරණස්සති, මරණසි නමු.

50. විපස්සනානි,

"විපස්සනා" යන්නෙහි විවසුන් නම්:-

462. නාමරූපං, නාමය හා රූපය; පරිග්ගය්හ, (චතුධාතුවව ත්ථානාදි විසින්) පරිග්‍රහ කොට; තතො, ඉක්බිත්තෙන්; තස්ස, ඒ නාමරූපයහට; පච්චයං ච, (අවිද්‍යාදි) ප්‍රත්‍යය ද; (පිරිසිඳ;) හුත්වා අභාවතො, ඇති ව නැතිවන බැවින්; අනිච්චා, අනිත්‍යයහ; උදයබ්බයපීළිතා, උදුවියෙන් පෙළෙන හෙයින්;-

463. දුක්ඛා, දුඃඛයහ; අවසවත්තිත්තා, තමා විසය නො වන බැවින්; අනත්තානි, අනාත්මයහ යි; තිලක්ඛණං, තුන්ලකුණු; ආරොපෙත්වාන, නගා; සංඛාරෙ, (ත්‍රෛභූමික) සංස්කාරයන්; පුනප්පුනං, නැවත නැවත; සම්මසන්තො, විදර්ශනා කරන යොගාවචර තෙම; අනුපුබ්බෙන, අනුක්‍රමයෙන්; (හෙවත් ශීලවිශුද්ධ්‍යාදි සප්තවිශුද්ධිපරම්පරායෙන්; සබ්බසංයොජනක්ඛයං, සියලු සංයොජනයන්ගේ ක්ෂයාන්තයෙහි උපදනා හෙයින් සංයොජනක්ෂය ය යි කියන ලද රහත්ඵලයට; පාපුණෙය්‍ය, පැමිණෙන්නේ යි.

464. අධිසීලාධිචිත්තානං, අධිසීල අධිචිත්තයන්ගේ ද; අධිපඤ්ඤාය, අධිප්‍රඥාවගේ ද; සික්ඛනා, හික්මීම; භික්ඛුකිච්චං, (යම් හෙයකින්) භික්ෂූන් විසින් කටයුතු ද; අතො, එහෙයින්, **අයං ඛුද්දසික්ඛා**, මේ ක්ෂුද්‍රශික්ෂා තොමෝ; සමුද්දහටා, කියන ලදී.

465. යස්ස, යමක්හුගේ; නිච්චසො, සතතයෙන්; ලොකවිචාරිතො, ලෙව්හි හැසිරෙන්නාවූ; මහතො මහත් වූ; කිත්තිසද්දස්ස, කීර්තිශබ්දයට; මාළුතස්සෙව, මාරුතයට මෙන්; පරිස්සමො, පරිශ්‍රමයෙක් පැකිලීමෙක්; න සම්භොති, නැද්ද.

466. **ධම්මසිරිකෙන**, ධර්මශ්‍රී නම් වූ; **තම්බපණ්ණියකෙතුනා**, ලඞ්කාද්වීපයට ධ්වජයක් බඳු වූ; ථෙරෙන, ඒ තෙරුන් විසින්; රචිතා, බඳනා ලද්දා වූ; ධම්මවිනයඤ්ඤූපසංසිතා, ධර්මවිනය දත්තවුන් විසින් පසස්නා ලද්දා වූ;-

467. අයං **බුද්ධසික්ඛා**, මේ ක්ෂුද්‍රශික්ෂා තොමෝ; එත්තාවතා, මෙතෙකින්; පරිමාණතො, පරිමාණ හෙයින්; ගාථානං පඤ්චමත්තෙහි සතෙහි, ගාථාවන් සම්බන්ධ වූ පන්සියයක් පමණින් හෙවත් පන්සියයක් පමණ ගාථායෙන්; නිට්ඨිතං, පරිසමාප්තියට; උපාගතා, එළඹුණු.

කුද්දසික්ඛා
පදාර්ථ නිමි.

සබ්බ දානං ධම්ම දානං ජිනාති

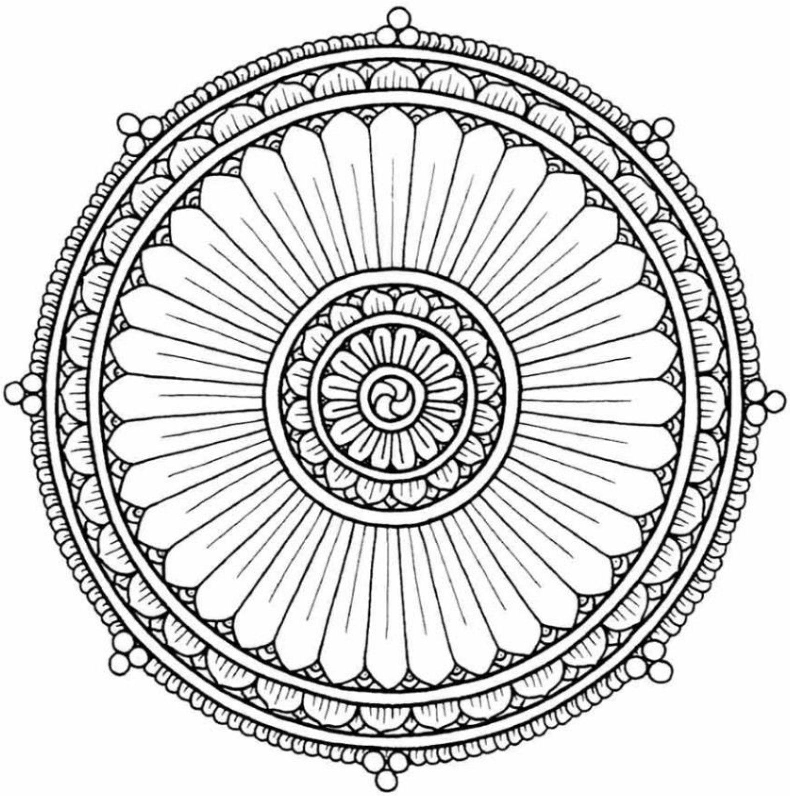

නිබ්බාන පච්චයෝ හෝතු